

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram:

Vårsemesteret, 2019

Lektorprogrammet 8-13
Master i historiedidaktikk

Åpen

Forfatter: Torjus Dversnes

.....*Torjus Dversnes*.....
(signatur forfatter)

Veileder: David-Alexandre Wagner

Historisk empati som innfallsvinkel til dybdeløring
En undersøkelse av et undervisningsopplegg med formål å fremme elevers historiske
empati ved hjelp av *12 Years a Slave*

Historical empathy as an approach to in-depth learning
An assessment of a lesson plan to promote historical empathy with help from
12 Years a Slave

Emneord: Historiedidaktikk, historisk empati,
perspektiver, kontekstualisering, identifisering,
historisk tenkning, fagfornyelsen, dybdeløring,
12 Years a Slave

Antall ord: 40 850
+ vedlegg/annet: 83 319

Stavanger, 20. mai 2019

HISTORISK EMPATI
SOM INNFALLSVINKEL
TIL DYBDELÆRING

EN UNDERSØKELSE AV ET
UNDERVISNINGSSOPPLEGG MED FORMÅL Å
FREMME ELEVERS HISTORISKE EMPATI
VED HJELP AV «12 YEARS A SLAVE»

MASTEROPPGAVE AV
TORJUS DVERSNES

Sammendrag

Fagfornyelsen introduserer historisk empati som et kjerneelement i læreplanen i historie, og vil være en sentral del av historieundervisningen fra høsten 2020. Begrepet introduserer til hvordan en kan arbeide med historien for å få en best mulig forståelse av fortiden. Endacott og Brooks (2013) har del inn historisk empati til tre deler: Historisk kontekst, perspektiv-erkjennelse og affektive reaksjoner. Dette forskningsprosjektet undersøker hvordan en kan undervise i historie med formål å fremme historisk empati, der undervisningsopplegget vil bruke filmen *12 Years a Slave* som en viktig del av opplegget. Problemstillingen lyder som følger: Hvilken forståelse kan vi få av elevers utvikling av historisk empati knyttet opp mot et undervisningsopplegg med filmen *12 Years a Slave*?

For å besvare problemstillingen, danner Endacott og Brooks (2013) sin kategorisering, og Barton og Levstik (2004) sine kategorier om perspektiv-erkjennelse og det å bry seg om historien, som danner det teoretiske bakteppet i prosjektet. I tillegg vil teori om bruk av film i undervisningen presenteres.

Forskningsprosjektet baserer seg på en kvalitativ forskningsmetode. Det har blitt gjennomført et undervisningsopplegg med en tidsramme på fem uker, der elevenes besvarelser og observasjon fra timene vil danne grunnlaget for forskningens empiri. Hovedmaterialet i forskningsprosjektet er en monolog, en gruppediskusjon og en skriftlig innlevering. Det har sørget for at prosjektet har fått et godt grunnlag for å undersøke elevenes historiske empati.

Resultatet viser at 25 av 26 elever har empati for en historisk aktør, enten det var en slave eller slaveeier. Empatien til elevene kan grovt sett deles inn i to typer: En *kognitiv* og en *affektiv* empati. Videre avdekker resultatene at elevene som viser empati for flere grupper og som forstår og erkjenner ulike perspektiver, er gode til å kontekstualisere historien. Grunnlaget for å forstå den historiske konteksten ble lagt i starten av undervisningsopplegget, som viser at det å ha fokus på historisk fakta om den aktuelle historien er viktig for at elevene skal få et godt grunnlag for å forstå historien på en best mulig måte. Elevenes tilbakemeldinger på undervisningsopplegget var svært gode, og forskningsprosjektet har vist hvordan et suksessfullt undervisningsopplegg med bruk av filmen *12 Years a Slave* kan være for å fremme historisk empati.

Forord

«Blir du en bedre lærer av å skrive en masteroppgave?». Jeg har hørt spørsmålet mange ganger og selv fundert lenge på dette. Når jeg nå har fullført min masteroppgave, vil jeg svare et entydig «ja» og sette to streker under svaret.

I den anledning er det på sin plass å takke gode støttespillere som har hjulpet meg på veien. Først og fremst vil jeg takke min veileder, David-Alexandre Wagner, for utrolig god veiledning gjennom hele perioden. Alle veiledningstimene har vært lærerike, nyttige og ikke minst lange. Når mobilen går tom for strøm er det et tegn på at en har snakket lenge. Takk for at du har satt av mye tid til meg og oppgaven min.

Videre vil jeg takke historieklassen min for at dere stilte opp for meg i forskningsprosjektet mitt. Det har vært en sann glede å undervise historie for dere, og jeg vil aldri glemme dere. Måtte jeg få flere klasser som dere. Takk også til avdelingslederne på Bryne vidaregåande skule som har lagt til rette for at jeg kunne skrive en masteroppgave i år. En takk går også til gode kollegaer som har vist interesse og støttet meg i arbeidet, og ikke minst med datautstyr når det plutselig ble nødvendig.

Jeg vil også si takk til gode studieveinner. De fem årene på universitetet har vært litt lettere, gått litt fortere og vært mye morsommere sammen med dere. En siste takk går også til familien som har støttet meg hele tiden. En spesiell takk går også til kjæresten min som har vist en utrolig tålmodighet mens jeg har gravd meg ned i masteroppgaven.

Stavanger, mai 2019

Torjus Dversnes

INNHALDSFORTEGNELSE

Historisk empati som innfallsvinkel til dybdelæring

En undersøkelse av et undervisningsopplegg med formål å fremme elevers historiske empati ved hjelp av 12 Years a Slave

Sammendrag	5
Forord	7
Kapittel 1: Innledning	13
<i>Problemstilling.....</i>	<i>13</i>
<i>Oppgavens relevans</i>	<i>14</i>
<i>Egne erfaringer</i>	<i>15</i>
<i>Avgrensing av oppgaven.....</i>	<i>16</i>
<i>Oppgavens oppbygning.....</i>	<i>17</i>
<i>Begrunnelse for valg av film.....</i>	<i>17</i>
<i>Læreplanen i historie (2006)</i>	<i>18</i>
<i>Fagfornyelsen</i>	<i>19</i>
Kapittel 2: Teori.....	23
<i>Grunnleggende begreper</i>	<i>23</i>
<i>100 år med historisk empati.....</i>	<i>24</i>
<i>Historisk empati – en kognitiv, affektiv eller kognitiv-affektiv øvelse?</i>	<i>25</i>
<i>Historisk empati som konsept</i>	<i>26</i>
<i>Definisjon av historisk empati</i>	<i>30</i>
<i>Begrunnelse for historisk empati i undervisningen</i>	<i>31</i>
<i>Historisk empati i undervisningen</i>	<i>32</i>
<i>Hvordan vurdere historisk empati?</i>	<i>35</i>

<i>Min forståelse av historisk empati</i>	36
<i>Vanskelig og kontroversiell historie</i>	38
<i>100 år med historiefilmer</i>	38
<i>Tre kategorier historiske filmer</i>	39
<i>Bruk av film i undervisningen</i>	40
<i>Hvordan bruke film i historieundervisningen?</i>	41
<i>12 Years a Slave i undervisningen</i>	42
Kapittel 3: Metode	47
<i>Kvalitativ metode</i>	47
<i>Utvalg av informanter</i>	49
<i>Deskriptiv gjennomgang av undervisningsopplegget</i>	50
<i>Gjennomføring av datainnsamling og undervisningsopplegg</i>	54
<i>Analyse og bearbeiding av data</i>	56
<i>Personvern</i>	57
<i>Gyldighet og pålitelighet</i>	57
<i>Begrensninger med min metode</i>	59
Kapittel 4: Analyse	63
<i>Presentasjon av analysekategorier</i>	63
<i>Forskningsspørsmål 1: Empati og identifisering</i>	66
Empati	66
Identifisering	78
<i>Forskningsspørsmål 2: Historisk kontekst og perspektiv-ankjennelse</i>	86
Historisk kontekst	86
Perspektiver	90
<i>Forskningsspørsmål 3: Opplevelse av opplegget</i>	94
Undervisningsopplegget i forkant av <i>12 Years a Slave</i>	94
Hvordan PP-presentasjonen, artikkelen og dokumentaren har formet elevenes forståelse	95
Hvordan reklameplakaten har formet elevenes forståelse	97
Elevenes refleksjoner om undervisningsopplegget	98
Analyse av undervisningsopplegget	102
Kapittel 5: Diskusjon	107
<i>Undervisningsopplegget i lys av andre undervisningsopplegg</i>	107
<i>Hvilke resultater var forventet og hva overrasket?</i>	110
<i>Hva med identifisering som en del av historisk empati?</i>	111
<i>Historisk empati som danning</i>	113
<i>Er bruken av 12 Years a Slave overførbart til andre filmer?</i>	113
Kapittel 6: Konklusjon	117
<i>Hva slags empati opplever elevene og mot hvem? Og hvem identifiserer elevene seg med?</i>	117
<i>Hvordan benytter elevene seg av historisk kontekst og perspektiv-ankjennelse i sin forståelse av slaveriet?</i>	119
<i>Hvordan fungerte undervisningsopplegget og hvordan responderte elevene på opplegget?</i>	120
<i>En avsluttende refleksjon om historisk empati i fagfornyelsen</i>	121

<i>Videre forskning</i>	122
<i>Filmens betydning for meg</i>	123
Kapittel 7: Litteraturliste	125
Kapittel 8: Vedlegg	129

Historisk empati som innfallsvinkel til dybdelæring

Kapittel 1: Innledning

Det er noen minner fra barndommen som det er vanskelig å glemme. De første skoleårene lærer en mye, men hvordan jeg lærte det og hva vi gjorde har jeg stort sett glemt. Jeg glemmer derimot aldri de gangene da læreren kom trillende med en TV og plasserte den foran i klasserommet. Vi skjønnte alle hva vi skulle gjøre i den timen – vi skulle se film. Mine medelever og jeg satt klistret til skjermen og slukte alt det som ble sagt og vist. Jeg glemmer aldri Trond Viggo Torgersen, som i serien *Kroppen* åpnet opp og viste en celle innenfra, eller da han stod foran et gigantisk «gråtende» øye. Det gjorde sterkt inntrykk for en åtte år gammel gutt å se dette. Disse minnene sitter som støpt i dag og vil neppe bli glemt siden.

Som lærer har jeg et ønske om å skape de samme uforglemmelige filmøyeblikkene som jeg opplevde da jeg gikk på skolen. I ettertid har jeg sett mange filmer, både på ungdomsskolen, videregående og på universitetet. Selv om ikke alle filmer har gjort like stort inntrykk på meg, husker jeg fortsatt en del av de filmene jeg har sett. Film som medium er helt tydelig et svært effektivt virkemiddel. Det motiverer og engasjerer på en helt annen måte enn mye annen undervisning. Det er interessant å se nærmere på hva det er med film i undervisningen som er så effektivt og hvordan jeg som lærer kan bruke mediet på en best mulig måte.

Problemstilling

Som en del av arbeidet med den nye læreplanen i historiefaget, har det kommet forslag om noen kjerneelementer i historiefaget. Av de nye kjerneelementene som innføres gjennom

Fagfornyelsen, står *historisk empati* som ett av kjerneelementene (Kunnskapsdepartementet, 26.06.2018). Det fører til spørsmål som er interessante å prøve å finne svar på. Hvordan kan en best undervise elevene i historisk empati på? Har elevene forutsetninger for å mestre det nye målet? Forskningsprosjektet mitt har følgende problemstilling: Hvilken forståelse kan vi få av elevens utvikling av historisk empati knyttet opp mot et undervisningsopplegg med filmen *12 Years a Slave*? Med utgangspunkt i slaverihistorien vil jeg prøve å finne ut hvordan en kan undervise i historisk empati og om elevene klarer å mestre den utfordringen de vil få. For å undersøke og besvare dette nærmere, har jeg følgende forskningsspørsmål:

1. Hva slags empati opplever elevene og mot hvem? Og hvem identifiserer elevene seg med?
2. Hvordan benytter elevene seg av historisk kontekst og perspektiv- anerkjennelse i sin forståelse av slaveriet?
3. Hvordan fungerte undervisningsopplegget og hvordan responderte elevene på opplegget?

De tre forskningsspørsmålene vil dekke tre hoveddeler av det problemstillingen ønsker å belyse. Det første spørsmålet tar opp to forhold; for hvem og hva slags empati føler elevene og hvordan påvirker elevenes empati deres forståelse av slaveriet. Her vil en kunne finne ut av om elevenes empati får en betydning for hvordan de forstår historien. Det andre forskningsspørsmålet vil fokusere på hvilken forståelse elevene har av den historiske konteksten, i hvilken grad de forstår den historiske konteksten, og om de klarer å se og anerkjenne de ulike perspektivene som er i slaveriet. Det siste forskningsspørsmålet fokuserer på hva elevene har plukket opp av innhold fra undervisningen i forkant av filmvisningen. Det vil se nærmere på hvordan elevene har tatt i bruk denne kunnskapen inn i sine refleksjoner i oppgavene som elevene får i etterkant av filmen. Videre vil forskningsspørsmålet undersøke nærmere elevenes opplevelse og meninger om undervisningsopplegget.

Oppgavens relevans

Relevansen til oppgaven kan begrunnes i tre deler. 1) Fagfornyelsen vil gjennom begrepene «kjerneelementer» og «dybdeløring» legge føringer på hvordan en skal undervise i historiefaget. Ludvigsen, Gilje og Landfald (2018) skriver at «kjerneelementene skal formidle fagets dype struktur». Videre skriver de at «dybdeløring krever arbeid med kunnskaper og

metoder i fag over lengre tidsperioder». Det betyr at historisk empati, som er ett av kjerneelementene, er noe som skal prege undervisningen over en lengre periode, slik at elevene får en dybdelæring i faget. 2) Både Brooks (2009), Endacott og Brooks (2013) og Perikleous (2014) påpeker at videre forskning bør undersøke sammenhengen mellom lærerens undervisningsvalg og elevenes utfall. Denne forskningen vil se nærmere på elevenes utfall gjennom ulike arbeidsmetoder styrt av læreren. Vi vet også lite om effekten affektive reaksjoner til historien kan ha, og hvordan følelser vil påvirke elevens evne og tilbøyelighet til å objektivt ta i bruk historiske perspektiver (Brooks, 2011). Tradisjonelt sett preges historiske tekster, deriblant lærebøker i historie, av kjente historiske personer. Det er gjort en del forskning på undervisningsopplegg knyttet til kjente personer, der historisk empati har vært sentralt i undervisningen (Brooks, 2011; Endacott, 2010, 2014). Det er både interessant og relevant å undersøke bruken av historisk empati med historiske figurer som tradisjonelt ikke er representert i historiske tekster (Endacott, 2010). 3) Historisk empati har et potensial til å bidra til det demokratiske samfunnet (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009; Davison, 2014; Kohlmeier, 2006). Det vil derfor være viktig og interessant å finne ut av hvordan et undervisningsopplegg med historisk empati kan være og hvordan elevene responderer på det.

Egne erfaringer

Da jeg som fersk lærer høsten 2017 skulle undervise en forventningsfull klasse i historie vg3, tok det ikke lang tid før spørsmålet «skal vi snart se en film?» kom. Livredd for å skuffe dem, bestemte jeg meg for å finne en film vi kunne se i undervisningen. Jeg lette etter en film jeg mente kunne engasjere dem, samtidig som vi kunne trekke lærdom ut av filmen. Valget falt på *12 Years a Slave*. Fokuset var å fokusere på historisk forståelse og unngå det Sam Wineburg kaller for «presentism», på norsk «nåtidsisme» (Lund, 2011). Opplegget var tredelt, der den første delen fokuserte på den historiske konteksten og en innføring i filmen. Deretter så elevene filmen, før de til slutt fikk i oppgave å gjøre en skriftlig innlevering med en drøftingsoppgave knyttet til filmen. På slutten av undervisningsopplegget hadde jeg en liten spørreundersøkelse som elevene svarte på, der jeg lurte på hvordan de opplevde det å bruke film og om det ga dem en dypere forståelse av slaverihistorien. Foruten at hele 90% av elevene i klassen krysset av på «Helt enig» på spørsmål om de ble mer motivert til å arbeide når vi brukte film aktivt i undervisningen, fikk jeg også gode tilbakemeldingene på undervisningsopplegget med bruk av *12 Years a Slave*:

Alt var bra! Det er mye bedre å forstå noe når vi får se det visuelt. Oppgaven til filmen fikk oss til å se dypere inn i hvordan folk tenkte på den tiden, noe som ga oss en bedre forståelse og mer kunnskap. (Anonym, 18)

Det var bra og nødvendig med forberedelsen før filmen, slik at vi lettere kunne sette handlingen i filmen inn i resten av det som skjedde i denne historiske perioden. Det var bra med en så drøftende oppgave til prøven, slik at vi måtte bruke fakta og kunnskap i drøfting, istedenfor å bare finne enkelte svar på nettet. (Anonym, 18)

Erfaringene jeg gjorde etter dette undervisningsopplegget var at jeg ville bruke filmen igjen og utvikle opplegget videre. Arbeidsmetoden var noe elevene responderte godt på og filmen i seg selv ble også godt mottatt. En og samme film kan brukes på forskjellige måter og med ulikt formål, så også *12 Years a Slave*.

I dette forskningsprosjektet har jeg valgt å bruke filmen til å fremme historisk empati. Det har tidligere blitt gjennomført forskning knyttet til undervisningsopplegg med historisk empati, og med *12 Years a Slave* (Brooks, 2009, 2011; Cunningham, 2009; Davison, 2014; Endacott, 2010, 2014; Endacott & Sturtz, 2014; Metzger, 2012; Rantala, Manninen, & Van Den Berg, 2016; Stoddard, Marcus, & Hicks, 2017; Zubak, 2016). Det har derimot ikke blitt gjort en forskning på bruk av *12 Years a Slave* for å fremme historisk empati. Denne oppgaven skriver seg inn i en forskning som gjøres på bruk av film i historieundervisning med historisk empati som mål. Er *12 Years a Slave* en god film å bruke for å fremme historisk empati? Og hvordan kan opplegget rundt filmen være med å påvirke og utvikle elevenes forståelse?

Avgrensing av oppgaven

Det er gjort mye forskning på bruk av film i undervisningen og bruk av historisk empati i undervisningen. Hovedfokuset i mitt prosjekt vil ligge i utvikling av historisk empati, der filmen vil fungere som en del av undervisningsmetoden. Oppgaven vil se nærmere på elevenes empati, forståelse av ulike perspektiver og elevenes egne meninger om undervisningsopplegget. Undervisningsopplegget, som skal analyseres, består blant annet av en gruppediskusjon, men gruppediskusjonens funksjon vil i liten grad gjennomgås. Videre vil prosjektets fokus i all hovedsak ha et elevperspektiv, som gjør at lærerperspektivet er utelatt.

Oppgavens oppbygning

Dette forskningsprosjektet har åtte kapitler. Kapittel 1 introduserer temaet og presenterer problemstillingen. For å kunne drøfte bruk av historisk empati i undervisningen, har jeg sett det som nødvendig å gjennomgå oppgavens relevans, Læreplanen fra 2006, samt fagfornyelsen.

Kapittel 2 tar for seg det teoretiske bakteppet for historisk empati og film i undervisningen. Kapitlet presenterer en gjennomgang av både historien til historisk empati og historiefilmer, samt en gjennomgang av viktige og relevante teorier. Oppgavens del om historisk empati forankrer seg i teorien til Barton og Levstik (2004) og Endacott og Brooks (2013). Teoridelen om film i undervisningen er forankret i Rosenstone (2013), Stoddard, Marcus og Hicks (2017) og Marcus, Metzger, Paxton og Stoddard (2010). Kapitlet inneholder også en diskusjon i undervisning av vanskelig og kontroversiell historie.

Kapittel 3 omhandler det metodiske arbeidet ved oppgaven. Det vil være en refleksjon om valg av design og metode, samt en deskriptiv gjennomgang av hele undervisningsopplegget. Kapitlet vil også ta for seg oppgavens gyldighet, pålitelighet og personvern knyttet til forskningens deltakelse. Det vil også være en refleksjon omkring valg av informanter og utfordringer knyttet til dette.

Kapittel 4 presenterer forskningsprosjektets empiri og datamateriale. Det vil bli foretatt en analyse av elevenes svar, og disse vil bli sett i lys av relevant teori. Analysen sikter på å svare på oppgavens problemstilling: Hvilken forståelse kan vi få av elevers utvikling av historisk empati knyttet opp mot et undervisningsopplegg med filmen *12 Years a Slave*?

Kapittel 5 vil ta opp diskusjonen rundt elevenes svar og funn fra analysen. I kapittel 6 er det en konklusjon på forskningsprosjektets problemstilling.

Begrunnelse for valg av film

Når en skal velge film er det viktig å stille seg spørsmålet: Hva er formålet med å bruke denne filmen? Dette formålet må være rotfestet i læreplanen i faget. Mitt formål er å fremme historisk empati og gi en dypere innsikt i slaveriet på 1800-tallet. *12 Years a Slave* er en film som utfordrer mange feilaktige fremstillinger av slaveriet som har røtter i skolen, bøker og andre filmer (Stoddard, 2014). Filmen viser også slaveriet fra en slaves perspektiv, i tillegg til at den får med en rekke ulike elementer fra slaveriet i filmen. Blant annet viser filmen hvordan et slavemarked fungerte, ulike typer slaveeiere og slaver. I tillegg illustrerer filmen at de svarte ikke bare var ofre, men en del av et umenneskeligjorde system som fulgte med slaveriet. (Stoddard, 2014). Filmen har et potensial til å brukes i diskusjoner om slaveriet, hvorfor det var

slaver, og å se ulike perspektiver blant de historiske aktørene. Sist, men ikke minst, har filmen en sterk affektiv appell, ettersom den inneholder sterke scener. Blant annet er det scener der slavene utsettes for vold, og scener som vitner om samhold, håp og håpløshet. Det gjør at filmen med stor sannsynlighet vil skape engasjement blant elevene.

Et annet viktig element i valg av film er kvalitet, hvor ny den er og tidligere erfaringer med filmen. *12 Years a Slave* ble utgitt i 2013, som gjør at filmen oppleves som fersk. Dette er en viktig faktor for at filmen skal virke tiltalende for elevene og ikke oppleves som utdatert (Alan S. Marcus et al., 2010). Filmene har fått gode kritikker og har blitt nominert til og vunnet en rekke filmpriser, deriblant tre Oscar-statuetter. Dette bekrefter at filmen er god, som er en åpenbar fordel når en skal bruke film i undervisningen. Erfaringene med bruk av *12 Years a Slave* tidligere har vært gode. Elevene ble engasjerte i filmen og kom med gode tilbakemeldinger på bruken av filmen.

Læreplanen i historie (2006)

Enhver aktivitet i undervisningen må begrunnes ut fra læreplanen. Læreplanen er den retningslinjen som må gjennomsyre aktivitetene i undervisningen. Hvordan aktivitetene er og hva en vektlegger, er derimot opp til læreren selv å ta stilling til. Læreplanen i historie (Utdanningsdirektoratet, 2006a) består av seks deler; fagets formål, hovedområder, timetall, grunnleggende ferdigheter, kompetansemål og vurdering. Faget deles inn i to hovedområder, «Historieforståelse og metoder» og «Samfunn og mennesker i tid». I læreplanen står det spesifikt at elevene skal mestre film i undervisningen. Under de grunnleggende ferdighetene «Å uttrykke seg muntlig og skriftlig» og «Å kunne lese» står det at elevene skal «kunne reflektere over meningsinnhold i tekster, bilder og film» og «lese og tolke [...] film» (Utdanningsdirektoratet, 2006a). Hvis vi deler inn kompetansemålene i historie etter de to hovedområdene, står ikke film spesifikt nevnt. Likevel er det flere kompetansemål under «Historieforståelse og metoder» der bruk av film kan fremme målet til kompetansemålene. Blant disse er:

- finne og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillinger
- utforske ulike korte historiske framstillinger av en og samme hendelse, og diskutere forfatterens valg av innfallsvinkel og spørsmålsstilling

- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger

Filmen er et historisk materiale som gjennom sine muligheter og begrensinger fremstiller ulike historiske hendelser. Filmens innhold kan igjen brukes i drøfting knyttet til ideer, samfunnsforhold og annet. Læreplanens beskrivelse av historiefagets formål underbygger også denne forståelsen av bruk av film. Formålsparagrafen trekker blant annet frem at faget

skal stimulere til engasjement og aktiv deltakelse i samfunnslivet ved å utvikle evnen til kritisk, analytisk og kreativ tenkning. [...] Faget skal fremme evnen til å bearbeide og vurdere historisk materiale og annen informasjon. Historisk innsikt kan bidra til å forstå egen samtid bedre, og til å forstå at en selv er del av en historisk prosess og skaper historie (Utdanningsdirektoratet, 2006a)

Læreplanen fra 2006 bruker ikke begrepene *historisk empati* eller *empati* i læreplanen for historie. Historisk empati er derimot indirekte en del av planen, ettersom det under fagets formål står at «historiefaget skal bidra til å øke forståelsen for at alle samfunn representerer verdier og holdninger som er resultater av historiske prosesser», en formulering som dekker viktige deler av historisk empati. Ser en på kompetansemålene i historie, er det få som kan knyttes opp mot historisk empati, og disse dekker heller ikke konseptet fullt ut. Av kompetansemål som kan knyttes opp mot historisk empati, finner vi:

- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger
- gi eksempler på kontroversielle historiske emner og drøfte motstridende årsaksforklaringer til en historisk hendelse
- undersøke hvordan egne forestillinger om fortiden er blitt formet og diskutere hvilke faktorer som gjør at mennesker kan ha forskjellige oppfatninger om fortiden

Fagfornyelsen

I hovedtrekk har fagfornyelsen fokus på *dybdeløring* og *kjerneelementer*. Utdanningsdirektoratet ser på kjerneelementene som det viktigste innholdet, det elevene må lære for å kunne mestre og bruke faget, og kan være alt fra metoder og begreper til tenkemåter (Utdanningsdirektoratet, 2017). Historisk empati som begrep står ikke eksplisitt nevnt i L06,

mens det i fagfornyelsen, som skal ende opp med en ny læreplan i skolen fra høsten 2020, er presisert at historisk empati er et av kjerneelementene i historiefaget (Regjeringen, 26.06.2018). Det betyr at historisk empati vil spille en vesentlig rolle i historieundervisningen i årene fremover. Kunnskapsdepartementet forklarer historisk empati slik:

Historisk empati, sammenhenger og perspektiver innebærer at elevene skal kunne vurdere sammenhenger mellom handlinger, hendelser og fenomener i fortiden og forstå at ulike ståsteder påvirker hvordan fortiden forstås og framstilles. De skal kunne vurdere mulige årsaks- og virkningsforhold i historie og hvorfor systemer og fenomener forandrer seg eller er stabile. Elevene skal kunne forstå menneskers utfordringer og handlinger i historiske kontekster. Samtidig skal de også forstå at fortiden ikke var forutbestemt, men et resultat av menneskers valg og prioriteringer (26.06.2018)

Øystein Gilje, Ørjan Flygt Landfald og Sten Ludvigsen (2018) påpeker at tilgangen til enkel informasjon på internett gjør at læring av faktakunnskap ikke har den samme betydningen i dag som før. Dermed er det mer nødvendig med dybdelæring, som vil utvikle «elevenes evne til å gradvis utvikle sin forståelse av begreper innenfor et fagområde». Historisk empati og dybdelæring hører tett sammen, da historisk empati er ment for å utvikle elevenes evne til å få en bedre forståelse for fortiden og for hvorfor ting skjedde. Det er ikke bare snakk om en reproduserende kunnskap om hva som skjedde, men et arbeid som krever dyptgående refleksjoner. Jada Kohlmeier (2006) poengterer at historisk empati er noe en bør arbeide med over tid, som også inngår i tanken om dybdelæring. For å kunne få en dypere forståelse for slavehistorien, er det viktig å bruke tid. På den måten kan en gå bort fra en reproduserende og overfladisk kunnskap, til en dybdelæring der forståelse, refleksjon og diskusjon står i fokus.

Kapittel 2: Teori

Dette kapitlet vil belyse hvilke teoretiske skuldre dette forskningsprosjektet står på. Det vil ta utgangspunkt i diskusjonen rundt historisk empati som aktivitet, om det er en kognitiv, affektiv eller todimensjonal øvelse. Deretter vil kapitlet redegjøre for en definisjon av begrepet, hvordan det kan brukes i undervisningen og hvorfor det bør brukes. Videre vil dette kapitlet redegjøre for hvordan historisk empati kan vurderes. Deretter vil jeg presentere teori knyttet til en forståelse av det som omtales som «vanskelig historie». Til slutt kommer teori om film og bruk av film i undervisningen bli presentert.

Grunnleggende begreper

Før de teoretiske perspektivene blir presentert, er det naturlig å avklare noen grunnleggende begreper. Noen begreper blir brukt ulikt i ulike studier og av ulike forskere. For å unngå misforståelser, vil jeg avklare hvordan jeg bruker og forstår begrepene.

«Perspective recognition» og «perspective taking»

Som en del av historisk empati, er det å se og forstå ulike perspektiver sentralt. Noen forskere bruker «perspective taking», på norsk perspektiv-taking. Dette gjelder blant annet Endacott og Sturtz (2014), Endacott og Brooks (2013) og Lee og Shemilt (2011). Barton og Levstik (2004) og Marcus, Metzger, Paxton og Stoddard (2010) bruker «perspective recognition», direkte oversatt til norsk: «perspektiv-ankjennelse». Barton og Levstik begrunner det med at

we think the term perspective accords well with intuitive notions about the complex elements of individual viewpoints, and because the phrase avoids the implication that we can “take on” the perspectives of others (2004, p. 207)

I denne oppgaven vil jeg bruke «perspektiv-ankjennelse». Det passer bedre inn i min forståelse og bruk av historisk empati, ettersom elevene i mitt undervisningsopplegg ikke skal «ta på seg» et perspektiv, men i større grad se at det finnes ulike perspektiver på slaveriet, og forstå og anerkjenne disse perspektivene.

En utfordring knyttet til dette og flere andre begreper i oppgaven, er at de fleste har opphav i en engelsk formulering. Oppgaven har forsøkt å skrive om de fleste begrepene til norsk, men det har sin begrensning ved at begrepene kan være upresist og uklart oversatt.

Sympati, empati og historisk empati

Tre begreper som er viktig å avklare for å unngå misforståelser er sympati, empati og historisk empati. Sympati betyr «samfølelse, medfølelse (med) eller velvillig interesse (for en, for noe)» (Persvold, 2018). Av ulike forskere omtales sympati som det motsatte av (historisk) empati (Barton & Levstik, 2004; Endacott, 2010). Empati er «innlevelse, evne til å identifisere, forstå og anerkjenne gyldigheten av andres følelsesmessige tilstand og reaksjoner» (Svartdal, 2018). Begrepet historisk empati, slik jeg bruker det, bygger på begrepet empati, men har i tillegg andre funksjoner. Deriblant vil fokuset på historien være sentral i historisk empati, der det å kontekstualisere fortiden, se at vi er en del av en fortid og at vi deler likheter med fortidens personer, er blant de aspektene som inngår i historisk empati.

100 år med historisk empati

Det som har skjedd i fortiden er et delvis resultat av menneskers handlinger og valg. Disse valgene er tatt på bakgrunn av et sett med ideer, tanker og behov. Disse grunnleggende ideene endrer seg over tid, og vil skille seg ut fra våre ideer. For å kunne forstå fortiden og valgene som ble gjort, er det viktig å forstå fortidens ideer, intensjoner og behov. Setter vi dette i sammen med kunnskap om den historiske konteksten, vil vi kunne nærme oss en riktig forståelse av fortiden (Perikleous, 2014). I forlengelsen av dette har historisk empati som konsept fått rotfeste. Empati sin plass i skolen går tilbake til 1910- 1920-tallet, uten at dette ble en vesentlig del av undervisningen på skolen, mye på grunn av en feilbruk av Piagets kategorier som overbeviste lærere om at svært få studenter kunne tilegne seg historiske konsepter før fylte 14 år (Cunningham, 2009). En mer positiv tilnærming av elevens potensial kom med den kognitive revolusjonen i 1960 og 1970-årene, og empati fikk en større plass i klasserommet. I den såkalte «New History» i England, skulle elevene «praktisere historie» (do history) i stedet for å bare tilegne seg kunnskap om hendelsene (Cunningham, 2009; Davison, 2014). Til tross for at empati ble en del av den «nye historien», var det ikke skikkelig konseptualisert. Undervisningsmetoder med historisk empati fikk kritikk for å være av lav kvalitet og «promoting an unhistorical approach» (Perikleous, 2014). Definisjoner inkluderte «å forestille seg» noe, og ble anklaget å være for «wishy-washy» og for fancy å bruke med elevene i

historiefaget (Cunningham, 2009; Davison, 2014). I 1997 forsvant historisk empati ut av læreplanen i historie i England (Clements, 1996; Davison, 2014). I en artikkel stiller Peter Clements (1996) spørsmålet; «Historical empathy – R.I.P.?». Utfordringen med å vurdere elever i historisk empati er en av begrunnelsene Clements tar opp, en begrunnelse Ann Low-Beer støttet. Hun skriver at «The concept belongs within the affective rather than the cognitive domain of knowledge. [...] It is therefore not at all surprising that the attempt to examine this quality has trouble» (Low-Beer, 1989). De siste femten årene har likevel historisk empati dukket opp igjen i historieundervisningen. Historisk empati går under betegnelsen «kritisk tenkning» og har senest i den nye læreplanen i Norge blitt satt opp som en av kjerneelementene i historiefaget i den nye læreplanen fra høsten 2020 (Kunnskapsdepartementet, 26.06.2018). Historisk empati som konsept i historiefaget har møtt utfordringer på veien og diskusjonen om hvordan det skal bli brukt har pågått.

Det har vært en diskusjon om hva historisk empati faktisk er, hva det skal innebære og hvordan det skal undervises (Brooks, 2009, 2011; Cunningham, 2009; Davison, 2014; Endacott, 2010; Perikleous, 2014; Rantala et al., 2016; Yilmaz, 2007). Ulike forskere har prøvd å lage et rammeverk for begrepet, mens andre har fokusert på hva historisk empati ikke er og hvilken aktivitet arbeid med historisk empati er. Det er derfor nødvendig med en gjennomgang av litteratur på begrepet, før en til slutt kan lage en forståelse av hvordan dette forskningsprosjektet vil forstå og bruke begrepet.

Historisk empati – en kognitiv, affektiv eller kognitiv-affektiv øvelse?

Den overordnede forståelsen av konseptet historisk empati er hvilken aktivitet det kategoriseres som. Historisk empati blir av noen sett på som en affektiv øvelse, mens andre mener det er en kognitiv aktivitet. Et tredje alternativ er at det er en todimensjonal kognitiv-affektiv aktivitet (Davison, 2014). I ulike studier blir historisk empati karakterisert som en *kognitiv øvelse* som legger vekt på objektive sammenhenger og bruke ulike perspektiver fra historisk fakta (Brooks, 2009, 2011; Foster, 1999). Kognitiv empati vil være når en erkjenner perspektiver uten å nødvendigvis involveres følelsesmessig, som vil stå i motsetning til en emosjonell tilnærming til historien. Seixas og Peck (2004) konkluderer med at å tilegne seg historisk empati er en kognitiv aktivitet:

Empathy, or historical perspective-taking, is not, in this context, an affective achievement. Rather, it is the ability to see and understand the world from a perspective not our own. In that sense, it requires "imagining" ourselves into the position of another (2004, p. 113)

En *affektiv historisk empati* legger vekt på det å bry seg om personer i historien og deres perspektiver (Endacott, 2010). Den affektive dimensjonen av historisk empati har splittet forskere (Rantala et al., 2016). Low-Beer (1989) konkluderer med at historisk empati tilhører det affektive domenet av kunnskap. Å skulle forestille seg hva andre føler og tenker er en affektiv prosess. Cunningham (2009) skriver at

Psychologists highlighted the affective aspects of "empathy" present in the very term "empathia", the Greek word meaning "to suffer with". Thus, when history commentators referenced psychological definitions, they labelled empathy a "feeling" or an "emotion", and failed to credit it with cognitive aspects (2009, p. 681)

Den siste kategoriseringen av historisk empati, er at det er en todimensjonal *kognitiv-affektiv aktivitet*. Denne forklaringen inkluderer både en objektiv og subjektiv tilnærming til arbeidet. Nyere forskning forklarer historisk empati som todimensjonal, og at verken det kognitive eller affektive er eksklusive hver for seg (Brooks, 2011; Endacott, 2010, 2014; Endacott & Brooks, 2013). Barton og Levstik (2004) argumenterer for at historisk empati ikke kan forstås bare som en kognitiv øvelse, fordi «limiting empathy to a purely cognitive endeavor limits its contribution to pluralist democracy». Arbeid med historisk empati er en prosess som er kognitiv når en må tenke hvordan ulike bevismaterialer henger sammen, og affektiv fordi en må forestille seg hva en historisk karakter kan ha følt og tenkt i en gitt situasjon (Davison, 2014).

Historisk empati som konsept

Barton og Levstik (2004) har laget en oversiktlig og nyttig forklaring av historisk empati. De deler inn begrepet i to; «perspective recognition» og «care», på norsk «perspektiv-anerkjennelse» og «å bry seg». Innenfor «perspective recognition» mener de at det er fem elementer som lærerne må være klar over og utvikle i klasserommet:

1. A sense of otherness
2. Shared normalcy
3. Historical contextualization

4. Multiplicity of historical perspectives
5. Contextualization of the present

Disse vil være nødvendige for å kunne få ta og forstå ulike perspektiver. For det første «*a sense of otherness*», handler om å anerkjenne at andre personer kan ha andre verdier, holdninger og intensjoner enn det vi har selv. Dette er nødvendig for å få en felles forståelse i tillegg til en meningsfull kommunikasjon (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009, 2011). «*Shared normalcy*» innebærer mer enn bare det å anerkjenne at det finnes ulike perspektiver. Det innebærer også at vi må være åpne for at andre perspektiver gir mening, og at de ikke er et resultat av ignoranse, dumhet og vrangforestillinger (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009, 2011). Det å se likheter mellom oss og personer i fortiden er viktig for å få en riktig forståelse av historien. En slik «*shared normalcy*» vil lettere kunne skje gjennom at en deler kjønn, kultur, etnisitet eller en lik erfaring med den personen som en undersøker (Endacott, 2014). «*Historical contextualization*» er evnen til å forklare fortidens handlinger og hendelser i form av verdier, holdninger og tro forankret i sin datid. Disse forklaringene bør begrunnes med historiske fakta og bevis (Brooks, 2009, 2011). Det fjerde elementet i perspektiv-ankjennelse er «*Multiplicity of historical perspectives*». Dette elementet skal bevisstgjøre at det finnes flere ulike perspektiver i en og samme hendelse og at folk innad i en historisk periode hadde ulike verdier, holdninger og tanker, at folk ikke var homogene med et felles tankesett (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009, 2011). Det vil forhindre generalisering av fortidens perspektiver. Det siste elementet av perspektiv-ankjennelse er «*Contextualization of the present*», å innse og anerkjenne at ens egne perspektiver bygger på historisk kontekst. Barton og Levstik (2004) omtaler dette som

both the trickiest and, arguably, the most crucial for deliberation in a pluralist society. This is the recognition that our own perspectives depend on historical context [...] It's one thing to recognize that others' perspectives are influenced by social, cultural, religious, political, and economic forces; it's quite another to recognize that our own are just as much the result of context (2004, p. 219)

«Perspective recognition», eller «perspektiv-ankjennelse», ses på som en kognitiv eller intellektuell øvelse. Det har lite eller ingenting med følelser å gjøre, bortsett fra at vi helt rasjonelt og objektivt prøver å forklare folks følelser basert på deres handlinger (Barton & Levstik, 2004). Sarah Brooks (2011) viser til ulike forskninger der elevene har tatt i bruk flere

perspektiver i undervisningen. Resultatene viser verdien av å ha med flere perspektiver i undervisningen av en historisk hendelse.

Den affektive siden av historisk empati er det Barton og Levstik (2004) omtaler som «care», på norsk «å bry seg». Denne delen av empati inkluderer også å føle med en historisk person, som er en mer følelsesstyrt empati enn den kognitive forståelsen av fortiden. I argumentasjonen for hvorfor det å bry seg om historien er viktig, skriver de at

Care is the motivating force behind nearly all historical research, and it shapes our interest in its products; we attend to books, articles, movies, documentaries, museums, and historic sites only because we care about what we find there. Care-less history strikes us as a soulless enterprise» (2004, p. 228)

Perikleous (2014) påpeker at det å bry seg om andre folk, sannsynligvis vil gjøre oss mer mottakelige til å forstå ulike perspektiver og gjøre oss mer villige til å forstå andre folk. En forklaring av «care» som konsept i historisk empati, deles av Barton og Levstik (2004) inn i fire elementer. Disse fire elementene er:

1. Care about
2. Care that
3. Care for
4. Care to

Care about kan på norsk oversettes med «å bry seg om historien». Hvis vi ønsker at elevene skal bry seg om historien, gjelder det å finne temaer som elevene bryr seg om. Et grep kan være å ta opp personlig og emosjonell problematikk, i stedet for intellektuelle og kognitive forståelser av historien. Den historien som virker interessant, vil elevene i større grad bry se om (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2011). Jada Kohlmeier (2006) skriver at hennes elever «were motivated to read difficult, confusing historical documents and to research and study the historical context because they cared about the women we studied». Studentene vil også «bry seg om at noe skjedde», *care that*, når de får en emosjonell reaksjon på en historisk hendelse (Brooks, 2011). *Care for*, eller «å bry seg om noen», er når studenten ønsker å hjelpe ofre for urettferdighet. Det er selvsagt umulig å gjøre det, men det er mulig å bruke historisk kunnskap til å ta grep i nåtiden (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2011). Det siste punktet er *care to*. «Å bry seg om å bruke historien» vil si at elevene ønsker å bruke deres læring inn i praksis, av

Barton og Levstik (2004) omtalt som «the ultimate purpose of history education». Elevene må bry seg om det de har lært og være villige til å endre sine verdier, holdninger og handlinger. «Care», det at vi bryr oss om historien, er det som gjør at vi lager personlige sammenhenger til historien. Disse sammenhengene tar utgangspunkt i disse fire aspektene ved «care».

Endacott og Brooks (2013) presenterte et teoretisk oppdatert og praktisk rammeverk for historisk empati basert på et bredt akseptert psykologisk konsept som en todimensjonal, kognitiv-affektiv konstruksjon (Endacott, 2014). Modellen inkluderer tre uavhengige aspekter, men som henger tett sammen og utgjør historisk empati:

1. Historisk kontekstualisering: Dette inkluderer en dyp forståelse for sosiale, politiske og kulturelle normer i perioden en skal undersøke. I tillegg kunnskap om hendelsene som ledet opp til den historiske situasjonen og andre relevante hendelser som skjer samtidig
2. Perspektiv taking: Dette handler om å forstå andres tidligere levde erfaringer, prinsipper, posisjoner, holdninger og tro, til å forstå hvordan en person kan ha tenkt i en situasjon
3. Affektive forbindelser: Dette handler om betraktninger for hvordan historiske personers levde erfaringer, situasjoner eller handlinger kan ha blitt påvirket av deres affektive respons basert på en sammenheng til en egen erfaring som er har fellestrekk, men som likevel har forskjellige opplevelser og erfaringer.

Denne modellen konkluderer med at historisk empati både er en kognitiv og affektiv aktivitet. Den har en naturlig sammenheng og baserer seg på tidligere forskning som argumenterer for enten det affektive eller perspektivtakings rolle i historisk empati. Endacott og Sturtz (2014) brukte dette rammeverket i en undersøkelse av historisk empati i et undervisningsopplegg. Perikleous (2014) kommer frem til liknende konklusjon i sin forskning av hvordan en bør undervise i historisk empati, uten at han bruker de samme begrepene. Han skriver at ved å undervise historisk empati som en aktivitet som skal forklare tidligere handlinger, må elevene ta hensyn til at a) ideer og trosretninger hos folk i historien de undersøker, ofte er helt forskjellige fra deres egen. Dette kan kategoriseres som perspektivtaking. Videre om b) mulige mål, intensjoner og ambisjoner. Denne forklaringen er vanskeligere å kategorisere, men kan forklare som en affektiv øvelse. Til sist kommer c) den historiske konteksten som folk levde i, som igjen kan kategoriseres som historisk kontekstualisering.

Definisjon av historisk empati

Å definere begrepet må nødvendigvis inkludere de tre sidene ved historisk empati; historisk kontekst, perspektiv-ankjennelse og affektive reaksjoner. I arbeidet med å definere historisk empati kan det å si hva det ikke er, være en interessant inngang. Foster (1999) skriver at historisk empati ikke er a) identifikasjon, da det er fysisk umulig å komme inn i en persons hode, i tillegg til at vi står i en annen posisjon ettersom vi vet hva som skjedde i etterkant av en gitt hendelse. For det andre er ikke historisk empati b) å forestille seg noe, da det vil kunne føre til en uansvarlig og feilaktig forståelse av fortiden. Til sist, historisk empati er ikke c) sympati. Sympati for grupper som slaver eller jøder under andre verdenskrig er ofte positivt, men det er ikke hovedmålet med historien, i tillegg til at det tar bort objektiviteten i historiefaget. At historisk empati ikke inneholder sympati, er et syn som er støttet av ulike forskere, deriblant Brooks (2009) og Cunningham (2009). Alison Landsberg (2009) argumenterer derimot for det å forestille seg noe som en faktor som en del av historisk empati. Hun skriver at det å engasjeres intellektuelt og emosjonelt med noen som er radikalt forskjellige er viktig for å utvikle empati. Dette krever at en «forlater» seg selv og prøver å forestille seg hvordan det var for en annen person gitt det han eller hun går gjennom. Videre argumenterer Landsberg (2009) for at identifisering har en rolle i historisk empati. Hun trekker inn filmen *Pianisten* som et eksempel på en film der en gjennom identifisering begynner å oppleve empati.

Diskusjonen om hva historisk empati er og ikke er, er med andre ord ikke enstemmig. Går en videre for å finne en definisjon av historisk empati, kan en se hvordan Endacott og Brooks (2013) definerer konseptet:

Historical empathy is the process of students' cognitive and affective engagement with historical figures to better understand and contextualize their lived experiences, decisions, or actions. Historical empathy involves understanding how people from the past thought, felt, made decisions, acted, and faced consequences within a specific historical and social context. (2013, p. 41)

Andre studier bruker en liknende definisjon av historisk empati (Barton & Levstik, 2004; Lundin, 2015; Metzger, 2012). Denne forskningsoppgaven tar utgangspunkt i Endacott og Brooks sin definisjon. Historisk empati er en kognitiv og affektiv aktivitet som både skal fokusere på å kontekstualisere fortidens personer og i tillegg følelsesmessig prøve å forstå fortiden mennesker. Historisk empati handler om å forstå hvordan fortidens personer kan ha tenkt og følt, og hvordan det kan ha påvirket deres handlinger, valg og muligheter.

Begrunnelse for historisk empati i undervisningen

Alle aktiviteter i undervisningen må ha en verdi og en faglig begrunnelse. Hvorfor skal en lærer sette av tid til å inkludere aktiviteter med historisk empati som mål? Det finnes ulike begrunnelser for det. To av de mest sentrale er 1) utvikling av en kritisk tenkning 2) demokratisering. Perikleous (2014) ser mulighetene i historisk aktivitet og begrunner det blant annet med at elevene, når de blir bedt om det,

seem to be able to move beyond simplistic explanations and start thinking about the differences between them and the people in the past and between the contemporary world and the world of the past. More importantly, students seem to be able to take these differences into consideration when they attempt to explain past behavior (2014, p. 27)

Kohlmeier (2006) fant også i sin studie at arbeidet med historisk empati førte til at elevene utviklet en kritisk tenkning. Hun eksemplifiserer det med en elev som spurte henne om *Newsweek* var en liberal avis. Kohlmeier spurte da hvordan han hadde kommet frem til den konklusjonen. Svaret fra eleven var at «all this work we've been doing with these documents has changed the way I read everything» (2006, p. 53). Eksempelet viser tydelig en elev med evnen til å kritisk tenkning.

Davison (2014) og Barton og Levstik (2004) ser historisk empati i lys av å skape demokratiske borgere til samfunnet. Barton og Levstik peker på at elevene trenger å forstå at det er vanlig at det er ulike perspektiver i et samfunn, og at dette ikke er noe en må bekjempe og få bort. Hvis elevene tror at alle i et samfunn bør ha samme holdninger og verdier, så er de ikke klare for et borgerskap i et mangfoldig demokrati som det vi har. Barton og Levstik nevner to grunner til hvorfor perspektiv-ankjennelse er viktig;

perspective recognition is not only a requirement for meaningful engagement with the past but may help prepare students for citizenship, because recognizing our own and others' perspectives is indispensable for public deliberation in a pluralist democracy (2004, p. 224)

«Å bry seg om» historie, argumenterer Barton og Levstik også sterkt for. De mener at å bry seg om historien, gjennom fire ulike varianter («care about», «care that», «care for» og «care to»), er den viktigste årsaken til at forskere, lærere og ikke minst elever skal finne historie interessant. Sett i lys av det affektives rolle i historisk empati, vil dette kunne bidra til å skape interesse og engasjement blant elevene. Dette synet deler også Kohlmeier (2006). Hun eksemplifiserer

viktigheten av det å bry seg om historien med et eksempel av en elev som uttalte at hun nok ikke ville huske alt av fakta om tidsperiodene de hadde arbeidet med, men at hun aldri ville glemme kvinnenens historie som de hadde brukt som inngangsport for å forstå perioden. Det affektive hadde for denne eleven en viktig rolle i å skape interesse og engasjement.

Historisk empati i undervisningen

Mulighetene og begrunnelsene for historisk empati er gode, men å bruke historisk empati som en aktivitet i undervisningen kan være krevende, og det å overføre teori til praksis kan være en utfordring. Historisk empati som konsept er stort og krevende, da den historiske konteksten må ligge til grunn for å kunne se ulike perspektiver. I tillegg skal det affektive spille en viktig rolle for å engasjere elevene og få dem til å ta del i historien. For å klargjøre hvordan historisk empati kan brukes i historien, er det gjort ulike studier og laget ulike modeller som kan brukes i undervisningen.

Endacott og Brooks (2013) har laget et rammeverk for hvordan en kan bruke historisk empati i undervisningen. Med forståelsen av historisk empati som en kognitiv-affektiv øvelse, skriver de at

In order to display historical empathy, students must alternate between focusing on the other as they recognize what another person was likely to be feeling in a given situation and focusing on the self as they are reminded of a similar experience in their own lives that caused a similar affective response. The process of forming affective connections to the past enables students to view historical figures as human beings who faced very human experiences and leads to a richer understanding than perspective taking alone (2013, p. 43)

Videre presenterer de en firetrinnsmodell. 1) En introduksjonsfase som skal introdusere den historiske situasjonen og/eller den personen(e) som elevene skal jobbe med. 2) En etterforskningsfase der studentene studerer primær- og sekundærkilder i dybden for å få en dypere forståelse av den historiske konteksten, historiske perspektiver og relaterte affektive betraktninger. 3) En «vise-fase», der studentene skal demonstrere forståelsen de har fått. Til slutt, 4) en refleksjonsfase der studentene skal lage sammenhenger mellom fortid og nåtid, mens de vurderer hvordan deres personlige syn kan ha endret seg som et resultat av arbeidet med historisk empati. Endacott og Brooks påpeker at disse fire fasene ikke må følges slavisk, men

at de kan fungere som avklaring av hva som bør være med i arbeidet med historisk empati i undervisningen.

En studie av historisk empati i undervisningen gjort av Endacott og Sturtz (2014) tok utgangspunkt i denne firetrinnsmodellen. I studien presenteres «Sophia», en lærer for syvende og åttende klasse i *Social studies*, i et undervisningsopplegg om antikkens Hellas. Resultatet viser at tredelingen av begrepet (historisk kontekst, perspektiver og det affektive) ikke var tydelig adskilt i hennes undervisning, men at alle aspektene var vevd i hverandre under undervisningen. De ulike fasene i firetrinnsmodellen ble heller ikke fulgt slavisk. «Sophia» fikk frem den historiske konteksten gjennom spørsmål der elevene måtte bruke kildemateriale for å vise historisk nøyaktighet, detalj og relevans for viktige spørsmål. Videre oppfordret hun elevene til å se flere perspektiver, og hun utfordret elevene i å se historien fra grekernes historiske perspektiv og deres eget moderne perspektiv. En hensikt med dette var å utfordre elevenes «nåtidsisme» ved å se om de brukte historisk fakta som støttet deres svar. For å få frem affektive reaksjoner, ga «Sophia» elevene spørsmål om vanskelige temaer i forberedelsesfasen. På den måten ville hun menneskeliggjøre athenernes opplevelser og erfaringer. Totalt sett opplevde «Sophia» at elevene ble mer engasjert med et tydeligere eierskap til historien om athenerne sammenlignet med tidligere år.

I en studie utført av Metzger (2012) viser resultatet at bruk av filmen *Pianisten* gjorde elevene mer engasjert og interessert i historien, men at elevene brukte lite av den historiske konteksten i refleksjonene deres rundt spørsmål knyttet til filmen. Metzger fulgte en lærer, Kellie, og så hvordan hennes undervisning fungerte. Hennes undervisningsopplegg bestod av tre deler: forberedelse til å se *Pianisten* der elevene arbeidet med oppgaver, filmvisning og til slutt arbeid med fem oppgaver knyttet til filmen. Generelt sett var det lite fokus på den historiske konteksten, og elevene viste klare tegn på at undervisningsopplegget ikke var formet slik at det kunne hjelpe elevene videre fra en sterk følelsesmessig forståelse av andre verdenskrig. Læreren uttalte at *Pianisten* gjorde en «good job showing what the situation was really like», en uttalelse som går inn i en forståelse og bruk av film for å illustrere fortiden (Wagner, 2018). Resultatet til Metzger viser hvordan filmen kan lede elever til en overdreven innlevelse, og at omsorgsdelen av historisk empati har potensial til å overkjøre den historiske konteksten og andre læringsmål satt av læreren.

En annen studie med bruk av historisk empati, utført av Rantala, Manninen og van den Berg (2016), viste at de fleste elevene i en finsk videregående skole ikke klarte målene for historieundervisningen. En av forklaringene de gir, er den sterke finske tradisjonen i historieundervisningen, som på tross av endringer i læreplaner har blitt lite forandret.

Undervisningen elevene har fått i skolegangen fører dem i en tradisjonell tenkning av historien. Kohlmeier (2006) peker nettopp på at mangelen på elevers erfaring med bruk av historisk empati er en hindring for å ta det i bruk. Likevel konkluderer Rantala, Manninen og van den Berg (2016) med at det er et stort potensial i å inkludere historisk empati i undervisningen – «especially if the teachers are supported with suitable new teaching materials».

Felles for flere av studiene gjort på bruken av historisk empati i undervisninger er at bruk av gruppediskusjon er en god undervisningsmetode å bruke. Kohlmeier (2006) brukte gruppediskusjoner med historisk empati i fokus over et semester. I perioden brukte hun tre tekster om kvinners perspektiv fra ulike perioder, der gruppediskusjoner (Socratic seminar) var den viktigste aktiviteten. Resultatet var at utviklingen av historisk empati økte for hver tekst, og at elevene viste bedre forståelse for historien de undersøkte. Elevene viste progresjon i hvordan de brukte gruppeseminarene til å forstå og tolke tekstene de ble gitt. Kohlmeier går så langt at hun konkluderer med at «without this public discussion and sharing of their ideas, they would not have improved in their capacity for historical empathy to the degree I observed» (2006, p. 52). Jenny Lundin (2015) fant i sin studie ut at elevene i gruppediskusjonen var positivt for elevenes forståelse. I gruppesamtalene ble det stilt mange spørsmål og elevene hjalp hverandre til å tolke og forstå historien, før de til slutt fikk like konklusjoner. En av elevene viste gjennom undervisningsopplegget regresjon i historisk empati, som av Lundin ble begrunnet med mangel på en gruppediskusjon for denne eleven. Sarah Brooks (2011) støtter seg også til synet om at elever kan bli oppmuntret til å vise perspektiv- anerkjennelse gjennom diskusjoner. Knytter vi gruppediskusjoner opp mot drøfting og tolkning av film, er det svært nyttig for elevene å delta i slike gruppesamtaler. Elevene har sannsynligvis ulike tolkninger og forståelser av filmen, og en gruppediskusjon vil kunne øke elevenes forståelse av filmen og temaet (Alan S. Marcus et al., 2010). Endacott og Brooks (2013) begrunner nytten med gruppearbeid slik:

When students are asked to consider questions in small groups or as a whole class, they are able to hear and respond to different ideas. If students discuss with each other the types of personal connections they are able to form to the experiences of past peoples, they then have a larger pool of affective responses to draw from in their attempts to empathize (2013, p. 50)

Hvordan vurdere historisk empati?

At historisk empati er viktig å ha med i historieundervisningen er støttet av flere studier. Ulike studier har vist ulike aktiviteter som kan fremme historisk empati hos elevene. Det siste og kanskje vanskeligste spørsmålet blir da: hvordan kan en vurdere elevens historiske empati? Lee og Shemilt (2011) skriver at en av de største utfordringene med historisk empati er at vi har en mangel på vurderingsmetoder. Å skulle vurdere det affektive er ikke lett, ettersom «feelings are not skills» (Low-Beer, 1989, p. 8). Low-Beer forklarer videre at empati kan stimuleres, oppfordres til og brukes til å engasjere elevene, men at det ikke kan vurderes. Hun er likevel tydelig på at empati kan være en nyttig del av læreprosessen i historie, uten at det må vurderes. Å konstruere holdninger og et verdenssyn som er forskjellig fra vårt eget, er av de vanskeligste aspektene ved historisk forståelse (Downey, 1995). Det har derimot kommet studier som mener det er mulig å ha en vurdering av historisk empati. Kaya Yilmaz (2007) skisserer opp fire kriterier til å evaluere elevens engasjement gjennom historisk empati:

1. Elevene må indikere at fortiden er forskjellig fra nåtiden og et historisk utfall er knyttet til tid og sted
2. Elevene må forklare perspektivene de tar og deres konsekvenser for den historiske personen som er involvert
3. Elevene må utvikle nøyaktige perspektiver basert på historisk fakta og bevis
4. Læreren må vurdere om eleven demonstrerer evnen til å skille mellom ulike perspektiver i fortiden og klare å skifte mellom ulike perspektiver

Disse fire kriteriene er sterkt knyttet til perspektiv taking og/eller anerkjennelse, og til historisk kontekst gjennom bruk av historiske fakta. Kohlmeier (2006) spør hvordan en kan vite at elevene «gjør» historisk empati. For å få det til, bygger hun blant annet på de fem kriteriene av Barton og Levstik (2004), «a sense of “otherness”», «shared “normalcy”», «historical contextualization», «multiplicity of historical perspectives» og «contextualization of the present». Kohlmeier utelot «contextualization of the present» i sin vurdering av elevene.

En utfordring med vurdering av historisk empati kan også være at elevenes omsorg og sympati kan ta overhånd for deres historiske forståelse. Barton og Levstik (2004) skriver at noen lærere er redde for at elevene vil bli overveldet av sympatifølelser for dem de studerer, slik at elevene ikke klarer å gi en rasjonell analyse av historiske handlinger. Å kunne anerkjenne ulike perspektiver krever at vi ser situasjonen fra andres synspunkt, ikke vårt eget. Hvis

elevenes omsorg for enkelte aktører i en hendelse tar overhånd, vil elevene ikke klare å forstå og anerkjenne alle perspektivene i historien. En annen utfordring Barton og Levstik (2004) nevner, er at å bruke fortiden til å gi mening for nåtiden bare vil styrke dagens tro og praksis. Dette betyr at historisk fakta ikke vil bli grunnlaget for elevenes arbeid, men deres sympati og medfølelse. Det vil føre til en dårlig historieforståelse.

Min forståelse av historisk empati

Å få en felles forståelse for historisk empati har vist seg å være vanskelig. Det finnes rom for tolkninger og ulike forståelser av hvordan historisk empati skal fungere i praksis. Denne forskningen vil ta utgangspunkt i Endacott og Brooks (2013) sin tredeling av begrepet; historisk kontekst, perspektiv-taking og affektive reaksjoner. Det fører igjen til at denne forskningen plasserer seg i den kognitiv-affektive forståelsen av historisk empati, ettersom den kombinerer både kognitive aktiviteter som forståelse av ulike perspektiver krever, i tillegg til affektive reaksjoner som bygger på å skape en følelsesmessig involvering hos elevene. Videre vil Barton og Levstik (2004) sin forståelse av perspektiv-ankjennelse og affektive reaksjoner være styrende. Min forskning vil bruke perspektiv-ankjennelse istedenfor perspektiv-taking, fordi å «ta på seg» andre perspektiver er fysisk umulig (Foster, 1999). I tillegg vil utfordringen med å «ta på seg» et perspektiv være at elevene kan tro at de forstår fortidens personer fullt ut og tro at de ikke er påvirket av nåtidens kontekst med de verdier og holdninger vi har i dag. Elevene vil i større grad kunne anerkjenne de faktiske forholdene og tenke at hvis de hadde vært i den historiske hendelsen, ville de handlet etter den tids og det samfunnets normer.

En annen problemstilling som reiser seg, er om elevene kan forstå premissene til slaveriet, uten å dømme fortidens personer og handlinger. Vi har den «fordelen» av å vite hva som skjedde i etterkant av en gitt historisk hendelse, og det kan være til en barriere for historisk empati. (Endacott, 2010). Det vil gjøre det vanskelig å kunne forstå andres perspektiver uten å være styrt av vår kunnskap om resultatet og vår egen kontekst. Når det tas opp etiske og verdibaserte temaer i historien, kan våre holdninger være en barriere å komme over. Det kan være vanskelig å ikke «dømme» slaveeierne og andre som fratok de svarte sine rettigheter i USA på 1800-tallet, nettopp fordi deres holdninger ligger så langt borte fra dagens holdninger og verdier. Målet med historisk empati kan ikke være å støtte slaveeiernes handlinger, bare «fordi de var en del av en annen kontekst». Derimot må målet med historisk empati være at vi skal forstå hvorfor slaveeierne gjorde de valgene de gjorde. På den måten kan en unngå å avfeie og dømme slaveeiernes holdninger og handlinger, men ta avstand fra dem samtidig som en

prøver å se nærmere på hva som lå bak et slikt system. Et undervisningsopplegg bør dermed legge opp til at elevene kan se at vi er en del av en kontekst, på samme måte som slaveeierne var en del av en kontekst. Barton og Levstik (2004) mener dette er det vanskeligste å forstå for elevene. Bruce A. VanSledright (2001) skriver at det kan være umulig å få til, ettersom at alle elevene vil være påvirket av deres «posisjon». Vår nåværende og sosiokulturelle posisjon, vil påvirke vår måte å forstå historien på.

En tredje problemstilling er hvordan en skal bruke historisk empati i undervisningen og hvordan en skal vurdere elevenes historiske empati. Utdanningsdirektoratet (2017) skriver at kjerneelementene, deriblant historisk empati, skal «prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget». Det legger føringer for hvordan en kan bruke historisk empati i undervisningen og hva målet med det er. For det første skal historisk empati være noe elevene skal utvikle «over tid», som samstemmer med fagfornyelsens mål om dybdelæring (Gilje et al., 2018). Det kan være en utfordring dersom elevene møter denne arbeidsmetoden for første gang, så elevene vil med større sannsynlighet feile i større grad på første forsøk. Kohlmeier (2006) fant i sin studie at hennes elever viste bedre historisk empati den tredje gangen de brukte historisk empati som arbeidsmetode. At elevene møter denne arbeidsmetoden for første gang, må få betydning for hvordan en vurderer elevenes historiske empati. Min vurderingsform vil basere seg på tre oppgaver; en monolog, en gruppediskusjon og en skriftlig innlevering. For å gjøre det oversiktlig for elevene, vil Endacott og Brooks (2013) sin tredeling; historisk kontekst, perspektiv-ankjennelse (slik jeg bruker det) og affektive reaksjoner være grunnlaget for vurderingene. Dette vil elevene bli gjort kjent med. I tillegg vil Barton og Levstik (2004) sine fem kategorier for perspektiv-ankjennelse være grunnlaget for å vurdere elevenes historiske empati. Disse kategoriene vil derimot ikke være eksplisitt nevnt for elevene – for å unngå en overflod av vanskelige begreper. Å skille mellom de ulike kategoriene er ikke lett, og elevene vil kunne mestre og feile på samme kategori i en og samme besvarelse. Det vil derfor være vesentlig å legge mest vekt på den siste innleveringen når en skal vurdere elevene. Da vil en kunne se på elevenes progresjon gjennom hele undervisningsopplegget og legge til rette for at elevene kan prøve og feile i starten av opplegget.

Vanskelig og kontroversiell historie

Historie er ikke bare historie. Deler av vår historie er vanskeligere å forholde seg til, eller forstå, sammenlignet med andre perioder. Hva som gjør en historie vanskelig kan variere. Deler av historien kan for eksempel være vanskelig for folk å fatte, eller historien kan være traumatisk; gjerne fordi den reiser spørsmål om identitet, marginalisering eller undertrykkelse (Stoddard et al., 2017). Glenn Mitoma påpeker at menneskerettigheter er et vanskelig historisk tema, fordi det ofte inkluderer ekstrem vold og umenneskelighet, mens Brian Britt trekker frem Israel-Palestina-konflikten som en vanskelig historie, mye på grunn av uenighetene om hva som faktisk er sannheten, i tillegg til diskusjonen om hvem som er offeret i konflikten (Stoddard et al., 2017). Stoddard, Marcus og Hicks (2017) bruker *12 Years a Slave* som et eksempel på en film som tar opp en annen vanskelig historie. Filmen kan ifølge dem virke vanskelig for folk fordi den, i tillegg til å vise flere voldsscener, tar opp en historie som for hvite er vond å akseptere. I tillegg har afrikansk-amerikanske seere, spesielt menn, vært nølende til å se filmen på grunn av det vonde og ubehagelige temaet som filmen tar opp.

Vanskelig og kontroversiell historie er ofte utelatt fra tekst- og lærebøker, som gjør at læreren etterlates til å finne egne ressurser selv (Alan S Marcus & Stoddard, 2009). Film kan være et godt verktøy til å introdusere elevene for en vanskelig historie (Alan S. Marcus et al., 2010). At en film i seg selv skal være en god nok undervisning om et kontroversielt tema har blitt avvist og advart mot, for hvis en vil oppnå en god forståelse av slike temaer, trengs det en aktiv lærer som involverer seg, guider og gir støtte til elevene (Alan S. Marcus et al., 2010; Stoddard, 2014). Gjøres det riktig, kan historiske filmer fungere godt i undervisningen.

History movies can be useful for raising controversial issues in the classroom by serving as a vehicle for envisioning the background context, dramatizing particular perspectives or interpretations of the issue, or conveying particular messages about what the issue means. (Alan S. Marcus et al., 2010, p. 110)

100 år med historiefilmer

«Et bilde sier mer enn tusen ord» er et velkjent ordtak. En film med tusenvis av bilder vil, hvis vi følger ordtaket, inneholde mange millioner ord. Dette er en av filmens styrker, men den bringer også med seg noen utfordringer. Film har blitt brukt som underholdning, opplysning og til undervisning opp gjennom tiden. Sammenlignet med bøker og artikler, er film et nytt medium. I 1908 var det noen som så potensialet som lå i film som medium, ved at en ikke bare

kunne reprodusere den nåværende moderne verden, men også rekonstruere store historiske hendelser gjennom skuespill, atmosfære og miljø (Rosenstone, 2013). På 1920-tallet var det en liten revolusjon i filmbransjen, da en blant annet fikk snakkende dialoger, bedre lydeffekter, fargefilm og større skjermstørrelse (Rosenstone, 2013). Rosenstone (2013) påpeker at historikere tok likevel ikke filmens rolle og muligheter skikkelig seriøst før utover 1960-tallet, mye på grunn av at visuelle media havnet på «gal side» av skillet mellom lavkultur og høykultur. På 1980-tallet kom blant andre Pierre Sorlin med en forklaring av problemet med historiske filmer. Sorlin påpekte at alle historiske filmer er «ultimately 'all fictional'. Even those based on historical evidence 'reconstruct in a purely imaginary way the greater part of what they show'» (Rosenstone, 2013). Videre skriver Rosenstone (2013) at etter at historikere har begynt å tenke på og skrive om historiske filmer, har en vært veldig opptatt av å forstå og vurdere filmen ut fra samme kriterier og konvensjoner som for skriftlige tekster. Gjør en dette, understreker Rosenstone at da vil historiefilmer komme ut som en triviell måte å fortelle fortiden på, med andre ord dårlig sammenlignet med bøker. I de senere årene har en lagt vekt på å se hvordan en kan forstå og bruke historiefilmer. Stoddard, Marcus og Hicks (2017) har blant annet sett på hvordan vanskelig historie kan læres gjennom bruk av film, og Marcus, Metzger, Paxton og Stoddard (2010) viser til ulike formål som film kan brukes til i undervisning, deriblant å fremme historisk empati. Rosenstone (2013) argumenterer for at film ikke må vurderes ut fra samme kriterier som bøker, men som en egen sjanger som må forstås og brukes med egne kriterier. Rosenstone mener at filmmakere er historikere og driver med en ny form for historieskriving. Stoddard og Marcus (2010) peker på at film kan og bør brukes til mer enn bare å vise «hva som skjedde». Forståelsen og bruken av film som historisk kilde har endret seg over det siste århundret, og vil komme til å endre seg fortløpende.

Tre kategorier historiske filmer

Det finnes mange ulike type filmsjangre. Historiefilmer kan plasseres i en av dem. Ser vi på historiefilmer spesifikt, skiller Rosenstone (2013) mellom tre kategorier.

1. Spillefilmer (dramafilmer)
2. Dokumentarfilmer
3. Innovative historiske filmer

Dramafilmer eller *spillefilmer* er den største og viktigste formen der historie er visuelt fremstilt, i form av publikumsmasse og påvirkning (Rosenstone, 2013). Filmer som *Schindler's List* (1993) og *12 Years a Slave* (2013) går under denne kategorien. *Dokumentarfilmer* deler mange av de samme kjennetegnene som en spillefilm, blant annet at begge ofte inneholder en lineær og moralsk fortelling av fortiden og at begge inneholder filmmusikk som er lagt på filmen. Men der dramafilmer består av skuespillere, vil en dokumentarfilm ofte være basert på filmarkiv, og med intervjuer av enten aktørene selv eller historikere og andre eksperter på en spesifikk hendelse. *Innovative historiske filmer* er det Rosenstone (2013) omtaler som en «baggy» kategori, en kategori som inneholder et bredt spekter av teorier, ideologier og estetiske tilnærminger med både potensiell og reell innvirkning på historisk tenkning. Slike filmer ses gjerne på som motsetningen eller opposisjonen til «Hollywood-filmer». Det finnes riktignok få populære filmer som inngår i denne kategorien i historiefilmer, og blant historielærere i Norge er det mest vanlig å bruke en dokumentarfilm eller spillefilm (Wagner, 2018).

Bruk av film i undervisningen

Hvis en spør en historielærer om han har brukt en film i undervisningen, vil en etter all sannsynlighet få et anerkjennende «ja» til svar. Et spørsmål som en da kan stille er «hvorfor film i undervisningen?». Svaret kan være ganske enkelt; at det gir en ny innfallsvinkel til et emne, og/eller at elevene får kjennskap til filmatiske virkemidler. Trond Eriksen (2010) poengterer at «disse gode grunner må hvile på noen grunnleggende avklaringer om hva film i pedagogisk sammenheng er» og «skal fiksjonsfilm ha verdi som pedagogisk redskap, må filmopplevelsen settes i en pedagogisk sammenheng» (Eriksen, 2010). Det må altså ligge noe til grunn for at en film i undervisningen skal bli til en god undervisning.

Å ta inn spillefilmer, eller «Hollywood-filmer», er ifølge Marcus (2005) viktigere enn noensinne, av to grunner. For det første konsumerer elevene store mengder film med historisk innhold utenfor klasserommet. For det andre har filmer et stort potensial til å motivere og engasjere elever i historisk innhold og til å se ulike perspektiver. Dersom elevene ikke lærer opp i hvordan de kritisk kan se og bruke en film, vil de store fordelene med historiske filmer gå tapt. Med andre ord; elevene bør trene opp deres film-literacy. Studier har vist hvordan filmer effektivt kan brukes til å utvikle historisk tenkning blant studenter (Alan S. Marcus, 2007; Metzger, 2010). Film kan også brukes til andre meningsfulle formål, deriblant til å visualisere fortiden, som en primær- og sekundærkilde, utvikle empati og utforske ulike historiske tolkninger (Alan S. Marcus et al., 2010).

Landsberg (2009) legger vekt på at filmer som skildrer historiske traumer er særlig gode til å legge grunnlag for utvikling av empati, forutsett at de tvinger oss til å arbeide med temaet både emosjonelt og intellektuelt. En film kan ifølge Landsberg (2009) skape proteseminner, som vil si at minnene som vi har av en historisk hendelse ikke er egne levde erfaringer, men fra et engasjement som er utviklet fra en representasjon av historien. En film er et eksempel på en representasjon, og som en protese på en kropp, vil minnene fra filmen og historien den viser produsere et minne for den som ser. Disse minnene vil føles virkelige, men i praksis være som proteser. Ettersom disse minnene føles ekte, kan de hjelpe en person til å forstå en person fra fortiden og få en relasjon til denne personen. Dette vil kunne være en stor fordel i en pedagogisk sammenheng der det å skape empati er et av målene (Landsberg, 2009).

En undersøkelse gjennomført av Wagner (2018) om norske læreres bruk av film i historieundervisningen, viste at lærerne foretrakk dokumentarfilmer framfor spillefilmer av tre grunner: 1) Bruk av tid. Spillefilmer er mer tidkrevende enn dokumentarer. 2) Spillefilmer kan avlede elevens oppmerksomhet. 3) Dokumentarfilmer anses å være mer til å stole på og mer relevant for undervisning. Det siste punktet viser at lærerne ønsker at filmen skal vise historien «slik den virkelig var», som en forventning av at det skal være en vitenskapelig historie. Dette samsvarer med akademiske historikers syn på filmer, som ofte har vært kritiske til spillefilmer (Metzger, 2010). Studien til Wagner (2018) viste også at lærerne brukte filmer med et formål og ikke bare som ren underholdning. Av 19 lærere i undersøkelsen oppga 18 av dem at de hadde brukt film som en visualisering av fortiden, og 13 lærere sa at de hadde brukt film for å fremme empati i en eller annen form. Bare en tredjedel av informantene brukte film til å stimulere kritisk tenkning; med å bruke og problematisere film som en historisk kilde, eller som et kraftig medium til å utvikle empati som omsorg, og til å diskutere kontroversielle og moralske temaer.

Hvordan bruke film i historieundervisningen?

Potensialet for bruk av film i historieundervisningen er stort og legger til rette for mange muligheter (Alan S. Marcus, 2007; Alan S. Marcus et al., 2010; Metzger, 2010; Wagner, 2018). Utfordringen er at det har vist seg at lærerne ikke utnytter det fulle potensialet i filmene i sin undervisning, og mye av grunnen er at lærerne vanligvis vurderer historiefilmer gjennom kriterier av et langlevd positivt syn på skrevet historie (Alan S. Marcus et al., 2010; Wagner, 2018).

For å utnytte filmens potensial best mulig, er det viktig å være eksplisitt med studentene om hva de skal fokusere på underveis i filmen (Alan S. Marcus et al., 2010). En undervisning

bør ikke ende med filmens slutt, men en film eller et filmklipp bør inngå som en del av et komplett undervisningsopplegg. Filmen kan være et springbrett for å introdusere, studere og diskutere ulike historiske hendelser og temaer (Metzger, 2010). Læreren bør ifølge Metzger (2010) gi elevene klare retningslinjer på hva en skal se etter og hva de skal drøfte og reflektere over når de ser filmen og for aktivitetene etter filmen. Hvis ikke læreren gir en slik eksplisitt støtte, kan vanskelige temaer og kontroversielle ideer bli ignorert (Alan S. Marcus, 2007).

12 Years a Slave i undervisningen

«I apologize for my appearance. I have had a difficult time these past several years»

Sitatet fra en av sluttscenene i den Oscar-vinnende filmen *12 Years a Slave* (IMDb, 2013) og er en kraftig underdrivelse av det hovedpersonen, Solomon Northup, har vært gjennom. I løpet av to timer med filmen, får vi et innblikk i livet til en fri mann med kone og barn, et liv som får en dramatisk vending da Northup blir lurt, dopet ned og senere solgt som slave. Deretter følger tolv år som slave, og fra hovedpersonens perspektiv får vi se ulike hendelser som utspiller seg¹. Filmen er basert på selvbiografien med samme navn, skrevet av Solomon Northup selv, utgitt i 1853 (Zubak, 2016). Filmen *12 Years a Slave* ble vist i USA i 2013 og i Norge i 2014. Blant norske filmjournalister fikk filmen nærmest utelukkende gode kritikker, og ble blant annet omtalt som «rystende», «storslått» og «plagsomt bra» (Godø, 2014; Johansen, 2014; Vestmo, 2014; Økland, 2014a).

Å bruke film som en del av undervisning er vanlig, og *12 Years a Slave* har blitt og vil sannsynligvis bli brukt som en del av undervisningsopplegg på norske skoler i fremtiden. Det reiser noen utfordringer og kritiske spørsmål, for *12 Years a Slave* inneholder mange rystende og eksplisitte voldsscener, noe som har blitt kritisert av filmkritikeren Armond White. Han skriver i sin anmeldelse at «*12 Years a Slave* belongs to the torture porn genre» (White, 2013). White refererer til en form for *voyeurism* – det vil si en overdrevet eksplisitt visning av voldelige scener som grenser til en form for malplassert fascinasjon, nytelse eller sadisme og vil dermed være ubehagelige for tilskueren. I en artikkel i Aftenposten spør Økland «Orker du å se på?», som henviser til de mange, lange og drøye voldsscenene (Økland, 2014b). Uavhengig av hva en selv mener og hvilken sjanger filmen går under, er det liten tvil om at den gjør et sterkt inntrykk på publikum.

¹ En mer utfyllende beskrivelse av handlingen og karakterene i filmen er vedlagt. Vedlegg 8: Persongalleri og handlingsreferat av filmen *12 Years a Slave*

Å bruke *12 Years a Slave* i undervisning med unge elever kan derfor være en utfordring. Alan Marcus og Jeremy Stoddard har funnet ut at mange lærere bruker film som undervisningsmetode i deler av historien som de enten ikke var så kjent med eller ukomfortable med å undervise i, og at de gjorde lite i tillegg til det å vise film (Stoddard, 2014). Slaverihistorien er en del av historien mange lærere vil kunne føle seg litt ukomfortable med. I lys av Marcus og Stoddards funn, er det grunn til å frykte at kombinasjonen av en vanskelig historie og en kritikerrost film som *12 Years a Slave*, gjør at lærere vil kunne vise filmen uten noen videre form for diskusjon eller plan. En slik tilnærming til bruk av film som medium i et klasserom har ifølge Stoddard alvorlige konsekvenser, ettersom «[...] students need clear, supportive leadership to be able to think, write, and discuss the issues» (Stoddard, 2014). En film i seg selv kan ikke lære elevene opp i en nøye vurdering av vanskelige og kontroversielle temaer, og det å kun vise filmen uten et videre undervisningsopplegg kan også føre til å forsterke myter om slaveriet (Alan S. Marcus et al., 2010; Stoddard, 2014). Før en skal bruke en film som *12 Years a Slave* i undervisningen er det viktig å vite hvilke fordeler og ulemper det er med å bruke film, og hvordan en kan bruke filmmediet på en best mulig måte.

Matthew R. Cook og Derek H. Alderman (Stoddard et al., 2017) anser *12 Years a Slave* som svært nyttig i en antirasist-pedagogikk. Cook og Alderman har presentert et forslag til et tredagers undervisningsopplegg med bruk av filmen *12 Years a Slave* og nettserien *Ask a Slave*, der formålet er å diskutere rollene mellom raser og kjønn under slaveriet. I opplegget vil en utfordre tanken om slaver som trofaste mot sine eiere – såkalte «mammy-figurer». Dag 1 vil begynne med en introduksjon til slaveriets historiske kontekst, definisjon av viktige begreper og en introduksjon av primær- og sekundærkilder. Resten av undervisningen skal være en forberedelse til en gruppediskusjon som skal finne sted den tredje dagen. Elevene skal her deles i ulike grupper og få tildelt en person fra *12 Years a Slave* og *Ask a Slave* som de skal undersøke nærmere. På dag 2 skal elevene arbeide med utvalgte scener fra filmene, for å vise hvor kraftfullt en film kan fremstille slaveriet. For å få frem dette kan utvalgte scener fra *Ask a Slave* og *12 Years a Slave* vises. Cook og Alderman foreslår noen scener, der likhetstrekket er at scenene viser kvinner som står i sterk kontrast til «mammy-figuren». Dag 3 består av gruppediskusjonene, der gruppene skal presentere sin tildelte person. Deretter kan elevene gå mellom hverandre og stille noen spørsmål som læreren med fordel har lagd. Spørsmålene skal være med et formål om å fremme ulike perspektiver og hvordan ulike personer har ulike historiske erfaringer.

En annen studie der en undervisning knyttet opp mot *12 Years a Slave* er tatt i bruk, er gjort av Goran Zubak (2016). Denne undervisningen har riktignok ikke utgangspunkt i filmen,

men i boka med samme navn. Målet med undervisningsopplegget var å reise bevisstheten om rasisme og til å inspirere til sympati for de presenterte karakterene i boka, gjennom å vise grusomheten og urettferdigheten i slaveriet. Gjennom gruppediskusjoner med 4-5 elever i gruppene, skulle elevene diskutere utvalgte passasjer i boka og prøve å komme til en enighet om hvordan de kunne tolke passasjene. Zubak konkluderer med at med at elevene må arbeide med slaveriet på en produktiv måte når de tolker tekstutdrag fra boka. Elevene får også muligheten til å se grusomheten fra slaveeierne og bli bevisste om rasisme gjennom en tidligere slaves opplevelse.

Disse to undervisningsoppleggene har vært en del av inspirasjonen for hvordan undervisningsopplegget mitt ble. Både Cook og Alderman og Zubaks opplegg brukte gruppediskusjonene til å diskutere utvalgte passasjer av *12 Years a Slave*. Dette overføres til mitt undervisningsopplegg, og spørsmålene i gruppediskusjonen vil derfor ta opp spesifikke scener i filmen som elevene skal diskutere. Undervisningsopplegget til Cook og Alderman begynte også med en del om historisk kontekst, noe jeg også har videreført.

Kapittel 3: Metode

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for oppgavens metodiske rammeverk. Jeg valgte en kvalitativ tilnærming for å finne best mulig svar på disse forskningsspørsmålene. Denne metoden vil det bli gjort rede for og det vil også følge en diskusjon av oppgavens utvalg av informanter, gjennomføringen av undervisningsopplegget, før det til slutt vil være en diskusjon om metodens validitet og reliabilitet.

Kvalitativ metode

Ettersom mitt forskningsprosjekt interesserer seg for elevers historiske empati knyttet til slaveriet i USA på 1800-tallet, valgte jeg en kvalitativ tilnærming til problemstillingen min. Maxwell (2008) understreker at denne formen for studie er å foretrekke når en vil se nærmere på elevenes forståelse og hvordan denne forståelsen påvirker dem. Med denne metoden kan jeg få grundige refleksjoner fra elever som skal gjennomføre et undervisningsopplegg og ut av deres svar se hvordan elevenes historiske empati er. En kvalitativ undersøkelse bør velges når en skal få fram en nyansert beskrivelse av temaet, og når det kan komme uventede hendelser (Jacobsen, 2015). Siden jeg skal undersøke et undervisningsopplegg med elever, er det stor sannsynlighet for at det vil oppstå uventede hendelser. For å finne ut hvordan elevenes historiske empati er, er det viktig å få fram flere nyanser av deres historiske empati, noe en kvalitativ tilnærming vil gjøre. Innenfor denne metoden har jeg valgt en enkeltcasestudie, der jeg som forsker er inne i en enkelt klasse for å forstå hvordan disse elevene handler, tenker og hvordan de skaper kunnskap i samhandling med hverandre (Postholm & Jacobsen, 2018).

Men slike studier kan også ha en forklarende hensikt, da med et fokus på å avdekke ulike prosesser som skaper en spesiell tilstand eller et resultat. Målet kan for eksempel være å forklare hvordan læring foregår i en spesiell klasse, og dermed være med på å forklare hva elevene lærer. (Postholm & Jacobsen, 2018, p. 64)

For å gi best mulig innsikt i hvordan et undervisningsopplegg vil fremme elevenes historiske empati, mener jeg at en kvalitativ tilnærming i form av en enkeltcasestudie vil være best egnet. Med en slik tilnærming kan jeg få en grundig forståelse av elevenes historiske empati, og hvordan ulike undervisningsaktiviteter påvirker deres historiske empati. Siden formålet var å undersøke et undervisningsopplegg, ga det noen begrensninger i valg av metode. For eksempel

ville det vært unaturlig å intervjuere elevene, ettersom dette er en uvanlig undervisningsmetode. Innsamlingsmetodene måtte bygge på undervisningsaktiviteter som kunne brukes som empiri.

For å sikre meg et bredest mulig grunnlag for å få en best mulig forståelse av historisk empati, valgte jeg å kombinere flere innsamlingsmetoder. Underveis i opplegget valgte jeg å observere elevene og tok notater på hendelser som kunne bli relevante. Denne observasjonen hadde som mål å dekke det som skjedde i klasserommet og ulike reaksjoner til elevene. Metoden egner seg godt når en vil registrere hva mennesker faktisk gjør, og når en vil registrere atferd i en kontekst (Jacobsen, 2015). Siden forskningsopplegget mitt vil belyse hvordan elevene responderer på ulike undervisningsaktiviteter, vil en observasjon være nyttig å benytte seg av for å avdekke elevenes respons og utvikling.

Den neste metoden jeg har valgt, er at elevene skulle gjøre lydopptak av monologer, der elevene besvarte noen spørsmål utdelt av meg på forhånd. Oppgavene tok form som et strukturert intervju, der elevene fikk fire konkrete oppgaver. Oppgavene skulle besvares muntlig med en tidsramme på rundt 10-15 minutter, og var første innleveringsoppgave etter at elevene hadde sett *12 Years a Slave*. Fordelen med en monolog kontra skriftlig innlevering er at elevene vil kunne snakke mer fritt, uten å være låst i skriftlige formuleringer. Jacobsen (2015) understreker at informasjon ved skriftlige intervjuer, i form av e-post eller chat, vil føre til at informasjonen vil bli mer komprimert og ikke så rik og nyansert som et muntlig intervju ville vært. Dette aspektet er overførbart til en innlevering i skolesammenheng.

Videre har jeg valgt et fokusgruppeintervju², en metode der flere personer drøfter et avgrenset tema, og forskeren er observatør, tilhører eller ordstyrer (Jacobsen, 2015). Elevene fikk i oppgave å diskutere fem oppgaver. Det ble gjort lydopptak på alle gruppediskusjonene. Metoden egner seg godt dersom en har flere grupper, slik at funnene i større grad kan generaliseres. I tillegg vil denne formen kunne fungere godt dersom målet er å undersøke hvordan holdninger og oppfatninger om et tema endrer seg over tid (Jacobsen, 2015). Gruppediskusjonen vil være interessant å bruke for å finne ut om elevene endrer forståelse underveis eller etter gruppediskusjonen, og kan i tillegg bidra til å se hvordan ulikt sammensatte grupper vil samarbeide og drøfte spørsmålene i diskusjonen.

Den siste metoden er en skriftlig innlevering, utformet med seks konkrete spørsmål. Denne oppgaven vil komplementere monologen og gruppediskusjonen. I denne innleveringen vil elevene få muligheten til å vise om de har endret forståelse og holdninger. Spørsmålene var utformet som et strukturert intervju.

² Jacobsen (2015) bruker begrepet «fokusgruppeintervju», i mitt prosjekt gjennomført som en gruppediskusjon. Jeg velger å bruke begrepet «gruppediskusjon» i min masteroppgave.

Monologen, gruppediskusjonene og den skriftlige innleveringen har til felles at de er utformet som spørsmål i en fast rekkefølge, med innslag av åpne svar (Jacobsen, 2015). Det gjør at elevene i stor grad får forholde seg til forhåndsgitte temaer, samtidig som de i enkelte oppgaver kan trekke inn momenter som de selv mener er sentrale.

Utvalg av informanter

Informantene i denne masteroppgaven er elever i historie vg3 på en skole i Rogaland. Det er totalt 26 elever i klassen, der antallet gutter og jenter er likt fordelt. Elevene er født i 1999 eller 2000. Jeg underviser denne klassen til vanlig, som fører til at jeg har en forskerrolle og lærerrolle samtidig i dette prosjektet, av Postholm og Moen (2018) benevnt som «lærerforsker». Utvalget av klassen ble drøftet med avdelingsleder og veileder David Wagner, og vi kom til enighet om at dette var i orden. Fordelen med å være lærer og forsker i en og samme klasse, er at jeg kjenner godt til dynamikken i klassen, hva som har blitt undervist tidligere og fokus historieopplæringen har hatt. Målet har vært å lage et best mulig undervisningsopplegg for å fremme historisk empati, og se hvordan elevene responderte på dette.

Ettersom jeg skulle være en «lærerforsker», dukket det raskt opp ulike utfordringer som måtte reflekteres rundt. For det første er det min *subjektivitet* som lærer. Om observasjon skriver Postholm og Moen (2018) at det vi ser, avhenger av hvilke forventninger vi møter situasjoner med. De erfaringene jeg har, både som lærer og med min klasse, vil ifølge dem kunne bestemme mine forestillinger og antakelser rundt en praksis. Min subjektivitet kan tillegge elevene meninger eller tanker de kanskje ikke har, men som jeg forventer at de har på bakgrunn av det de har vist i historietimene før. Som lærer og forsker i egen skole og egen klasse, vil utfordringen da være å gjøre det kjente fremmed, slik at det da kan analyseres og forstås (Postholm & Jacobsen, 2018). Jacobsen (2015) skriver at forskerens *nærhet* til de en undersøker kan være en fordel og en ulempe. Fordelen med nærhet er at en kan komme tettere på dem en studerer og dermed få mer åpenhet, mens ulempen vil være at den kritiske refleksjonen kan forsvinne ettersom vi gjerne vegrer oss for å være kritiske til dem vi kjenner godt. Mine observasjoner vil også måtte bli forstått ut ifra min rolle som «lærerforsker» og de utfordringene det kan føre med seg. For å sikre et best mulig resultat, var det viktig for meg å informere elevene på forhånd hvilken rolle jeg hadde (Postholm & Jacobsen, 2018). Elevene ble informert om dette i forkant av forskningsprosjektet og jeg forklarte hva det ville innebære for dem. I tillegg anonymiserte jeg dataen som jeg samlet inn rett etter at jeg hadde satt karakterene, for å oppnå mest mulig objektivitet i analysearbeidet.

En annen utfordring jeg har som forsker i min egen klasse, er *påvirkningskraften* jeg har og den situasjonen elevene befinner seg i vil ha (Nilssen, 2012). Vivi Nilssen skriver at forskeren vil alltid påvirke situasjonen i større eller mindre grad, og elevene kan bevisst eller ubevisst legge en ekstra innsats i undervisningen, fordi de vet at deres arbeid inngår i et forskningsprosjekt. Dette kan føre til en *undersøkelseseffekt* (Jacobsen, 2015). Det er derfor grunn til å være bevisst at elevenes svar kan være preget av konteksten, og at elevene svarer det de tror at jeg som lærer og forsker vil ha.

I kvalitative studier, som denne, vil det oppstå *planlagte* og *ikke-planlagte situasjoner*. De *ikke-planlagte situasjonene* kan være spørsmål som jeg som lærer ikke kan svare på, eller følelsesmessige reaksjoner som elevene kan få. Kvalitative forskninger har en emosjonell side som jeg som forsker må være bevisst (Nilssen, 2012). Dette er særlig aktuelt i denne studien, ettersom undervisningen er knyttet opp mot slaveriet i USA på 1800-tallet og den følelsesmessig sterke filmen *12 Years a Slave*. Hvordan mine elever vil reagere, er umulig å spå på forhånd. Likevel vil min erfaring med denne filmen og min kjennskap til elevene i forkant av dette undervisningsopplegget, være en fordel. Det gjorde at jeg lettere kunne vite hva jeg skulle si og hvordan jeg kunne forberede elevene på emosjonelle reaksjoner.

Deskriptiv gjennomgang av undervisningsopplegget

Formålet med undervisningsopplegget la føringer for hvordan undervisningen skulle foregå. På grunnlag av teori og tidligere forskning, er det noen hensiktsmessige undervisningsmetoder for å oppnå historisk empati som jeg har valgt å inkludere i undervisningen. Undervisningsopplegget mitt om slaverihistorien har hatt fokus på å sette sammen et helhetlig opplegg med naturlig progresjon.

Undervisningsopplegget ble gjennomført på ti undervisningsøkter, fordelt på fem uker. Hver økt varte i 90 minutt. Fredag i uke 45 var det en dobbeltøkt. Filmen ble vist i sin helhet den fredagen, som betydde vi brukte matpausen på 30 minutter på å vise filmen. Derfor ble den siste dobbeltøkten forkortet fra 90 til 60 minutter. En skisse over undervisningsopplegget er presentert i *Figur 1*:

Figur 1: Skisse over undervisningsopplegget

Uke 43	Uke 44	Uke 45	Uke 46	Uke 47
<ul style="list-style-type: none">• Fredag: Om slaveriet – hva skjedde, når skjedde det osv.	<ul style="list-style-type: none">• Tirsdag: Om slaveriet – hva skjedde, når skjedde det osv.• Fredag: Om slaveriet – hva skjedde, når skjedde det osv.	<ul style="list-style-type: none">• Tirsdag: Forberedelse til filmen og hva en skal se etter i filmen• Fredag: Dobbeltøkt. Filmvisning først, deretter blir det 60 minutter med drøfting og refleksjon	<ul style="list-style-type: none">• Tirsdag: Ingen undervisning• Innløsing: av monolog til fredagen• Fredag: Reflekterende aktivitet + forberedelse til gruppediskusjon	<ul style="list-style-type: none">• Tirsdag: Gruppediskusjon (ca. 45 min), deretter arbeid med skriftlig innlevering• Fredag: Arbeid med skriftlig innlevering, + avsluttende refleksjon om opplegget

For å systematisere arbeidet for elevene og meg som lærer, samlet jeg hele opplegget på en PowerPoint-presentasjon³. Av egen erfaring sliter elevene med å ha kontroll på oppgaver og dokumenter fra time til time. Elevene lever i en travel skolehverdag, og min erfaring er at mange elever ikke har lært seg gode studieteknikker for hvordan de bør systematisere oppgaver og annet innhold fra undervisningen. Derfor samlet jeg hele opplegget i én PowerPoint-presentasjon, slik at det ble mindre å forholde seg til for elevene. Oppgavene de skulle gjøre før filmvisningen var også samlet i ett dokument. Oppgavearkene som elevene skulle jobbe med i etterkant kom hver for seg, men for å sikre en kontinuitet og gode rammer, fulgte alle oppgavene samme mal. I tillegg ble oppgavearkene inkludert i PowerPoint-presentasjonen. På den måten fikk elevene gode muligheter til å få en oversikt og kontroll over arbeidet sitt og progresjonen i undervisningen. Selve undervisningsopplegget kan grovt skisseres inn i tre deler:

Figur 2: Grov skisse over undervisningsopplegget

Del 1: Før filmvisningen

For å sikre at elevene var forberedt på hva som skulle komme i prosjektet, begynte jeg med å gjennomgå planen for de kommende ukene, samt kompetansemålene til undervisningsopplegget. Deretter fulgte en gjennomgang av slaveriets historie fra antikken og opp til den amerikanske borgerkrigen i USA på 1860-tallet. For å kunne forstå hvorfor folk

³ Se vedlegg 5, PowerPoint-presentasjonen «Slaveri»

gjorde som de gjorde, er det viktig å ha fokus på den historiske konteksten og hvordan folk levde, og hvilke ideer og intensjoner folk hadde på denne tiden (Barton & Levstik, 2004; Perikleous, 2014). Overført til undervisningsopplegget betydde det at arbeidet før filmvisningen i stor grad tok for seg den historiske konteksten, en av tre deler i historisk empati (Endacott & Brooks, 2013). Elevene skulle også bli kjent med slaveriet gjennom ulike aktiviteter⁴. Blant annet ble sitater fra to amerikanske presidenter diskutert, en reklameplakat for slavesalg analysert og klipp fra fjerde episode av dokumentaren *Slaveriets historie* på NRK sett. Det var ulike oppgaver knyttet til de ulike temaene.

Etter at elevene hadde fått en innføring i den historiske konteksten av slaveriet, ble fokuset rettet mot filmen *12 Years a Slave*. Det ble satt av tid til å bli kjent med filmen i forkant. Tidligere erfaring med denne filmen, er at det kan være litt vanskelig å ha kontroll over persongalleriet. Derfor var en av oppgavene at elevene skulle bli kjent med skuespillerne og karakterene de spilte, regissøren og filmens mottakelse⁵. Formålet var at elevene lettere kunne forstå filmen, uten å måtte lure på hvem som var hvem i filmen. På den måten kan en unngå misforståelser som kan føre til at filmen ikke forstås rett eller at fokuset ikke blir på filmens innhold, men hvordan den henger sammen. I tillegg vil forberedelsen kunne sette i gang en viktig tankeprosess hos elevene. En viktig del av forberedelsen var å ha en diskusjon og bevisstgjøring om begrensningene og utfordringene med en film, som inngår i trening i film literacy (Alan S. Marcus et al., 2010). En annen positiv konsekvens var at elevene i denne forberedelsesdelen vil finne ut at filmen har fått gode kritikker og vunnet mange filmpriser. Dette vil øke filmens etos, som igjen kan føre til at elevene tar filmen mer seriøst.

Til slutt ble det brukt tid på å forklare elevene hva de spesifikt skulle se etter i filmen. For å unngå at elevene slippes ut på dypet uten redskaper til å klare seg, fikk de to konkrete forhold å se etter: ulike perspektiver i filmen, og fremstillingen av slaveriet som system. Formålet med forskningen var å kunne si hvordan elevene forstod slaveriet og om de klarte å vise historisk empati til temaet. Det vil være vanskelig, om ikke umulig, for elevene å skulle se filmen uten å vite hva de skal fokusere på, i hvert fall når de vet at filmen er sentral i vurderingen i etterkant. For å unngå at elevene hadde feil fokus, ga jeg dem få, men konkrete stikkord til filmvisningen, slik at elevene visste hva de eksplisitt skulle se etter (Alan S. Marcus et al., 2010).

⁴ Se vedlegg 1, Del 1: Før filmvisningen

⁵ Se vedlegg 6, Samledokument for oppgaver og notater

Del 2: Under filmvisningen

For å skape en best mulig filmopplevelse er det viktig at rammeverket er på plass, slik at fokuset blir på filmen og ikke omgivelsene rundt (Eriksen, 2010). I min undervisning ble filmen vist i et auditorium med svært gode fasiliteter. Auditoriet var nytt, nøytralt og uten mange distraksjoner. Setene og lys- og lydforholdene var gode, i tillegg til at alle fikk en god utsikt til skjermen. Filmene ble vist i én visning, uten pause. Forholdene var gode for å oppnå en god filmopplevelse. Begrunnelsen for å vise filmene uten pauser, er at jeg var redd for at det følelsesmessige engasjementet hos elevene ville brytes og til dels ødelegges med hyppige stopp og kommentarer. Utfordringen var at det kan føre til at noen elever ikke vil forstå deler av filmene og ikke få svar på viktige spørsmål, men dette hensynet nedprioriteres i dette opplegget. For å løse det problemet, vil elevene ha et notatark der de kan notere ned eventuelle spørsmål som de har. Notatarket er designet slik at elevene enkelt kan fylle ut innholdet i ulike tekstbokser⁶. Disse vil tas opp og diskuteres i etterkant. Dessuten vil utfordringen med å ikke forstå hele filmene kunne løses i etterkant. Filmene ligger tilgjengelig for alle på NDLA sine nettsider, helt gratis. Det gjorde at det var mulig for elevene å se hele eller deler av filmene hjemme, dersom det var nødvendig. I tillegg ga arbeidsoppgavene i etterkant av filmvisningen, tid til å finne ut av det som måtte være uklart.

Del 3: Etter filmvisningen

I den siste delen av undervisningsopplegget skulle elevene få oppgaver knyttet til forståelsen av slaveriet, med *12 Years a Slave* som utgangspunkt. Elevene skulle levere inn en monolog, delta i en gruppediskusjon og levere inn en skriftlig innlevering⁷. Elevene fikk utdelt mellom fire og seks oppgaver til hver av innleveringene. Oppgavene la til rette for at de skulle bruke eksempler fra *12 Years a Slave* aktivt, men samtidig også åpne opp for at kunnskap de hadde tilegnet seg tidligere i undervisningsopplegget kunne brukes i svarene.

Elevene fikk i oppgave å ha en *monolog* på mellom 10-15 minutter. Begrunnelsen for å legge monologen først var å få elevene til å reflektere fritt, uten å være bundet av setningskonstruksjoner. Monologen var strukturert slik at alle de tre delene av historisk empati: historisk kontekst, perspektiv-erkjennelse og affektive reaksjoner, var inkludert. Oppgavene var relativt åpne, slik at elevene fikk muligheten til å trekke inn momenter som de fant relevante. At det ikke var for mange oppgaver var også bevisst, ettersom det er mer motiverende å arbeide med færre oppgaver.

⁶ Se vedlegg 7, «Notatark til filmvisningen av *12 Years a Slave*»

⁷ Se vedlegg 1, Del 3: Etter filmvisningen

Oppgavene i *gruppediskusjonen* var også lagt opp slik at den skulle inkludere alle de tre delene av historisk empati. Noen av oppgavene var tilnærmet like oppgavene i monologen, slik at elevene kunne utfordre seg selv på ulike forståelser på det de hadde sagt i sin egen monolog. Oppgavene var for å skape en diskusjon, slik at det nødvendigvis ikke var ett klart svar, men rom for ulike forståelser og tolkninger. Gruppediskusjonen var strukturert slik at elevene satt i grupper på 3-6 elever. Elevene fikk tildelt et grupperom hver. Det ble gitt tre instruksjoner til gruppene. For det første skulle det være en ordstyrer som skulle passe på at alle fikk sagt noe. For det andre skulle en person skrive korte notater til det som ble sagt i gruppa og til slutt skulle en person sikre lydopptaket og sørge for at det ble levert inn. Gruppene ble organisert på bakgrunn av det elevene svarte i monologen. Det var totalt fem grupper.

Tabell 1: Skjematisk oversikt over gruppene til gruppediskusjonen

Gruppe	Antall elever	Gruppesammensetning
1	6 elever	Gruppe med noen svært sterke elever, noen midt på treet, noen svake
2	5 elever	Noen med sterke affektive reaksjoner, andre gode på historisk kontekst
3	5 elever	Gruppe der flere var sterke på å perspektiv-anerkjennelse, + en med trekk av nåtidsisme
4	5 elever	Blandet gruppe, der ingen skilte seg spesielt ut
5	3 elever	Gruppe med elever som hadde diskusjonen en annen dag

Den siste arbeidsoppgaven elevene skulle gjøre, var den *skriftlige innleveringen*. For å se om elevene hadde vist endring i sin forståelse og om det hadde vært en progresjon, var oppgavene i den skriftlige innleveringen forholdsvis like oppgavene i både monologen og gruppediskusjonen. Formålet var å se om gruppediskusjonen hadde påvirket dem til en annen forståelse enn den de hadde hatt i starten av opplegget. Det var også noen oppgaver som gikk på hvordan de selv følte at deres forståelse av slaveriet var nå sammenlignet med før undervisningsopplegget startet, og hva de syntes om opplegget i sin helhet.

Gjennomføring av datainnsamling og undervisningsopplegg

Dette forskningsprosjektet bygger på en kvalitativ metode, med fire typer datainnsamlinger. Den første metoden som er tatt i bruk er *observasjon* underveis i undervisningsopplegget. Deretter har det vært en *monolog*, en *gruppediskusjon* og en *skriftlig innlevering*. Disse ulike metodene har hver for seg fordeler og ulemper, men vil samlet sett kunne gi en god forståelse av elevenes historiske empati.

Et viktig aspekt ved min datainnsamling, var å sørge for gode og trygge rammer for elevene. Formålet er å se hvordan et undervisningsopplegg kan være og hvordan det kan fremme historisk empati, og da var det viktig at elevene fikk inntrykk av at dette var et vanlig undervisningsopplegg. Det var derfor viktig å sørge for at elevene ikke følte noe ekstra press fordi de deltok i et forskningsprosjekt. Det ble tidlig presisert at dette skulle være et vanlig undervisningsopplegg der jeg ikke hadde til hensikt å skjule noe for elevene eller ha til hensikt å få dem til å feile.

I mitt forskningsprosjekt tok jeg rollen som lærer som observerte egen undervisning, en observasjonsrolle som fullstendig deltaker (Postholm & Jacobsen, 2018). Som «lærerforsker» skulle jeg samle inn data samtidig som jeg underviste. I denne dobbeltrollen er det viktig å ha gode strategier for å sikre godt materiale, samtidig som det ikke går utover elevenes oppmerksomhet til undervisningsaktiviteten (Postholm & Moen, 2018). En av de valgte metodene var *observasjon*. Postholm og Moen understreker at systematiske observasjoner ikke er det samme som betraktninger fra dagliglivet. For å få best mulige observasjoner skrev jeg en logg for hver økt. Ett valg jeg måtte ta var tidspunktet for å skrive notater fra observasjonen. Jeg skrev i hovedsak ned observasjonene i pausene og etter hver økt. I etterkant av økten skrev jeg ned litt lengre refleksjoner fra det som hadde skjedd i timen. På den måten fikk jeg ned observasjoner relativt kort tid etter at de faktisk hadde skjedd, i tillegg til at jeg fikk reflektert over hendelsene i etterkant. Det var viktig for meg at noteringen av observasjonen ikke gikk ut over undervisningen (Postholm & Moen, 2018). I gruppediskusjonene var det ikke mulig for meg å observere alle gruppene hver for seg, og for å ikke skille mellom gruppene, valgte jeg å ikke observere en gruppe.

Den første innleveringen for elevene, *monologen*, ble spilt inn av elevene selv og levert til meg en uke etter filmvisningen. Disse monologene ble transkribert, dvs. overført fra tale til skrift (Jacobsen, 2015), av elevene selv og senere gjennomlest og kontrollert av meg. Eventuell feiltranskripsjon ble rettet. Overgangen fra tale til skrift er ikke uten problemer. Elevenes tonefall, mimikker og gester i uttaleøyeblikket går tapt (Nilssen, 2012). På tross av de nevnte utfordringene vil den transkriberte teksten nesten ordrett gjengi det elevene sa i monologen. Derfor er jeg trygg på at det skal være mulig å basere en analyse av monologen basert på den skriftlige teksten.

Gruppene for *gruppediskusjonen* ble utformet på bakgrunn av hvordan elevene hadde svart i monologen. På den måten kunne jeg sette sammen grupper for å se hvordan ulike typer elever arbeidet sammen i gruppediskusjonen. Monologen viste en forskjell mellom elevene, der de fleste hadde noen utfordringer som de slet med å forstå. Blant annet ble elever som viste lite

forståelse for ulike perspektiver satt sammen med andre elever som var gode på å se de samme perspektivene. I etterkant av gruppediskusjonene hørte jeg gjennom lydopptakene og noterte ned viktige utsagn og sitater. På den måten fikk jeg raskt et godt inntrykk av hvordan de ulike elevene hadde samhandlet, diskutert og hva de hadde kommet frem til. Min posisjon var passiv i denne delen og det var elevene som styrte samtalen med utgangspunkt i gitte spørsmål. Det er en fare for at diskusjonen sporer av når jeg som forsker er passiv (Jacobsen, 2015). Jacobsen påpeker at meningsutvekslingen kan bevege seg bort fra det intervjueren er interessert i, men det er nettopp her styrken i min forskning ligger. Jeg er ikke opptatt av å styre elevenes tanker, men se hva de klarer å reflektere seg frem til. Det kan være perspektiver jeg ikke har sett eller tenkt på som elevene får frem. Jeg vurderte det derfor slik at min passive rolle var relativt uproblematisk i dette tilfellet.

Den siste innleveringen for elevene var skriftlig. Den *skriftlige innleveringen* hadde som formål å trekke trådene sammen og se elevenes endelige forståelse av slaveriet. Elevene fikk tid til å arbeide med denne i timen, slik at det ikke skulle føles som et ekstra press. På den måten fikk elevene tid til å spørre meg dersom de hadde spørsmål til innleveringen.

Analyse og bearbeiding av data

For å analysere den innsamlede empirien, har jeg tatt i bruk analyseverktøyet NVivo. Selve analysearbeidet begynte jeg med i etterkant av hele undervisningsopplegget. I NVivo opprettet jeg kategorier som var knyttet opp mot oppgavens tre forskningsspørsmål.

Datamaterialet består blant annet av monologer av elevene. Disse ble transkribert av elevene selv, og siden gjennomgått og kontrollert av meg. På den måten forsikret jeg meg om at transkriberingen av i tråd med det som ble sagt, og fulgte de nødvendige krav. Elevene deltok i gruppediskusjoner som det ble gjort lydopptak av. De mest sentrale delene av disse gruppediskusjonene ble transkribert av meg. I tillegg kom de skriftlige innleveringene som elevene leverte inn. Disse tre empirikildene ble analysert og kategorisert i NVivo. Elevenes formuleringer i monologen, gruppediskusjonene og i den skriftlige innleveringen har jeg ikke endret på. Eventuelle skrivefeil i den skriftlige innleveringen står også slik det ble levert inn. For å unngå dårlige formuleringer og skrivefeil i min oppgave, har jeg valgt å gjøre kosmetiske endringer i sitatene jeg har valgt ut. Disse endringene forandrer ikke elevenes meninger, men sørger for at det de tenker og mener kommer tydeligere frem i min oppgave.

Av annen empiri samlet inn i dette forskningsprosjektet finner vi undervisningsloggen og observasjonsloggen av filmvisningen. Disse empirikildene har kommet i tillegg til annet datamateriale og har bidratt til å gi innblikk i undervisningsopplegget med et annet perspektiv.

Personvern

Forskningsprosjektet mitt var meldepliktig til Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD), ettersom det ville bli innsamlet bakgrunnsopplysninger om informantene (alder, skole). I tillegg ble det gjort lydopptak knyttet til prosjektet som skulle behandles i etterkant på en datamaskin. Forskningsprosjektet ble meldt inn til NSD høsten 2018 for å følge personvernloven. NSD godkjente forskningsprosjektet samme høst⁸.

Som forsker har jeg plikt til å tenke nøye igjennom mulige etiske dilemma (Jacobsen, 2015). Det er tre grunnleggende krav til forholdet mellom forskeren og de som forskes på; informert samtykke, krav på privatliv og krav på å bli gjengitt korrekt (Jacobsen, 2015). For å sikre at dette ble gjennomført korrekt, fikk elevene i forkant av prosjektet, utdelt et informasjonsskriv med informasjon om formålet med forskningen, deres personvern og hvilke rettigheter de hadde. Det ble blant annet presisert at «alle navn vil anonymiseres og skal ikke være mulig å gjenkjenne i ferdig publikasjon» og «det er frivillig å delta i prosjektet»⁹. Kravet om riktig presentasjon av data blir løst ved at elevenes svar vil bli fullstendig gjengitt gjennom egne vedlegg. Da vil en kunne sikre at sitater ikke bare blir tatt ut av en kontekst. For å sikre at skolens ledelse var innforstått med og samtykket til forskningsprosjektet, fikk min avdelingsleder et informasjonsskriv¹⁰ som han skrev under på. På denne måten ble skolen informert og har fått kjennskap til forskningsprosjektet.

Gyldighet og pålitelighet

Når en skal se på gyldigheten til et forskningsopplegg, skiller det seg ut to sider; den *interne* og *eksterne* (Jacobsen, 2015). Den interne gyldigheten dreier seg om resultatene oppfattes som riktige, og om det er samsvar mellom virkeligheten og min fremstilling av virkeligheten. Den eksterne gyldigheten går på om en kan stole på funnene i undersøkelsen og deretter generalisere dem. Metoden i et forskningsopplegg vil ha stor betydning for resultatenes gyldighet.

⁸ Se vedlegg 3, Godkjenning fra NSD

⁹ Se vedlegg 2, Informasjonsskriv til elevene

¹⁰ Se vedlegg 4, Tillatelse til forskningsprosjektet

I utgangspunktet vil en enkelcasestudie, som jeg har benyttet meg av, produsere «lokal kunnskap». Dette er kunnskap avgrenset til en spesiell kontekst, for eksempel å følge en spesiell klasse (Postholm & Jacobsen, 2018). Ifølge Postholm og Jacobsen vil den interne gyldigheten eller validiteten i en enkelcasestudie være stor. Spørsmålet blir om den er relevant og aktuell for andre, dvs. om den eksterne gyldigheten er stor.

Denne forskningen tar utgangspunkt i historisk empati, ett av kjerneelementene i fagfornyelsen som tas i bruk fra 2020. Videre gjøres forskningen i en vg3 klasse i historie, med en normal klassestørrelse og jevn fordeling av gutter og jenter. Klassen skiller seg ikke nevneverdig ut fra andre vg3-klasser i Norge. Det er grunn til å konkludere med at kunnskapen jeg får av denne forskningen er relevant og overførbart til andre lærere og klasser. Funnene i studien vil si noe om hvordan ulike undervisningsaktiviteter påvirker elevenes historiske empati, og hva som kreves av forberedelser for å oppnå et ønsket resultat. Etersom elevene ikke skiller seg spesielt ut, vil det være nærliggende å tro at andre elever vil reagere på liknende måter. Undervisningsopplegget som presenteres kan endres av lærere selv og tilpasses egne klasser. Dessuten vil funn i studien kunne si noe om hvilke aktiviteter som spesielt fremmer historisk empati og hvilke aktiviteter som ikke gjør det.

Det er videre viktig å spørre om studien er pålitelig. Da undersøker vi om det er trekk ved selve undersøkelsen som sikrer kvaliteten på de resultatene vi får, og om undersøkelsens empiri er troverdig (Jacobsen, 2015). Det er i hovedsak to effekter som kan påvirke undersøkelsen; *undersøkereffekten* og *konteksteffekten*. Konteksten for undersøkelsen vil kunne påvirke atferden til undersøkelsesobjektet. Dersom undersøkelsen foregår i et ukjent rom, vil det være i en kunstig kontekst for den som undersøkes. Derimot vil en undersøkelse i mer kjente omgivelser som hjemme eller på arbeidsplassen virke mer naturlig for den som blir undersøkt. I mitt forskningsprosjekt foregikk all undervisning i de samme klasserommene som elevene har til vanlig, og jeg hadde min undervisning «som vanlig». Det var en naturlig kontekst for elevene. Så godt det lot seg gjøre, fokuserte jeg på å ha så lite fokus på forskningen for elevene, slik at de i størst mulig grad «glemte» at de ble undersøkt. På den andre siden ble elevene i forkant gjort oppmerksomme på at de nå var en del av min forskning, og at det de ville si, skrive og gjøre, kunne bli en del av min oppgave. Undersøkereffekten skjer når undersøkeren blir synlig i prosjektet. De som intervjues eller observeres vil kunne endre atferd fordi de vet at de undersøkes. Min observasjon av elevene skilte seg ikke ut ifra min vanlige undervisningsform, slik at det ikke virket unaturlig for elevene. Notater og refleksjoner ble gjort i pauser og etter undervisning, slik at elevene ikke så denne prosessen eksplisitt. Selv om jeg metodisk la til rette for å unngå en undersøkereffekt, hadde elevene på forhånd fått informasjon om at de skulle

observeres. Det må derfor tas høyde for at elevenes atferd kan ha vært påvirket av denne vissheten.

For å sikre forskningens gyldighet og pålitelighet i størst mulig grad er det viktig å erkjenne at all kvalitativ forskning er verdiladet og vil bli påvirket av mine subjektive og individuelle teorier (Nilssen, 2012). Min relasjon med elevene som blir undersøkt vil kunne påvirke min objektivitet, men som Postholm og Jacobsen (2018) påpeker; uansett tilnærming er det naivt å tro at en kan gå ut og studere virkeligheten uten en forutinntatthet.

At jeg samler inn data ved hjelp av flere metoder vil styrke påliteligheten i studien. Maxwell (2008) skriver at en langvarig studie vil føre til mer data, og disse to komponentene vil styrke påliteligheten i den kvalitative studien. Over en lengre periode vil det være mulig å samle inn mer og variert data, og den brede empirien vil kunne gi en detaljert beskrivelse av hva som faktisk skjer. Min studie varer over fem uker, og inneholder flere typer innsamlingsmetoder. Totalt sett styrer det troverdigheten og påliteligheten til oppgaven.

Begrensninger med min metode

Dette forskningsprosjektet har lagt til grunn fire empirikilder for å samle inn empiri som utgangspunkt for en analyse av elevenes historiske empati i et undervisningsopplegg. En begrensning med monologen, gruppediskusjonen og den skriftlige innleveringen, er at jeg ikke har mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål til elevene. Jacobsen (2015) oppfordrer til å stille oppfølgingsspørsmål under intervjuer fordi en da har mulighet til å få forklart en gang ekstra dersom intervjueren ikke forstår hva intervjuobjektet vil frem til. I tillegg vil en kunne få utdypet hva som blir sagt dersom intervjuobjektet kommer inn på et interessant tema uten å utdype det. Selv om jeg ikke benytter meg av intervjuformen, vil dette aspektet spille negativt inn. Sett fra et lærerperspektiv, vil en begrensning med gruppediskusjonen være at dersom elevene kommer inn på et feil spor eller en gal forståelse, vil jeg som lærer ikke ha muligheten til å gripe inn og rette på dette inntrykket. Sett fra et forskerperspektiv, vil ikke dette være en begrensning ettersom min rolle da er å observere og samle data. For å unngå store misforståelser gikk jeg gjennom alle oppgavene i plenum og forklarte hva oppgavene spurte etter. Elevene fikk tid til å forberede seg, og eventuelle uklarheter kunne avdekkes. Observasjonen vil ha sin begrensning i at jeg er «lærerforsker» og dermed vil ha problem med å få hele oversikten. Viktige hendelser kan glippe som en konsekvens av at jeg ikke har kapasitet til å følge med på alt.

Samtidig vil forskningen styrkes av at det er flere innsamlingsmetoder som samlet sett vil gi en dyp analyse av elevenes historiske empati og hvordan undervisningsopplegget fremmer eller hemmer elevenes historiske empati. En annen fordel er at jeg har flere grupper i gruppediskusjonen, slik at det er mulig å se resultater fra påvirkningen gruppesammensetningene har.

Kapittel 4: Analyse

Dette kapitlet analyserer monologen og den skriftlige innleveringen til de 26 elevene, i tillegg til gruppediskusjonen gjort i undervisningsopplegget. Kapitlet vil også ta for seg undervisningsopplegget i sin helhet. Elevene er anonymisert og har fått pseudonymer. På den måten er elevenes personvern ivaretatt.

Presentasjon av analysekategorier

For å kunne analysere elevenes refleksjoner og svar, er det nødvendig å opprette noen kategorier. I analysen har det blitt tatt i bruk seks hovedkategorier. Disse hovedkategoriene har underkategorier ment for å presisere og konkretisere funnene. Kategoriene er systematisert i *Tabell 2*. Disse seks kategoriene vil være ledende for forskningsspørsmålene.

Tabell 2: Analysekategorier med underkategorier

Kategorier	Underkategorier
Empati	Tre underkategorier: <ul style="list-style-type: none">- For slaver- For slaveeier- Mangel på empati
Identifisering	Tre underkategorier <ul style="list-style-type: none">- Identifiserer seg med slaveeier- Identifiserer seg med slave- Identifiserer seg med Bass
Affektive reaksjoner	Ingen underkategorier
Historisk kontekst	Tre underkategorier <ul style="list-style-type: none">- Bruk av historisk kontekst- Mangel på forståelse for systemet- Nåtid vs. datid
Perspektiv-ankjennelse	Tre underkategorier <ul style="list-style-type: none">- Ser to perspektiver- Ser flere perspektiver
Opplevelse av undervisningsopplegget	Tre underkategorier <ul style="list-style-type: none">- Lært av gruppediskusjonen- Påvirkning av undervisningen i forkant av filmen- Påvirkning av filmen

Analysekategoriene bygger på det teoretiske grunnlaget knyttet til historisk empati. Blant de viktigste finner vi Barton og Levstik (2004), Sarah Brooks (2009, 2011) og Endacott og Brooks (2013), i tillegg til Kohlmeier (2006), Alan S. Marcus et al. (2010); Stoddard et al. (2017). En helhetlig oversikt er presentert i *Tabell 3*.

Tabell 3: Analysekategorier med tilhørende teori og relevante begreper

KATEGORIER	TEORI	RELEVANTE BEGREPER
Empati	Downey (1995), Barton og Levstik (2004), Kohlmeier (2006), Brooks (2011), Endacott og Brooks (2013), Endacott (2010, 2014), Perikleous (2014)	Bry seg om historien Bry seg om at noe skjedde Bry seg om noen Bry seg om å bruke historien Kognitiv empati Affektiv empati Perspektiv-anerkjennelse
Identifisering	Foster (1999), Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009, 2011), Svartdal (2018)	Å sette seg i andres sko Forstå andres situasjon Shared normalcy Kontekstualisering
Affektive reaksjoner	Low-Beer (1989), Downey (1995), Barton og Levstik (2004), Cunningham (2009), Brooks (2009, 2011), Perikleous (2014), Davison (2014), Stoddard et al (2017)	Medfølelse Emosjoner Engasjement
Historisk kontekst	Barton og Levstik (2004), Brooks (2009, 2011), Endacott og Brooks (2013), Perikleous (2014),	Historiebevissthet Historisk tenking Historisk fakta Kontekstualisering
Perspektiv-anerkjennelse	Barton og Levstik (2004), Seixas og Peck (2004), Brooks (2009, 2011)	Perspektiv-taking A sense of "otherness" Shared "normalcy" Historical contextualization Multiplicity of historical perspectives Contextualization of the present
Opplevelse av undervisningsopplegget	Downey (1995), Barton og Levstik (2004), Kohlmeier (2006), Yilmaz (2007), Alan S Marcus et al. (2010), Eriksen (2010), Endacott og Brooks (2013), Stoddard (2014), Endacott og Sturtz (2015), Lundin (2015), Rantala, Manninen og van den Berg (2016), Stoddard et al (2017), Wagner (2018)	Kritisk tenkning Historiebevissthet Se sammenhenger mellom fortid og nåtid Vanskelig historie Kildekritikk

Analysekategorien *empati* dreier seg om hvilken type empati elevene viser og hvem de viser det mot. Kategorien *identifisering* tar for seg hvem elevene føler at de kan identifisere seg med. *Affektive reaksjoner* undersøker hvordan elevenes emosjoner og følelser spiller inn i

deres historiske forståelse og hva de blir følelsesmessig berørt av. Kategorien *historisk kontekst* fokuserer på hva elevene bruker av faktakunnskap og forståelse av konteksten slaveriet tilhørte. *Perspektiv-ankjennelse* er en kategori som rommer elevenes forståelse av at det er flere perspektiver og ulike forståelser av en historisk hendelse. Den siste kategorien, *opplevelse av undervisningsopplegget*, har som formål å se på hva elevene mener om arbeidet med historisk empati og hva de mener om undervisningen om slaverihistorien. De seks hovedkategoriene forsøker å svare på oppgavens tre forskningsspørsmål:

1. Hva slags empati opplever elevene og mot hvem? Og hvem identifiserer elevene seg med?
2. Hvordan benytter elevene seg av historisk kontekst og perspektiv-ankjennelse i sin forståelse av slaveriet?
3. Hvordan opplevde elevene opplegget?

Forskningsspørsmål 1 vil i hovedsak se nærmere på hovedkategoriene *empati* og *identifisering*. *Affektive reaksjoner* vil også være en del av dette forskningsspørsmålet, ettersom det affektive er en sentral del av empati. Forskningsspørsmål 2 vil fokusere på kategoriene *historisk kontekst* og *perspektiv-ankjennelse*. Forskningsspørsmål 3 vil fokusere på hovedkategorien *opplevelse av undervisningsopplegget*. En skjematisk oversikt av sammenhengen mellom metode og analyse, er presentert i *Tabell 4*.

Tabell 4: Forskningsspørsmål og analysekategorier

OVERGANGEN MELLOM METODE OG ANALYSE	
KATEGORIER: FORSKNINGSSPØRSMÅL	HOVEDKATEGORIER: ANALYSE
1. Hva slags empati opplever elevene og mot hvem? Og hvem identifiserer elevene seg med?	Empati
	Identifisering
	Affektive reaksjoner
2. Hvordan benytter elevene seg av historisk kontekst og perspektiv-ankjennelse i sin forståelse av slaveriet?	Historisk kontekst
	Perspektiv-ankjennelse
3. Hvordan opplevde elevene opplegget?	Opplevelse av undervisningsopplegget

Forskningsspørsmål 1: Empati og identifisering

Det første forskningsspørsmålet dreier seg om hvilken empati elevene føler, hvem de føler det for og hvem de identifiserer seg med, i tillegg til hva de begrunner det med. Denne delen av analysen vil begynne med det generelle bildet og belyse hovedtrendene i funnene som er gjort. Deretter vil fokuset rettes inn på det mer spesifikke og konkrete.

Empati

Utgangspunktet for analysen av elevenes empati, er fire grupper som kategoriserer elevene i hvem de føler empati for. Gjennomgangen vil ta for seg gruppe for gruppe og skissere opp hvilken empati elevene viser og hvilke begrunnelser de gir. Den kvantitative oversikten er presentert i *Tabell 5*.

Tabell 5: Kvantitativ oversikt over elevenes empati

Kategorier	Antall elever
Bare empati for slaver	15
Bare empati for slaveeiere	1
Empati for begge grupper	9
Mangel på empati	1

Den kvantitative oversikten over elevenes empati viser at hele 25 av 26 elever viser empati for de historiske aktørene, som betyr at det kun er en elev som ikke viser empati. Totalt sett viser 24 av 26 elever empati for slavene. Den største enkeltgruppen er de som viser empati kun for slaver. Hele 15 elever har en sterk empati for slavene og legger vekt på den delen når de skal forklare slaverihistorien. Til gjengjeld er det bare en elev som kun viser empati for en slaveeier. Den nest største gruppa, med 9 elever, er de som viser empati for både slaver og slaveeiere.

Gruppe A: Bare empati for slaver

Noen fellestrekk blant gruppen for de som viser empati for slaver, er at de viser det for flere av slavene. 10 av elevene viser empati for Patsey, mens 4 elever viser empati for Eliza. Samtlige av elevene i denne gruppen viser en klar empati for Solomon. Årsaken til at alle viste empati for Solomon kan ligge i at han var hovedkarakteren i filmen og dermed den slaven en knytter tettest bånd til. I tillegg til dette viser elevene en generell empati for slavene som en gruppe.

Det er noen gjentakende og tydelige trekk som går igjen når en ser på hvilken empati elevene viser overfor Patsey og Eliza. Elevenes empati tar opp hendelser fra filmen, der de blant annet ser på hvilken innsats Patsey la ned i arbeidet sitt, men hvor lite hun får igjen for det, mens andre legger vekt på at vanskelighetene Patsey blir utsatt for, siden hun ønsker å dø. Empatien elevene viser overfor disse slavekvinnene bærer preg av en medfølelse for dem. Det er fokus på hvor stort inntrykk Patsey gjorde, og at de forstår at hun er i en håpløs situasjon. Det er ikke fokus på hva Patsey burde gjort, eller bruk av historiske fakta i besvarelsene. Denne formen for empati kategoriserer Barton og Levstik (2004) som «care that». Elevene får en emosjonell reaksjon på en historisk hendelse, av Brooks (2011) forklart som at elevene «bryr seg om at noe skjedde», fordi de reagerer på den dårlige behandlingen av Patsey. Empatien for Patsey og Eliza er affektivt styrt. Et godt eksempel på elevenes affektive empati viser seg i disse fire elevenes tanker om Patsey:

Patsey var og en slave på den samme plassen som Solomon, og hun og gjorde veldig sterkt inntrykk på meg. Hun var en ung jente, men hun jobbet så hardt og var veldig disiplinert i det hun gjorde, og det var ganske trist å se hvor lite hun fikk igjen for denne harde jobbingen. Hun var den som plukket mest bomull hver dag, og å se hva hun fikk igjen for dette her var egentlig bare veldig trist å se på (Emilie, monolog, 2018)

Det var jo hun som plukket mest bomull om dagen, men for det om ble hun behandlet helt grusomt, i forhold til de andre som bare plukket sånn 100 «pound», men hun plukket jo 500 «pound» med bomull. Og at hun egentlig bare prøver å fighte seg gjennom hver dag som går (Irene, monolog, 2018)

Patsey gjorde jo og et stort inntrykk på meg. Det var på grunn av at hun ble voldtatt av Epps. Og på samme tid så var hun den beste bomullsplukkeren (Nicolay, skriftlig innlevering, 2018)

Måten han misbrukte Patsey på, både voldtekt og alt det der, var bare helt sykt. Spesielt den episoden når Patsey har vært på naboplantasjen for å få tak i en såpe. [...] Men grunnen til Patsey egentlig gjorde dette var jo fordi hun har det så dårlig hos Epps at hun får ikke vasket seg engang. Hun har det helt grusomt (Anne, monolog, 2018)

Ser vi på empatien elevene viser for Solomon, er den i større grad preget av kognitive forklaringer, selv om denne også er preget av det affektive. Empatien kan dermed deles inn i to: en kognitiv og en affektiv empati. Den kognitive empatien fokuserer på at Solomon var i en

umulig posisjon, uten sjanse til å gjøre noe for å forbedre sin situasjon. Elevene klarer også i stor grad å se historien fra Solomons perspektiv, og forstår den historiske konteksten som han er en del av. De viser en kognitiv forståelse for slaveriet og hvilken situasjon slavene satt i, der fokuset ikke er medfølelse for Solomon, men en anerkjennelse av hans måte å gjøre ting på. Aurora, en av elevene som viser en kognitiv empati for Solomon, anerkjenner hans perspektiv gjennom å gi en rasjonell forklaring på hans valg. Den affektive empatien for Solomon ser mer på hans personlighet og personlige historie. Den affektive empatien vises blant annet gjennom å anerkjenne at Solomon var utrolig sterk. Aurora er en elev som nevnte at Solomon gikk fra å ha trygge og gode rammer, med en god familie, til å være fanget og i en kamp for livet. Hun påpeker at dette taklet han godt. En annen elev, Niklas, mente selv at han ikke ville klart å være sterk som Solomon. Det kan diskuteres hva som fører til at Niklas mener at han ikke ville klart seg like godt som Solomon. I lys av kategoriene om det å bry seg, viser Niklas at han bryr seg om at noe skjedde, ettersom han får en emosjonell reaksjon (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2011). Eksempler på de to ulike måtene å vise empati for Solomon på vises gjennom disse tre sitatene:

Hvis jeg hadde vært Solomon Northup ville jeg nok gjort det samme som han. Som for eksempel i situasjonen der Solomon blir kidnappa og lenka inni det rommet, er det lite han kunne gjort. Jeg synes Solomon gjorde det rette så langt det lot seg gjøre, med å bare følge instruksene uten noe tull (Nicolay, skriftlig innlevering, 2018)

Hvis jeg var i Solomon Northups situasjon ville jeg nok vært mye mer knust enn det han var, han var utrolig sterk med tanke på at han ble kidnappet bort fra barna og konen sin, til å bli slått til han sa han het noe han ikke gjorde (Niklas, skriftlig innlevering, 2018)

Han [Solomon] var en god kar som hadde familie, kone, unger og så bare plutselig mistet han alt fordi han ble lurt. Så synes jeg at han taklet situasjonen ganske bra. Han gjorde det han måtte for å overleve og han kjempet for livet sitt (Aurora, monolog, 2018)

Den mer generelle empatien for slavene som en helhetlig gruppe er også en blanding av en kognitiv og affektiv empati. Det som går igjen når elevene omtaler slavene generelt, er at de i større grad setter seg inn i slavenes perspektiv. Endacott og Brooks (2013) har i sitt rammeverk for historisk empati lagt vekt på en perspektiv-taking, som vil si at for å forstå hvordan en person kan ha tenkt i en situasjon, er det å forstå andres tidligere levde erfaringer og posisjoner viktig. Det er en kognitiv aktivitet å forstå andres perspektiver på denne måten. Den mer

affektive styrte empatien for slavene som gruppe, vises igjen i disse elevene ved at de syntes det var sterkt å se på hvordan slavene ble behandlet. Dette inngår i kategorien «care that» eller emosjonell reaksjon (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2011). Den kognitive og affektive empatien for slavene som gruppe vises igjen i to følgende sitater:

Jeg kan forstå hvor frustrerende det har måttet være å være borte fra familie og venner, for så å måtte jobbe ekstremt hardt uten betaling. De ble heller straffet dersom eieren ikke syntes arbeidet var godt nok, eller han bare ikke likte slaven sin. Det ble derfor mye pisking og smerte på slavene (Oline, skriftlig innlevering, 2018)

Slaveeierne vil de jo bare vondt liksom, så jeg synes det er veldig sterkt å se på. Før vi så denne filmen så tenkte jeg ikke at slaveriet var så brutalt liksom. Så jeg tenker at etter jeg har sett denne filmen så fikk jeg liksom øynene opp bare. Det er helt forferdelig at folk har blitt behandlet på denne måten (Diana, monolog, 2018)

Gruppe B: Bare empati for slaveeiere

Det er bare en elev, Kristian, som kun viser empati for slaveeierne. Kristian viser en kognitiv forståelse for slaveeierne og systemet i sin helhet. Refleksjonen til Kristian viser at han klarer å ha to tanker i hodet samtidig. På den ene siden sier han at han ikke støtter slaveriet, mens han på den andre siden sier at han forstår hvorfor det var slaveri. Han går så langt at han er villig til å anerkjenne systemet som et godt gjennomtenkt system, der bruk av vold, undertrykkelse og misbruk av Bibelen var en del av metoden. Denne refleksjonen viser en forståelse av at andre kan ha andre verdier og intensjoner enn seg selv, og anerkjennelse av at slaveeiernes holdninger og handlinger ikke var et resultat av dumhet. Eleven klarer dermed å innfri det Barton og Levstik (2004) kategoriserer som «a sense of otherness» og «shared normalcy». Yilmaz (2007) skriver at dersom en skal vurdere elevens historiske empati, må en vurdere om eleven demonstrerer evnen til å skille mellom ulike perspektiver i fortiden og klare å skifte mellom ulike perspektiver. I tillegg viser Kristian trekk av det Barton og Levstik (2004) omtaler som det vanskeligste å få til, nemlig å innse og anerkjenne at egne perspektiver bygger på historisk kontekst. I dette tilfellet klarer Kristian det. Hans kognitive empati for slaveeierne eksemplifiseres gjennom disse to sitatene:

Slaveriet i mitt syn er et ”bra” gjennomtenkt og oppbygget system som skulle gi makt og penger. Jeg sier ikke at slaveri er bra, men måten systemet er bygget opp på. Vold, undertrykkelse og misbruk av bibelen og andres uvitenhet var sentralt i slaveriet. Jeg har ikke

endret synet mitt på slaveriet. Jeg synes ennå det er blant de mørkeste periodene i vår historie, men jeg har fått forståelse for hvorfor de tenkte det var bra der og da. Jeg har fått litt mer innblikk i hvordan samfunnet var på den tiden, at de kunne akseptere det, og hva som var grunnen til det. (Kristian, skriftlig innlevering, 2018)

Jeg vil ikke påstå at jeg støtter slaveri, men hadde jeg vært Freeman så hadde jeg nok ikke gjort ting annerledes. Hans yrke var jo ”en slaveselger”, noe som høres gale ut i seg selv, men noe som var vanlig da. Uansett hvor umenneskelig handlingene høres ut i dag, så var det normalt da, ingen kunne dømme deg på den tiden, Freeman gjorde bare jobben sin. (Kristian, skriftlig innlevering, 2018)

Et annet interessant aspekt ved denne eleven, er at det er en utvikling fra monologen til den skriftlige innleveringen. Det er få trekk av empati for slaveeiere i monologen, men en rekke eksempler i den skriftlige innleveringen. Diskusjon er et viktig element for å engasjeres i historisk empati skrev Endacott og Sturtz (2014), og ser vi på Kristian i gruppediskusjonen finner en trekk som er interessante og som kan ha vært med på å forme hans forståelse og empati. Kristian deltok i gruppe 1, og i denne gruppen var det en del fokus på den historiske konteksten. Blant annet ble det trukket frem at en var vokst opp i et samfunn der slaveri var greit og var en naturlig del av hverdagen. De diskuterte også den økonomiske siden ved slaveriet og hvordan den industrielle revolusjonen og trekantandel gjorde slaveriet til en fornuftig måte å drive samfunnet på.

Kristian bidro selv med å stille kritiske og skarpe spørsmål i gruppediskusjonen. Etter at to elever, Noah og Andrine, har sagt at de ikke ville gjort det samme som slaveeierne i filmen, var det tydelig at stemningen i gruppen gikk mot at en ville vært «et bedre menneske». Da bryter Kristian inn og stiller et kritisk spørsmål som går på tvers av det de andre svarer. Det Kristian gjør, er å prøve å sette seg inn i situasjonen til slaveeierne og hvilke fordeler slaveriet ga. Han anerkjenner deres situasjon og forstår deres positive konsekvens av slaveriet. Utdraget fra gruppediskusjonen utspilte seg slik:

Noah: Tror ikke jeg hadde hatt hjerte til å slå dem. [Andrine og Oline støtter]

Andrine: Vi jenter hadde nok ikke hatt slaver selv, men vært gift med en slaveeier. Enten: gjemt meg i huset og vil ikke ha noe med dette å gjøre. Det er veldig feigt, men en lettere måte å ta avstand fra det.

Kristian: Så du hadde ikke «goodet» på at noen hadde laget middag til deg hver dag?

Gruppe C: Empati for begge gruppene

Ni elever mestrer å vise forståelse for både slaver og slaveeiere i dette undervisningsopplegget. Har de en lik empati for slavene som gruppen som kun har empati for slavene? Og har elevene samme empati for slaveeierne som Kristian har? Analysen vil se på hva som fører til hva, og om det eventuelt er noe som fører til dette resultatet. Gjennomgangen vil først fokusere på empatien for slaveeierne, og deretter se hvilken empati som blir vist for slavene.

Empatien for slaveeierne er i denne gruppen i stor grad basert på en kognitiv forståelse av slaveriet, der den historiske konteksten ofte blir brukt som en forklaring på hvorfor slaveeierne var som de var. Et interessant funn er at de tre elevene i gruppe 5 i gruppediskusjonen, alle viser en empati for både slaver og slaveeiere. Nils og Erik viste empati med slaveeierne i monologen, men det kommer tydeligere frem i den skriftlige innleveringen. Gruppediskusjonen til gruppe 5 inneholdt et rikt repertoar av historiske fakta og sammenligninger til andre historiske perioder. Det var denne gruppen som hadde flest henvisninger til historiske fakta og til å trekke lange linjer.

I diskusjonen viser de en forståelse for slaveeierne og deres synspunkt. Nils trekker frem at slaveeierne så på slavene som dyr, og når han da sammenligner det med hvordan vi ser på dyr i dag, så gir meningene og handlingene til slaveeierne mer mening. Dette er det Endacott og Brooks (2013) vektlegger i aspektet perspektiv-taking, nemlig å forstå hvordan andre kan ha tenkt og hvilke holdninger de har hatt. Magnus går ett steg videre og trekker inn Bibelen. Han ser på hvordan Bibelen ble brukt for å legitimere et system, og hvordan det også har skjedd i andre tider. Da trekker Nils frem IS, et dagsaktuelt tema. Et utdrag fra deres gruppediskusjon viser at de finner paralleller i religion og hvordan det har blitt brukt som et middel, i tillegg til at de diskuterer hvordan en så på slaver:

Nils: Vi har jo dyr i dag som vi hersker over, uten å tenke noe over det. Sånn så de jo på de svarte da

Magnus: Parallell fra bibelen. Vi er over dyrene. Epps fordreier bibelen for å manifestere og legitimere og rettferdiggjøre at de er over de svarte. Viser hvordan de kunne oppholde dette – «dette er min rett». Religion har blitt brukt til mye for å rettferdiggjøre ting – slaveri og krig

Nils: Den dag i dag også, med IS

Et annet viktig og interessant element i deres gruppediskusjon, er at de aktivt tar i bruk fakta, drøfter det i lys av hva de selv føler, og i tillegg viser en forståelse for ulike perspektiver. Av fakta og historisk kontekst trekker de inn president Jeffersons holdninger til slaveri. De

diskuterer også det økonomiske aspektet ved slaveriet, og viser en forståelse for at mange ville ofret slavene for å tjene mer penger selv. Dette poenget tar Nils med seg videre i sin skriftlige innlevering. Disse tre elevene viser en forståelse som inngår i flere av Barton og Levstiks (2004) fem kategorier for perspektiv-ankjennelse, deriblant «historical contextualization» og «shared normalcy».

Magnus: Tror at hvis du var slaveeier, ville du hatt et annet syn på livet

Erik: Tror jeg hadde vært helt lik. Hadde utnyttet slavene så mye som mulig. Hadde ikke gitt slavene rom og stell – det koster jo penger

Nils: Hvis du har valget: enten være god mot slavene eller hard og tjene mye mer penger

Erik: Da tror jeg de fleste hadde valgt penger

Magnus: Håper jeg hadde vært som Jefferson, som eide slaver, men som friga slavene når han hadde råd til det. Det kostet ham dyrt, men mange ble frigitt

Erik: Hadde håpt jeg kunne vært slik selv, men jeg tror ikke det. Hvem satt igjen med mest av Epps og Jefferson?

Magnus: Tror Epps satt igjen med mest

Erik: Men hva tror du han tenker selv? Hvordan har han det inni seg? Jefferson har i hvert fall æren i behold, selv om han har hatt slaver

Gruppediskusjonen får en vesentlig rolle i formingen av empatien som blant annet Erik viser, der det økonomiske aspektet går igjen:

Slaver på denne tida var ganske vanlig, ganske få stusset noe særlig over slaveri på grunn av det, og jeg hadde mest sannsynlig hatt en slave selv. Kunne jeg da valgt mellom å være slik som Mr. Epps, og tjene masse penger, eller være som Mr. Ford og tjene mindre, hadde jeg vært som Epps. (Erik, skriftlig innlevering, 2018)

Denne kognitive formen for empati for slaveeierne er den som dominerer i gruppen som føler empati for både slaver og slaveeiere. Dette samstemmer med Kristians form for empati for slaveeierne. Det som likevel skiller seg mellom disse to gruppene, er at det også er en affektiv empati for slaveeierne i gruppen som viser empati for begge gruppene. Det legges vekt på hvordan slaveeierens personlighet var. Slaveeierens personlighet spiller en rolle i elevenes empati, fordi de ser den i sammenheng med valg og handlinger de gjør. Blant annet har to elever trukket frem at Mr. Epps har et alkoholproblem, og generelt sett ikke kan ha hatt det bra. De viser denne affektive empatien for Mr. Epps, til tross for at han er den mest brutale slaveeieren.

Å bry seg om historien skjer når man finner temaer som elevene bryr seg om. For å oppnå dette, kan det være lurt å ta opp personlig og emosjonell problematikk. Filmen *12 Years a Slave* treffer elevene i denne gruppen med en problematikk som angår alkohol, og det kan tyde på at de derfor har en empati for slaveeieren Epps. Videre viser elevene i denne gruppen også en affektiv empati for slaveeieren Ford. Elevene legger vekt på at Ford viser medfølelse, ettersom han prøver å ikke skille Eliza og barna, og gir Solomon en fiolin. Elevene i denne gruppen greier å se at det er flere ulike perspektiver i slaveriet og at slaveeierne hadde ulike verdier, holdninger og tanker, at folk ikke var homogene med et felles tankesett, det Barton og Levstik (2004) kategoriserer som «multiplicity of historical perspectives». Elevene anerkjenner at det er ulike typer slaveeiere, og at det var noen som ønsket slavene sine godt, sett ut ifra forholdene.

Det kom veldig tydelig frem i familien til Edwin at han hadde det ikke mye bra, ikke med dama eller med seg selv når han drakk. [...] Hun kan jo ikke ha hatt det mye godt ettersom mannen hennes har samleie med slavepikene. (Elise, monolog, 2018)

Gjennom han [Epps] ser vi hva et slikt menneskesyn kan gjøre med en person. Edwin Epps blir ofte sett med alkohol, og en kan mistenke at han er alkoholiker, kanskje for å dempe den følelsen han har dypt inne at det han gjør ikke er rett? (Magnus, skriftlig innlevering, 2018)

Selv om han [Ford] da driver med den plantasje med slaver som arbeidere, så har han da forståelse for situasjonen til dem. Og det eksempelet på det, er at han prøver å unngå at kvinnen han skal kjøpe samtidig som Solomon, ikke skal bli skilt vekk fra ungene sine. Og han prøver og å redde livet til Solomon når han blir hengt. Han kjøper jo fortsatt slaver da, men han er fortsatt snill med dem og forstår hvordan de har det (Eva, monolog, 2018)

Ford blir framstilt som snill, han viser medfølelse og står opp for Solomon. Han gir han til og med en fiolin. (Simon, skriftlig innlevering, 2018)

Empatien for slavene i gruppe C er i likhet med gruppe A en kombinasjon av en affektiv og kognitiv empati. Den affektive empatien er svært tydelig når de kommenterer Patsey og Eliza. Elevene fokuserer på hvor vondt slavekvinnene hadde det, hvor uskyldige de var og hvilke forhold de måtte leve under. En del av elevene gjør det Barton og Levstik (2004) kategoriserer som «shared normalcy». Endacott (2014) skriver at det vil skje lettere dersom en deler kjønn, kultur, etnisitet eller en lik erfaring med den personen som en undersøker. Det er rimelig å anta at ingen av elevene i gruppe C deler noen felles med Eliza og Patsey, bortsett fra at jentene har

samme kjønn. Elevene har en annen etnisitet, er vokst opp i en annen kultur og har totalt ulike erfaringer. Der Patsey blir rasediskriminert og holdt som slave, blir ingen av elevene det. Likevel klarer enkelte av dem å finne likheter mellom seg selv og Patsey. På den måten viser elevene en empatisk forståelse for Patsey. En elev, Elise, greier å forstå Patsey ved å se Patseys perspektiv gjennom et kvinnesyn. Det samme gjør hun når hun ser Elizas situasjon og forestiller seg hvordan det ville vært dersom hun hadde blitt skilt fra sin mor. Dette samsvarer med det Endacott og Brooks (2013) definerer som det vesentlige det tredje aspektet av historisk empati, nemlig affektive forbindelser. Dette oppnås ved at en ser en sammenheng til ens egen liknende, likevel forskjellige opplevelse og erfaring. Dette ser vi veldig tydelig gjennom Elises svar, slik at selv om hun ikke deler lik erfaring med Eliza, greier hun likevel å se en likhet mellom dem. Elevene viser en empati som er affektiv, som viser seg tydelig når de påpeker at det var ubehagelig å se på, at det var urettferdig og brutalt:

Det var og flere som gjorde inntrykk på meg som for eksempel hun Patsey, ettersom jeg personlig så situasjonen hennes fra på en måte et kvinnesyn, da hun ble tvunget til å ha sex med en mann som behandlet henne så dårlig. [...] Og jeg syntes dette var ubehagelig å se, fordi jeg fikk veldig vondt i meg, da dette skjedde. [...] Eliza gjorde veldig inntrykk på meg fordi det var vondt å se når hun ble dratt i fra barnet sitt. Jeg tenkte ”tenk hvis det var meg og mamma som måtte skilles til noen helt fremmede”. Det hadde vært helt grusomt og jeg skjønner at hun ikke klarte å ta seg sammen. (Elise, monolog, 2018)

Sånn som hun Patsey, hun er en veldig liten uskyldig slave, og hun blir mishandlet og voldtatt selv om hun er den beste på gården til å jobbe. (Noah, monolog, 2018)

Patsey, hun sto opp for seg selv, men selv den sterkeste knekker. Hun ber Platt om å drepe henne, etter at hun hadde blitt voldtatt. Og så jobbet hun jo hardt, hun ville jo ha frihet hun og. (Simon, monolog, 2018)

Empatien for Solomon i gruppe C har også mange likheter med empatien for Solomon i gruppe A. Den er en kombinasjon av en affektiv og kognitiv empati for Solomon. Den kognitive empatien begrunnes med at Solomon er i en situasjon der han hadde få eller ingen valgmuligheter. Elevenes kognitive empati vises ved at de mestrer å se historien fra Solomons perspektiv, og de forstår den historiske konteksten som han er en del av, jamfør Barton og Levstik (2004) sin kategori «historical contextualization». Som i gruppe A, har den kognitive forståelsen lagt vekt på hvilken situasjon slavene satt i, der fokuset ikke er medfølelse for

Solomon, men en anerkjennelse av hans måte å gjøre ting på. Den affektive empatien for Solomon legger også vekt på hans personlighet, i likhet med den empatien elevene i gruppe A har. Elevene i gruppe C mener også at Solomon var sterk som holdt ut, at han var modig som sto opp for seg selv og de forstår hans frustrasjon. At elevene klarer å forstå hans frustrasjon viser at de har en «shared normalcy», for de klarer å forstå Solomons perspektiv og situasjon som sterkt undertrykket, en opplevelse elevene selv ville funnet frustrerende.

Dersom jeg var Solomon Northup så ville jeg gjort mye av det samme han gjorde. Jeg ville vært tålmodig og gjort slik som slaveeieren min sa. Dette var akkurat det Solomon gjorde, han arbeide godt og viste seg å være en god arbeider. [...] Der Solomon jobber hardt og gjør som sjefen kommanderer, men sjefen velger å ødelegge arbeidet som Solomon har holdt på med. Til slutt får Solomon nok og velger å angripe sjefen. Jeg forstår Solomon i denne situasjonen og ville gjort det samme selv (Rune, skriftlig innlevering)

Hvis jeg hadde vært Solomon ville jeg vært frustrert. Hvis jeg hadde vært i den situasjonen han var i ville jeg nok gjort det samme som han. (Eva, skriftlig innlevering, 2018)

Han ble pisket, men for det om så endret han ikke mening med engang, de spurte han igjen om han var en slave eller de sa han var en rømning, og han ville, og framstod ennå som en fri mann. Han, gjennom filmen så prøver han å få seg fri han prøver å gjøre noe mer enn å bare være en slave, han prøver å sende brev så han mislykkes på tre ganger eller to ganger han får det til tredje gangen. Og gjennom det å prøve å få fram sine meninger om at han er en fri mann gjør at han havner i mange problemer og dette synes jeg er da ganske modig av Solomon som prøver å gjøre noe med det. (Robin, monolog, 2018)

[...] hvis jeg hadde vært i Solomon Northup sin situasjon ville jeg ha først og fremst prøvd å framstå som den frie mannen han var. Noe som var vanskelig for en svart mann på 1800-tallet. Det jeg tror jeg ville gjort i hans situasjon er ganske identisk med det Solomon gjør for å overleve i filmen. [...] Det er ikke mye valg enn kan gjøre når du lever i slike forhold som det var på 1800-tallet. (Robin, skriftlig innlevering, 2018)

Gruppe C har også i likhet med gruppe A en empati for slaver generelt. Det er få forskjeller også på denne empatien, da dette også er basert på en kognitiv og affektiv empati. Elevene setter seg inn i slavenes perspektiv. Det å kunne anerkjenne slavenes perspektiv og vise en empati som er kognitiv, er ifølge Endacott og Brooks (2013) viktig, og elevene i gruppe C har tendenser til en slik forståelse. Det legges vekt på at systemet var dypt urettferdig for slavenes å

bli sendt til USA for å jobbe. Den affektive empatien i gruppe C er veldig lik den affektive empatien i gruppe A. Elevene tar opp at det må ha vært forferdelig for slavene å gjøre det samme hver dag, uten lønn og rettigheter. De viser empati for hvordan slavene har blitt behandlet. I likhet med gruppe A er disse elevenes empati bygd på kategoriene «care that» og «care to». (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2011). Den kognitive og affektive empatien for slavene som gruppe ses klart i disse to utdragene:

Slaveriet var jo helt forferdelig. At folk fra Afrika ble sendt fra hjemlandet sitt, ofte av svarte folk som solgte de videre, på grunn av denne her trekkanthandelen. Sendt opp til USA for å jobbe hele livet sitt som slave. Gjøre de samme arbeidsoppgavene hver dag, dag ut, dag inn. [...] Og det var, det er helt forferdelig, at bare så mange ble tatt fra heimen sin for å jobbe på gårdene, og gjøre ting de ikke hadde lyst til (Noah, monolog, 2018)

Slaveri er ikke noe som burde vært tillat noen plass, fordi i hovedsak så er alle mennesker født like, og alle har rett til å være fri. Ingen skal måtte bli utnyttet på denne måten, og det skal ikke være noe som heter en rase er bedre enn en annen. (Erik, monolog, 2018)

Oppsummerende kan en si at empatien for slaveeieren i gruppe C går ett steg lenger enn den empatien som vises av Kristian i gruppe B. Begge gruppene har en kognitiv empati for slaveeierne, men gruppe C har også en affektiv empati for dem. Derimot er empatien for slaveeierne svært lik mellom gruppe A og C, der det er både en affektiv og kognitiv empati.

Gruppe D: Mangel på empati

En elev skilte seg tydelig ut fra resten av elevene. Denne eleven, Astrid, viste en klar mangel på empati for både slaver og slaveeiere. I første omgang er det tydelig at eleven viser mangel på «*shared normalcy*», som innebærer at en anerkjenner at det finnes ulike perspektiver. I tillegg ligger det i en slik forståelse at vi må være åpne for at andre perspektiver gir mening og at de ikke er et resultat av ignoranse, dumhet og vrangforestillinger (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009, 2011). Astrid antyder i monologen at de som levde på 1800-tallet var «mindre utviklet i hjernen» og at de «visste ikke bedre». På spørsmål 4 i monologen, «Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet?», svarte eleven at:

For å si det sånn så er jeg egentlig ganske nøytral på det. Fordi at det, det er ikke noe vi kan gjøre med det nå, sånn som det var da. Og det er jo sånn sett ganske, ja, så jeg står nøytral til det. [...] Men, så er det det at de visste det ikke, de visste ikke at dette var galt, og at det burde

være forbudt og det finnes bedre måter og at alle var like mye verdt og sånne ting. Så det at vi kan ikke gjøre så mye med det. Det er liksom sånn alle gjør feil, men, altså, hvis slaveriet hadde skjedd i dag, så hadde jo det enten vært fordi at vi var ennå lite utvikla i hjernene. Eller fordi at vi bare syns det virket greit å ha en slave. (Astrid, monolog, 2018)

I gruppediskusjonen oppstår det en interessant situasjon. Generelt sett er Astrid veldig taus og lite aktiv i gruppediskusjonen. Da de andre i gruppen spurte om hva hun tenkte, svarte hun enkelt bare «for det meste det som har blitt sagt». Senere i diskusjonen, på spørsmål om hvilke tanker de hadde om slaveriet, uttalte og gjentok hun sin nøytrale holdning til slaveriet:

Astrid: Jeg er nøytral, mest fordi at det er ikke noe vi kan gjøre noe med det.

Andrine: Nei, vi kan ikke straffe de hvite i USA nå

Astrid: Der og da var det dritt, men de kunne ikke vite bedre enn at det var sånn de var.

De visste jo ikke om noe bedre

Etter monologen og gruppediskusjonen hadde jeg som lærer oppdaget hennes mangel på empati og avviseholdning til de ulike aktørene i historien. Med dette som utgangspunkt utfordret jeg klassen på tanken om folk var dumme på 1800-tallet eller ikke. Svarene fra andre i klassen var ganske klare på at de ikke var dumme, men var en del av en annen periode. Astrid argumenterte på tross av dette imot dette synspunktet. Jeg utfordret henne derfor i en samtale i en mindre gruppe, der jeg spurte henne om hun anser oss som dumme i dag. Jeg spurte også om de ikke hadde funnet ut mange nye ting på 1800-tallet som motbeviste ideen om at folk på 1800-tallet var mindre utviklet. På tross av en indirekte og direkte henvendelse mot henne, endret hun ikke forståelse. Det ser vi av svarene hennes i den skriftlige innleveringen, der hun skriver at «de visste ikke bedre» og åpent skriver at hun ikke har endret forståelse for slaveriet. Ettersom hennes forståelse i utgangspunktet har vært svak, vil dette utsagnet styrke oppfatningen av en elev som ikke klarer å endre sin holdning til tross for mange og klare forsøk på å endre syn.

I deres tid var det jo dette som virket rett og det var dette som var den rette livsretningen, de visste ikke bedre. [...] Jeg har ikke endret forståelse for det, men klarer lettere å se hvorfor det var sånn. (Astrid, skriftlig innlevering, 2018)

En «*shared normalcy*» vil ifølge Endacott (2014) være lettere å få til dersom en deler kjønn, kultur, etnisitet eller en lik erfaring med den personen som en undersøker. Slaveriet som periode og de historiske aktørene er åpenbart noe som skiller seg langt fra Astrids hverdag og egne holdninger.

Identifisering

Utgangspunktet for analysen av hvem elevene identifiserer seg med, er fire grupper som kategoriserer elevene i hvem de føler empati for. Gjennomgangen vil ta for seg gruppe for gruppe og analysere begrunnelsene for hvem de identifiserer seg med. Den kvantitative oversikten er presentert i *Tabell 6*.

Tabell 6: Skjematisk oversikt over hvem elevene identifiserer seg med

Identifiserer seg med	Antall elever
Identifiserer seg med slaveeier	7
- Mr. Ford	5
-Chapin	1
-Mr. Epps	1
Identifiserer seg med Bass	13
Identifiserer seg med Bass og Ford	1
Identifiserer seg med slaver	5
-Solomon	4
-Patsey og Eliza	1

I oppgavene til monologen, gruppediskusjonen og den skriftlige innleveringen har elevene fått mulighet til å vise empati for begge sidene av slaveriet, både for slavene og slaveeierne. I oppgave 4 i den skriftlige innleveringen må de derimot gjøre et valg og si hvem de identifiserer seg med. Spørsmålet blir hvem de selv tror at de ville vært? Formålet er at elevene gjennom å se ulike perspektiver og trekke inn den historiske konteksten skal kunne prøve å forstå historien. Hva er det som avgjør for dem hvem de føler seg mest lik eller hva avgjør hvem en tror en ville vært? Gjennomgangen av disse spørsmålene vil ta utgangspunkt i gruppene for hvem de identifiserer seg med.

Et interessant funn er at 25 av 26 elever identifiserer seg med en mannlig karakter. Det er kun ei jente som identifiserer seg med en kvinnelig karakter. Hva som gjør at så få jenter identifiserer seg med en kvinne er usikkert, men det tyder på at kjønn spiller en mindre rolle for denne klassen når elevene skal se en likhet mellom seg selv og en historisk aktør, jamfør Brooks (2011) sin forklaring av hva som gjør det lettere å finne en «*shared normalcy*».

Identifikasjon med slaveeier

Totalt sett har syv elever identifisert seg med en i kategorien for slaveeier. De fleste, fem i tallet, har identifisert seg med Mr. Ford. Det er en elev som identifiserer seg med Chapin, en person som jobbet som tilsynsmann på gården til Mr. Ford. Chapin er en ansatt av Mr. Ford og han støtter slaveriet. Den siste eleven identifiserte seg med Mr. Epps.

Elevene som identifiserer seg med Mr. Ford har veldig like forklaringer på hvorfor de identifiserer seg med han. De legger stor vekt på to sider ved Mr. Ford. For det første er den historiske konteksten viktig for dem. De skriver at det var normalt med slaveri på denne tiden, og slavene fungerte som billig arbeidskraft. De anerkjenner at dette er viktig for å forstå Mr. Ford. Videre fra dette kommer det andre sentrale elementet i deres begrunnelse for hvorfor de identifiserte seg med Mr. Ford. De ser på hans personlighet og ser at han ikke er en person som er 100 prosent positiv til slaveriet, og at han i motsetning til Mr. Epps ikke var så brutal, men heller fokuserte på å støtte og hjelpe sine slaver. Dette blir begrunnet med scener der Mr. Ford redder Solomon og prøver å unngå å splitte Eliza fra barna på slavemarkedet. Begrunnelsene deres ses i disse sitatene:

Hvis jeg hadde levd på den tiden, og skulle vært en karakter fremstilt i filmen, så hadde jeg nok vært Mr. Ford. Ford er en type som egentlig ikke applauderer for slaveri, men han er en slaveeier selv fordi samfunnet bare er sånn at man MÅ ha en slave. Likevel er han ikke like voldelig og forstår at slavene også er mennesker, og burde behandles med respekt. (Kristian, skriftlig innlevering, 2018)

Han har slaver fordi det er normalt, og fordi det er billig arbeidskraft, men han behandler slavene sine forholdsvis bra, og viser medfølelse med dem, for eks de to scenene med Solomon, først når han prøver å ikke splitte familien til Eliza, også når han redder livet til Solomon, og tar han inn i huset og passer på han. (Erik, skriftlig innlevering, 2018)

Dette er fordi han var slaveeier på denne tiden noe som var helt normalt, men det var måten han behandlet slavene på som gjør at jeg identifiserer meg med han. Mr. Ford så på slavene på en helt annen måte i forhold til for eksempel Mr. Epps. Mr. Ford så på slavene som billig arbeidskraft, men han så på slavene som mennesker også, ikke ville dyr. (Rune, skriftlig innlevering, 2018)

Chapin er en person som jobber på gården til Mr. Ford. Chapin er tilsynsmann og passer på slavene. Han redder Solomon fra å bli hengt av Tibeats, men Chapin lot Solomon bli stående

igjen med tauet rundt halsen og bare et lite fotfeste. Simon begrunner valget av Chapin med at han er mindre ekstrem. Her ser vi en likhet med de fem elevene som identifiserer seg med Mr. Ford. Det er to personer som er en del av slaveriet, en kontekst, men som ikke er pådriverne for mer voldsbruk. Simon legger videre vekt på sin egen personlighet, og ser seg selv som en person som følger strømmen. Der finner han en likhet med seg selv og Chapin, som igjen viser en «shared normalcy», som en kan få når en ser en likhet med seg selv og en historisk karakter (Endacott, 2014).

Grunnen til at jeg tror jeg hadde vært han er fordi han er ikke ekstrem, men han gjør fortsatt jobben sin. Jeg kan ikke si at hvis jeg hadde levd på den tida, hadde jeg vært imot det, fordi jeg har ikke levd på den tida. Jeg er ikke den typen til å følge drømmen, ikke strømmen. Jeg hadde nok vært en del av samfunnet og gjort det de andre gjorde, men jeg tror ikke jeg hadde vært så ekstrem. (Simon, skriftlig innlevering, 2018)

Der Mr. Ford og Chapin er en del av de mindre brutale aktørene på slaveeierne side, er Mr. Epps selve symbolet på brutaliteten i slaveriet. En elev, Nils, har identifisert seg med Mr. Epps. Nils er klar over at det er et kontroversielt svar, for han skriver at han skjønner at folk vil stusse over at han identifiserer seg med en så ond aktør. Men Nils legger vekt på den historiske konteksten i tillegg til å anerkjenne at det fantes andre holdninger og verdier på den tiden. Videre sammenligner han slaveeierne Ford og Epps, og kommer frem til at Epps må gjennom sine metoder ha tjent mer enn Ford. Penger er et sentralt stikkord for Nils. Tidligere i den skriftlige innleveringen, på spørsmål om hva han hadde gjort som Freeman, svarte han at «Jeg tror nemlig at jeg i en slik situasjon ville bare tenkt penger dessverre, ettersom mennesker alltid har blitt blendet av penger». Dette er et forsøk på å finne en delt likhet mellom seg og Epps, for det er ifølge Nils ikke forskjell mellom mennesker i dag og på 1800-tallet når det er snakk om penger. Også i gruppediskusjonen i hans gruppe er det økonomiske aspektet sentralt og brukt som en forklaring på slaveriet. Det var enighet om at ønsket om mer penger får oss til å gjøre handlinger som ikke alltid er gode. Det er på dette punktet en klar sammenheng med hvordan Nils har reflektert tidligere og hvordan han begrunner hvorfor han identifiserer seg med Mr. Epps. Det er et interessant poeng som Nils tar opp her, og han begrunner det på en god måte. Han har ikke holdningene til datidens slaveeiere, men har empati for dem gjennom å forstå hvorfor de gjorde som de gjorde.

Dette fordi han var opptatt av resultat og målte hvor mye bomull slavene klarte å plukke hver dag. Dersom de ikke klarte å plukke nok, altså det en plukker i gjennomsnitt, ble det tydd til straff ettersom det var den mest effektive måten å få opp produktiviteten til lite motiverte slaver. Mange vil kanskje stusse over hvordan jeg kan si en person som fremstilles som så «ond» i filmen, ligner mest på meg. Jeg mener derimot jeg er mest som han ettersom nettopp på grunn av at han er opptatt av resultat. Slaver på denne tida var ganske vanlig, ganske få stusset noe særlig over slaveri på grunn av det, og jeg hadde mest sannsynlig hatt en slave selv. Kunne jeg da valgt mellom å være slik som Mr. Epps, og tjene masse penger, eller være som Mr. Ford og tjene mindre, hadde jeg vært som Epps. (Nils, skriftlig innlevering, 2018)

Et interessant paradoks med Nils, er at han i monologen har uttalt seg ganske ulikt sammenlignet med sin refleksjon om hvorfor han identifiserer seg med Mr. Epps. I monologen uttalte han at slaveselgeren Freeman gjorde et sterkt inntrykk på ham, fordi Freeman var så kaldblodig og lite menneskelig. Uttalelsen i monologen bærer preg av at Nils tar sterk avstand fra denne måten å være på. Refleksjonen i den skriftlige innleveringen bærer preg av en forståelse av at personer som Epps, som også var kaldblodig og hard, gjorde handlinger fordi de var opptatt av resultat og profitt. Nils viser en klar endring i sin forståelse av slaveriet, og det er tydelig at han har utviklet seg fra monologen til den skriftlige innleveringen. Det er grunn til å tro at denne endringen har skjedd i gruppediskusjonen og/eller i samtaler i historietimene som har funnet sted i mellomtiden.

«Men for eksempel han her slaveselgeren [Freeman] som vi møter på auksjonen tidlig i filmen, gjorde veldig sterkt inntrykk på meg, ettersom han hadde et veldig lite menneskelig forhold til slavene her og viste en veldig kaldblodig side i forhold til det kanskje andre som var med på dette her slaverihandelen på denne tida hadde. Og at selv om han så hvor mye familien led når de ble splitta fra hverandre, så nølte han aldri og det eneste han tenkte på var hvordan han kunne få den best mulige prisen på de her slavene.» (Nils, monolog, 2018)

Identifikasjon med Bass

De fleste elevene identifiserte seg med Bass. Hele 13 elever identifiserte seg med ham. Bass er den første hvite personen i filmen som tar til motmæle mot slaveriet, og som ender opp med å redde Solomon ut fra slaveriet. Hva er det som gjør at så mange elever identifiserer seg med Bass?

Det er ikke en felles grunn til hvorfor disse elevene valgte å identifisere seg med Bass. De kan deles inn i tre grupper: de som har det samme menneskesynet som Bass, de som mener

å være av samme mennesketype, og de som har medfølelse for slavene, på samme måte som Bass. Den skjematisk inndelingen er presentert i *Tabell 7*.

Tabell 7: Skjematisk oversikt over begrunnelse for identifisering med Bass

Kategorier	Antall elever
Samme menneskesyn	6
Samme mennesketype	2
Samme medfølelse for slavene	4

De som identifiserer seg med Bass fordi de mener at de har samme menneskesyn som Bass legger vekt på at Bass så på svarte og slaver som likeverdige mennesker. Det er noe disse seks elevene er enige i. Det blir en form for «shared normalcy» som blir avgjørende, der likheten er menneskesynet. En elev påpeker at han har vokst opp med samme menneskesyn som Bass hadde, i tillegg til at Bass er den mest «moderne» hvite personen i filmen. Her legger eleven til grunn hudfarge som en likhet, men også, og kanskje mest avgjørende, er Bass den personen som er mest lik han selv i hvilke meninger de hadde. Denne måten å argumentere og forklare det på, går igjen hos flere elever. Ettersom det bare er en hvit person som viser det samme synet på slaveriet og svarte som elevene deler, er det naturlig at Bass blir den personen som disse elevene identifiserer seg med. Disse trekkene går igjen, blant annet i disse sitatene:

Jeg identifiserer meg kanskje mest med Bass fordi jeg er oppvokst med et likt menneskesyn, og fordi Bass er den mest «moderne» hvite personen i filmen. (Magnus, skriftlig innlevering, 2018)

Jeg er en person som er mot slaveri og jeg synes ikke noe om det, [...] Han var en hvit mann som synes at slaveri var verken rett eller rettferdig, og han prøvde få andre til å se slaveri fra slavene sitt perspektiv, og prøvde få andre til å sette seg i deres situasjon (Aurora, skriftlig innlevering, 2018)

To elever som identifiserer seg med Bass begrunner med at de ville gjort det samme som Bass gjorde, nemlig å stå opp imot slaveriet og si ifra. Elevene føler dermed at de er av samme mennesketype. Begge elevene omtaler først Bass som en person som er tøff og modig, og som syntes slaveriet var galt. Deretter sier de at de selv ser på seg selv som flinke til å si og stå for sine meninger, og at de er personer som vil hjelpe dersom det er noe de mener er galt. De finner sin «shared normalcy» på handlingene, som igjen bygger på at de har det samme menneskesynet som Bass. Disse to elevenes holdninger og syn på Bass og seg selv vises gjennom disse forklaringene:

Jeg ville vært Bass i filmen, siden jeg synes han er den som jeg kan sammenligne meg med fra hvordan jeg er som person i dag. Bass er en tøff mann, som står opp mot slaveriet i filmen, og tilsnakker Mr. Epps. Han sier til han at slaveriet ikke er bra, siden det er rasisme og forskjellsbehandling. Jeg vil tro at jeg hadde gjort det samme som Bass gjør i denne situasjonen. Jeg er flink å si ting som det er, og stå for mine handlinger og meninger. (Noah, skriftlig innlevering, 2018)

Dersom jeg skulle identifisere meg en karakter i filmen, tror jeg det ville vært Bass. Dette mener jeg fordi han var den som turte å stå opp for slavenes perspektiv, noe jeg mener er veldig modig gjort. Jeg vil se på meg selv som en person som tør å si i fra, og kan si imot det andre mener. (Emilie, skriftlig innlevering, 2018)

Den siste gruppen er affektivt styrt. For fire av elevene er medfølelse for slavene et sentralt punkt for hvorfor de identifiserer seg med Bass. Disse fire elevene finner sin likhet med Bass gjennom Bass' medfølelse for slavene. Denne gruppen bygger også sin begrunnelse på at de deler menneskesynet til Bass. De legger i større grad vekt på personligheten til Bass, og omtaler han som godhjertet og snill. Det er mer styrt av en følelse av at Bass er en god person enn at Bass er en lik person i måten han gjør ting. Dette fremgår tydelig av disse sitatene:

Jeg ville vært Bass. Han var en godhjertet person som hadde medfølelse for slavene. Han forsto at de svarte var like mye verdt som hans egen rase selv om han ikke hadde gjort så mye med det. Jeg tror at jeg selv hadde forstått mye av hva som skjedde og at de svarte var så urettferdig behandlet. (Elisabeth, skriftlig innlevering, 2018)

I filmen ville jeg vært karakteren "Bass". Jeg ville vært han fordi han var en som hadde sympati med slavene og prøvde å hjelpe de og få de ut av situasjonen. Han så at det var urettferdig å behandle mennesker på denne måten, det er jeg også helt enig i. (Ellen, skriftlig innlevering, 2018)

Identifikasjon med Bass og Ford

En elev har skrevet et han identifiserer seg med Bass og Ford. Fellestrekket for dem er at de begge er hvite, i tillegg til at de til en viss grad deler like meninger og holdninger. Denne eleven, Nathaniel, legger ikke vekt på den historiske konteksten slik de andre elevene som identifiserer seg med Ford gjør. Han har derimot mer fokus på personligheten og hans medfølelse for

slavene. Det fremgår ikke eksplisitt at han mener at Ford hadde denne medfølelsen, men det er en slutning som virker sannsynlig. Når Nathaniel identifiserer seg med Bass er det fordi han deler det samme menneskesynet. Nathaniel legger vekt på rettferdighet og det at slavene var mennesker og ikke dyr. En rød tråd mellom disse to personene å identifisere seg med er fokuset på at han ville gjort livet til slavene bedre. Det affektive spiller en viktig rolle i Nathaniels identifisering.

Jeg tror karakterene Bass og Mr. Ford hadde identifisert meg best. En god blanding av dem. Som Mr. Ford hadde jeg syntes synd på slavene og behandlet de som mennesker, og ikke som dyr. Jeg hadde hatt mer omsorg og medfølelse for dem, men jeg tror ikke jeg hadde vært like motivert nok til å kjempe for slavene fra deres side. Kanskje jeg hadde prøvd å hjelpe dem litt, men hadde ikke gjort alt for dem. Når det gjelder Bass er jeg med på tanken om at det skal være rettferdighet. Jeg hadde ikke sett på slavene som dyr [...], men jeg hadde hjulpet dem og veiledet dem til gode arbeidere som hadde vært fordel for begge sider. (Nathaniel, skriftlig innlevering, 2018)

Identifikasjon med slave

Den siste gruppen som elever identifiserer seg med er slavene. Fem av elevene identifiserer seg med Solomon, mens en elev identifiserer seg med Patsey og Eliza. Ser en nærmere på hvem de identifiserer seg med og hvilken begrunnelse de gir for sitt valg, virker det til å være tre kategorier for hvorfor de identifiserer seg med en slave. For det første er personlighet en viktig grunn. En annen kategori er hudfarge, mens den siste dreier seg om likhet med kjønn.

Tre av elevene legger personlighet til grunn for hvem de identifiserer seg med. De anerkjenner at Solomon gjorde det beste ut av situasjonen ut fra den historiske konteksten. De mener også at Solomon er god til å tilpasse seg, holde motet oppe og hjelpe andre folk. Disse elevene skriver at de mener at de selv har en sterk personlighet og at de er tilpasningsdyktige. Denne formen for likhet er viktig når en skal forstå en historisk aktør. De går her utenfor den tradisjonelle forståelsen av historiske personer. De viser en empati gjennom å identifisere seg med Solomon, slik vi ser av disse to elevene:

Den karakteren jeg tror jeg ville vært fra filmen *12 Years a Slave* er Solomon, fordi jeg mener at vi begge er gode til å tilpasse oss til forskjellige situasjoner som vi havner i både positive og negative. Solomon gjør også det som må til for å overleve og hjelper også andre folk til å føle seg mer komfortabel i noen situasjoner, denne egenskapen syntes jeg at jeg har. Også det at

Solomon viser empati ovenfor sine venner og folkene rundt seg mener jeg at jeg gjør. (Niklas, skriftlig innlevering, 2018)

Jeg liker hans sterke personlighet og mye av det han gjør er bra. For eksempel at han klarer å stå på og jobber så mye når han blir hatet på. Han blir likt av mange slaver og det motet hans har beundrer meg. Jeg er også en person med en sterk personlighet og sier det jeg mener. Jeg liker ikke når ting er urettferdig og det gjør heller ikke Solomon. Jeg hadde gjort akkurat som han og kjempe om at jeg var fri. (Irene, skriftlig innlevering, 2018)

Det er en elev som utelukkende legger vekt på hudfargen når han skal identifisere seg med en person. Dette bekrefter Brooks (2011) sin teori om at en lettere finner en «shared normalcy» dersom en deler blant annet hudfarge. Det gjør at spørsmålet om hvem han identifiserer seg med blir litt lukket, for som han selv påpeker, så er det få svarte karakterer i filmen å velge mellom:

Først og fremst så er jeg mørkhuda så det er ikke mange karakterer jeg kan velge mellom. Men om jeg skulle vært en burde det kanskje vært Solomon, med tanke på han er mørkhuda. (Nicolay, skriftlig innlevering, 2018)

Den siste eleven, Andrine, identifiserer seg med to slavekvinner. Det er tydelig at kjønn spiller en viktig rolle for hvem hun identifiserer seg med. Andrine skriver ikke eksplisitt at hun identifiserer seg med en slavekvinne fordi hun er kvinne, men det henger tydelig sammen med det Andrine uttalte i gruppediskusjonen. Da sa hun at «vi jenter hadde nok ikke hatt slaver selv, men vært gift med en slaveeier». For Andrine er det viktig at for å kunne se seg selv i denne historien, må hun dele samme kjønn. I tillegg spiller hennes medfølelse og personlighet en sentral rolle. Hun skriver at hun ville grått mye selv dersom hun ble skilt fra sine barn, som viser en sterk empati for Eliza. Andrine anerkjenner Elizas reaksjon og handlinger. Samtidig har Patsey en personlighet som også Andrine kjenner seg igjen i, og Patsey gjør noen valg som Andrine selv mener hun også ville gjort. Hun viser også en sterk empati for Patsey og skriver indirekte at Patsey var sterkere enn det hun selv ville vært. Det begrunner hun med at dersom hun hadde blitt voldtatt, som Patsey ble, ville hun ikke klart å leve med det. Denne refleksjonen tyder på at eleven har en forståelse for Patsseys følelser, samtidig som hun anerkjenner den stå-på-viljen som fantes hos slavekvinner.

Usikker, en blanding av Patsey og Eliza tror jeg. Jeg ville grått uendelig mye om jeg ble skilt fra barna mine, og enda mer siden jeg viste hva som ville skje med dem. Det som gjør at jeg identifiserer meg med Patsey er at hun lever med det, er ikke enig, og vil heller dø, men hun bare lever med det. Jeg tror jeg ville vært likeså. Jeg vil ikke gjort motstand, gjort best mulig arbeid for å unngå straff, men hadde jeg blitt voldtatt på det hele hadde jeg nok ikke klart å leve med det. (Andrine, skriftlig innlevering, 2018)

Forskningsspørsmål 2: Historisk kontekst og perspektiv-ankjennelse

Det neste forskningsspørsmålet går i dybden på hvordan elevene tok i bruk den historiske konteksten i svarene sine. I tillegg vil forskningsspørsmålet fokusere på om elevene klarer å se ulike perspektiver og trekke linjer i historien for å forstå og forklare slaveriet. Hovedspørsmålet er: Hvordan benytter elevene seg av historisk kontekst og perspektiv-ankjennelse i sin forståelse av slaveriet?

Denne delen vil til å begynne med å fokusere på bruken av den historiske konteksten i elevenes svar. Deretter vil analysen peke på hvordan elevene gjenkjenner ulike perspektiver i historien.

Historisk kontekst

Felles for ulike synspunkt på historisk empati, er at den historiske konteksten er viktig for å forstå fortiden. Endacott og Brooks (2013) har i sitt rammeverk historisk kontekstualisering som ett av tre hovedelementer for historisk empati, og forklarer at det innebærer en dyp forståelse for sosiale, politiske og kulturelle normer i perioden. Analysen vil undersøke hvordan elevene har brukt den historiske konteksten for å forstå slaveriet.

Elevene kan deles inn i tre grupper. Den ene gruppen har brukt mye av den historiske konteksten i svarene sine. Den neste gruppen har den god del historisk kontekst, men ikke like utfyllende og variert. Den siste gruppen har lite og mindre god bruk av historisk kontekst i svarene sine. Den kvantitative oversikten er presentert i *Tabell 8*. Gjennomgangen av analysen vil ta utgangspunkt i de tre gruppene.

Tabell 8: Kvantitativ oversikt over elevenes bruk av historisk kontekst

Bruk av historisk kontekst	Gruppe	Antall elever
God/mye bruk av historisk kontekst	X	8
Middels bruk av historisk kontekst	Y	13
Lite/dårlig bruk av historisk kontekst	Z	5

Gruppe X: God bruk av historisk kontekst

Åtte elever kan kategoriseres som flinke til å ta i bruk den historiske konteksten i forklaringene sine. De viser en bredde i antall eksempler på historisk fakta, og knytter det i stor grad opp mot forklaringer som omhandler karakterene i filmen. Filmen *12 Years a Slave* er til dels løsrevet fra det store bildet rent historisk, slik at elevene selv må sette filmens innhold i sammenheng med den historiske konteksten som Solomon, Mr. Ford og Bass lever under.

Elevene i gruppe X klarer det på en svært god måte. Flertallet trekker inn trekanthandelen, den industrielle revolusjonen og forskjellen mellom nord- og sørstatene i forklaringene sine. Elevene greier å se sammenhengen mellom disse grunnleggende årsakene og handlingene utført mot Solomon, og hvorfor Mr. Ford og Mr. Epps handlet som de gjorde. Det er eksempel på at forkunnskap om slavehistorien blir brukt til å forklare filmens innhold. På den andre siden finner vi eksempler der elevene går motsatt vei, og bruker filmen til å forklare eller eksemplifisere hvordan den historiske konteksten var. Elevene i gruppe X mestrer å gjøre det Alan S. Marcus et al. (2010) skriver, nemlig å vise at film kan brukes som en kilde til å forstå historien. Elevene bruker i stor grad filmscener til å eksemplifisere og forklare de mer menneskelige sidene ved slaveriet, deriblant voldsbruken, menneskesynet og kjøp og salg av slavene.

Fakta bør brukes for å forklare hva som skjedde og hvorfor det skjedde, og igjen gi mening til hvilke holdninger og verdisyn som fantes (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009, 2011). Elevene i gruppe X viste prov på å gjøre begge delene. Et sitat som bekrefter at de bruker filmen som kilde til å forklare historien, ser vi av Eriks refleksjoner, mens Oline og Steinar demonstrerer hvordan en kan bruke historiske fakta i dette opplegget for å forklare og forstå slaverihistorien:

I filmen kan man se hvordan de kjøper og selger slaver. Slavene blir solgt som om de skulle være noen produkter, noe som er ganske sjokkerende. Som vi ser i filmen, stod det flere rekker med nakne slaver som skulle selges. Denne mannen som kjøpte inn alle slavene for å selge dem står og diskuterer ulike ferdigheter som slavene har, og til hvilken pris de kan gå til, med slaveeierne. (Erik, monolog, 2018)

Jeg føler jeg kan forstå slaveriet fra både slaver og slaveeierne side. De hvite engelskmennene så en ressurs og brukte den. De trengte arbeidskraft i koloniene, på plantasjene sine, helst så billig som mulig, og fikk da slavene til å jobbe gratis for seg. Dette lønnet seg jo for slaveeierne som tjente godt på det. (Oline, skriftlig innlevering, 2018)

Det var jo vanlig for folk å kjøpe slaver, selge slaver, spesielt etter at det ble forbudt med trekanthandelen, eller med, mellom Afrika, Europa og Amerika, så da ble det mer at det ble solgt slaver inni Amerika, at folk kunne tjene mye mer på å selge slaver enn at å drive med bomull og tobakk. Så det endte med at de dyrket slaver og solgte de videre igjen. (Steinar, monolog, 2018)

Gruppe Y: Middels god bruk av historisk kontekst

De fleste elevene havnet i kategorien for middels god bruk av historisk kontekst i sine forklaringer. Halvparten av klassen er i denne kategorien, og felles for dem er at de bruker færre eksempler på historisk fakta, i tillegg til at det er mindre varierte eksempler. Blant annet har elevene en tendens til å ikke nevne trekanthandelen i sine svar, som med en gang fører til at det blir vanskeligere å forstå hvorfor det var slaveri på 1800-tallet. Det er med andre ord historiske fakta utenom filmen som mangler. Elevene klarer likevel å trekke inn hendelser i filmen til å forklare hvordan samfunnet var tidlig på 1800-tallet. Det tydeliggjør at filmen blir brukt som en kilde for mange av elevene.

I filmen legger de heller ikke skjul på hvordan virkeligheten var, for mennesker ble faktisk solgt akkurat som en vanlig vare. De måtte jobbe beinhardt disse her bomullsplantasjene, og arbeidsdagen var kjempelang. (Emilie, monolog, 2018)

Når de slår og pisker de til å følge ordre, eller for eksempel når Solomon blir tatt, så sier han jo til dem at han ikke er en slave, at han er en fri mann. Men så slår de han helt til han innrømmer at han er en slave. Og hvis de ikke gjør det de skal, så slår de de, pisker de, alt fra 100 til 250, 500 piskeslag. (Simon, monolog, 2018)

Gruppe Z: Lite bruk av historisk kontekst

Å skulle forstå historien uten å henvise til eller trekke inn eksempler på historisk fakta, vil ikke føre til en helhetlig og god forståelse av slaveriet, noe som er understreket av flere studier (Barton & Levstik, 2004; Brooks, 2009, 2011; Endacott & Brooks, 2013). I denne studien finner vi fem elever som brukte lite av den historiske konteksten til å forklare slaveriet. Disse fem

elevene brukte få eksempler og fokuset var mer rettet mot det de så i filmen, uten at det ble satt i et større perspektiv. Det er også tegn på mangel på forståelse for slaveriet. Noen av disse elevene sier selv at de ikke forstår hvordan samfunnet kunne være slik det var. Andre viser det indirekte ved at det er åpenbare mangler på forståelse for den historiske konteksten. Det viser seg i igjen refleksjonene til disse to elevene:

[...] så forstår jeg ikke hvorfor de, de som var imot dette at det ikke gjorde noe for at dette skulle ta slutt, eller de gjorde det til slutten da, men at liksom de, de vennene hans i New York ikke på en måte visste han var sendt som slave, at de ikke kunne liksom, han var der liksom i 12 år. At de heller ikke gjorde liksom mer for å befri de som var slaver heller, prøvde å hjelpe de. Det synes jeg var veldig rart (Irene, monolog, 2018)

[...] det er kun 200 år siden det var slaver i verden, det er enda slaver da, men i den ekstreme graden, og jeg forstår ikke hvordan noen på en måte kan bli behandlet så dårlig kun på grunn av at de har en annen hudfarge enn oss. (Geir, monolog, 2018)

Det finnes ett enkelttilfelle som skiller seg ekstra ut i gruppe Z. At empati og historisk kontekst henger sammen, vises tydelig gjennom svarene til Astrid. Hun viste mangel på empati for slavene og slaveeierne, og ser vi på hennes bruk av den historiske konteksten, skiller hun seg ut fra resten av gruppe Z. Foruten å vise mangel på empati, viser hun også enda større mangel på forståelse for den historiske konteksten, i tillegg til det Barton og Levstik (2004) kaller «shared normalcy». Astrid omtaler slaveeierne som «lite utviklet i hjernene» og at «de ikke visste bedre», en uttalelse som går på tvers av en god forståelse av slaveeierne. Det er ingen forklaring av at slaveeierne var en del av et samfunn som hadde slaveri, eller at det økonomiske grunnlaget var sterkt avhengig av slavenes arbeidskraft. Det var heller ingen tydelig progresjon i Astrids forståelse, ettersom hun skrev at «de visste ikke bedre» også i den skriftlige innleveringen. Det tyder på at Astrid verken endrer sin empati eller forståelse for den historiske konteksten gjennom dette undervisningsopplegget. Mangelen på forståelse for systemet vises gjennom disse to sitatene, fra henholdsvis monologen og den skriftlige innleveringen:

Men, så er det det at de visste det ikke, de visste ikke at dette var galt, og at det burde være forbudt og det finnes bedre måter og at alle var like mye verdt og sånne ting. Så det at vi kan ikke gjøre så mye med det. Det er liksom sånn alle gjør feil, men, altså, hvis slaveriet hadde skjedd i dag, så hadde jo det enten vært fordi at vi var ennå lite utviklet i hjernene, eller fordi at vi bare synes det virket greit å ha en slave (Astrid, monolog, 2018)

I deres tid var det jo dette som virket rett og det var dette som var den rette livsretningen, de visste ikke bedre. (Astrid, skriftlig innlevering, 2018)

Perspektiver

For å forstå historien, er det å forstå at det er flere ulike perspektiver i en og samme hendelse viktig (Barton & Levstik, 2004). Når en arbeider med slaverihistorien, vil det være sentralt å se at de hvite ikke var en homogen gruppe, og at slaveeierne også var ulike. Det samme gjelder den svarte befolkningen. Elevene ble i dette undervisningsopplegget utfordret på å se ulike perspektiver og finne disse nyansene i historien. Elevene klarte i varierende grad å forstå disse ulike perspektivene, vist i en kvantitativ oversikt i *Tabell 9*.

Tabell 9: Kvantitativ oversikt over elevenes perspektiver

Grad av perspektiver	Gruppe	Antall elever
Mange forskjellige perspektiver	A	14
Noen ulike perspektiver	B	9
Noen ulike perspektiver, med mangler	C	3

Gruppe A: Mange forskjellige perspektiver

Hele 14 av 26 elever viste tegn på å se flere ulike perspektiver og i tillegg være i stand til å forklare dem på en god måte. Disse elevene så at det var et mangfold av personer med ulike meninger på begge sidene av slaveriet. De trakk blant annet frem forskjellene mellom slaveeierne Mr. Ford og Mr. Epps. De fikk også med at Bass var en hvit person som stod i kontrast til de andre hvite personene i filmen. De fleste skilte også mellom andre hvite personer i filmen, som for eksempel Tibbeats, Freeman, Armsby og Chapin, og de forklarte holdningene deres til slaveriet. På den andre siden klarte de i stor grad å skille mellom Solomon, Eliza og Patsey som tre ulike typer slaver. Solomon var den frie slaven som ble kidnappet og lurt inn i slaveriet, mens Eliza og Patsey var vokst opp i det. De så også forskjellen mellom personligheten til disse tre slavene, der Eliza ble en representant for slaver som ikke orket å stå i det og som lot følelsene ta over. De poengterte at Solomon var en sterk mann som innså at han måtte tilpasse seg og jobbe hardt. Et innspill her var at de klarte å se at å jobbe hardt ikke alltid nyttet, da elevene påpekte at Patsey ble voldtatt og pisket til tross for at hun var en av de flinkeste arbeiderne.

Et interessant funn er at 7 av de 9 elevene som viste empati for begge gruppene, også viser en forståelse for at det er mange forskjellige perspektiver. Det ser dermed ut til at det er

en kobling mellom hvilken empati du viser, og hvor god du er på å se og anerkjenne at det er ulike perspektiver i en historie. 5 av de 8 elevene som hadde god bruk av historisk kontekst befinner seg i gruppen som har klart å se mange forskjellige perspektiver. Det ser ut til å være en kobling mellom om du er god på historisk kontekst og om du klarer å anerkjenne flere perspektiver. Denne koblingen er derimot ikke absolutt, og det er elever som går på tvers av disse gruppene. Ser vi hvem elevene identifiserer seg med i sammenheng med hvilken forståelse de har for ulike perspektiver, er det en klar sammenheng. Av de åtte elevene som identifiserer seg med en slaveeier, har 6 av dem god forståelse for at det finnes mange perspektiver. De som identifiserer seg med en slave eller Bass, er mer jevnt fordelt i de ulike gruppene.

Mangfoldet av ulike perspektiver og dybden i forklaringene er det som står tydeligst igjen i gruppe A. Ett av formålene med historisk empati er for Barton og Levstik (2004) elevene skal bevisstgjøres at det finnes flere ulike perspektiver i en og samme hendelse og at folk innad i en historisk periode hadde ulike verdier, holdninger og tanker, at folk ikke var homogene med et felles tankesett. Når over halvparten av klassen har klart dette i stor grad understreker at opplegget har klart å legge til rette for nettopp dette. Vi ser blant annet gode refleksjoner i disse sitatene:

Selv så tenker jo jeg at de ulike personene hver for seg representerer samfunnet, eller mer presist hvordan folk tenkte på den tiden om slaveriet (Kristian, monolog, 2018)

[...] det er jo veldig mange forskjellige karakterer her som jeg føler har ulike meninger. (Diana, monolog, 2018)

Vi får nemlig i filmen se to typer slaver, de som var som Solomon Northup, aksepterte situasjonen de hadde havnet i og tilpasset seg etter beste evne for å overleve, og dem som Eliza, som aldri kom over dette. [...] Man hadde også slaver som forståelig nok, ikke ville akseptere slaveriet og gjorde opprør. (Nils, skriftlig innlevering, 2018)

Den andre personen jeg vil dra frem er Patsey, en svart slavekvinne [...] som blir seksuelt misbrukt av Edwin Epps. Filmen viser gjennom henne seksualiseringen som de yngre slavekvinnene ofte ble offer for (Magnus, skriftlig innlevering, 2018)

Og slaveeierne er det også mye forskjell på. Der noen er mye mer strenge når det kommer til arbeiderne sine enn det andre er. Her varierer det på om de har respekt for slavene, eller de fleste

har ikke respekt, men der er mange hvite, og det er ikke slik at alle hvite ikke liker de svarte.
(Oline, monolog, 2018)

Gruppe B: Noen ulike perspektiver

Ni elever viste tegn til å se noen perspektiver. En generell trend i gruppe B er at de ikke klarer å se mangfoldet av ulike perspektiver, i tillegg til sammenhengen mellom de ulike personene og slaveriet i et større bilde. De klarer i hovedsak å skille mellom to typer slaveeiere, der Epps og Ford står på hver sin side. De klarer til dels å se at slavene var ulike personer og hadde ulike tilnærminger til slaveriet. Enkelte klarer å trekke frem en eller to personer som skiller seg ut fra slaveeierne, deriblant Bass. Elevene unngår å kategorisere slaveriet som to sider, som viser at de til dels klarer å oppfylle kategorien «multiplicity of historical perspectives» i Barton og Levstiks (2004) forståelse av perspektiv-ankjennelse.

For å eksemplifisere forståelse av perspektiver som denne gruppen har, kan vi ta utgangspunkt i Annes refleksjoner. Anne forteller om fire personer. En av dem er slaven Solomon. Den andre personen er Bass, som er en hvit mann og «den gode» representanten for de hvite. De to siste er slaveeiere med ulike holdninger. Refleksjonene Anne har om disse personene er ganske overfladiske og personene ses ikke i et større lys. Anne klarer å se at det er tre ulike typer hvite personer, som viser at hun har fått en dypere forståelse enn en ren kategorisering av hvite folk. Når det kommer til de svarte, har hun ikke klart å skille mellom de ulike slavetyper. Solomon står som eneste representant for slavene i hennes svar.

[Solomon] er en fri mann som bor sammen med kone og to unger i Saratoga. [...] Mr. Ford er den første slaveeieren som Salomon bor hos. Han virker egentlig veldig snill, og det virker også som om han ikke vil ha så mye med slaveriet å gjøre, selv om han er en slaveeier. [...] [Mr. Epps] er veldig streng og ustabil, vil jeg si. Han bryr seg ikke så mye om slavene sine, og de er egentlig bare objekt for han. [...] Han Bass er hvit og jobber som tømrer. Bass kommer jo tydelig frem at han er veldig imot slaveriet, og han ser på svarte og hvite som like, og han er heller ikke redd for å sette Mr. Epps litt på plass når det gjelder hvordan han behandler slavene sine og snakker om det og egentlig hans stilling til hele slaveriet. (Anne, monolog, 2018)

Gruppe C: Noen ulike perspektiver, med mangler

Den siste gruppen, gruppe C, har mange likhetstrekk med gruppe B. De tre elevene som er i gruppe C klarer til en viss grad se at det er ulike slaveeiere, og at Bass blir en tredjeperson blant den hvite befolkningen som står for noe annet. De har nevnt flere personer, men ikke forklart rollen deres i dybden. Det som går igjen blant disse tre elevene, er at de har klare mangler på

sine refleksjoner, og de tenderer mot å kun se to klare grupper – slaver og slaveeiere. Mangfoldet av perspektiver blir presset ned til to grupper, uten at de ser nyansene i gruppene. Dette skiller disse tre elevene fra gruppe B, for de ni elevene i gruppe B klarer å se at det er noen flere perspektiver i de to hovedgruppene, noe de tre elevene i gruppe C ikke klarer.

Det var en kobling mellom hvilke elever som var flinke på å se mange ulike perspektiver, hvilken empati de viste og hvordan de brukte den historiske konteksten. Det er derimot ingen klar sammenheng mellom elevene i gruppe C og hvilken empati de har, eller om de klarer å bruke den historiske konteksten på en god måte. Bare en elev har dårlig bruk av historisk kontekst og mangel på å forstå de ulike perspektivene. Det er heller ingen klar sammenheng med hvem de identifiserer seg med, ettersom disse tre elevene identifiserer seg med personer i hver sin kategori.

Når slaverihistorien kokes ned til kun disse to gruppene, viser elevene klare tegn på mangel på forståelse av perspektiver. Det blir en forenkling av historien som tydeliggjøres i følgende sitater:

I filmen *12 Years a Slave* er det store kontraster mellom de ulike personene og vi har da en slave som lever under tvang for å få mat og plass å leve, og vi har også slaveeiere som har store hus og gode senger. Derfor får vi liksom, vi får to perspektiver av slavene i filmen og de to perspektivene da, det ene er perspektivet da er slave og det andre er da slaveeierne. (Geir, monolog, 2018)

Han er den andre slaveeieren som blir vist i filmen. Han behandler jo slavene sine vanvittig dårlig med å snakke nedlatende til de og piske de. Og det synes jeg viser godt hva slaveeierne i slavetiden da gjorde med slavene sine (Nicolay, monolog, 2018)

Først og fremst så kan vi si at de svarte med en gang i filmen blir framstilt som slaver. Dette ser vi tidlig i filmen hvor de svarte synger og arbeider. Etterhvert ser vi det hvite som bare gir instruksjoner om hva som skjer og da kjøper slaver. Vi kan si at det er to ulike perspektiv, et perspektiv fra de hvite sin side er at de hvite da ser på de svarte som sin eiendom, der de svarte ligger under de hvite og skal følge det herren eller den som eier slaven sin ordre. (Robin, monolog, 2018)

Et interessant punkt å merke seg er at Robin er en elev i denne gruppen som klarer å utvikle seg og få en bedre og mer rik forståelse av slaveriet. I den skriftlige innleveringen klarer nemlig Robin å få frem at filmen presenterer forskjellige sider og perspektiver av hvite og

svarte. Han bruker Mr. Ford og Mr. Epps som eksempler på to forskjellige perspektiver i den hvite gruppen. Videre får han frem at mange hvite var helt avhengige av slaver, og at det var forskjell mellom de svarte fra nord- og sørstatene. Ser en på gruppediskusjonen som Robin deltok aktivt i, finner vi igjen flere av de samme elementene i den. Det kan dermed se ut til at gruppediskusjonen har hatt en effekt på Robins forståelse av slaveriet, for som vi ser av de to påfølgende sitatene, er det en klar forbedring og tydeligere forståelse av at det fantes flere perspektiver i slaveriet:

Vi får gjennom filmen *12 Years a Slave* se mange forskjellige sider og perspektiv av de hvite og de svarte. [...] Gjennom filmen får vi se to forskjellige perspektiv fra Mr. Ford og Epps. Vi har to hvite her som er helt forskjellige fra hverandre. Mr. Ford som behandler Solomon (slaven) godt og prøver å hjelpe han når han blir hengt og får mange etter seg. Så har vi Epps som er ute etter å bare gjøre vondt med Solomon. [...] Nå etter dette opplegget har jeg fått et mye større perspektiv av slaveriet i både dybde og forståelse. (Robin, skriftlig innlevering, 2018)

Forskningsspørsmål 3: Opplevelse av opplegget

Det tredje og siste forskningsspørsmålet vil se nærmere på hvordan elevene selv mener at de har respondert på opplegget, hvilken rolle undervisningen i forkant av filmen har hatt, og mine notater av hvordan undervisningsopplegget har fungert. Det vil bli en analyse av de ulike undervisningsmetodene som er brukt for å forme elevenes forståelse med historisk empati som grunnlaget. Analysegjennomgangen av forskningsspørsmål 3 vil begynne med å se nærmere på hvordan undervisningsopplegget i forkant av filmen har fungert.

Undervisningsopplegget i forkant av *12 Years a Slave*

Å vise en film i undervisningen uten et helhetlig undervisningsopplegg kan få alvorlige konsekvenser, og det er viktig å sette filmen inn i en pedagogisk sammenheng (Eriksen, 2010; Alan S. Marcus et al., 2010; Stoddard, 2014). For å unngå å forsterke myter om slaveriet, er det viktig å ha et tydelig og klart opplegg ment for å få en best mulig forståelse av historien (Alan S. Marcus et al., 2010; Stoddard, 2014). Ett av de viktigste elementene for å forstå slaveriet er å legge vekt på historisk fakta. På den måten vil elevene være i stand til å forstå slaveriet i lys av samtiden, og vite mer eksakt hva som skjedde og hvorfor det skjedde. Dette ble vektlagt i

undervisningsopplegget, men spørsmålet blir om dette har satt spor eller om opplegget og fokuset i forkant av filmvisningen har vært svakt.

En kvantitativ oversikt viser at hele 17 elever har eksplisitt tatt i bruk faktaopplysninger fra PP-presentasjonen, artikkelen og dokumentaren. Ti elever trekker spesifikt frem reklameplakaten i svarene sine. I gruppediskusjonene brukte samtlige grupper fakta som vi hadde lært om i forkant av filmvisningen, mens ei gruppe nevnte reklameplakaten for slavesalg. Den kvantitative oversikten finner en i *Tabell 10*. Denne faktakunnskapen har vært med på å forme elevenes forståelser, og har dermed en direkte påvirkning på hvordan elevene svarer. Jamfør historisk tenkning, er disse resultatene en synliggjøring av bruk og forståelse av konteksten når en skal bruke filmen som en kilde.

Tabell 10: Kvantitativ oversikt over elevenes bruk av fakta hentet fra undervisningen

Aktivitet	Reklameplakaten	Fakta fra PP-presentasjon, artikkel og/eller dokumentar	Ikke brukt fakta fra undervisningen
Antall elever	10	17	8
Antall grupper	1	5	0

Hvordan PP-presentasjonen, artikkelen og dokumentaren har formet elevenes forståelse

Det fremgår helt tydelig at fokuset som har vært i forkant av filmvisningen, viser seg igjen i elevenes svar i etterkant. 17 av 26 elever gjengir fakta som helt åpenbart er hentet fra undervisningen som de har vært gjennom. Det er vanskelig å skille klart fra hverandre hva som kommer fra dokumentaren eller PP-presentasjonen, eller om faktaopplysningene er hentet fra artikkelen som ble lest og diskutert i timen. Det skyldes at alle de tre aktivitetene overlapper hverandre i hva de tar opp. I svarene til 8 av elevene finner en ikke klare spor etter påvirkning fra undervisningen. Videre ser vi at alle gruppene i gruppediskusjonen tok opp fakta fra undervisningen i diskusjonen og brukte det som en del av sine forklaringer.

Ser vi nærmere på elevenes svar, er det tydelig at faktaopplysningene er viktige for dem når de skal forklare slaveriet. Det viser at et opplegg med historisk empati ikke undergraver viktigheten av historisk fakta. Det tydeliggjør også at elevene lærer noe av de ulike undervisningsmetodene som tas i bruk i undervisningen. Elevene som trekker ut fakta fra dokumentaren eller PP-presentasjonen kan eksemplifiseres med Eva. Hun trekker frem den transatlantiske slavehandelen og forskjellene som fantes mellom nord- og sørstatene. Videre

får hun med seg at uenigheten om bruken av slaver var en viktig del av den amerikanske borgerkrigen. Det gode er at hun også trekker linjene opp mot dagens samfunn og den diskrimineringen som de svarte har blitt utsatt for. Disse lange linjene ble vist og drøftet i dokumentaren *Slaveriets historie*, som vi så i timen. Denne dokumentaren og PP-presentasjonen min la vekt på trekkanthandelen og hvorfor det var slik. Evas bruk av fakta, som åpenbart er hentet fra undervisningen i forkant av filmvisningen, er ikke unik. Det bekrefter at det er et vesentlig poeng å legge opp til et helhetlig undervisningsopplegg med ulike typer kilder og vinklinger på historien, og unngå det å kun vise en film for å belyse en historie (Alan S. Marcus et al., 2010; Stoddard, 2014). Å ha med historiske fakta inn i arbeidet med historisk empati er viktig for å kunne forstå samtiden og de holdningene som fantes (Barton & Levstik, 2004; Perikleous, 2014).

På begynnelsen av 1800-tallet så ble det jo den transatlantiske slavehandelen forbudt og i USA var det mange som tok avstand til dette med slaveri. Og i de nordlige statene i USA så ble dette da gradvis vekke, mens i sørstatene var plantasjedriften med slave som arbeidskraft. I sørstatene var plantasjedriften med slave som arbeidskraft grunnlaget for deres økonomi. Og selv om slaveriet ble forbudt etter borgerkrigen så fikk ikke den fargede befolkningen i sørstatene så mye bedre, fordi det var veldig mye diskriminering fortsatt. Og slavehandelen holdt og på videre i den vestlige delen av verden langt fram på 1900-tallet, og det er fortsatt mange som opplever diskriminering blant de svarte, på skolen og i idretten. (Eva, monolog, 2018)

Andre elever som også tar i bruk fakta fra undervisningen i forkant av filmvisningen, viser at det er en variasjon og bredde i eksemplene som de bruker:

Og så har vi liksom, han ene presidenten, jeg har glemt hva han heter, som sa at jeg tror ingen av slavene faktisk vil være frivillig, sier ja takk, frivillig til å være slaver, fordi det var jo en del propaganda som var sånn: det er så fint å være slave, de får hus å bo i, de får gratis mat, de får ditt og datt. (Andrine, monolog, 2018)

Det var jo vanlig for folk å kjøpe slaver, selge slaver, spesielt etter at det ble forbudt med trekkanthandelen, eller med, mellom Afrika, Europa og Amerika, så da ble det mer at det ble solgt slaver inni Amerika, at folk kunne tjene mye mer på å selge slaver enn at å drive med bomull og tobakk. Så det endte med at de dyrket slaver og solgte de videre igjen (Steinar, monolog, 2018)

Det er forferdelig at det var over, jeg lurer på om det var 14-15 millioner slaver eller kanskje mer (Noah, monolog, 2018)

Hvordan reklameplakaten har formet elevenes forståelse

En aktivitet i undervisningen har vært lett å skille ut fra resten av undervisningsopplegget. Reklameplakaten, som viste en oversikt over slaver som var til salg og utleie, har eksplisitt vist seg igjen i ti av elevenes besvarelser og i en gruppediskusjon. Går vi i dybden for å se hvordan de har brukt reklameplakaten, finner vi tydelige eksempler på at de bruker den for å forklare den historiske konteksten. Reklamen fungerer som en primærkilde for elevene. De tar utgangspunkt i reklamen og forklarer hvordan samfunnet må ha vært siden slike plakater fantes. Det viser at det å ta i bruk primærkilder i arbeid med historisk empati, slik Endacott og Brooks (2013) skisserte i sin oversikt, er fruktbart. I gruppediskusjonen til gruppe 4 fremgår det tydelig at de bruker reklamen for å forstå menneskesynet til de hvite på denne tiden. Dersom de ikke hadde hatt denne reklamen å forholde seg til, er det usikkert om de ville hatt andre kilder som de ville bygd svaret på. Reklamen fungerer dermed som en kilde for elevene, slik vi ser av disse utdragene:

Vi har en reklame fra 1829 der det står om slaver som er til salg eller leie. Dette var på den tiden ganske normalt. Og litt lenger under så kan vi se navn eller gjenstander som du kan kjøpe. Så du, her kan man se at på den tiden så ble slaver behandlet som gjenstander eller sammenliknet med gjenstander. Som om du skulle gått i en butikk nå og kjøpt mat så kunne du gå til den plassen og kjøpe slaver eller leie slaver som kunne rydde i huset ditt. Og dette ser vi da gjennom denne brosjyren. (Robin, monolog, 2018)

Nathaniel: Hvordan synes dere at menneskesynet var fra de hvite? Hvis du sammenligner deres eget syn med slaveeierne.

Robin: De så jo på de svarte som dyr

[...]

Robin: Så har vi eksempel fra den brosjyren fra 1829, der slavene blir solgt/leid ut. Der forklares de, og lenger nede står det andre gjenstander.

Anne: Det var vel mat

Ellen: De er på lik linje med andre produkter. Det er jo helt rart
(Gruppe 4, gruppediskusjon, 2018)

Elevenes refleksjoner om undervisningsopplegget

Ved ethvert undervisningsopplegg er det viktig å se hva elevene mener om opplegget og hvilke tanker de selv har om det som en har arbeidet med, jamfør prinsippene for opplæring i skolen (Utdanningsdirektoratet, 2006c). Den neste delen av forskningsspørsmål 3 vil analysere hvordan elevene selv mener de har respondert på opplegget. For å få en oversikt over hva elevene mener om opplegget, vil *Tabell 11* vise en kvantitativ gjennomgang av elevenes meninger om undervisningsopplegget. Hovedinntrykket er at det er mye positivt å trekke frem, da samtlige elever uttrykte at de syntes undervisningsopplegget i sin helhet var bra. 25 elever mente at de fikk en endret eller bedre forståelse av slaveriet. *12 Years a Slave* har også fått god gjengklang hos elevene, og 20 av dem nevnte at filmen var god og hjalp dem til å forstå slaveriet bedre. Tallene viser også at det er elever som mener at det er et forbedringspotensial, ettersom syv elever mener at spørsmålene i etterkant av filmen var gjentakende, mens fire elever mener at de burde fått mer tid.

Tabell 11: Kvantitativ oversikt over elevenes meninger om undervisningsopplegget

Elevers tanker	Antall elever
Endret eller bedre forståelse	25
Ikke endret forståelse	1
Positiv til undervisningsopplegget	26
Positiv til gruppediskusjonen	14
Positiv til PP-presentasjon, artikkel, dokumentar, reklameplakat	10
Kritisk til PP-presentasjon, artikkel, dokumentar, reklameplakat	3
Positiv til filmen	20
Positiv til monolog og skriftlig innlevering	10
Kritisk til monolog og skriftlig innlevering	2
Kritisk til gjentakende spørsmål	7
Kunne hatt mer tid	4
Interessert i å fordype seg mer i temaet	1

Det første denne analysegjennomgangen vil ta tak i, er hvorvidt de har fått en endret eller bedre forståelse av slaveriet. 25 av 26 elever skriver at undervisningsopplegget har klart dette. Slaverihistorien er, som noen elever påpeker, noe de har lært litt tidligere om, og det er tydelig å se at elevene har litt kjennskap til slaveriet på forhånd. Det gjør at bare et fåtall har fått en drastisk endret forståelse. Likevel er det tydelig at de nå har fått en bedre forståelse for hvorfor slaveriet eksisterte, og en ny kunnskap om hvordan ting ble gjort. De trekker frem ulike elementer fra undervisningen som har vært med på å gi de en dypere innsikt i slaveriet. To

elever skriver eksplisitt at de ikke har endret forståelse, men at de nå forstår bedre hvorfor det var slik og hva årsakene til slaveriet var.

Elevene trekker blant annet frem filmen som en viktig del for å forstå hvordan samfunnet var. Flere elever skriver at de har blitt overrasket over hvor grusomt det var og hvor voldelige slaveeierne var, og legger til at filmen har vist dem dette. Andre elever skriver på den andre siden at filmen har for dem vist at slaveeierne ikke bare var onde mennesker, men at det også fantes «gode» slaveeiere. Det viser at filmen har vært viktig for elevene til å bryte ned fordommene de har og til å se nye og andre perspektiver. Refleksjonene til disse elevene vises igjen i disse utvalgte sitatene:

Jeg har fått en mye bedre innsikt, jeg har alltid sett på det som grusomt, men opplegget har gjort at jeg har fått en forståelse for hvorfor det skjedde. (Andrine, skriftlig innlevering, 2018)

Det viktigste derimot under dette opplegget, er at jeg har fått et bedre perspektiv på hvorfor man drev med dette systemet med slaver. Før opplegget trodde jeg de gjorde det bare for å utnytte dem, og at alle som eide en slave var onde. Filmen har derimot fått fram at det fantes akkurat som nå, både snille og strenge mennesker, og at det faktisk var slaveeiere som behandlet slavene sine bra. (Nils, skriftlig innlevering, 2018)

Før vi hadde om slaveriet viste jeg ikke at det var så gale. Trodde ikke at folk laget plakater for å selge slaver på et marked. Det er jo sykt hvordan de holdt på. Jeg har endret min forståelse for slaveriet etter dette opplegget. Jeg visste de måtte jobbe for godseiere, men jeg visste ikke at de ble pisket for å ikke gjøre en god nok jobb, slik som å plukke bomull. (Eva, skriftlig innlevering, 2018)

Jeg har ikke endret synet mitt på slaveriet. Jeg synes ennå det er blant de mørkeste periodene i vår historie, men jeg har fått forståelse for hvorfor de tenkte det var bra der og da. Jeg har fått litt mer innblikk i hvordan samfunnet var på den tiden, at de kunne akseptere det, og hva som var grunnen til det. (Kristian, skriftlig innlevering, 2018)

En elev skrev at han ikke hadde fått en endret forståelse av slaveriet. Denne eleven mener at han visste hvordan slaveriet var, før vi begynte med undervisningsopplegget, og at det naturlig nok ikke gjorde mye med hans forståelse.

Undervisningsopplegget har ikke noe særlig endret min forståelse av slaveriet. Jeg visste fra før hvordan slaveriet var og hvordan det fungerte. (Steinar, skriftlig innlevering, 2018)

Det neste i analysegjennomgangen er hvordan elevene har respondert på gruppediskusjonen, PP-presentasjonen, artikkelen og dokumentaren. 14 elever har kommet med positive tilbakemeldinger på å ha gruppediskusjon som aktivitet. Det er påfallende at ti av disse 14 elevene tilhører perspektivgruppe A. Det ser ut til å være en sammenheng mellom det å like gruppediskusjon som aktivitet, og det å få en god forståelse for at det er flere perspektiver. De resterende tolv elevene har ikke uttrykt at gruppediskusjonen var dårlig eller unødvendig, men har valgt å ikke kommentere den. En gjennomgående tilbakemelding fra de 14 elevene er at de lærte av å høre andre medelevers tanker om slaveriet. De poengterte at de etter gruppediskusjonen begynte å se andre sider av slaveriet og hvorfor det var slaveri. Dette samstemmer med tidligere studier på bruk av gruppediskusjon i tilknytning til historisk empati (Kohlmeier, 2006; Lundin, 2015).

Jeg lærte også mye av gruppediskusjonen, hvor gruppa mi fikk reflektert rundt slaveriet og filmen. Jeg fikk liksom se deres sider, og hva de tenkte. Dette fikk meg til å se ulike sider og jeg tror vi lærte mye av hverandre i denne diskusjonen. (Diana, skriftlig innlevering, 2018)

Etter gruppesamtalen hørte jeg en side der noen forsvarte litt mer de hvite og da forstår jeg jo hvorfor folk har slaver. (Elise, skriftlig innlevering, 2018)

[Jeg] lærte mest av gruppediskusjonen, fordi da lærte jeg andre sine synspunkt av saken og det åpnet øynene mine. (Simon, skriftlig innlevering, 2018)

Når det gjelder undervisningen som skjedde i forkant av filmen, med PP-presentasjon, artikkel, dokumentar og reklameplakat, var det 13 elever som drøftet dette. Ti av disse elevene var positive til hele eller deler av denne delen, mens tre av dem var mer negative. De tre elevene kritiserte ikke PowerPoint-presentasjonen i seg selv, men var tydelig på at det ikke er deres foretrukne måte å lære på. Det er for dem uinteressant og kjedelig å sitte og høre på. I seg selv er det ikke overraskende at noen elever uttrykker at de ikke lærer av en gjennomgang av en PowerPoint, og dette bekrefter at vi lærer på ulike måter.

Jeg fikk mindre med meg når det gjaldt vanlig undervisning, altså PowerPoint. Jeg fikk et lite grunnlag, men alt virker mer uinteressant når en bare sitter og hører. Men dette kan også ha noe å gjøre med at jeg var innstilt på at vi skulle se film, noe som gjorde at alt før ikke virket viktig. (Anne, skriftlig innlevering, 2018)

Jeg lærte minst av PP- presentasjonene, [...] Det er fordi jeg har dårlig konsentrasjon så jeg klarer ikke alltid følge med i timene når lærer bare står og snakker og har Power-Point. Da kan jeg falle litt ut i mine egne tanker fordi det skjer for lite og er til tider kjedelig. (Ella, skriftlig innlevering, 2018)

For de ti elevene som uttalte seg positivt til undervisningsaktivitetene i forkant av filmen, er det motsatte meninger av det de tre elevene uttrykte. Der finner vi elever som skriver at de lærer best med en tradisjonell metode, der læreren har en PowerPoint-presentasjon med påfølgende oppgaver. I tillegg er det andre som legger vekt på at dette hjalp dem til å få en helhetlig forståelse av slaveriet. Andre trekker spesifikt frem reklameplakaten for slavesalg som noe som gjorde sterkt inntrykk og påvirket deres forståelse. Felles for disse ti elevene er at de peker på aktiviteter gjort i forkant av undervisningen som har påvirket deres syn på slaveriet.

Jeg tror at jeg har lært godt av opplegget generelt. Alt med å først ha litt bakgrunnskunnskap fra PowerPoint før vi så filmen, og deretter jobbe med oppgaver/innleveringer etter filmen som gjorde at jeg fikk brukt kunnskapen min. (Oline, skriftlig innlevering, 2018)

Det jeg lærte mest av var undervisningen og artiklene før vi så filmen. (Elisabeth, skriftlig innlevering, 2018)

Det jeg har lært mest av er å ha gått igjennom Power-Point-presentasjoner og gjort oppgaver. Det er i hvert fall sånn jeg lærer best (Steinar, skriftlig innlevering, 2018)

Det første som gjorde mest inntrykk på meg var slaveplakaten som Torjus tok med i timen. Da fikk jeg virkelig se hvordan slavene ble solgt akkurat som de var andre produkter og det var veldig sterkt og se. (Elise, skriftlig innlevering, 2018)

Den siste delen av analysegjennomgangen av elevenes respons på undervisningsopplegget, er forbedringspotensial i undervisningsopplegget. Elevene har pekt på noen elementer som kunne og burde vært endret. Syv av elevene kommenterte at det var litt for mange like spørsmål, som førte til at de gjentok seg selv. For enkelte virket dette forvirrende. I tillegg har fire elever skrevet at de ville hatt litt mer tid til de ulike delene av opplegget. Tre av elevene ønsket å ha flere undervisningstimer til arbeidet med oppgavene, mens en elev hadde foretrukket mer tid på monologen fordi hun følte hun kunne si mer enn det tiden tillot.

Spørsmålene har vært gode, men det har vært mange like spørsmål som gjør at jeg gjentar meg selv flere ganger. (Robin, skriftlig innlevering, 2018)

[...] var litt vel masse repetisjon av samme spørsmål, noe som skaper frustrasjon og forvirring. Kjenner jeg er veldig lei av å svare på samme spørsmål (Astrid, skriftlig innlevering, 2018)

Jeg synes opplegget har vært veldig bra, utenom at det har vært litt korte tidsfrister mellom de ulike vurderingene, og det gikk mye i de samme hendelsene og spørsmålene i de ulike oppgavene, så jeg følte jeg gjentok meg selv hele tiden. (Ella, skriftlig innlevering, 2018)

Jeg synes det var litt lite med 10-15 minutt med monolog, føler at jeg kunne ha sagt så mye mer angående slaveri. (Aurora, skriftlig innlevering, 2018)

Den siste tilbakemeldingen på hva som kunne vært bedre, er at noen elever mener at monologen hadde forbedringspotensial. Kritikken stikker ikke dypt, da den ene eleven påpeker at hun forstår at det var knapt med tid, mens den andre eleven mener at en høring ville vært å foretrekke istedenfor en monolog, fordi hun da kunne formulert seg bedre og fått sagt litt mer. Det er på mange måter det samme som elevene som ikke foretrekker undervisning med PowerPoint – det er ikke den måten de lærer og presterer best på. Innspillene til hvordan en kan forbedre monologen er interessante uavhengig av hvor mange som mener det, ettersom det kan være viktig å ta med seg til fremtidige undervisningsopplegg.

Lyddopptak/monolog og transkribering var stress og kunne vært enda bedre med høringer, vet at tiden var knapp, så det var en ny og kreativ måte å gjøre det på (Astrid, skriftlig innlevering)

Det eneste som kunne ha blitt gjort annerledes er kanskje å ha en slags høring istedenfor monolog, fordi jeg tenker at jeg kunne ha formulert meg bedre hvis jeg satt og snakket til en person istedenfor en telefon, men også det å ha en person foran seg når du svarer på spørsmål tror jeg hadde gjort at jeg kunne formulert meg bedre og sagt kanskje litt mer. (Aurora, skriftlig innlevering, 2018)

Analyse av undervisningsopplegget

Undervisningsopplegget med *12 Years a Slave* har inneholdt mange forskjellige elementer og aktiviteter. Elevene selv har respondert godt på opplegget og var positive til de ulike delene i undervisningen. Et par sentrale punkter gjenstår av analysen av arbeidet med slaverihistorien.

For det første vil mine betraktninger om bruk av *12 Years a Slave* analyseres nærmere der den affektive biten står i fokus. For det andre må det undersøkes mer om hvordan elevene bryr seg om historien, det Barton og Levstik (2004) omtaler som viktig for å lære om og av historien. Det tredje og siste punktet er bruken av flere og varierte aktiviteter og tilnærminger til historien.

Armond White (2013) skrev at filmen *12 Years a Slave* tilhørte “torture porn genre”, noe som virker skremmende når en vil bruke filmen i undervisningssammenheng. I observasjonsloggen av filmvisningen¹¹ fremgår det at en elev spurte om å få forlate rommet når de verste voldsscenene kom på. For denne eleven ble det for eksplisitt og grafisk, slik at hun ikke orket å se på. Det er ikke overraskende at denne filmen kan ha denne effekten, da denne problematikken har vært omtalt i en artikkel i Aftenposten (Økland, 2014b) og av Stoddard, Marcus og Hicks (2017). Ved å bruke *12 Years a Slave* i undervisningen, risikerer en å trå over en grense for hva enkelte elever tåler. Andre elever snudde seg bort eller skjulte ansiktene bort i hendene i en scene der Patsey ble brutalt pisket til blods. Elevene fikk en emosjonell reaksjon på historien, som inngår som en del av «å bry seg»-delen av historisk empati (Barton & Levstik, 2004). På den andre siden kan slike scener få frem brutaliteten i slaveriet, og ikke lede til en forskjønnet forståelse av slaveriet. I flere gruppediskusjoner ble det nevnt at filmen var «ærlig», at den «ikke pyntet på noe» og «ikke legger skjul på noe». I andre enden finner vi en elev som uttalte i gruppediskusjonen at hun holdt på å grine i sluttscenen der Solomon kommer hjem til familien sin igjen. Denne scenen er positiv og rørende, og det er rimelig å anta at flere satt med samme følelsen som denne jenta som uttalte dette. Etter at filmen var slutt og lysene ble tent, var det nemlig helt stille. Stemningen virket til å være blandet av sjokk og vantro på grunn av brutaliteten, samtidig fylt av en rørende lettelse av å ha sett at Solomon Northup vendte tilbake til familien sin igjen. Filmen satte åpenbart store spor i elevene, noe som også viste seg igjen i elevenes svar. Elevene brukte nemlig filmen aktivt i sine forklaringer for hvordan samfunnet var, i tillegg til at 20 elever spesifikt nevnte filmen som god og/eller sterk.

Det andre viktige elementet av analysen er å se nærmere på elevenes engasjement og i hvilken grad de bryr seg om historien. Slik det fremgår av undervisningsloggen¹², var engasjementet økende etter hvert. Første undervisningstime var ikke helt vellykket, noe som kan skyldes at elevene ikke virket påskrudd og flere av dem manglet læreboka. I tillegg virket det som at jo mer elevene fikk av informasjon om slaveriet, jo bedre ble innsatsen i timene. I den syvende undervisningstimen, den første etter filmvisningen, var det mange spørsmål om slaveriet. Det ble en god klassediskusjon om temaet, et tegn på at dette var noe de brydde seg

¹¹ Se vedlegg 9, Observasjonslogg av filmvisningen av *12 Years a Slave*

¹² Se vedlegg 10, Loggføring av aktiviteter gjort til masteroppgaven

om og var interesserte i. Filmen *12 Years a Slave* fungerte som et springbrett for å diskutere slaveriet, slik også Metzger (2010) har vist i en studie om mulighetene i å bruke film. Etter den syvende undervisningstimen ble jeg stående igjen med tre elever og diskutere. Vi diskuterte ulike scener, oppgavene i monologen og hva vi skulle gjøre fremover. De viste interesse for temaet og i opplegget på en måte som jeg sjelden har opplevd verken før eller siden. Monologene som elevene leverte, bar også preg av at de gjorde en god innsats. En elev sa at det var mye arbeid med oppgaven til monologen og at de hadde brukt mye tid på den, men at det ikke var negativt. Disse tilbakemeldingene samstemmer Kohlmeiers (2006) funn, som viser at elevene var motiverte til å jobbe med vanskelige dokumenter, fordi de var interessert i personene de studerte. Elevene viste gjennom sitt engasjement og sin innsats at de har brydd seg om denne historien, et av målene med historisk empati (Barton & Levstik, 2004). En elev skrev at undervisningsopplegget «fikk i alle fall meg til å engasjere meg». At elevene ble engasjerte og interesserte i slaverihistorien tydeliggjøres tydelig hos en elev, som i den skriftlige innleveringen skrev dette:

Filmen gjorde meg også mer interessert i temaet, slik at jeg lettere kunne sette meg inn i fagstoffet når jeg skulle jobbe med det på fritiden. [...] Jeg var særlig interessert i Samuel Bass og endte opp med å lese meg opp en del på han selv om det ikke var særlig viktig for vurderingen, men fordi jeg syntes det var interessant. (Magnus, skriftlig innlevering, 2018)

Det var også elever som viste at de brydde seg om en historisk person. Blant annet uttalte en elev i monologen at hun hadde lyst til å slå Mr. Epps. Det går direkte inn i Barton og Levstik (2004) kategorien «care for». Det handler om at en elev har lyst til å hjelpe noen ofre for urettferdighet, selv om det er fysisk umulig å gjøre det. Mr. Epps er umulig å nå, men eleven i min klasse ønsker likevel å gjøre grep mot denne personen og forsvare Solomon og de andre slavene. Eksempelet viser at filmen får direkte innvirkning på hvordan elevene engasjerer seg.

Edwin gjorde veldig sterkt inntrykk på meg og han var den personen jeg hatet mest. Det å se at en person kan gjøre så mye vondt, jeg hadde aldri klart å sett på det i virkeligheten. Han fikk jeg bare på en måte lyst til å slå selv, fordi han gjorde så mye vondt mot uskyldige mennesker som aldri har gjort noe galt mot han. (Elise, skriftlig innlevering, 2018)

Det siste analysegjennomgangen skal ta opp er bruken av varierte undervisningsmetoder, bruk av flere kilder og tilnærminger til slaverihistorien. Ti av elevene mente at det var bra med det

som skjedde før filmvisningen, 20 elever mente filmen var god og lærerik, 14 elever skrev at gruppediskusjon var en god arbeidsmetode, mens ti elever spesifikt nevnte monologen og den skriftlige innleveringen som en god metode. Fokuset i hele opplegget har vært å ha mange og varierte innfallsvinkler på historien. Dette fokuset har også lagt til rette for et annet formål, nemlig dybdelæring (Gilje et al., 2018). Sett i lys av firetrinnsmodellen til Endacott og Brooks (2013) for hvordan et undervisningsopplegg med historisk empati kan være, er det tydelig at mitt opplegg i stor grad har fulgt deres modell. Elevene fikk introdusert den historiske situasjonen i starten av opplegget, der jeg fortalte hva vi skulle gjøre, hvilke kompetansemål dette hørte til og målet med opplegget var. I tillegg presenterte jeg slaverihistorien gjennom PowerPoint-presentasjonen, slik at de fikk en grunnleggende forståelse for hva en skulle arbeide med. Videre gikk vi inn i en etterforskningsfase, der elevene ble satt til å undersøke og bli kjent med både primær- og sekundærkilder. Elevene fikk se en autentisk reklameplakat, bilder fra slaveriet, i tillegg til sitater fra to tidligere amerikanske presidenter. Dokumentaren, oppgavene i boka og filmen fungerte som sekundærkilder, som på hver sin måte fortalte noe om hvordan det var i slaveriet. Monologen og gruppediskusjonen inngikk i det som blir del 3, nemlig «vise-fasen». I denne delen av opplegget fikk elevene muligheten til å demonstrere og vise den forståelsen de hadde fått. Til slutt kom refleksjonsfasen, der elevene i den skriftlige innleveringen og i samtalen i den siste undervisningstimen fikk reflektert over egen utvikling etter endt arbeid.

Gruppediskusjonen var sammensatt med utgangspunkt i hva elevene svarte i monologen. Denne sammensetningen ble satt opp for å kunne undersøke om gruppesammensetningen hadde en påvirkning på de ulike elevene og om det styrte elevenes forståelse av slaveriet. Kunne faglig sterke elever løfte med seg svakere elever? Hvordan vil en diskusjon for en gruppe med emosjonelt styrte elever være sammenlignet med ei gruppe som består av elever som i liten grad er styrt av følelser? Førsteintrykket er at gruppesammensetningen ikke har påvirket samtalen i særlig stor grad, og det er ikke klare funns om tyder på at flinke elever har løftet mindre flinke elever. Det er viktig å påpeke at dette ikke har blitt analysert i dybden. Den gitte sammensetningen av gruppene ble satt opp for å ha muligheten til å analysere og drøfte resultatene, men det har ikke vært tid og mulighet til å gå dypere inn i materien.

Kapittel 5: Diskusjon

I forrige kapittel ble datamaterialet til elevene presentert og analysert, og det ble knyttet opp mot de seks hovedkategoriene. Svarene elevene ga ble sett i lys av teori, og analysen fikk frem noen generelle tendenser som dette kapittelet ønsker å diskutere videre. Diskusjonskapittelet vil løfte frem hvordan dette undervisningsopplegget plasserer seg i forhold til andre undervisningsopplegg med historisk empati. Videre vil jeg diskutere om hvilke resultater som var forventet og hva som ikke var forventet. Til slutt vil diskusjonskapitlet diskutere identifisering sin plass i historisk empati.

Undervisningsopplegget i lys av andre undervisningsopplegg

Formålet med undervisningsopplegget var å fremme historisk empati ved bruk av film. Dette har blitt gjennomført tidligere. Det er viktig og interessant å drøfte hvordan mitt undervisningsopplegg har gjort det sammenlignet med andre undervisningsopplegg. Metzger (2012) viste i sin studie at en film alene, uten noe spesielt forarbeid eller forberedelse i forkant fra lærerens side, klarer ikke å gjøre elevene bevisste på den historiske konteksten. Elevene får med andre ord ikke en kontekstualisering av filmens innhold om fortiden. Min studie viser for det første at dersom opplegget legger til rette for det, gjennom å presentere den historiske konteksten på forhånd, klarer elevene å koble og relatere denne kontekstualiseringen til filmens innhold. For det andre virker denne kontekstualiseringen til å påvirke elevenes empatiske tilnærming til filmen, i tillegg til en økt forståelse av mangfoldet av perspektiver.

Undervisningsopplegget mitt la godt til rette for at elevene skal sitte igjen med en mer helhetlig forståelse av slaveriet. Valget av flere innfallsvinkler på historien og ulike typer kilder var en bevisst strategi for at elevene skulle forstå den historiske konteksten, se ulike perspektiver og unngå å bli revet med av emosjonelle reaksjoner på filmen og historien. Resultatet viser at det er klare funn som viser at fokuset på den historiske konteksten har vist seg igjen i elevenes svar. Resultatet viser at det er en klar kobling mellom forståelse for den historiske konteksten og evnen til å forstå ulike perspektiver i tillegg til en empati som dekker både slaver og slaveeiere. Dette funnet viser at god historisk kontekstualisering er svært viktig for en god forståelse for elevene, og det viser at elevene får en mulighet til å bruke kontekstualiseringen inn i forståelsen og tolkningen av filmen. Sett i lys av Metzgers (2012) funn, kan vi få en syntese på hvor viktig kontekstualisering av historien er. Dersom lærere tar

for gitt at konteksten er forstått før de skal se en film, kan det føre til en mangelfull forståelse for den historiske perioden og samfunnet på den tiden. Min studie viser hvordan en kan undervise med historisk empati som formål, der en ikke har overlatt elevene til en film og forventet en dybdeforståelse basert på den. Spørsmålet blir om hvor dyp forståelsen blir når elevene kun skal se en film uten at den historiske perioden er kontekstualisert i forkant. Resultatet til undervisningsopplegget Metzger (2012) undersøkte, viste at elevene ikke fikk en dyp forståelse for den historiske konteksten, i motsetning til mitt forskningsprosjekt.

På den andre siden finner jeg likheter mellom mine resultater og Endacott og Sturtz (2014) sine resultater. De observerte en lærer, Sophia, som brukte firetrinnsmodellen til Endacott og Brooks (2013) som utgangspunkt for sitt undervisningsopplegg, noe jeg også gjorde. Sophia la i stor grad vekt på et stort utvalg av kilder, både primær- og sekundærkilder, i tillegg til forskjellige undervisningsmetoder, deriblant en gruppediskusjon. Resultatet er påfallende likt mine resultater. I motsetning til Kellie, viser det seg nemlig at Sophia klarte å få elevene til å bruke og forstå den historiske konteksten, og se ulike perspektiver i tillegg til å inkludere det affektive i arbeidsoppgavene elevene fikk. Jeg vil våge å påstå at mitt undervisningsopplegg klarte mye av det samme som Sophias. Å blant annet ta i bruk primærkilder i arbeid med historisk empati, slik Endacott og Brooks (2013) skisserte i sin oversikt, var også fruktbart for meg. Til tross for at Sophia og jeg fulgte firetrinnsmodellen til Endacott og Brooks (2013), hadde vi ikke et helt likt opplegg. Det er verdt å merke seg at det ikke trenger å være en fast og rigid mal på undervisningen, men at grunnmuren med fordel kan ligge i firetrinnsmodellen. Videre understrekte Endacott og Sturtz (2014) at Sophias aktiviteter aldri fremstod tydelig som en aktivitet kun for å fremme historisk kontekstualisering eller kun perspektiv-anerkjennelse. Derimot hadde aktivitetene en blanding av ulike formål. I planleggingsfasen av mitt undervisningsopplegg laget jeg en plan på hvilke aktiviteter jeg skulle ha og hvorfor jeg ville ha de aktivitetene. Det samme som gjaldt for Sophias aktiviteter gjelder for mine aktiviteter. De har som formål å dekke flere deler av historisk empati samtidig. Det kan vise seg å være en viktig nøkkel for en god undervisningsmodell for å fremme historisk empati.

En aktivitet Sophia og jeg brukte med gode resultater var bruk av gruppediskusjoner. Tidligere studier har vist også vist at gruppediskusjoner er en god aktivitet for å fremme historisk empati (Kohlmeier, 2006; Lundin, 2015). Kohlmeier brukte gruppediskusjoner aktivt i sin undervisning og kom frem til at elevene ikke ville utviklet seg i like stor grad uten en gruppediskusjon. 14 elever skrev selv at de syntes gruppediskusjoner var en god metode å arbeide på, fordi de «fikk høre andres tanker» om temaet. I en gruppediskusjon må elevene lytte

til andres tanker og synspunkter, og de må ta hensyn til andres meninger. De får utfordret egne synspunkter i en gruppediskusjon. Dette inngår direkte i Barton og Levstiks (2004) tanke om historiefagets bidrag til demokratibyggningen. De skriver at for å delta i meningsfulle diskusjoner med de som har andre verdier og meninger, må vi forstå dem. Ett av historiefagets formål, demokratibyggning, kan oppfylles gjennom en gruppediskusjon, og det ble gjort med suksess i mitt undervisningsopplegg.

Et siste funn som samstemmer med Kohlmeiers (2006) funn, er at elevene var motiverte til å jobbe med vanskelige dokumenter, fordi de var interessert i personene de studerte. Noen elever ga uttrykk for at det var mye arbeid med oppgavene, men at det var positivt. Det er ikke bare snakk om motivasjon, men motivasjon til å jobbe med vanskelig og kompliserte forhold. En klassisk reaksjon fra elevene vil være å gi opp eller «streike» så fort det blir vanskelig og mye å gjøre, men opplegget mitt bevist at det ikke var tilfellet her. Spørsmålet blir hvorfor og hva er det som har ført til det? I utgangspunktet starter det med en tanke om at for å forstå slaveriet må en i dybden, jamfør fagfornyelsen (Gilje et al., 2018). Når en må gå i dybden krever det at en blir dratt inn i mer kompliserte sammenhenger, for jo dypere en går, dess mer omfattende ser en at historien er. Samtidig vil denne dybdelæringen gjøre at elevene i større grad blir affektivt og emosjonelt engasjert, som igjen vil kunne føre til videre arbeid.

Et spørsmål som det åpnes opp for er hva det er som gjør at elevene ble mer motivert og engasjert til å gjøre ekstra innsats. Oppfølgingen av elevene underveis har vært svært tett og intensiv. Elevene måtte levere inn en monolog og en skriftlig innlevering, i tillegg til å delta i en gruppediskusjon, og alt dette var en del av vurderingen av elevene. Dette gjorde at kravet økte og egeninteressen for å gjøre det godt på vurderingen bidro til å få elevene med. Undervisningen bar preg av en stram struktur, og min oppfølging startet fra før opplegget begynte og fortsatte gjennom hele opplegget. En viktig faktor for å lykkes har vært strukturen. PowerPoint-presentasjonen har dannet rammen for innholdet i opplegget. Oppgavene har vært eksplisitt rettet mot å bygge forståelsen av den historiske konteksten og de ulike perspektivene, med filmen *12 Years a Slave* i bakhodet, slik at det de arbeidet med i timen kunne knyttes til den. Det har skapt en rød tråd gjennom de forskjellige timene og aktivitetene. Den tette oppfølgingen og mange vurderinger ble av enkelte elever omtalt som mye arbeid, men samtidig var det noe de aksepterte og så nytten av.

Et viktig poeng, som elevenes egne tilbakemeldinger også underbygger, er at elevene har ulike preferanser på hvordan de lærer best og hva de liker og ikke liker. At noen elever var kritiske til PowerPoint-presentasjonen eller dokumentaren vi så, betyr ikke dermed at dette burde vært tatt bort. Andre elever påpeker at de lærer best gjennom å se på dokumentarer og ha

en gjennomgang av en PowerPoint-presentasjon. Et bredt spekter av ulike undervisningsmetoder vil sikre at alle elevene på ett eller annet tidspunkt har en aktivitet som appellerer til dem selv. Dette kan være årsaken til at samtlige elever meldte at de var positive til undervisningsopplegget.

Hvilke resultater var forventet og hva overrasket?

Å arbeide med en historie der det åpenbart har blitt begått urett mot en gruppe mennesker, vil nesten uansett føre til en følelsesmessig reaksjon hos elevene. Å se en sterk film der denne historien fremstilles, med eksplisitte og drøye scener, vil forsterke sannsynligheten for en affektiv reaksjon hos elevene. Mine funn viser at 25 av 26 elever viste empati i en eller annen form, noe som gjør at det kun er en elev som har vist mangel på empati. Dette funnet i seg selv viser at undervisningsopplegget i stor grad har svart til hensikten, men spørsmålet blir om hvor dypt denne empatien går?

Tallene viser at 15 elever viste empati bare for slaver, en elev viste empati kun for slaveeiere, mens ni elever viste empati for begge gruppene. Det er påfallende at 24 av 26 elever i klassen føler empati for slavene, men resultatet er ikke særlig overraskende. Det er forventet at elevene føler empati for slavene som blir utsatt for et umenneskelig press og fysiske og psykiske avstraffelser. Å se Solomon bli hengt i et tre, Eliza som blir splittet fra sine barn og Patsey som blir pisket til blods er scener som det er vanskelig å ikke bli berørt av. Det stemmer overens med Landsberg (2009), som trekker inn filmatiske grep som en måte å skape en følelse og emosjonelt engasjement på. Hun skriver at filmteknikk og klipping gjør noe med oss. Blant annet er «close-up»-bilder en teknikk for å få oss til å få innblikk i en persons emosjonelle liv, og det å se fjeset til en person som viser smerte og ydmykelse, vil gjøre noe med oss (Landsberg, 2009). Empatien som elevene viser for slavene er emosjonelt styrt. De klarer å forstå slavene godt og de ser at de er utsatt for et brutalt system. Jeg vil si at elevene som viste empati for slavene gjorde som forventet.

Det er derimot ikke like forventet at elevene skal kunne føle en empati for slaveeierne. Det henger tett sammen med filmens fremstilling av slaveeieren, og særlig av Mr. Epps. På tross av at filmen viser hvor nådeløse slaveeierne var, klarer totalt 10 elever å vise empati for dem. Det bryter den intuitive tanken om at vi må føle empati med slavene som blir utsatt for volden. Empatien som vises for slaveeierne er i større grad kognitiv, altså en mer rasjonell forståelse av historien.

Hvilken empati er den dypeste av den affektive og kognitive? Hvilke elever har fått en best forståelse av slaveriet? Jeg vil påstå at elevene som har en kognitiv empati har en dypere forståelse for slaveriet enn de som har en affektiv empati. Det ligger i at elevene som har kognitiv empati har trosset den første barrieren, følelsene. De lar ikke følelsene komme i veien for sin forklaring og forståelse for hvorfor ting var slik de var. De klarer i større grad å bruke den historiske konteksten til å forklare hvorfor slaveeierne gjorde det de gjorde, og de klarer å se slaveeierens perspektiv på sin samtid. Resultatene viser at elever som har en kognitiv forståelse klarer å distansere seg fra følelsene, slik at de anerkjenner slaveeierne og slaveselgerens perspektiv. De inkluderer den historiske konteksten i større grad når de reflekterer rundt slaveriet. Funn viser at elever med en affektiv empati ikke klarer å frigjøre seg fra empatien som de har for slavene. Disse elevenes empati for slavene er ikke feil, for det er for eksempel rett at det er ille for mor og barn å skilles fra hverandre, men det hindrer elevenes forståelse for at Freeman splitter og selger slaver fordi det er en del av hans jobb og at den historiske konteksten inneholdt andre verdier og holdninger.

Det er rimelig å anta at de ti elevene som har vist empati for slaveeierne har beveget seg i en retning av en bedre forståelse for slaveriet. Undervisningsopplegget har bidratt til å flytte fokuset vekk fra bare slavene til slavene og slaveeierne, der en prøver å forstå begge perspektivene. Disse ti elevene har brutt det forventede og klart å gi en god forklaring på hvorfor slaveeierne handlet slik de gjorde.

Hva med identifisering som en del av historisk empati?

Et spørsmål i mitt undervisningsopplegg var «Hvem identifiserer du deg med?». Dette spørsmålet bryter tidligere forskning på historisk empati. Stuart Foster (1999) skrev at historisk empati ikke er identifikasjon, da vi ikke kan komme inn i en persons hode. Barton og Levstik (2004) dro også dette synet inn i sin forklaring av historisk empati. Betyr dette at spørsmålet jeg stilte elevene mine, bommer på hvordan en skal fremme historisk empati?

I utgangspunktet stiller jeg meg kritisk til å kategorisere identifisering med det samme som å være i hodet på personer vi skal identifisere oss med. Den forståelsen av identifisering fører til at vi ikke kan identifisere oss med noen, selv ikke med hvem vi selv var for ett eller ti år siden. Det å identifisere seg med noen er ikke et forsøk på å være noen andre, men å sette seg inn i en kontekst og vurdere hvem en ville vært, se hvem en har mest til felles med og prøve å forstå de historiske aktørene i lys av sin samtid. Landsberg (2009) poengterer at en film skaper proteseminner, og at selv om vi ikke var der det skjedde, så har vi et minne av det som skjedde.

Det fører til at vi indirekte blir en del av historien og dermed kommer tettere på de personene en skal undersøke. Film vil dermed føre til at vi lettere kan identifisere med personer som vi ser på filmen. Jeg vil argumentere for at å identifisere seg med en historisk aktør i slaverihistorien vil være en dypere form for empati, og i et spørsmål om hvem de identifiserer seg med, vil elevene få muligheten til å vise hvilken type empati de har. Klarer de å anerkjenne at de «onde» slaveeierne hadde gode og gjennomtenkte grunner til å ha slaver, og at slaveeierne var en del av et system og samfunn med andre verdier og holdninger enn dagens? Dersom de klarer det er det ingen grunn til at de kan identifisere seg med en slaveeier, ettersom det er mulig å finne likheter mellom seg selv og en slaveeier på 1800-tallet. Nils identifiserte seg med Mr. Epps blant annet fordi de begge «er opptatt av resultater», som viser at han har forstått at det er mer med slaveri enn rasistiske holdninger mot en svart befolkning.

Denne studien motbeviser Foster (1999) sin definisjon av historisk empati. Enkelte filmer har ifølge Landsberg (2009) en evne til å skape reaksjoner hos oss. Dette kan skje gjennom hvordan filmen er filmet og klippet. *12 Years a Slave* er en film som gjennom sin kvalitet og empatiske anlegg klarer å fremme empati, og føre til identifisering med visse personer. Det å identifisere seg med en person er med på å fremme historisk empati, noe dette forskningsprosjektet har vist. Elevene måtte se historien fra aktørens perspektiv slik at de gir mer mening for dem. Det er svært interessant at elevene klarer å identifisere seg med personer som er langt fra en selv i tid, samfunn og hudfarge. Ifølge Endacott (2014) er det vanskeligere å finne noe felles med historiske personer jo lengre de er fra oss selv i hvordan vi er som mennesker. Det er derfor forventet at elevene identifiserer seg med den personen som er nærmest en selv, som i *12 Years a Slave* er Bass. Bass har, som en elev påpekte, «mest moderne tanker» og skiller seg dermed ikke fra elevene i særlig stor grad. Det viser seg igjen når 13 elever identifiserer seg med Bass. Det som derimot bryter med det forventede, er at syv elever identifiserer seg med en slaveeier, og fem elever med en slave. At fem elever identifiserer seg med en slave er på mange måter overraskende. Ser en på hvorfor de identifiserer seg med dem, går det på personlighet. De anerkjenner at slavene handlet slik de gjorde, en forståelse som er viktig å ha med seg. Elevene klarer å forstå slavenes perspektiv langt på vei. Elevene som identifiserer seg med en slaveeier begrunner valget med den historiske konteksten. De har forstått at slaveriet består av hvite slaveeiere som er avhengig av slaver for å øke produksjonen og inntjeningen. Det virker som at elevene innser at de ikke kan stemple slaveeierne som kun onde, men også som en del av et system som presset dem til slaveri.

Jeg vil argumentere for at identifisering er en del av historisk empati. Å måtte ta stilling til hvordan folk var før, finne likheter med dem og på den måten prøve å forstå dem, er etter

mitt syn et viktig element av historisk empati. Å identifisere seg med en person handler ikke om at en kan bli personen en identifiserer seg med fullt ut, men å gå ett steg videre fra en distansert analyse av fortiden. Identifisering vil kunne føre til at en selv blir mer engasjert i historien ettersom det plutselig blir nært en selv og noe en ikke kan slippe unna. Det fører heller ikke til at alle velger den «gode» å identifisere seg med, noe mine resultater viser.

Historisk empati som danning

Undervisningsopplegget var knyttet til en vanskelig og kontroversiell historie, slavehistorien. Elevene har fått en dypere innsikt i hva som skjedde, hvordan det skjedde og hvorfor det skjedde. De har blitt «vitner» til slaveriet og dens brutalitet gjennom filmen *12 Years a Slave*. Den opplevelsen elevene har vært gjennom og hatt av dette undervisningsopplegget, kan føre dem over på en personlig refleksjonsprosess. Et slikt undervisningsopplegg kan være dannende.

I den overordnede delen av læreplanverket er danning et av prinsippene som opplæringen skal sørge for. Der står det at «opplæringen skal gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet» (Utdanningsdirektoratet, 2006b). Undervisningsopplegget virker å bidra til elevenes danning, især for enkelte elever. Når eksempelvis Nils identifiserer seg med den mest brutale slaveeieren, Mr. Epps, så er det tydelig at han ikke liker slaveeieren, men Nils ser at han ville vært en slaveeier og fanget av systemet. Dette er en erkjennelse for hvor en selv står i verden, en dypere forståelse av menneskets tilstand og eksistens. Denne erkjennelsen går på vår egen posisjon som menneske, og vil bidra til en vekst av elevene som mennesker. Jeg vil påstå at dette undervisningsopplegget legger til rette for en slik vekst og er med på å bidra å nå den overordnede delen av læreplanen. Undervisningen setter perspektiver, elevene tar del i dem og kommer til en erkjennelse. Historisk empati kan føre til danning av elever, noe dette undervisningsopplegget har vist.

Er bruken av *12 Years a Slave* overførbart til andre filmer?

Kan historisk empati overføres til andre filmer enn *12 Years a Slave*? Denne studien får tydelig frem at *12 Years a Slave* er en film som vekker engasjement og interesse for historien, og er svært godt egnet til å fremme historisk empati. Filmen får frem den personlige historien som gir et innblikk i hvordan slaver og slaveeiere faktisk hadde det og hvordan samfunnet i Amerika på 1800-tallet var. Jeg vil argumentere for at det også finnes andre filmer som kan brukes til samme formål med suksess. Filmer som *Pianisten* og *Farvel Bafana* er eksempler på filmer

som gjør mye av det samme som *12 Years a Slave* gjør. Disse to filmene tar utgangspunkt i en hovedperson som opplever urettferdighet, undertrykkelse og harde påkjenninger. I hovedfokus står noen sterke personer som vi får et nært forhold til gjennom filmteknikker, som skjer gjennom flere «close up»-bilder. Landsberg (2009) bruker nettopp *Pianisten* som et eksempel på en film som gjør det lett å identifisere seg med hovedkarakteren, og dermed oppleve empati. Uansett hvilken film en lærer bruker i undervisningen, er det viktig å møte filmens premisser. Dersom kontekstualiseringen av *12 Years a Slave* ikke hadde fokusert på slaveeierne og samfunnets holdninger ville elevene ikke vært i like god stand til å forstå slaveeierne sine perspektiver. Hadde oppgavene i etterkant av filmvisningen vært formulert kritisk mot slaveeierne og positivt om slavene, er det sannsynlig å tro at elevene hadde fått en feil forståelse av fortiden. Skal læreren undervise om apartheid i Sør-Afrika, er det helt nødvendig å gi elevene redskapene til å forstå «de hvites side» av saken. Skal du undervise om nazismen og Tysklands krigføring under andre verdenskrig, må undervisningsopplegget legge til rette for at elevene kan forstå begge sidene av de krigende partene. På den måten vil elevene kunne kontekstualisere filmen og forstå hvorfor de ulike aktørene handler slik de gjør. Da vil behandlingen av Nelson Mandela og Władysław Szpilman i henholdsvis *Farvel Bafana* og *Pianisten* ikke avfeies som ren ondskap og uvitenhet, men som ideologi, samfunnsstrukturer, holdninger, rasisme eller behov. Når en møter filmens premisser, vil en kunne bruke svært mange filmer i undervisningen med historisk empati som grunnleggende del. En slik bruk av filmer med formål å fremme historisk empati er svært sentral og avgjørende for å lykkes. Det har denne studien vist.

Kapittel 6: Konklusjon

Dette forskningsopplegget har undersøkt hvordan et undervisningsopplegg med filmen *12 Years a Slave* har fremmet historisk empati. Målet har vært å finne ut hva som kan fremme historisk empati og hvordan ulike aktiviteter påvirker elevenes forståelse av historien. Ved å gjøre en kvalitativ forskning på min egen vg3-klasse, har jeg belyst³ hvordan de responderer på ulike aktiviteter, hvordan de reflekterer og hvilken empati de viser. Forskningsprosjektet har hatt som formål å belyse problemstillingen: Hvilken forståelse kan vi få av elevers utvikling av historisk empati knyttet opp mot et undervisningsopplegg med filmen *12 Years a Slave*?

Denne problemstillingen ble videre undersøkt gjennom tre forskningsspørsmål:

1. Hva slags empati opplever elevene og mot hvem? Og hvem identifiserer elevene seg med?
2. Hvordan benytter elevene seg av historisk kontekst og perspektiv- anerkjennelse i sin forståelse av slaveriet?
3. Hvordan fungerte undervisningsopplegget og hvordan responderte elevene på opplegget?

I det følgende vil jeg presentere forskningsprosjektets konklusjon. De tre forskningsspørsmålene vil derfor danne rammen for dette kapitlet.

Hva slags empati opplever elevene og mot hvem? Og hvem identifiserer elevene seg med?

Forskningsopplegget har klart å vise at undervisningsopplegget har bidratt til å fremme empati hos elevene. Totalt sett viste 25 av 26 elever empati for en historisk aktør. Kun en elev viste tegn til å ikke ha empati for noen av personene. Elevene plasserte seg innenfor fire hovedgrupper, der den største gruppen med 15 elever viste empati for slaver. Ni elever følte empati for begge gruppene, mens en viste empati kun for slaveeierne. Undervisningsopplegget har klart å få 24 elever til å vise empati for slavene, et lite overraskende resultat. Derimot er det et positivt og noe mer overraskende funn at ti elever har klart å vise empati for den «onde» siden, nemlig slaveeierne.

Empatien elevene viser kan grovt sett deles inn i to typer; en *kognitiv* og en *affektiv* empati. Disse to formene for empati kan tett knyttes opp mot historisk empati som konsept.

Den *kognitive* empatien er knyttet opp mot anerkjennelse av flere og ulike perspektiver, i tillegg til en forståelse for den historiske konteksten. Elevene som viste en kognitiv empati viste god forståelse for det systemet som slaveeierne og slavene var en del av. De tok i bruk historisk fakta for å grunngi sine svar. Dette førte videre til at de aksepterte slaveeierens perspektiv i større grad, ettersom de forstod at de var en del av en annen historisk kontekst med ulike holdninger og meninger. Det økonomiske aspektet ved slaveriet ble også brukt som en begrunnelse for hvorfor slaveriet eksisterte. Elevene som viste empati for slaveeierne viste i stor grad en *kognitiv* empati. Det kan henge sammen med at ingen av elevene støtter slaveriet, men det hindrer en ikke fra å prøve å forstå dem. Da vil en *kognitiv* empati være det forventede resultatet, noe dette forskningsprosjektet har bekreftet.

Den *affektive* empatien elevene følte, er i stor grad knyttet opp mot empatien for slavene. Denne empatien er tett koblet opp mot affektive reaksjoner, en av de tre delene av historisk empati (Endacott & Brooks, 2013). Elevene som hadde empati for slavene viste en tydelig omsorg og medfølelse for dem. Det var i stor grad påvirket av en forakt for systemet, et sjokk over hvor grusomt systemet var, og et ønske om å gjøre en forandring for slavene. Det fremstår tydelig som at elevene ble engasjerte og brydde seg om denne historien, noe som inngår en del av den *affektive* empatien til elevene. Enkelte elever hadde en affektiv empati også for slaveeierne. Det bekrefter at det er mulig å vise medfølelse for slaveeierne til tross for deres brutale tilnærming til slavene. Denne medfølelsen ligger i en forståelse av at enkelte slaveeiere i *12 Years a Slave* åpenbart hadde psykiske problemer.

Den ene eleven som ikke utviklet seg til å få empati, var vanskelig å utvikle underveis i dette undervisningsopplegget. Eleven hadde gjennomgått en del om den historiske konteksten, sett en dokumentar og lest en artikkel, i tillegg til å se filmen *12 Years a Slave*. Videre deltok eleven i en gruppediskusjon, og jeg forsøkte å stille denne eleven kritiske spørsmål som skulle lede til en refleksjon og revurdering av sin forståelse. Dette viste seg å ikke fungere, i hvert fall ikke for denne delen av historien. Eleven stod på stedet hvil i siste del av opplegget.

Å identifisere seg med en historisk person har i dette forskningsopplegget stått sentralt og blitt argumentert for. En kan konkludere med at elevene i dette undervisningsopplegget har identifisert seg med noen ulike personer. De fleste identifiserte seg med Bass, en hvit person som fremstår som den barmhjertige samaritan. De 13 elevene som skrev at de identifiserte seg med han, la vekt på at de enten hadde samme menneskesyn, samme medfølelse for slavene som Bass, eller at de anså seg selv som en lik mennesketype som Bass. Det er lite overraskende resultat at de fleste identifiserer seg med Bass, da han har mest til felles med elevene i dette undervisningsopplegget. Videre var det syv elever som identifiserte seg med en slaveeier, der

de fleste valgte Mr. Ford. En elev identifiserte seg med både Bass og Mr. Ford, en annen med Chapin. Begrunnelsen for å identifisere seg med Mr. Ford eller Chapin, var at disse to var en del av systemet, men at de ikke var de mest brutale og ikke pådriverne for volden. De siste 5 elevene identifiserte seg med en slave, enten Solomon eller Patsey og Eliza. Begrunnelsen for å identifisere seg med en av slavene var at elevene så på seg selv om like mennesketyper som dem. Ei jente identifiserte seg med Patsey og Eliza fordi hun selv var kvinne. En annen gutt valgte Solomon fordi han selv har en mørk hudfarge, og følte dermed selv at han måtte identifisere seg med en slave.

På spørsmålet om hvem elevene identifiserte seg med, viste elevene også sin historiske empati. Elevene tok i bruk sine kunnskaper om den historiske konteksten og prøvde å se og forstå situasjonen fra aktørenes perspektiv. Identifiseringen førte til at elevene måtte ta et steg videre på sin ferd til å forstå slaveriet. Elevene som identifiserte seg med en slaveeier viste gjennom sine refleksjoner at de ikke støttet slaveriet, men at de anerkjente at de selv sannsynligvis ville vært en del av systemet som slaveeiere. Denne erkjennelsen gjør at elevene ikke like lett dømmer slaveeierne handlinger. En slik erkjennelse er viktig å ta med seg når en skal forstå slavehistorien.

Hvordan benytter elevene seg av historisk kontekst og perspektiv-erkjennelse i sin forståelse av slaveriet?

En viktig forutsetning for å forstå en historisk periode er å kunne forstå den historiske konteksten. Historisk kontekst er en av de tre delene av historisk empati ifølge Endacott og Brooks (2013). Elevenes bruk av historisk empati kan deles inn i tre grupper. En gruppe har vist god bruk, en annen middels bruk, og den siste lite bruk av historisk kontekst. De 8 elevene som viste god bruk av historisk kontekst, klarte å bruke fakta om industriell revolusjon, trekanthandel og forskjellen mellom nord- og sørstatene i sine forklaringer. Dette så de i sammenheng med filmen, og de brukte den historiske kunnskapen de hadde til å forklare hvorfor slaveriet eksisterte. Videre er det gruppen der det er middels bruk av historiske fakta. Dette er den gruppen flest elever var en del av, totalt 13 elever. Disse elevene tok frem noen av de samme eksemplene som den gode gruppen, som for eksempel trekanthandelen. Det var derimot ikke like mange forskjellige eksempler og de ble ikke like ofte tatt opp. Ser vi på den siste gruppen som viste lite bruk av historiske fakta, finner vi fem elever i denne gruppen. Disse fem elevene brukte få eksempler, og så ikke *12 Years a Slave* i den konteksten som den historiske faktakunnskapen kunne gitt dem.

Elevenes evne til å se ulike og flere perspektiver skilte seg inn i tre hovedgrupper. Den generelle trenden var at den største gruppen, gruppa A med 14 elever, klarte å se og forstå mange forskjellige perspektiver. De fikk frem nyansene blant den hvite og svarte befolkningen, og de eksemplifiserte de ulike perspektivene med personer i *12 Years a Slave*. Videre har vi to grupper som klarte å se og anerkjenne noen ulike perspektiver. Noe som skilte gruppene var at den ene gruppen, gruppe C med tre elever, tenderte mot å dele inn historien i to sider – slavenes og slaveeierne. Disse tre elevene maktet ikke se nyansene i gruppene og svarene deres ble derfor preget av en forenkling av historien. Den andre gruppen, gruppe B med ni elever, klarte å se enkelte forskjeller mellom den hvite befolkningen, men ellers lite. I motsetning til elevene i gruppe C, klarte de ni elevene å se at det fantes mer enn bare to sider av slaveriet. Utfordringen for disse ni elevene er at de ikke fikk inn mangfoldet av perspektiver.

Det kan tyde på at dersom elevene har god forståelse for at det er mange perspektiver, er det en sammenheng med at eleven for det første har god forståelse for den historiske konteksten, for det andre at eleven klarer å vise empati for slaver og slaveeiere, og for det tredje at eleven identifiserer seg med en slaveeier. Dette er derimot ikke en absolutt konklusjon, da det finnes elever som brøt denne trenden.

Hvordan fungerte undervisningsopplegget og hvordan responderte elevene på opplegget?

En viktig del av formålet med dette forskningsprosjektet har vært å finne et undervisningsopplegg som kan fremme historisk empati på en best mulig måte. Det har vært viktig å undersøke hvordan elevene har opplevd undervisningsopplegget og hvordan jeg som lærer har opplevd undervisningen. Funnene i dette forskningsprosjektet er svært positive og tyder på at mye har blitt gjort riktig.

Elevenes tilbakemeldinger består i all hovedsak av positive tilbakemeldinger. Det generelle bildet av undervisningsopplegget viser at samtlige elever mente det var et godt opplegg. Det viser seg også at elevene liker å se en film og arbeide med den i historieundervisningen. Hele 20 av 26 elever poengterte dette eksplisitt i sine tilbakemeldinger. Dette er et viktig poeng å ta med seg videre til senere undervisning i historie, og åpner for en kunnskap om hvordan en kan bruke film i undervisningen på en fruktbar måte. Elevene har også uttalt seg i positive ordelag om gruppediskusjonen, der fokuset er at de da kunne høre andres meninger og tanker. Ingen har sagt noe negativt om gruppediskusjonen, og det er grunn til å konkludere med at denne har vært vellykket. Når det gjelder de andre delene av

undervisningsopplegget, som gjennomgang av en PowerPoint-presentasjon, arbeidet med en artikkel, visning av en dokumentarfilm og arbeidet med en reklameplakat, viser det seg at det er noe mer uenighet og tendenser til noe misnøye. Denne misnøyen ligger i elevenes måter å lære best på, og de tre elevene som dette gjaldt, påpekte nettopp læringsmetoden som årsak til at de ikke var helt overbevist av denne delen av opplegget. På den andre siden finner vi ti elever som kommenterte at de lærte godt av disse aktivitetene. Denne tilbakemeldingen viser at et undervisningsopplegg ikke nødvendigvis treffer på alt for alle.

En positiv konsekvens av dette undervisningsopplegget er elevenes refleksjoner om hvorvidt de har fått en endret eller bedre forståelse for slaveriet. 25 av 26 elever sier at de har fått det, noe som gjør at jeg kan konkludere med at undervisningen har vært med på å bevege elevenes forståelse for denne historiske hendelsen.

Alle undervisningsopplegg har forbedringspotensial, så også dette. Syv elever har kommentert at spørsmålene i monologen, gruppediskusjonen og i den skriftlige innleveringen har vært litt for like og med for lite utvikling og progresjon. Det er grunn til å ta dette på alvor, for dersom elevene opplever en stagnasjon i progresjonen, er det fare for at elevene blir demotiverte.

Mine observasjoner underveis i undervisningsopplegget og under filmvisningen bekrefter på mange måter elevenes egne tilbakemeldinger. Læringstrykket var stigende og elevene responderte godt på filmvisningen og de ulike aktivitetene i etterkant. At elever uttaler at de har jobbet mye med oppgavene, uten at det var et problem, tyder på at elevene har blitt engasjert i historien som vi har arbeidet med. Ifølge flere studier er det affektive, det å engasjeres, en viktig del av historisk empati (Barton & Levstik, 2004; Endacott, 2010; Endacott & Brooks, 2013; Perikleous, 2014). Mine funn understreker viktigheten av å engasjere elevene, ettersom det fører til økt innsats i faget, slik også Kohlmeier (2006) fant i sin studie.

En avsluttende refleksjon om historisk empati i fagfornyelsen

Fra høsten 2020 introduseres historisk empati for læreplanen i historie. Begrepet har blitt en del av læreplanens kjerneelementer, og vil med stor sannsynlighet være indirekte nevnt i kompetansemålene i historie. Fagfornyelsen introduserer begrepene *kjerneelementer* og *dybdelæring* som to sentrale begreper som skal gjennomsyre undervisningen. Gilje, Flygt Landfald og Ludvigsen (2018) poengterte den viktige sammenhengen mellom kjerneelementene og dybdelæringen. De skrev at dybdelæring i et kognitivt perspektiv forutsetter at fagstoffet som elevene skal forstås og læres, må settes inn «i en relevant og

forståelig sammenheng. Med en relevant sammenheng vil det si at fagstoffet som skal læres, må knyttes til fagenes kjerneelementer». Sammenhengen mellom *kjerneelementet* historisk empati og *dybdelæring* er ganske klar, noe som betyr at et undervisningsopplegg med historisk empati som hovedmål også vil dekke dybdelæringens prinsipper. Undervisningsopplegget mitt varte over en periode på fem uker, med ulike og varierte arbeidsmetoder. Gruppediskusjonen og samtalene mellom elevene og lærer bygger opp under et viktig prinsipp i dybdelæringen, nemlig den *sosiokulturelle læringsteorien* (Gilje et al., 2018).

En utfordring med innføringen av begrepet historisk empati er om det er modent og klart for å introduseres for historielærere i Norge. Kjerneelementene, historisk empati inkludert, har blitt kritisert for at «målene er sentrert rundt elevens opplevelse av faget, ikke fagets innhold» og at «ingen steder i kjerneelementene står det noe om å vite noe konkret om historiens gang» (Flomstad, 2018). Dette forskningsprosjektet motbeviser Flomstads bekymringer og kritikk, da historisk fakta er en svært viktig del av historisk empati. Det er med andre ord ikke begrepet og innholdet i det som er galt, men det kan diskuteres om dette innholdet er godt nok kommunisert og modent for en introduksjon i historiefaget uten en videre form for opplæring i hva historisk empati faktisk er og hvordan det skal inkluderes i undervisningen.

Videre forskning

Dette forskningsprosjektet har vist hvordan en kan fremme historisk empati gjennom et undervisningsopplegg knyttet til filmen *12 Years a Slave*. Forskningsprosjektet har fokusert på ett undervisningsopplegg over en kort periode. Det ville derfor vært interessant å forske videre på hvordan elevene hadde utviklet sin historiske empati utover året med flere opplegg som har til formål å fremme historisk empati. Klarer elever som har mangel på empati å utvikle seg? Klarer de elevene som ikke klarer å se og anerkjenne alle perspektivene til å utvikle sin evne til å forstå at historien inneholder mange perspektiver og nyanser?

Historisk empati introduseres i fagfornyelsen og vil bli en sentral del av læreplanen fra 2020. Det ville vært interessant å forske på hvordan norske lærere forstår konseptet og om det samsvarer med forskningen. Har norske lærere en god nok forståelse av begrepet, og har de en plan på hvordan de kan fremme historisk empati hos elevene? Det vil kunne avdekke om historisk empati vil bli brukt riktig i norske klasserom, eller om konseptet kommer for tidlig og med for lite forarbeid før det blir introdusert.

Videre ville det også vært interessant å undersøke nærmere om gruppesammensetninger har en betydning for elevenes utvikling og endring i historisk empati. Denne studien la opp til

at dette kunne blitt undersøkt, men jeg har ikke gjort dette. Et nytt forskningsprosjekt med gruppesammensetninger som hovedfokus ville kunne gitt et interessant og viktig innblikk i hvordan disse gruppediskusjonene best kan settes sammen for å fremme historisk empati.

Filmens betydning for meg

Henrik Ibsen skrev i *Brand* at «det ligger vekst i store minner». Filmopplevelsen jeg fikk på skolen som 8-åring har blitt et stort minne. Lite visste jeg som 8-åring at den filmopplevelsen jeg fikk da, skulle få så stor betydning for meg senere. Gleden jeg fikk som liten gutt var stor. Vel så stor var læringseffekten av å se kroppens funksjoner på film. Gode opplevelser ønsker man å gjenskape. Som lærer har jeg fått den unike muligheten til å skape nye minner for generasjoner av elever. Jeg vil bruke film til å skape minner for elevene, noe de aldri glemmer. *12 Years a Slave* kan være en slik film.

Kapittel 7: Litteraturliste

- Barton, K. C., & Levstik, L. S. (2004). *Teaching history for the common good*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Brooks, S. (2009). Historical empathy in the social studies classroom: A review of the literature. *33*(2), 213.
- Brooks, S. (2011). Historical Empathy as Perspective Recognition and Care in One Secondary Social Studies Classroom. *Theory and Research in Social Education, 39*(2), 166-202. doi:10.1080/00933104.2011.10473452
- Clements, P. (1996). Historical Empathy-RIP? *Teaching history, 6*.
- Cunningham, D. L. (2009). An empirical framework for understanding how teachers conceptualize and cultivate historical empathy in students. *Journal of Curriculum Studies, 41*(5), 679-709. doi:10.1080/00220270902947376
- Davis, O. L., Yeager, E. A., & Foster, S. J. (2001). *Historical empathy and perspective taking in the social studies*. Lanham, Md: Rowman & Littlefield.
- Davison, M. (2014). Developing an historical empathy pathway with new zealand secondary school students. *International Journal of Historical Learning, 12*(2), 05-21.
- Downey, M. T. (1995). *Perspective taking and historical thinking: Doing history in a fifth-grade classroom*. Paper presented at the Annual meeting of the American Educational Research Association, San Francisco.
- Endacott, J. L. (2010). Reconsidering Affective Engagement in Historical Empathy. *Theory & Research in Social Education, 38*(1), 6-47. doi:10.1080/00933104.2010.10473415
- Endacott, J. L. (2014). Negotiating the Process of Historical Empathy. *Theory and Research in Social Education, 42*(1), 4-34. doi:10.1080/00933104.2013.826158
- Endacott, J. L., & Brooks, S. (2013). An updated theoretical and practical model for promoting historical empathy. *8*(1), 41-58.
- Endacott, J. L., & Sturtz, J. (2014). Historical empathy and pedagogical reasoning. *The Journal of Social Studies Research, 39*(1), 1-16. doi:10.1016/j.jssr.2014.05.003
- Eriksen, T. (2010). Pedagogiske muligheter i filmopplevelsens emosjonelle engasjement. In D. H. F. I. f. K. O. M. Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (Ed.): NTNU.
- Flomstad, T. C. (2018). Et fag eller en opplevelsesreise? *Dagsavisen*, Hentet den 01.05.19 fra <https://www.dagsavisen.no/nyemeninger/et-fag-eller-en-opplevelsesreise-01.1121606>.
- Foster, S. (1999). Using Historical Empathy to Excite Students about the Study of History: Can You Empathize with Neville Chamberlain? *The Social Studies, 90*(1), 18-24. doi:10.1080/00377999909602386
- Gilje, Ø., Landfald, Ø. F., & Ludvigsen, S. (2018). Dybdeløring - historisk bakgrunn og teoretiske tilnærminger. *Bedre Skole*(4), 22-27.
- Godø, M. (2014). Rystende. *Dagbladet*, Hentet den 11.10.2018 fra <https://www.dagbladet.no/kultur/rystende/61695210>.
- IMDb. (2013). 12 Years a Slave. *IMDb*, Hentet den 10.10.18 fra https://www.imdb.com/title/tt2024544/?ref=nm_knf_i2024544.
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg. ed.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Johansen, Ø. D. (2014). Film: Plagsomt bra. *VG*, Hentet den 11.10.18 fra <https://www.vg.no/rampelys/film/i/bAbMg/film-plagsomt-bra>.
- Kohlmeier, J. (2006). "Couldn't She Just Leave?": The Relationship between Consistently Using Class Discussions and the Development of Historical Empathy in a 9th Grade World History Course. *Theory and Research in Social Education, 34*(1), 34-57.
- Kunnskapsdepartementet. (26.06.2018). *Kjerneelementer i fag*. Oslo: Utdanningsdirektoratet

- Landsberg, A. (2009). Memory, Empathy, and the Politics of Identification. *International Journal of Politics, Culture, and Society IJPS*, 22(2), 221-229. doi:10.1007/s10767-009-9056-x
- Lee, P., & Shemilt, D. (2011). The concept that dares not speak its name: Should empathy come out of the closet? *Teaching history*(143), 39.
- Low-Beer, A. (1989). Empathy and history. *Teaching history*, 55, 8-12.
- Lund, E. (2011). *Historiedidaktikk : en håndbok for studenter og lærere* (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforl.
- Lundin, J. (2015). Historisk empatisk förmåga i praktiken: En kvalitativ undersökning om hur elever i årskurs ett resonerar kring historia. In: Högskolan i Dalarna.
- Marcus, A. S. (2005). "It is as it was": Feature film in the history classroom. *The Social Studies*, 96(2), 61-67.
- Marcus, A. S. (2007). *Celluloid blackboard : teaching history with film*. Charlotte, N.C: IAP-Information Age Publishing.
- Marcus, A. S., Metzger, S. A., Paxton, R. J., & Stoddard, J. D. (2010). *Teaching history with film : strategies for secondary social studies*.
- Marcus, A. S., & Stoddard, J. D. (2009). The inconvenient truth about teaching history with documentary film: Strategies for presenting multiple perspectives and teaching controversial issues. *The Social Studies*, 100(6), 279-284.
- Maxwell, J. (2008). Designing a Qualitative Study. *The SAGE handbook of applied social research methods*, 2, 214-253. doi:10.4135/9781483348858.n7
- Metzger, S. A. (2010). Maximizing the educational power of history movies in the classroom. *The Social Studies*, 101(3), 127-136.
- Metzger, S. A. (2012). The Borders of Historical Empathy: Students Encounter the Holocaust through Film. *Journal of Social Studies Research*, 36(4), 387-410.
- Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier : den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforl.
- Perikleous, L. N. (2014). Deanna Troi and the Tardis: Does Historical Empathy have a Place in Education? *International Journal of Historical Learning*, 12(2), 22-30.
- Persvold, A. Z. (2018). Sympati. In *Store Norske Leksikon*. Hentet 22.12.18 fra <https://snl.no/sympati>.
- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Postholm, M. B., & Moen, T. (2018). *Forsknings- og utviklingsarbeid i skolen : metodebok for lærere, studenter og forskere* (2. utg. ed.). Oslo: Universitetsforl.
- Rantala, J., Manninen, M., & Van Den Berg, M. (2016). Stepping into other people's shoes proves to be a difficult task for high school students: assessing historical empathy through simulation exercise. *Journal of Curriculum Studies*, 48(3), 323-345. doi:10.1080/00220272.2015.1122092
- Regjeringen. (26.06.2018). Fornyer innholdet i skolen [Press release]
- Rosenstone, R. A. (2013). *History on film, film on history* (2nd ed. ed.). London: Routledge.
- Seixas, P., & Peck, C. (2004). Teaching historical thinking. *Challenges prospects for Canadian social studies*, 109-117.
- Stoddard, J. D. (2014). 12 Years a Slave: Breaking Silences About Slavery. *Rethinking schools*, 26-31.
- Stoddard, J. D., & Marcus, A. S. (2010). More Than "Showing What Happened": Exploring the Potential of Teaching History with Film. *The High School Journal*, 93(2), 83-90.
- Stoddard, J. D., Marcus, A. S., & Hicks, D. (2017). *Teaching difficult history through film*.
- Svartdal, F. (2018). Empati. In *Store Norske Leksikon*. Hentet 22.12.18 fra <https://snl.no/empati>.

- Utdanningsdirektoratet. (2006a). *Læreplan i historie - fellesfag i studieforberedende utdanningsprogram*. Hentet den 23.10.19 fra <https://www.udir.no/kl06/HIS1-02>
- Utdanningsdirektoratet. (2006b). *Overordnet del av læreplanverket*. Hentet den 11.05.19 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/overordnet-del/prinsipper-for-laring-utvikling-og-danning/>
- Utdanningsdirektoratet. (2006c). *Prinsipper for opplæringen*. Hentet den 16.04.18 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/prinsipper-for-opplaringen2/elevmedverknad/>
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Kjerneelementer - fag i grunnskolen og gjennomgående fag i vgo*. Hentet 17.12.18 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/kjerneelementer/>
- Vestmo, B. (2014). 12 Years a Slave. *NRK*, Hentet den 11.10.18 fra <https://p13.no/filmpolitiet/2014/2001/2012-years-a-slave/>.
- Wagner, D.-A. (2018). Teachers' Use of Film in the History Classroom: A Survey of 19 High School Teachers in Norway. *Nordidactica – Journal of Humanities and Social Science Education*(2018: 1), 22-44.
- White, A. (2013). Dud of the Week; 12 Years A Slave reviewed by Armond White for CityArts. *New York Film Critics Circle*, Hentet den 11.10.18 fra <http://www.nyfcc.com/2013/2010/3450/>.
- Wikipedia. (2017). 12 Years a Slave. In *Wikipedia*. Hentet den 15.05.19 fra https://no.wikipedia.org/wiki/12_Years_a_Slave.
- Yilmaz, K. (2007). Historical empathy and its implications for classroom practices in schools. *The History Teacher*, 40(3), 331-337.
- Zubak, G. (2016). 12 Years a Slave in upper secondary school: Using a slave's narrative to raise students' awareness of racism. In. Linnæus University.
- Økland, I. (2014a). «12 Years a Slave»: Vondt og storslått. *Aftenposten*, Hentet den 11.10.18 fra <https://www.aftenposten.no/osloby/byliv/i/xRbbG/12-Years-a-Slave-Vondt-og-storslatt>.
- Økland, I. (2014b). Orker du å se på? *Aftenposten*, Hentet den 11.10.18 fra <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/m16ppq/Orker-du-a-se-pa>.

Kapittel 8: Vedlegg

Vedlegg 1: Skjema for undervisningsopplegget	130
Vedlegg 2: Informasjonsskriv til elevene	132
Vedlegg 3: Godkjenning fra NSD	135
Vedlegg 4: Tillatelse til forskningsprosjektet	138
Vedlegg 5: PowerPoint-presentasjonen «Slaveri»	139
Vedlegg 6: Samledokument for oppgaver og notater	150
Vedlegg 7: Notatark til <i>12 Years a Slave</i>	152
Vedlegg 8: Persongalleri og handlingsreferat av filmen <i>12 Years a Slave</i>	154
Vedlegg 9: Observasjonslogg av filmvisningen av <i>12 Years a Slave</i>	156
Vedlegg 10: Loggføring av aktiviteter gjort til masteroppgaven	158
Vedlegg 11: Elevenes monologer	164
Vedlegg 12: Elevenes gruppediskusjoner	246
Vedlegg 13: Elevenes skriftlige innleveringer	279
Figur 1: Skisse over undervisningsopplegget	51
Figur 2: Grov skisse over undervisningsopplegget	51
Tabell 1: Skjematisk oversikt over gruppene til gruppediskusjonen	54
Tabell 2: Analysekategorier med underkategorier	63
Tabell 3: Analysekategorier med tilhørende teori og relevante begreper	64
Tabell 4: Forskningsspørsmål og analysekategorier	65
Tabell 5: Kvantitativ oversikt over elevenes empati	66
Tabell 6: Skjematisk oversikt over hvem elevene identifiserer seg med	78
Tabell 7: Skjematisk oversikt over begrunnelse for identifisering med Bass	82
Tabell 8: Kvantitativ oversikt over elevenes bruk av historisk kontekst	87
Tabell 9: Kvantitativ oversikt over elevenes perspektiver	90
Tabell 10: Kvantitativ oversikt over elevenes bruk av fakta hentet fra undervisningen	95
Tabell 11: Kvantitativ oversikt over elevenes meninger om undervisningsopplegget	98

Vedlegg 1: Skjema for undervisningsopplegget

Aktivitet	Instruksjoner - formål	Historisk empati - formål
DEL 1: FØR FILMVISNINGEN		
Forelesning - Slaveri fra antikken til 1800-tallet	Legge grunnlaget for en forståelse av slaveriet i USA, vise kontinuitet og endringer i slaverihistorien.	Historisk kontekst: Kunnskap om slaveri fra antikken og frem til og med 1800-tallet Affektive reaksjoner: Elevene vil få kjennskap til en virkelighet som ligger langt utenfor ens egen
Oppgaveløsning om europeernes vekst og om Amerika	Reflektere over og se sammenhenger mellom ulike tidsperioder	Historisk kontekst: Legge grunnlaget for en forståelse at slaveriet henger sammen med tidligere hendelser i historien Perspektiv-ankjennelse: Studentene skal jobbe med ulike perspektiver, fra urbefolkningen til Columbus og europeerne
Lese en artikkel, med oppgaver	Utvikle en dypere forståelse for systemet som legitimerer slaveriet	Historisk kontekst: Få kjennskap til lover og regler som legaliserte og legitimerer slaveriet, hvordan slavehandelen endret seg Perspektiv-ankjennelse: Se at det fantes ulike perspektiver, anerkjenne slaveeierens synspunkter og begrunnelser for slaveriet Affektive reaksjoner: Reflektere over folks følelser om slaveri og søken etter makt og rikdom
To sitater med refleksjonsoppgave	Få elevene til å reflektere over slaveriets rolle i hele det amerikanske samfunnet, og reflektere over hva det ligger i to sitater fra to presidenter	Historisk kontekst: Bli kjent med to amerikanske presidenter, hvilken periode de satt og regjerte Perspektiv-ankjennelse: Diskutere to presidenters perspektiver og ytringer og sammenligne dem Affektive reaksjoner: Reflektere over at slaveriet ble legalisert selv av presidenter, og gjennom to følelsesladde uttalelser se hvilke tanker to presidenter hadde om slaveriet
Se utdrag fra dokumentaren «Industriens slaver»	Klippene jeg valgte ut fra dokumentaren inneholdt lydopptak fra en frigitte slave, forklaring av systemet, se systemet i fortid og nåtid, ulike perspektiver ble vist og forklart	Historisk kontekst: Se hvordan trekanthandelen fungerte og hvilke konsekvenser det ga Perspektiv-ankjennelse: Undersøke ulike perspektiver, fra frigitte slavers egne ord til begrunnelser for slaveeierens handlinger. Affektive reaksjoner: Konfrontere følelsene knyttet til volden mot slaver (eks. med kvinnelig slave som ble voldtatt), og den sosiale urettferdigheten i etterkant av slaveriet
Oppgaveløsning om den amerikanske borgerkrigen	Utvikle en forståelse av hvordan slaveriet påvirket USAs politiske styring og hvilke konsekvenser det fikk	Historisk kontekst: Lære om hva som var bakgrunnen til den amerikanske borgerkrigen, hvem som kjempet, hvorfor det var krig og hva resultatet ble Perspektiv-ankjennelse: Undersøke de to synspunktene på slaveriet i USA på 1800-tallet som skilte nord- og sørstatene
Oppgaver om reklameplakat	Bruke en primærkilde til å reflektere over systemet. Utfordre elevene til å finne ut hva de selv mener	Historisk kontekst: Elevene må forstå forskjellen mellom tid og kontekst mellom 1800-tallets Amerika og nåtiden Perspektiv-ankjennelse: Elevene må ta perspektivet til en amerikaner og drøfte hvordan folk kan ha reagert på denne reklamen i 1829

		Affektive reaksjoner: Elevene må konfrontere den rasistiske og ydmykende oppførselen mot svarte. Elevene må selv ta stilling til hva de mener om reklameplakaten
DEL 2: FILMVISNINGEN		
Filmvisning av <i>12 Years a Slave</i> (med forberedelsesoppgaver til filmen)	Engasjere elevene med film og oppmuntre dem til å fokusere på ulike perspektiver ved slaveriet og hvordan slaveriet fremstilles som et system	Historisk kontekst: Elevene skal finne ulike hendelser som viser slaveriet som system Perspektiv-ankjennelse: Ulike perspektiver presenteres i filmen, både blant den svarte og hvite befolkningen. Elevene må prøve å forstå de ulike handlingene personene gjør Affektive reaksjoner: Gjennom eksplisitte voldsscener og nedsettende ordbruk må elevene møte rasismen og volden i slaveriet. Elevene må reflektere over handlingene mot slavene
DEL 3: ETTER FILMVISNINGEN		
Monolog (innlevering)	Utfordre elevene til å bruke filmen som kilde til å se ulike perspektiver i filmen, til å ta standpunkt til egne følelser og se dette i lys av den historiske konteksten	Historisk kontekst: I innleveringen må elevene bruke kunnskap om slaveriet for å forklare systemet og se det i lys av sin periode Perspektiv-ankjennelse: Elevene må gjennom eksempler vise ulike perspektiver på slaveriet og drøfte hvordan de fremstilles i filmen Affektive reaksjoner: Noen av oppgavene er rettet mot elevenes følelsesmessige reaksjoner og forståelse av slaveriet. De må ta et standpunkt til hva de mener om slaveriet på 1800-tallet
Gruppediskusjon	Elevene skal bruke sitt arbeid fra monologen til å bygge videre på og muligens endre sin forståelse av slaveriet. Elevene skal forme en forståelse og tolkning av slaveriet med andre elever gjennom diskusjon og samtale. Oppmuntre elevene til å utfordre hverandre på hvordan slaveriet var og hvordan filmen fremstiller perioden	Historisk kontekst: Elevene må kritisk vurdere hvordan <i>12 Years a Slave</i> viser og fremstiller slaveriet, om det stemmer med «virkeligheten» Perspektiv-ankjennelse: I en av oppgavene skal de diskutere to hendelser og drøfte hvilke muligheter ulike personer hadde. I tillegg utfordres elevene til å ta et standpunkt til hva de ville gjort dersom de var ulike personer Affektive reaksjoner: I en diskusjon med flere elever vil det sannsynligvis være ulike følelser og tanker om ulike personer. Det kan være uenigheter og elevene utfordres i å diskutere ansvar, maktforhold, urettferdighet og rasisme. De må også drøfte scener som gjorde et emosjonelt inntrykk på dem
Skriftlig innlevering	Utfordre elevene til å vise en ny forståelse og tolkning av slaveriet etter diskusjon med medelever. Oppmuntre dem til å se slaveriet fra flere sider og forstå systemet	Perspektiv-ankjennelse: Gjennom to ulike perspektiver, må elevene reflektere over hva de ville gjort i deres situasjon Affektive reaksjoner: Elevene må reflektere over deres forståelse av slaveriet og den vanskelige situasjonen folk befant seg i

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Historisk empati i historieundervisningen”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan vg3-elever viser historisk empati gjennom et undervisningsopplegg knyttet til filmen *12 Years a Slave*. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å kunne gi en forståelse av om elever klarer å utvikle historisk empati med et undervisningsopplegg knyttet opp mot filmen *12 Years a Slave*. Målet er å kunne se en sammenheng mellom et undervisningsopplegg og hvordan elevene opptrer og svarer.

Problemstillingen er «Hvilken forståelse kan vi få av elevers utvikling av historisk empati knyttet opp mot et undervisningsopplegg med filmen *12 Years a Slave*».

Forskningsspørsmålene er «Hva slags empati opplever elevene og mot hvem? Og hvilken rolle spiller dette i deres historisk forståelse av slaveri?», «Fremmer eller hindrer filmen *12 Years a Slave* historisk empati?» og «Hvilken rolle spiller gruppediskusjon inn på elevenes historiske forståelse og historiske empati?»

Forskningsprosjektet er knyttet opp mot en masteroppgave i historiedidaktikk.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget i forskningen er en historieklasser i vg3. Klassen er forskerens egen klasse. Begrunnelsen for utvalget er at forskeren har lett tilgang til denne historieklassen og kjenner til klassens dynamikk og faglige nivå.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, vil det bety at du vil måtte delta på noen ulike undervisningsopplegg. Under visning av *12 Years a Slave*, vil forsker/lærer observere klassen. Du vil også bli med på en gruppediskusjon hvor det vil bli gjort lydopptak. Lydopptakene vil bli lagret på en ekstern minnepinne med kodelås. Til slutt vil du levere inn en besvarelse på en oppgave knyttet til temaet om slaveri, som vil bli brukt i analysen av din historiske empati. Prosjektet vil vare i omtrent tre uker.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert.

Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Det vil ikke påvirke din karakter i faget eller ditt forhold til skolen og/eller læreren. Dersom du vil trekke deg, vil du følge undervisningen som vanlig, men uten å bli tatt med i forskningsprosjektet. Det betyr at du ikke deltar i gruppediskusjoner der det blir gjort lydopptak, og du vil heller ikke være i observasjonsgruppa i prosjektet.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- De som vil ha tilgang til materialet er forskeren selv og veileder David Wagner ved Universitetet i Stavanger.
- For å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysninger eller annen sensitiv informasjon, vil all data samles på en ekstern minnepinne med kodelås. Du vil bli anonymisert slik at du ikke kan identifiseres. Lydopptakene vil transkriberes, slik at din stemme og dine uttalelser ikke kan høres av andre enn forsker selv. Forskningsprosjektet er meldt inn til NSD (Norsk senter for forskningsdata) som er en personvernstjeneste som skal sikre deltakere i forskningsprosjekter.

Alle navn vil anonymiseres og skal ikke være mulig å gjenkjenne i ferdig publikasjon. Det som vil bli kjent er nyttige utdrag fra lydopptak, oppgavebesvarelse og observasjon.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes juni 2019. All innsamlet data vil bli slettet, både lydopptak, oppgavebesvarelser og andre notater.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Universitetet i Stavanger ved David Wagner (david.wagner@uis.no).

Vårt personvernombud: Marianne Gjerlaugsen, på telefon 51 83 15 69

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personvernombudet@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

David Wagner
Prosjektansvarlig
(Veileder)

Torjus Dversnes
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet ”Historisk empati i historieundervisningen” og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjon
- å delta i aktiviteter med lydopptak
- at innleveringer i prosjektperioden kan brukes i forskningen
- å være tilgjengelig for tilleggs kommentarer i etterkant av prosjektet dersom dette skulle være nødvendig

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. juni 2019

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Bruk av film for å fremme historisk empati hos videregående elever

Referansenummer

742196

Registrert

12.09.2018 av Torjus Dversnes - T.Dversnes@stud.uis.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Stavanger / Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora / Institutt for kultur- og språkvitenskap

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

David Alexandre Wagner, david.wagner@uis.no, tlf: 47510587

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Torjus Dversnes, T.Dversnes@stud.uis.no, tlf: 41276725

Prosjektperiode

01.10.2018 - 31.12.2019

Status

12.11.2018 - Vurdert

Vurdering (1)

12.11.2018 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet

med vedlegg den 12.11.2018, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD ENDRINGER

Dersom behandlingen av personopplysninger endrer seg, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. På våre nettsider informerer vi om hvilke endringer som må meldes. Vent på svar før endringer gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2019.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Siri Tenden Myklebust
Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Vedlegg 4: Tillatelse til forskningsprosjektet

Tillatelse til forskningsprosjektet ”Historisk empati i historieundervisningen”

Dette skrivet er en forespørsel om tillatelse for å gjennomføre et forskningsprosjekt i en vg3 klasse i historie på Bryne vidaregåande skule 2018/19. For å unngå misforståelser eller andre utfordringer, vil dette skrivet bekrefte at skoleledelsen er kjent med og aksepterer at det blir gjennomført et forskningsprosjekt på skolen.

Formålet med forskningsprosjektet er å kunne gi en forståelse av om elever klarer å utvikle historisk empati med et undervisningsopplegg knyttet opp mot filmen *12 Years a Slave*. Målet er å kunne se en sammenheng mellom et undervisningsopplegg og hvordan elevene opptrer og svarer.

Universitetet i Stavanger er ansvarlig for prosjektet og forskningsprosjektet er knyttet opp mot en masteroppgave i historiedidaktikk. Det er frivillig å delta for elevene og de er gjort kjent med deres rettigheter og muligheter til å trekke seg fra prosjektet dersom det er ønskelig.

For mer informasjon, ta kontakt med veileder David Wagner (david.wagner@uis.no) eller Torjus Dversnes (torjus.dversnes@skole.rogfk.no)

Avdelingsleder Ole Martin Hillesund, dato

Vedlegg 5: PowerPoint-presentasjonen «Slaveri»

SLAVERI

Uke 43-47

KOMPETANSEMÅL

- **presentere** sentrale trekk ved kolonialismen og situasjonen i et ikke-europeisk område på 1800-tallet, sett fra **ulike perspektiver**
- **drøfte** hvordan nasjonalstaten har skapt nasjonal og kulturell samhörighet, men også konflikter og undertrykkelse
- identifisere og vurdere **historisk materiale av ulik art og opphav som kilder**, og bruke det i egne historiske framstillinger
- presentere en historisk person og drøfte hvordan **samtidige ideer og samfunnsforhold** påvirket denne personens tenkemåter og handlinger
- utforske ulike korte **historiske framstillinger** av en og samme hendelse, og **diskutere** forfatterens valg av innfallsvinkel og spørsmålsstilling
- gi eksempler på **kontroversielle historiske emner** og drøfte motstridende **årsaksforklaringer** til en historisk hendelse

PLAN FOR DE NESTE UKENE

Uke 43

- **Fredag:** om slaveriet – hva skjedde, når skjedde det osv.

Uke 44

- **Tirsdag:** om slaveriet – hva skjedde, når skjedde det osv.
- **Fredag:** om slaveriet – hva skjedde, når skjedde det osv.

Uke 45

- **Tirsdag:** forberedelse til filmen og hva en skal se etter i filmen
- **Fredag:** filmvisning. Etter filmen blir det 60 minutter med drøfting og refleksjon

Uke 46

- Innlevering og transkribering av monolog til fredagen
- **Tirsdag:** ingen undervisning pga. fagdag
- **Fredag:** reflekterende aktivitet + forberedelse til gruppediskusjon

Uke 47

- **Tirsdag:** Gruppediskusjon (ca. 45 min), deretter arbeid med skriftlig innlevering
- **Fredag:** arbeid med skriftlig innlevering, + avsluttende refleksjon om opplegget

DEFINISJON AV «SLAVE»

- Slave, trell, slavearbeider, person som eies av en annen i rettslig forstand. Slaver har ikke egne rettigheter og kan omsettes fritt. Slaveri var mye vanligere før enn det er nå.

Aksel Tjora, <https://snl.no/slave>

SLAVERI I ANTIKKEN

- Mange ble slaver etter å ha tapt slag eller ved land- og sjørøveri. Frihetsberøvelse var også straff ved alvorlige forbrytelser.
- Slaver var gjenstand for kjøp og salg, og særlig i Hellas og Lilleasia var det store slavemarkeder.
- Sparta: slavene var statseiendom og bundet til jorden (heloter)
- Athen og Roma: et mer utviklede slavesamfunn der slavene for det meste var privateid, og utførte alle typer arbeid
- På det meste utgjorde slavene sannsynligvis 35–40 % av befolkningen i Athen og Italia.
- Slavene ble færre ettersom erobrerkrigene tok slutt og frigivelse ble vanlig

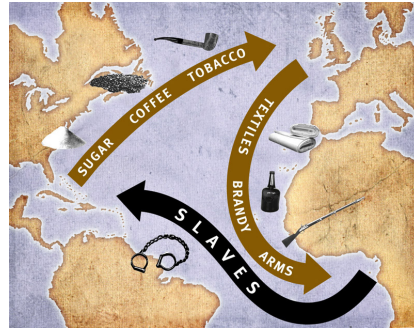
«Le Marché aux esclaves», Gustave Boulanger (1882)

SLAVERI I EUROPA

- Hos de germanske folkene var det også slaver, men det var ikke av like stor betydning samfunnsmessig som i Hellas og Italia
- Slaveriet i Europa døde ut på 1200-tallet, men det ble en ny, men mildere form for slaveri. Bondestanden levde i livegenskap
- Bruk av treller var også utbredt i Norge til 1200-tallet
- Trellenes arbeid gjorde det mulig for stormenn å skaffe seg økonomisk overskudd

DEN TRANSATLANTISKE SLAVEHANDELEN

- På 1500-tallet førte de europeiske kolonierobringer til en ny epoke i slaveriets historie
- I Sør-Amerika ble den amerikanske urbefolkningen utnyttet som slaver, men da disse omkom i stort antall hentet Portugal og Spania slaver fra Afrika
- Etter hvert ble store plantasjer anlagt i sørstatene i USA. Tallet på slaver som ble hentet fra vestkysten av Afrika er sannsynligvis mellom 10–15 mill.
- På 1600- og 1700-tallet var slavehandelen på sitt høyeste i trekanthandelen
- Trekanthandelen bidrog til økonomisk oppsving og industrialisering i Vest-Europa. Danmark-Norge deltok også i slaveriet gjennom handel og slaveplantasjer i Dansk Vestindia.
- Konsekvensene i Afrika ble blant annet kraftig befolkningsnedgang i mange samfunn, sosial oppløsning og en underordnet plass i verdensøkonomien som leverandør av arbeidskraft.

Grafisk fremstilling av trekanthandelen

LES OG OPPSUMMER

01

Les side 165 og 169 i Perspektiver. Oppsummer innholdet i fem setninger

02

Les «Hvorfor Europa og ikke Kina?» på side 171. Skriv en oppsummering på 50-100 ord av innholdet

SLAVERI I USA

- De fleste svarte amerikanere stammer fra folk i Afrika som kom til USA som slaver.
- De ble kjøpt som arbeidskraft til tobakks- og bomullsproduksjonen av engelske kolonifolk.
- Dette var begynnelsen på slavehandelen. Slavehandelen ble formelt gjort ulovlig av Kongressen i 1808, men fortsatte likevel i flere tiår etterpå.

SLAVERI OG DEMOKRATI I USA

- Fire spørsmål til artikkelen:
 1. Hva betyr det at «historien sluttet å være hvit»?
 2. Hvor mange slaver var det i USA i 1790, 1820 og 1850?
 3. Hva sa grunnloven at skulle skje i 1808 og hvilke følger fikk det?
 4. I Storbritannia økte produktiviteten med maskiner. Hvordan økte amerikanerne sin produktivitet?

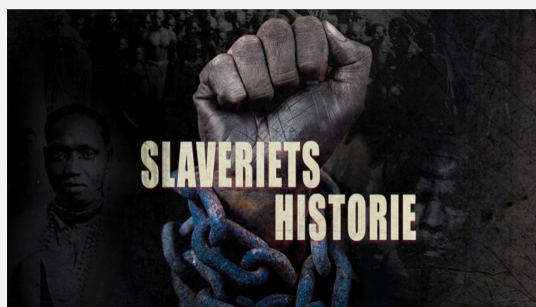

SITATER FRA TO PRESIDENTER

- **Thomas Jefferson**, en av hovedmennene bak den amerikanske uavhengighetserklæringa fra 1776, slaveeier og president fra 1801-1809, skrev i 1790 i dagboken sin «Jeg skjelder for landet mitt når jeg tenker på at Gud er rettfærdig»
- **Abraham Lincoln**, amerikansk president fra 1861-1865, uttalte «Jeg har aldri hørt om noen som frivillig har blitt slaver for å nyte godt av slaveriets påståtte fordeler»
- Diskuter: Hva sier disse to sitatene om deres tanker om slaveriet?

INDUSTRIENS SLAVER

- Denne dokumentaren, sendt på NRK, viser industriens slaveri. Den viser hvordan blant andre USA og Storbritannia tjener store summer på slaveriet
- I utdragene fra 00:00-02:34, 14:00-21:17, 29:06-36:30, 48:25-48:35 og 50:14- får vi se hvordan slaveriet påvirket industrien, økonomien, borgerkrigen og hvor mange personer slaveriet dreier seg om

<https://tv.nrk.no/serie/slaveriets-historie/sesong/1/episode/4/avspiller>

DEN AMERIKANSKE BORGERKRIGEN

- Den amerikanske borgerkrigen var en krig mellom statene nord og sør i USA.
- Den foregikk fra 1861 til 1865 og endte med at nordstatene bekjempet sørstatene.
- Over 620 000 mennesker døde i krigen og enda flere ble såret. Etter krigen ble slaveriet fullstendig avskaffet i USA.
- Den grunnleggende årsaken til borgerkrigen var slaveriet.

TODELT OPPGAVE

01

Abraham Lincoln: Finn ut hvilket syn Lincoln hadde på slaveriet og hvilken rolle han hadde i den amerikanske borgerkrigen

02

Den amerikanske borgerkrigen: Finn ut bakgrunnen for borgerkrigen, hvorfor den brøt ut og hva en ville oppnå. Skriv minimum 250 ord

Bruk Store Norske Leksikon som kilde: https://snl.no/Den_amerikanske_borgerkrigen

REKLAME: SLAVERI I USA

- Tre spørsmål til reklamen:
 1. Gi en kort beskrivelse av reklamen
 2. Hvordan tror du folk reagerte på denne reklamen i 1829? Begrunn svaret
 3. Hvordan reagerer du på reklamen? Begrunn svaret

TO BE SOLD OR LET
BY PUBLIC AUCTION
On MONDAY the 18th of MAY, 1829.
UNDER THE TREES.

FOR SALE
THE THREE FOLLOWING

SLAVES

viz.
HANNIBAL, about 50 Years old, an excellent House Servant and of Good WILLIAM, about 25 Years old, a Barber. (Character)
NANCY, an excellent House Servant and Nurse.
The MEN belonging to "LEITCH'S" Kettle, and the WOMAN to Mrs. D. SMITH

TO BE LET
On the usual conditions of the Hire finding them in Food, Clothing & Medical Attendance
THE FOLLOWING
MALE AND FEMALE
SLAVES
OF GOOD CHARACTERS.
ROBERT BUCKLEY, about 20 Years old, a good Man no former WILLIAM BUCKLEY, about 15 Years old, a Carpenter.
JOHN BUCKLEY, about 12 Years old, a Carpenter.
JACK, a young Man, about 12 Years old, a Carpenter.
RILEY, an excellent Fireman.
HARRY, a young Man, about 12 Years old, a good Fireman.
LETT, a young Man, about 12 Years old, a good Fireman.
KELLY, a young Man, about 12 Years old, a good Fireman.
CARR, an excellent Fireman.
PASTY, about 12 Years old, a good Fireman.
WALTER, about 12 Years old, a good Fireman.

ALSO FOR SALE AT ELEVEN O'CLOCK,
FINE RICE, GRAIN, PADDY, BOONS, MUSLINS, NEEDLES, PINS,
RIBBONS, &c. &c.

AT ONE O'CLOCK, THAT CELEBRATED ENGLISH HORSE
BLUCHER.

12 YEARS A SLAVE

Forberedelse til filmen

TWELVE YEARS A SLAVE

SOLOMON NORTHUP

FORHISTORIEN

- Først utgitt som bok i 1853, åtte år før den amerikanske borgerkrigen
- Solomon Northups beretninger, ført i pennen av David Wilson
- Boka ble en bestselger *12 Years a Slave* i USA på den tiden
- Filmen er basert på denne boka

KARAKTERENE

- Fyll inn karakterene i filmen inn i skjemaet
- Sett inn bilde, navn på skuespiller og navn på rollen
- Få med minst 10 personer i oversikten.

12 Years a Slave

Fyll inn karakterene i filmen inn i skjemaet. Sett inn bilde, navn på skuespiller og navn på rollen. Målet med oppgaven er at du skal bli kjent med personene i filmen, slik at du lettere forstår filmen, uten å lure på hvem som er hvem. Få med minst 10 personer i oversikten.

Bilde av personen	Skuespillerens navn	Rollens navn
	Chiwetel Ejiofor	Solomon Northup (hovedrollen)

REGISSØREN

- Skriv 3 faktasetninger om Steve McQueen
- I et intervju (se neste lysbilde) sammenligner McQueen boka *12 Years a Slave* med *Anne Franks dagbok*. Hvordan tolker du det?
- McQueen er en svart mann. Tror du det har noe å si for hvordan denne filmen er?

FILMENS MOTTAKELSE

- Hvordan ble filmen mottatt i norsk presse? Finn tre filmanmeldelser av filmen.
- Hvilke nominasjoner og priser fikk *12 Years a Slave*?

The screenshot shows the ndla website interface. On the left is a navigation menu with categories like 'Spillefilmer', 'Kortfilmer', 'Dokumentar', 'TV-serier', 'Undervisningsfilm', and 'Klipp'. The main content area features the movie title '12 Years a Slave' by Tina Andersson Jensen, with a release date of 05.08.2014 and a last update of 24.07.2017. There is a video player with a play button and a 'Fagstilt' button. Below the player is a 'Filmdetaljer' section listing the year (2013), length (2 timer 14 min), age rating (15 år), nationalities (USA), genres (Drama, historisk), director (Steve McQueen), screenwriter (John Ridley), and producer (Cristofal Eliafor, Dwight Henry).

<https://ndla.no/nb/node/134243?tag=130693>

HVA SKAL DU SE ETTER I FILMEN?

Visning av 12 Years a Slave

NOTATARK

- Dere vil få utdelt et notatark som dere kan/bør notere på underveis mens vi ser filmen
- Disse notatene vil bli svært nyttige til oppgavene i etterkant
- Tips:** Skriv inn navnet på karakterene i skjemaet, noter ned scener som du finner interessante, oppklarende, vanskelige osv.
- Målet** er at du i etterkant av å ha sett filmen, vil ha en bedre forståelse av filmen. Målet er også at du kan bruke notatene i din forklaring og tolkning når du skal levere inn to innleveringer

12 Years a Slave Historie

Notatark til 12 Years a Slave

Det er ofte lurt å notere ned viktige hendelser som skjer underveis i filmen. Når du ser 12 Years a Slave, skal vi fokusere på ulike perspektiver og handlingssystemer. Under finner du skjemaer som skal fungere som støtte til deg under og etter visningen. Du vil få god nytte av å ta gode notater under filmen.

Dette skal du se etter: Se på ulike karakterer i filmen, hvordan de er fremstilt og hva de gjør. Du kan se det i sammenheng med den historiske konteksten vi har gjennomgått.

Karakterer	Howdan er personen, holdninger, meninger, handlinger osv.

DETTE SKAL DU SE SPESIELT ETTER

- 1. Ulike perspektiver på slaveriet
 - Hvilke meninger har forskjellige folk? Hvordan tilpasser folk seg? Hvordan har de hvite det? Hvordan har de svarte det? Har alle hvite samme meninger og tanker? Har alle svarte like meninger?
- 2. Slaveri som system
 - Hvordan oppfører slaven seg? Hvordan oppfører slaveeierne seg? Er det noen personer som kritiserer/støtter slaveriet? Hvordan fremstilles slaveriet? Hvilke begrunnelser for slaveri kommer frem? Er det noen scener/hendelser som viser slaveriet på en spesiell måte?

ETTER FILMVISNINGEN

Refleksjon og drøfting

FØRSTE TANKER

- Hvilke inntrykk sitter dere igjen med?
- Viste filmen slaveriet på en god måte? Hvorfor (ikke)?
- Har du noen spørsmål til filmen og handlingen?

MONOLOG

- Info: Innen fredag 16/11 kl. 23:59 må monologen + transkriberingen være ferdig og innlevert. Dere vil få 45 min til dette arbeidet i timen, men dere bør ha gjort det meste på forhånd. Arbeidet vil være en del av karaktergrunnlaget til slutt
- Oppgaver finner dere på eget ark
- Fokuser på å **drøfte** og få frem egne **tanker** og **meninger**
- PS: Dersom du trenger å friske opp minnet, kan du se filmen igjen på NDLAs nettsider:
<https://ndla.no/nb/node/134243?tag=130693>

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Denne oppgaven skal dere gjøre individuelt. Dere skal svare på oppgaven muntlig, med oppåk som skal sendes inn. Monologen bør være i rundt 10-15 min. Oppgavene skal dere transkribere. Å transkribere betyr å skrive ned ordene dere sier, på et ark, slik at det også blir gjort skriftlig. Svarene dere gir og transkriberingen av monologen vil ha betydning for karakteren deres.

Monologen med transkriberingen skal leveres inn innen fredag 16/11 kl. 23:59.

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer fram i filmen.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

GRUPPEDISKUSJON

Refleksjon og drøfting

OPPGAVER TIL GRUPPEDISKUSJONEN

- Tid: ca. 45 min
- Antall personer i gruppa: 5-6 personer
- Viktig å huske på: pass på at alle i gruppa får delta i diskusjonen
- Det er lov å være uenig med hverandre.
- Bruk eksempler fra filmen, oppgavearkene, notatarket og det du ellers har lært, i diskusjonen
- PS: Dersom du trenger å friske opp minnet, kan du se filmen igjen på NDLAs nettsider:
<https://ndla.no/nb/node/134243?tag=130693>

Oppgaver til gruppediskusjonen om 12 Years a Slave

Dere skal nå ha en gruppediskusjon der dere skal snakke, drøfte og diskutere ulike sider med filmen 12 Years a Slave og slaverihistorien. Det er lov å være uenige med hverandre, men det er viktig at alles meninger og tanker blir hørt. Pass på at alle får sagt sitt. Noen av oppgavene er lettere å drøfte og diskutere enn andre, så det er ikke forventet at dere skal snakke like mye om hver oppgave. Noen av oppgavene trenger litt sammenheng og det kan derfor være naturlig å diskutere det under et. Det er opp til dere hvordan dere vil løse det.

Gruppediskusjonen er ment å være i ca. 45 min. Gruppediskusjonen vil være en del av vurderingsgrunnlaget til slutt.

Oppgave 1: Hvilke scener gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor de scenene? Begrunn svaret.

Oppgave 2: Hvordan synes dere på 12 Years a Slave fremstiller slaveriet? Begrunn svaret.

Oppgave 3: Hvilke tanker har dere om slaveriet? Drøft årsaker, begrensninger og ta et standpunkt.

Oppgave 4: Hva hadde du gjort dersom du var slaveeieren til Solomon Northup? Drøft svaret i gruppa.

SKRIFTLIG INNLEVERING

Refleksjon og drøfting om filmen og opplegget i sin helhet

OPPGAVE TIL SKRIFTLIG INNLEVERING

- Vi har nå vært gjennom en rekke aktiviteter i undervisningsopplegget med slavehistorien
 - Innføring i temaet (PP-presentasjon, oppgaver m.m.)
 - Sett filmen *12 Years a Slave*
 - Monolog – refleksjon og drøfting
 - Gruppediskusjon – refleksjon og drøfting
- Denne skriftlige innleveringen har som mål å trekke sammen trådene og være en siste refleksjon rundt slaveriet
- Den skriftlige innleveringen skal leveres inn innen søndag 25/11 kl. 23:59
- Innleveringen vil være en del av karaktergrunnlaget til slutt
- PS: Dersom du trenger å friske opp minnet, kan du se filmen igjen på NDLAs nettsider: <https://ndla.no/nb/node/134243?tag=130693>

12 Years a Slave

Historie

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Denne oppgaven skal dere gjøre individuelt. Dere har til nå fått en innføring om slaveriet, sett filmen, hatt muntlig innlevering og til slutt en gruppediskusjon. Denne oppgaven vil ta opp tankene fra den muntlige innleveringen og gruppediskusjonen, i tillegg til å reflektere rundt opplegget i sin helhet. Målet er at du skal få vise det du har tilegnet deg av kunnskap og forståelse de siste ukene.

Denne innleveringen skal leveres inn innen søndag 25/11 kl. 23:59.

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Oppgave 2: Tenk at du var Ezzelton, slaveeieren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

OPPGAVER TIL REFLEKSJON

- Nevn årsaker til slaveriet. (Økonomi, makt, industrialisering, rasisme)
- Har dere noe forståelse for slaveeierne?
- Var folk dumme på 1800-tallet? Var slaveeiere dumme? Var slaveeierne onde?
- Hva kan vi lære av slaveriet i dag? Hva kan vi bruke det vi har lært til i dag?
- Kontrafaktisk historie: hva vil folk om 200 år se tilbake på og tenke at «det var rart at de tenkte slik»? På samme måte som vi ser tilbake på slaveriet.

Samledokument for oppgaver og notater knyttet til undervisningsopplegg om slaveri

Dette dokumentet er til for å samle og systematisere oppgavene og notatene til opplegget med slaverihistorien. Målet er at du lettere kan få en oversikt, se sammenhenger mellom oppgavene og huske dine egne svar. Oppgavene er også å finne i PP-presentasjonen og det er ikke meningen å gjøre alt med en gang. Oppgavene skal gjøres trinnvis og i sammenheng med tilknyttet undervisning.

LES OG OPPSUMMER

1. Les side 165 og 169 i Perspektiver. Oppsummer innholdet i fem setninger
2. Les «Hvorfor Europa og ikke Kina?» på side 171. Skriv en oppsummering på 50-100 ord av innholdet

SLAVERI OG DEMOKRATI I USA

1. Hva betyr det at «historien sluttet å være hvit»?
2. Hvor mange slaver var det i USA i 1790, 1820 og 1850?
3. Hva sa grunnloven at skulle skje i 1808 og hvilke følger fikk det?
4. I Storbritannia økte produktiviteten med maskiner. Hvordan økte amerikanerne sin produktivitet?

TODELT OPPGAVE

1. Abraham Lincoln: Finn ut hvilket syn Lincoln hadde på slaveriet og hvilken rolle han hadde i den amerikanske borgerkrigen
2. Den amerikanske borgerkrigen: Finn ut bakgrunnen for borgerkrigen, hvorfor den brøt ut og hva en ville oppnå. Skriv minimum 250 ord

REKLAME: SLAVERI I USA

1. Gi en kort beskrivelse av reklamen
2. Hvordan tror du folk reagerte på denne reklamen i 1829? Begrunn svaret
3. Hvordan reagerer du på reklamen? Begrunn svaret

Før filmen: Forberedelse til *12 Years a Slave*

KARAKTERENE

Fyll inn karakterene i filmen inn i skjemaet. Sett inn bilde, navn på skuespiller og navn på rollen (se eksempelet). Målet med oppgaven er at du skal bli kjent med personene i filmen, slik at du lettere forstår filmen, uten å lure på hvem som er hvem. Få med minst 10 personer i oversikten.

Bilde av personen	Skuespillerens navn	Rollens navn
	Chiwetel Ejiofor	Solomon Northup (hovedrollen)

REGISSØREN

1. Skriv 3 faktasetninger om Steve McQueen
2. I et intervju sammenligner McQueen boka *12 Years a Slave* med *Anne Franks dagbok*. Hvordan tolker du det? Begrunn svaret.
3. McQueen er en svart mann. Tror du det har noe å si for hvordan denne filmen er?

FILMENS MOTTAKELSE

1. Hvordan ble filmen mottatt i norsk presse? Finn tre filmanmeldelser av filmen.
2. Hvilke nominasjoner og priser fikk *12 Years a Slave*?

Vedlegg 7: Notatark til 12 Years a Slave

Notatark til 12 Years a Slave

Det er ofte lurt å notere ned viktige hendelser som skjer underveis i filmen. Når du ser *12 Years a Slave*, skal vi fokusere på ulike perspektiver og handlingssystemer. Under finner du skjemaer som skal fungere som støtte til deg under og etter visningen. Du vil få god nytte av å ta gode notater under filmen.

Dette skal du se etter: Se på ulike karakterer i filmen, hvordan de er fremstilt og hva de gjør. Du kan sette det i sammenheng med den historiske konteksten vi har gjennomgått.

Karakterer	Hvordan er personen; holdninger, meninger, handlinger osv.

Dette gjorde sterkt inntrykk på meg

--

Hvordan slaveriet blir fremstilt

--

Spørsmål jeg sitter igjen med

--

Vedlegg 8: Persongalleri og handlingsreferat av filmen *12 Years a Slave*

Kort om filmen

12 Years a Slave er en amerikansk biografisk dramafilm fra 2013. Filmen er regissert av Steve McQueen. I hovedrollen er Chiwetel Ejiofor, med Brad Pitt, Michael Fassbender og Benedict Cumberbatch i andre viktige roller. *12 Years a Slave* er basert på selvbiografien til Solomon Northup fra 1853 med samme navn (Wikipedia, 2017).

Persongalleri

Navn	Rolle
Solomon Northup	Solomon er hovedpersonen i filmen. Han er en svart og fri mann som ble lurt, kidnappet og tatt til slave. Han var slave i 12 år. Solomon var gift med Anne Northup, og sammen hadde de to barn. Som slave fikk Solomon navnet Platt.
Eliza	Eliza er slave. Hun hadde tre barn. Eliza møtte Solomon på et slavemarked, og de ble solgt til den samme slaveeieren – Mr. Ford. Eliza ble skilt fra sine barn og gråt mye pga. det. Hun ble bortført og sannsynligvis drept fordi hun gråt for mye.
Patsey	Patsey er slave. Hun var slave på gården til Mr. Epps: Patsey var den flinkeste og beste slaven. Hun plukket svært mye bomull. Patsey var den personen som ble utsatt for den mest eksplisitte volden i filmen.
Theophilus Freeman	Freeman var en slaveselger. Han hadde en egen «butikk» der han stilte ut slavene og solgte dem. Freeman var mannen som solgte Solomon til Mr. Ford, og det var Freeman som skilte Eliza fra barna sine.
Mr. Ford	Mr. Ford er slaveeier. Mr. Ford er den første slaveeieren vi møter i filmen. Han var ikke så streng og brutal mot sine slaver. Mr. Ford likte Solomon og beskyttet han. Mr. Ford solgte Solomon da han så at Solomon var i fare.
Mrs. Ford	Mrs. Ford er kona til Mr. Ford. Hun var tilbaketrukket, men fremstod også som hensynsløs. Mente Eliza ikke trengte å gråte over å bli skilt fra sine barn, og mente at slaver ikke skulle kunne lese og skrive.
Mr. Chapin	Mr. Chapin er tjenestemann på gården til Mr. Ford. Som hvit mann støttet han slaveriet, men var ikke så brutal. Han reddet Solomon fra å bli hengt.
John Tibbeats	Tibeats er tjenestemann på gården til Mr. Ford og hadde det daglige ansvaret for slavene. Han så på slavene som dyr og var voldelig og brutal mot dem. Tibeats prøvde å ta livet av Solomon, men feilet.
Mr. Epps	Mr. Epps er slaveeier. Han er den mest brutale slaveeieren og brukte mye vold. Han hadde et godt øye til Patsey, noe hans kone ikke likte. Mr. Epps kjøpte Solomon fra Mr. Ford.
Mrs. Epps	Mrs. Epps er kona til Mr. Epps. Hun var en sjalu kone og hatet Patsey. Mrs. Epps brukte vold mot Patsey og var en forkjemper for å få Patsey pisket.
Armsby	Armsby er en hvit mann som arbeidet på gården til Mr. Epps. Han hadde mistet jobben sin fordi han var alkoholiker, og arbeidet hos Mr.

	Epps som en straff. Armsby virket til å hjelpe Solomon, men gikk istedenfor bak hans rygg.
Bass	Bass er en hvit mann som arbeidet som snekker. Han hadde et oppdrag på gården til Mr. Epps. Han bygde et hus sammen med Solomon. Bass var motstander av slaveriet og kjempet for de svartes rettigheter. Han argumenterte mot Mr. Epps. Bass er den personen som reddet Solomon fra slaveriet.

*Filmen har flere karakterer, men disse karakterene er av mindre viktig betydning

Kort handlingsreferat

12 Years a Slave er en film som tar for seg Solomon Northups tolv år som slave. Filmen begynner med å vise Solomons liv i New York, der han bodde med kona og sine to barn. Solomon er en fri svart mann, og han spilte fiolin og levde av dette. Han fikk tilbud fra to personer om å jobbe på et omreisende sirkus, noe han takket ja til. Tilbudet var lureri, og Solomon ble dopet ned, kidnappet og solgt som slave. Solomon fikk navnet Platt og arbeidet først på gården til Mr. Ford. Solomon var godt likt av Mr. Ford, og det førte til at han fikk en fiolin av familien og han fikk i oppdrag å handle inn varer på butikken. På gården til Mr. Ford kom Solomon i konflikt med Tibeats. Det endte med at Tibeats prøvde å henge Solomon, men Chapin kom til og reddet Solomon. Etter denne hendelsen besluttet Mr. Ford at det ikke var trygt for Solomon å bo på gården, og derfor ble Solomon solgt til Mr. Epps. På gården til Mr. Epps plukket slavene bomull. Hver dag ble innhøstingen veid, og hver dag plukket Patsey mest. De som plukket under 200 gram bomull ble straffet med pisking. Patsey ble voldtatt av Mr. Epps og utsatt for vold av Mrs. Epps, noe som førte til at Patsey ønsket at Solomon skulle ta livet hennes. Solomon nektet å gjøre denne handlingen. Senere i handlingen ble Patsey tatt for å være ulovlig på nabogården. Det førte til at hun ble brutalt pisket av Solomon og senere Mr. Epps. På gården treffer Solomon snekkeren Bass, og sammen bygde de et hus. Solomon fortalte sin historie til Bass, og Bass hjalp ham med å skrive og sende brev. Etter en stund førte disse brevene til at Solomon ble hentet og frigjort fra slaveriet. Vel hjemme møtte Solomon familien sin.

Vedlegg 9: Observasjonslogg av filmvisningen av 12 Years a Slave

Tidspunkt/scene	Hva skjedde	Hvordan jeg tolker det
Første piskescene	5-6 elever vender seg bort, og noen skjuler ansiktet i hendene sine	Det er tydelig at elevene utsettes for sterke følelser, og de får en følelsesmessig reaksjon ettersom de ikke klarer å se på alt
Slavemarked, med Eliza og Solomon	Flere elever noterer ned punkter	Dette er en scene som virker til å være interessant for flere elever, for det var mange elever som noterte
Eliza forteller sin historie for Solomon	To elever diskuterer. Uklart hva som blir sagt, men det er åpenbart om filmen	Filmen engasjerer, og skaper diskusjon mellom to elever. Elizas historie virker også til å gjøre inntrykk
Solomon slår Tibeats	To elever ser bort	En ny voldsscene som for to elever blir for sterkt.
Lang hengescene	Flere elever noterer og diskuterer	Denne scenen virker til å forundre elevene og fører til en viss vantrø blant elevene. Fører til at elevene diskuterer med hverandre og noterer
Mrs. Epps kaster karaffel på Patsey	Det gikk et gisp gjennom elevene	Elevene virker sjokkerte. De virker til å føle sympati med Patsey som ble utsatt for voldshandlingen
	En elev ber meg om å få gå når det kommer noen voldsscener. Det aksepterer jeg	En elev har en sterk affektiv reaksjon og er åpen på at enkelte scener blir for drøye og eksplisitte. Viser en utfordring med bruk av denne filmen
Patsey voldtas	Ei jente grøsser, mange diskuterer og/eller noterer	Her virker det til at elevene får en affektiv reaksjon
Patsey får ikke kake	Flere elever undrer seg, og utbryter «ehh?»	Elevene virker overrasket, og det virker som om de syntes det var urettferdig og dårlig gjort
Patsey blir rispet på kinnene av Mrs. Epps	To elever snakker sammen og simulerer handlingen på hverandre	At elevene simulerer handlingen på hverandre, kan tolkes som et forsøk på å forstå hva som egentlig skjedde. De virker sjokkerte og overrasket.
Mr. Epps legger armen på hodet til en slave	To elever ler litt	Elevene virker til å se det absurde i situasjonen.
Solomon blir avslørt for å skrive brev	Et sus går gjennom noen av elevene. Andre diskuterer	Her virker det som om de klarer å sette seg inn i Solomons situasjon og

		frykter for hans fremtid. Virker som om elevene engasjeres i historien
Piskescener – Patsey piskes av Solomon og Mr. Epps	Tidligere nevnt elev går ut av rommet. Flere elever skjuler ansiktet i hendene, en annen sier kraftuttrykket «sakki»	Denne scenen er den scenen som har skapt mest reaksjoner. De grafiske bildene av piskingen ble for mye for enkelte og de fikk en affektiv reaksjon
Sårene til Patsey behandles	Flere av elevene synes dette er ekkelt og utbryter et «øhh»	Nok en scene som gjør inntrykk. Affektive reaksjoner blant flere av elevene
Solomon knuser fiolinen som han har fått av Mr. Ford	Noen elever ler	Denne scenen fremstår som en kontrast til de foregående scenene. Elevene virker til å få en forløsende effekt av å se av Solomons handlinger
Solomon reddes fra slaveriet	To elever ser forhåpningsfullt på hverandre	Scenen virker til å være forløsende for elevene. De responderer med glede og håp
Solomon kommer hjem	Alle følger nøye med	Alle stirrer på skjermen, det kan virke som om scenen gjør et sterkt og positivt inntrykk – en reaksjon på alt det vonde de har sett
Etter filmens slutt	Det var helt stille. Ingen sa noe, og det tok et par minutter før noen begynte å si eller gjøre noe	Elevene virket til å være i sjokk og vantro pga. brutaliteten, samtidig fylt av en lettelse av å ha sett at Solomon vendte tilbake til familien sin igjen

Vedlegg 10: Loggføring av aktiviteter gjort til masteroppgaven

Dato	Aktivitet	Hva gjorde jeg
12.09.2018	Søknadsskjema til NSD	Jeg fylte ut søknadsskjema for min forskning til NSD. Fikk kvittering for at det var innsendt og mottatt.
21.09.2018	Skjema til elevene	Elevene fikk utdelt et spørreskjema med informasjon om forskningsprosjektet. Dette var første gang de hadde fått informasjon om forskningen og hva den skal gå ut på. Jeg leste igjennom praktisk info om deres rettigheter, personvern og aktiviteten de skal være med på. Deretter krysset de av for hva de ville delta på og skrev under med navn og dato.
26.10.2018	Første undervisning	<p>Før pausen: Forklaring av begrepet historisk empati (perspektiver, historisk kontekst, affektive), gjennomgang av opplegget som helhet, kompetansemålene og svar på spørsmål (klaging om mye arbeid).</p> <p>Pause</p> <p>Etter pausen: elevene gjorde oppgavene «Les og oppsummer». En del elever hadde enten ikke med seg boka, eller gjorde lite. Det ble derfor brukt tid på å reflektere rundt dette. Elevene beklaget og vi ble enige om at alle skulle fra nå ha med seg utstyr som bok og PC til timen, og gi en bedre innsats.</p> <p>Mitt inntrykk: Det var nyttig å gjennomgå planen for opplegget, kompetansemålene og hva målet med historisk empati er. Elevene virket å respondere godt på det. En elev klaget over at det virket å være mye ekstraarbeid for elevene sammenlignet med parallellklasser. Gjennomgangen av historien til slaveriet virket å gå inn hos de fleste, men at det her falt noen av. Pausen fikk ikke helt effekten av å gi mer innsats dessverre. Oppgaveløsningen gikk tregt og det var lite fokus. Selvrefleksjonen var god og jeg vil fortsette med å være direkte på tilbakemeldingene og refleksjonen rundt egen innsats.</p> <p>Fravær: To elever var borte fra timen.</p>
30.10.2018	Andre undervisning	<p>Før pausen: Først en plan for timen og de neste ukene. Deretter repetisjon av første undervisningstime. Deretter var det innføring i «Slaveri i USA», før elevene og jeg som lærer leste gjennom artikkelen «Slaveri og demokrati i USA». Underveis forklarte jeg ulike begreper og «fakta» for å gjøre det mer forståelig. Det ble også noen spørsmål underveis. Elevene fulgte nøye med og det var bra at de leste selv.</p> <p>Pause</p> <p>Etter pausen: Elevene satt i gang med å gjøre oppgavene til «Slaveri og demokrati i USA». Oppgave 1, om «historien som sluttet å være hvit» var vanskelig for de fleste. Men i gjennomgangen av oppgavene, ble det en liten diskusjon om dette. Her fremmet jeg perspektiver på historien som et element. De neste tre oppgavene var greie og elevene hadde</p>

		<p>svar på disse tre oppgavene. Det ble en grei samtale. Deretter diskuterte vi de to sitatene fra Jefferson og Lincoln, med fokus på å vise at de på toppen har en tanke om slaveriet og at Jefferson fryktet straff, men var likevel en del av det. De siste 15 minuttene brukte vi til å se de to første klippene i NRK dokumentaren «Industriens slaver». Dokumentaren tok opp ulike historier (Slaver i Brasil, kvinne som ble voldtatt). Det virket som om elevene fant denne dokumentaren interessant. Elevene fulgte med, og kun en av elevene la seg ned for å sove. (Historien om den voldtatte kvinnen vil komme igjen i en karakter i filmen <i>12 Years a Slave</i>.) Til slutt tok jeg en kort oppsummering og forklarte målet med timen og hva jeg ønsket at de skulle få ut av timen (perspektiver, kontekst, lover som la til rette for slaveri, fokus på historieskriving)</p> <p>Mitt inntrykk: Denne timen var mer vellykket enn den første. Innsatsen var bedre og konsentrasjonen var høyere. Artikkelen fikk frem ulike perspektiver og tok opp systemet. Oppgavene var ikke for kompliserte, som gjorde at de ikke ga opp – et viktig mål for meg. Samtalen underveis og i etterkant var god. Dokumentaren engasjerte elevene, og spesielt perspektivet til den voldtatte kvinnen som med lov ikke hadde lov å gjøre motstand.</p> <p>Fravær: 2 elever var borte fra timen (ikke de samme som sist)</p>
31.10.2018	Skrev veiledningskontrakt	Skrev under på veiledningskontrakten på Universitetet i Stavanger
02.11.2018	Tredje undervisning	<p>Før pausen: Plan for timen. Deretter gjennomgang av 5 punkter på side 280. Dette for å sette det inn i en kontekst med imperialisme og kolonitiden. Deretter var det en repetisjon av forrige times aktiviteter, og av trekanthandelen. Videre så vi dokumentaren «Industriens slaver», der jeg stoppet mellom hvert klipp, oppsummerte og stilte spørsmål. Elevene virket interesserte. Så spurte jeg om vi kunne se systemet av slaveriet i dag (konsekvensene av systemet og rasismen som oppstod av det). Her ble det litt engasjement. Elevene listet opp noen trekk fra systemet i nyere tid: segregation law, KKK, mer vold mot svarte, ghettoer i USA med mer kriminalitet, lavere oppslutning blant svarte under valg.</p> <p>Pause</p> <p>Etter pause: Først hadde jeg 3 min med gjennomgang av lysbilde om den amerikanske borgerkrigen og en tydelig forklaring av skillet mellom nord- og sørstatene. Deretter gjorde de oppgavene om Lincoln og bakgrunnen for borgerkrigen. Elevene jobbet godt med oppgavene. Vi gikk gjennom oppgavene i plenum og svarene var gode. Til slutt var det arbeid med reklamen. Jeg leste gjennom reklamen og det ble en kort samtale om hvordan slavene ble sett på</p>

		<p>(viktige salgsvarer, sidestilt med vanlige produkter som mat og bøker). Under rundturen blant elevene oppdaget jeg for første gang at elevene begynte å se ulike perspektiver og empati (affektive) i praksis. Noen elever spurte meg om jeg trodde jeg hadde vært slaveeier dersom jeg levde på denne tiden. Videre diskuterte de hvordan det ville vært og ord som «sykt» og «utrolig» gikk igjen. Elevene arbeidet svært godt med oppgavene og i gjennomgangen kom det tegn på at elevene så den historiske konteksten i sammenheng.</p> <p>Mitt inntrykk: Dette var nok en god time der elevene var aktive og virket interesserte. Dokumentaren virket å fenge (igjen), og oppgavene ble gjort med flid og god arbeidsmoral. Spesielt arbeidet med reklamen var godt. Elevene begynte å diskutere med hverandre og for første gang ta historisk empati i bruk. Interessen virker økende utover hele opplegget.</p>
06.11.2018	Fjerde undervisning	<p>Før pausen: Først begynte jeg timen med å gi en kort oversikt over planen for timen og hvor vi var i prosjektet. Jeg forklarte hva vi skulle gjøre og hvorfor. Deretter ga jeg elevene ros for bedre innsats i forrige uke sammenlignet med første undervisning i opplegget (fredag 26.10). Deretter tok jeg en kjapp repetisjon av hva vi har vært gjennom så langt og en kort repetisjon av reklamen. Deretter forklarte jeg oppgaven de skulle gjøre i denne timen, som er å forberede seg til filmen med å finne ulike karakterer, info om regissøren og filmens mottakelse. Deretter begynte oppgavearbeidet.</p> <p>Pause</p> <p>Etter pausen: Elevene fortsatt arbeidet med å gjøre forberedelsesoppgavene til filmen. Etter 20 min var det gjennomgang av oppgavene. De fleste hadde fått gjort det aller meste. Generelt sett var innsatsen god i klassen på denne oppgaven. Det ble også synlig i gjennomgangen, da flere av elevene deltok i samtalen. Mot slutten av timen gikk jeg gjennom notatarket som de får utdelt under filmvisningen, og hva de skal se etter i filmen. Jeg forklarte og kom med eksempler på hvordan de kunne finne det.</p> <p>Mitt inntrykk: Generelt sett var dette en god og aktiv time. Elevene fikk satt seg inn i filmen og det virket som om de syntes dette var en grei oppgave. Oppgaven var annerledes enn en vanlig historieprøve, og timen skilte seg derfor litt ut. Det virket til å være godt for elevene. Tilbakemeldingene i slutten av timen gikk på at de følte at de hadde fått en god oversikt over filmen.</p>
09.11.2018	Femte undervisning	<p>Filmvisning: Se eget skjema, vedlegg 8</p>
09.11.2018	Sjette undervisning	<p>Etter filmvisningen</p> <p>Jeg begynte med å spørre hva de syntes om filmen. Det var et samstemt ja til svar. Deretter stilte de spørsmål om filmen, hva som skjedde og hvem som gjorde hva osv. Jeg</p>

		<p>svarte på spørsmålene, i tillegg til at andre elever kom inn med egne forklaringer og tolkninger. Det ble en samtale i klassen.</p> <p><u>Eks 1:</u> Hvorfor reagerte de så rart når det var familiegjenforening? («Jeg ville kastet meg inn i armene på min far dersom jeg traff han igjen etter 12 år»). Jeg reflekterte og sa at følelser kan håndteres veldig forskjellig og ikke alltid rasjonelt. En annen elev spurte da om familien visste hvor SN var og om han levde disse tolv årene, jeg svarte nei, hvorpå hun brukte det som en mulig forklaring på hvorfor de reagerte slik de reagerte. Dette eksempelet viser hvordan de sammen tolker og finner frem til svar (Socratic seminar), og gir en forståelse av historien.</p> <p><u>Eks 2:</u> Hvorfor hang bare SN etter halsen, uten at noen hjalp han? Foruten noen spørsmål om hvem som var hvem (forklaring av persongalleri), dreide samtalen seg om hva som var grunnen til at verken andre slaver eller han som reddet ham (Chapin?) hjalp han ned? En elev forklarte det med at «de [slavene] var vel for redde». Andre forklarte Chapins reaksjon som at det var en straff, men at han ikke skulle måtte dø for handlingen. Samtalen gikk mellom elever her og igjen formet de en forståelse av den hendelsen (Fungerte som «Socratic seminar»)</p> <p>Videre i timen snakket jeg om den første innleveringen (monologen). Jeg forklarte hvordan dette skulle gjøres rent praktisk og hva de skulle gjøre. Deretter gikk jeg gjennom oppgavene, forklarte dem og ga dem tips om hvordan de burde strukturere svarene. Her kom det en del spørsmål. Jeg prøvde å svare på spørsmålene på en god måte, og da jeg avsluttet timen, hadde alle fått svar på det de lurte på. Jeg åpnet opp for at de kunne spørre om hjelp underveis, dersom de trengte det.</p>
16.11.2018	Syvende undervisning	<p>Før pause: Jeg forklarte kort hva vi skulle gjøre i timen. Planen var å arbeide med monologen og transkriberingen i 45 min, og deretter i 45 min med forberedelse til gruppediskusjonen på tirsdagen. For de som var ferdig med monologen, gikk de i gang med forberedelse til filmen i hele timen. Timen begynte med at mange hadde spørsmål om hvordan det skulle gjøres, både praktiske spørsmål og om de hadde forstått oppgavene riktig. Det virket til å være engasjement.</p> <p>Elevene virket til å respondere greit på de utgitte oppgavene, både på monologen og til gruppediskusjonen. En elev spurte om hva jeg mente med perspektiver og hvordan de kunne gjøre det. Hun sa at «jeg må jo se det i fra mitt ståsted. Jeg kan jo ikke si at slaveri var bra?». Jeg støttet selvsagt at vi ikke skulle konkludere med at slaveri var bra, men at det var viktig å legge bort 2018-brillene, og</p>

		<p>ta på 1842-brillene i USA. Jeg forklarte at det var viktig. Et par elever uttrykte at de muligens hadde bommet litt på monologen, etter at de forstod dette. Jeg bør derfor være obs på at noen elever kan ha nåtidsisme i monologen.</p> <p>Elevene var veldig aktive til å spørre om filmen og slaveriet. Det var en time preget av mange spørsmål som alle gikk mer eller mindre på fag. Jeg følte selv at elevene, på tross av at det hadde vært mye arbeid, likte å jobbe med denne historien. En elev uttalte at hun hadde jobbet masse med denne oppgaven, uten at det var negativt eller ødeleggende. Andre elever nevnte en del av det samme, at de hadde brukt mye tid på monologen. Jeg ble også, både i timen og etter time, stående med elever og diskutere scener og hendelser i filmen. De kom med sine synspunkter og jeg prøvde å underbygge dem med at de kunne tolke og drøfte ulike perspektiver og prøve å forstå systemet. Av de jeg snakket med, fremstod det for meg som om flere nå klarte å skille mellom ulike perspektiver og se at alle ikke var like. En elev uttalte at «Mr. Ford var snillere enn Mr. Epps, men han var ikke like god som Bass. Han var på en måte i midten.» En medelev som deltok i samtalen sa at «Mr. Ford var mer god, men han gjorde likevel lite for å stoppe slaveriet». Disse elevene var ikke de eneste som så dette. Jeg ser tegn til at de klarer å se ulike perspektiver og anerkjenne dem.</p>
20.11.2018	Åttende undervisning	<p>Introduksjon: De 15 første minuttene gikk med på å ønske elevene velkommen. Jeg oppsummerte kort arbeidet med monologen og gikk deretter kort gjennom hva målet med gruppediskusjonen var, hvordan det skulle organiseres og hvordan de skulle gjøre det.</p> <p>Gruppediskusjon: Elevene fikk tildelt 45 min til gruppediskusjon, men fikk beskjed om at de kunne bruke mer tid om nødvendig. Deretter gikk de inn i tildelte grupperom. Der satt de i gang arbeidet selv og avsluttet det selv. Som lærer stakk jeg innom en gang for å høre hvordan det gikk, uten at jeg avbrøt eller kom med egne spørsmål eller meninger. Inkludert organisering og bevege seg til og fra grupperommene som elevene brukte til gruppediskusjonene, brukte gruppene mellom 30 og 50 minutter.</p> <p>Forberedelse til skriftlig innlevering: Deretter var det gjennomgang av spørsmålene til den skriftlige innleveringen som har frist førstkommande søndag. Jeg forklarte formålet med oppgavene og elevene spurte om diverse spørsmål. Etter dette var timen over og elevene gikk.</p> <p>Inntrykket av min lille observasjon under gruppediskusjonene var at det var gode samtaler i alle gruppene. Elevene uttalte i etterkant at det var en god måte å jobbe på og at de likte å gjøre det på den måten.</p>

		<p>Forberedelsen til skriftlig innlevering var viktig, ettersom jeg ble spurt ut om en rekke formelle ting med innlevering og om oppgavene. Enkelte elever virket litt slitne etter å ha deltatt i gruppediskusjonen, og de falt litt av i forberedelsen til den skriftlige innleveringen.</p>
23.11.2018	Niende undervisning	<p>Introduksjon: De første 10 min gikk til å gjennomgå opplegget så langt og forklare formålet. Jeg ga dem ros for god innsats (noe de fortjente) og ga dem en siste instruksjon for den siste innleveringen. Det var å ta av 2018-brillene og på med 1842-brillene. Altså bort med dagens perspektiv og mest mulig inn i deres perspektiv med datidens tid og kontekst.</p> <p>Skriftlig innlevering: Elevene fikk mulighet til å sette seg der de ønsket og arbeide i 60 min med den skriftlige innleveringen. Noen ble sittende igjen. Med noen av dem som satt igjen fikk jeg en dialog. De sa at de likte å arbeide på denne måten og følte de hadde gått i dybden på slaveriet. De likte det og håpte at vi kunne jobbe på samme måte smed et annet tema. Det skal vi, blant annet om andre verdenskrig. Deretter hadde jeg en samtale med en elev som omtalte de på 1800-tallet som dumme. Jeg prøvde å stille spørsmål til om det var en riktig tankegang og god forståelse. Jeg trakk inn eksempler med at «de har vel følt seg moderne, at om 200 år så er vi utdaterte – men vi er vel ikke dumme for det?» Det virket ikke helt til å synke inn hos henne, men for de andre ga dette veldig mening</p> <p>Refleksjonsaktivitet: De siste 20 min brukte jeg til å stille noen reflekterende spørsmål. De var spørsmål som dreide seg om det som flere elever hadde slitt med under monolog og/eller gruppediskusjon. Det ble en god samtale og mange involverte seg. Spørsmålene gikk på kontekst, perspektiver og kontrafaktisk historie. Til slutt var det spørsmål om hva vi kan bruke det vi har lært. Svarene var: til å se ulike perspektiver i historien. Til å forstå fortiden og at det er ulike forståelser av det som skjedde. Sist, men ikke minst, i nåtiden – å anerkjenne at andre har ulike meninger og forståelse av en situasjon eller hendelse enn det du har. Jeg merket et engasjement i klassen og flere har gode og ganske dype refleksjoner. Det var mye bra. Diskusjonsmiljøet i plenum har blitt bedre, noe jeg tror skyldes de ulike aktivitetene og dybdelæringen som gjør elevene trygge på stoffet.</p> <p>Tre elever som var borte under gruppediskusjonen, hadde gruppediskusjonen denne dagen istedenfor arbeid med skriftlig innlevering. De skal levere inn skriftlig innlevering i tillegg. Alt i alt var dette en positiv og god avslutning på prosjektet om slaverihistorien.</p>

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Anne

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Først har vi jo hovedpersonen i filmen, altså Salomon. Han er en fri mann som bor sammen med kone og to unger i Saratoga. Salomon jobber med å spille fiolin, noe som han er veldig godt til og som han og får annerkjennelse for. Det ser ut som han elsker livet hjemme og det virker som om han er en veldig kjærlig person med de rundt seg, og at da mange liker han. Når Salomon kommer til den første plantasjonen, så gjør han et godt arbeid. Det virker som om han bare vil bli ferdig og gjøre det han får beskjed om, og egentlig bare prøve å komme seg hjem da. Men etter hvert så går det bare lenger og lenger tid, og det virker som at han etter hvert begynner å gi litt opp, helt til han da finner ut av at han har en mulighet til å sende brev hjem. Ja, så han står også opp for seg selv i noen situasjoner når han får motgang fra f.eks. noen av sjefene.

Så er det neste, Mr. Ford. Mr. Ford er den første slaveeieren som Salomon bor hos. Han virker egentlig veldig snill, og det virker også som om han ikke vil ha så mye med slaveriet å gjøre, selv om han er en slaveeier. Han får jo og et godt øye til Salomon og det han gjør. Han legger godt merke til det arbeidet Salomon gjør, og belønner han da blant annet med en fiolin. Og når Salomon havner i trøbbel, som han da gjør på denne plantasjonen, der han nesten blir drept så tar Mr. Ford med seg Salomon inn i huset sitt og passe på han da, og sender han videre til en annen plantasje for å være sikker på at ingen fra den plantasjonen han er på nå da kommer til å ta han.

Så har vi jo Mr. Epps, som er da Salomon sin nye eier. Han er veldig streng og ustabil, vil jeg si. Han bryr seg ikke så mye om slavene sine, og de er egentlig bare objekt for han. Mr. Epps er jo og da alkoholiker, og er så og si alltid beruset, noe som fører til at han er ustabil da. Hvis det er noe som ikke passer han så slår han hardt ned på dette, og det virker ikke som ekteskapet med konen betyr noe egentlig for han. Han er jo og veldig betatt av den ene slaven, altså Patsey. Han misbruker hun veldig mye, og det virker som at han liker at han har mye makt over henne da, og misbruker dette veldig.

Så er det jo Bass, som da er en mann som Mr. Epps har leid inn. Han Bass er da hvit og jobber som tømrer. Mr. Bass kommer jo tydelig frem at han er veldig imot slaveriet, og

han ser på svarte og hvite som like, og han er heller ikke redd for å sette Mr. Epps litt på plass når det gjelder hvordan han behandler slavene sine og snakker om det og egentlig hans stilling til hele slaveriet. Bass var det jo og som hjalp Salomon med å sende brevet som gjorde at Salomon ble fri for slaveriet.. Så han er jo både, han er jo både modig og en god mann.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Jeg tror Mr. Epps gjorde mest inntrykk på meg. Det er egentlig bare med tanke på hvordan han oppførte seg, og så på andre personer. Det virket som om det var ingenting som betydde noe for han. Han var en ustabil alkoholiker som var maktsyk, brydde seg ingenting om hva han gjorde med slavene sine, det var, de var bare objekt for han. Måten han misbrukte Patsey på, både voldtekt og alt det der, var bare helt sykt. Spesielt den episoden når Patsey har vært på naboplantasjen for å få tak i en såpe, så tror Mr. Epps at hun da har gjort noe med han mannen som er på den andre plantasjonen. Og blir da, og da blir han jo helt gal. Men grunnen til Patsey egentlig gjorde dette var jo fordi hun har det så dårlig hos Epps at hun får ikke vasket seg engang. Hun har det helt grusomt. Alt hun vil er jo å bare bli litt ren, og dette, det han gjør etter dette er jo da å binde henne til en stolpe og få Salomon til å piske henne. Også var jo ikke dette godt nok, så han tar jo over selv og pisker henne jo til huden sprekker opp, og nesten dør. Så det var ganske ekstremt. Det gjorde ganske inntrykk på meg, på hvordan han faktisk bare kunne gjøre sånn og ikke føle seg «drit» etterpå liksom.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Det er jo korrump, ikke minst. Det er det første vi får nesten vite i filmen. Det er jo det at Salomon som er en fri mann blir lurt til å tro at han skal være med på et sirkus å få spille fiolin, så blir han egentlig skjenket og tatt som en slave og bare tatt fra alle rettighetene han har. Og når han da sier at han faktisk er en fri mann, så blir han slått helt til han ikke klarer mer, og han ser folk rundt seg som blir drept når de prøver å gå imot disse selgerne da. De selger jo mennesker som objekt. De bryr seg ikke, de er bare opptatt av penger. Ekle menn som misbruker damer. Vi ser jo også som f.eks. når de selger disse folkene da, så er de jo, står de jo nakne på nesten paller som en messe der folk bare kan gå rundt og velge hvem de vil ha selv. Det viser jo og at slaveriet er stort sett bare tortur. De lever jo på et minimum, der de blir pisket og drept hvis de ikke gjør det de skal, får så vidt mat, drikke, jobber hele

dagene og sliter seg helt ut, og blir misbrukt og voldtatt og hele pakken. Og de har jo ingen rettigheter. Er du en slave så er du «stuck» hvis ingen finner ut av hvor du er hen [hvis du da var en fri mann fra før av da]. Ja, det er ingen rettferdighet i dette slaveriet.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg syntes det var helt grusomt. Filmen var veldig ekstrem. Det var flere scener som gjorde veldig inntrykk på meg. Det å forstå hvordan det faktisk var, for der får du også bra innblikk i filmen. Helt, helt grusomt vil jeg si.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Aurora

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Da har jeg valgt å snakke om han som spiller Epps, i filmen, altså karakteren blir for meg i hvert fall fremstilt som en dårlig person, han blir fremstilt på en dårlig eller ikke akkurat dårlig, men på en sånn måte at vi får dårlig inntrykk av han. Og han blir, han er veldig sånn «careless» person og hvordan skal jeg si det, hatefull kanskje. Han er, det ser ut som han ikke har noe i mot slaveri i det hele tatt, for meg så ser det ut som at han koser seg med det på en måte, sant? Han har folk som gjør ting for han, han har den muligheten til å straffe de, hvis de gjør noe galt, eller hvis de ikke gjør noe så blir de straffet og, og føler at hans perspektiv, på en måte. Han har altså, han er jo en av de som er slaveeier.

En annen person, for eksempel Solomon, som er hovedpersonen i denne filmen. Han er jo en som, han er jo egentlig en fri mann, som blir lurt og blir en slave og vi ser tydelig at, vi ser på en måte godt og forstår på en måte, forstår hans side, eller de som er slaver, han blir jo fremstilt som en, egentlig en veldig snill og ordentlig person, han kjemper jo for å overleve gjennom hele filmen. Selvfølgelig, han har jo ikke, han har det ikke bra, på grunn av at, han skal jo ikke egentlig bli tatt, sant. Og, føler at vi får se godt hvordan han har det gjennom hele filmen og på en måte, får på en måte tenke litt og se inni tankene hans da. Det kommer tydelig frem at han, at han ikke har det bra da, og han synes jo at slaveri er jo helt feil, han liker jo, eller han liker jo ikke å bli behandlet på den måten, han står jo ofte i mot de personene, eller de som er slaveeiere, sånn som den ene situasjonen når han skulle bygge huset så kom han der, hva han heter? Tibears eller noe sånn, og skulle straffe han fordi at, egentlig fordi at, fordi han hadde lyst til det, selv om han ikke har gjort noe galt. Så stod han på en måte litt i mot fordi skjønte jo, eller han visste jo at han ikke fortjente det i det hele tatt. Men i hvert fall, han blir fremstilt som en bra person og vi ser ta han har det ikke bra. For å si det sånn.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

For å si det sånn da. Han der Solomon-karakteren, gjorde mest inntrykk på meg fordi som sagt han var en fri mann som ikke skulle bli tatt i det hele tatt. Han var en god kar som hadde familie, kone, unger og så bare plutselig mistet han alt fordi han ble lurt. Så synes jeg at han taklet situasjonen ganske bra. Han gjorde det han måtte for å overleve og han kjempet for

livet sitt, og jeg reagerte veldig på oppførselen hans i starten av filmen når de satt på den der båten når de skulle bli flyttet over til et annet land eller hva det var, noen av de svarte menn foreslo at de skulle gå i mot de som tok de, men han ville, han visste hva som kom til å skje og han lot på en måte, han lot det ikke skje da. Mens, og så, noen minutter senere på den samme båten, så var det jo noen, så var det han ene svarte som reagerte på når den ene mannen kom ned og skulle hun svarte dama, så reiste han seg da, fordi han skulle sikkert beskytte henne eller noe, og så ble han jo knivstukket og døde. Og gjennom hele filmen så kunne vi jo se at han var veldig lei seg, og synes det var urettferdig at det skjedde med han, altså ja det skjedde jo med alle de slavene.

[Opptaket avbrytes]

Jeg synes egentlig det var fælt det som skjedde med han, og det var ikke rettferdig, men og en annen person som gjorde ganske stort inntrykk på meg var han der Bass eller hva han hette. Han var jo en fri hvit mann som egentlig bare jobbet på den gården der for å tjene penger. Og jeg reagerte veldig på når han sa til han der Epps at slaveri var galt liksom, og han mente at det verken var rett eller rettferdig. Jeg synes han stod for det han mente og gikk på en måte litt imot han og prøvde få han til å se ting fra annet perspektiv, sant, og prøvde få han til å sette seg i deres situasjon når han sa at tenk hvis det hadde skjedd med deg.

[Opptaket avbrytes igjen]

Ja, jeg snakket om Bass, det at han mente at det var galt og sånn. Og så han til slutt altså, så risikerte han jo livet sitt etter at Solomon spurte om han, eller etter han forklarte hva som egentlig skjedde med han og at han var en fri mann og spurte Bass, om han kunne skrive et brev og sende det til familien eller der som han kommer fra for at de skulle hente han. Først så sa han sånn at han kan ikke gjøre det fordi da kom begge to til å bli tatt, men siden han er den personen han er, eller den karakteren han er, og han var jo i mot det så gjorde han det da. Han risikerte jo livet sitt for at Solomon skulle komme seg hjem, for at han skulle få rettferdigheten sin og jeg synes det var godt gjort av han, fordi at han ga en fri mann mulighet til å komme seg hjem.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Jeg synes at slaveri som system blir ganske godt vist i filmen, vi får se hvordan de solgte slavene og blant annet hvor mye folk var villige til å betale for å få en slave. Vi får jo se hvordan de selger dem. De stiller de opp nakne, forklarer de, eller beskriver de på en best mulig måte at de er sterke og fine at de kan gjøre det og det. Det er jo egentlig litt sykt da

fordi, det er liksom, jeg ser ikke for meg at jeg kunne bare stått der liksom, og folk kunne sagt sånne ting om meg. Og en annen ting jeg synes ble ganske godt vist, måten de velger å filme. Vi får se hele situasjonen og hele historien fra slavene sitt perspektiv og vi følger jo de gjennom hele filmen. Vi får jo se hva de gjør, hva de, eller på en måte hvordan de blir behandlet da, hvis de gjør noe eller hvis de ikke gjør noe, på en måte. De viser godt hvor fæle noen av de slaveeierne er med slavene. For eksempel som jeg sa tidligere, han der Tibeats. Han var jo veldig slem mot Solomon bare fordi han kunne egentlig. Og noen ganger var det ikke fordi han gjorde noe galt, men fordi han kunne slå han eller piske han da, sant. Og det, jeg føler at vi får sett godt hvordan det, hvordan systemet var og hvordan de behandlet slavene og hvordan slavene hadde det. Rett og slett.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Altså, de fleste svarte amerikanere stammer jo fra folk i Afrika som kom til USA som slaver. De ble jo kjøpt som arbeidskraft til tobakk- og bomullsproduksjonen av engelske kolonifolk, og dette var begynnelsen på slavehandelen. Til slutt så ble slavehandelen formelt ulovlig, gjort ulovlig i 1808 da, men det fortsatte likevel i flere tiår etterpå. Altså slavene var jo enten tatt eller kjøpt, ble jo lenket sammen slik de ikke kunne rømme, de ble solgt til europeiske slavehandlere, tatt ombord på slaveskip og fraktet over Atlanterhavet og forholdene ombord på skipene var sikkert skikkelig dårlige. De var jo sikkert kjempe mange, så det var, det var sikkert veldig, på en måte tungt å være en slave da, i hvert fall når de var lenket sammen, og jo mer slaver det var på et skip, så var det jo bedre for slavehandelen da. På den tiden så var det sikkert mangel på toaletter, så fikk de sikkert kjempe lite mat og vann. Det tror jeg faktisk, det kan jeg sikkert tenke meg hvordan det var, altså når de ble fraktet i sånne skip da over Atlanterhavet, så det tar, sånn tur tar jo sikkert flere uker eller måneder, og siden de ble fraktet så mye, så kan det være for eksempel, de fikk jo sikkert sykdommer, pga. dårlige forhold som de hadde, og på grunn av at de ble fraktet så mye fram og tilbake da, sant.

Altså sånn generelt da, det må ha vært helt forferdelig og, vi så jo på en måte i filmen hvordan de behandla folk, og ja, jeg bare vet ikke, blir litt sånn rart for meg å, når vi så for eksempel det der, når de skulle selge slavene sant, det er jo helt sykt at de behandlet slavene som vanlige varer eller gjenstander. Det er egentlig helt sykt synes jeg da.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Irene

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Jeg vil først snakke om hovedpersonen Solomon. Jeg får inntrykk av han, at han er en person som ikke gir opp livet og det kommer jo godt frem i filmen, at han vil heller ikke overleve, men han vil leve, og han vil se familien igjen. Og han prøver, han er opptatt av å gjøre motstand, selv om at andre slaver sier han må tilpasse seg situasjonen og han på en måte gir ikke opp at han kommer til å leve i slaveri for resten av livet sitt. Når han er slave så blir han kalt som Platt, for at de slaveeierne vil egentlig ikke at de vet kanskje at han egentlig er ikke fri [Kommentar: mente at det kan være at slaveeierne egentlig vet han er en fri mann]. Men så vil de egentlig ikke si at egentlig hva han heter, men gi han et nytt navn og han er slave og kommer alltid til å leve som slave. Han er veldig flink til å prøve å holde motet til de andre slavene oppe og det gjør han for eksempel sier til hun damen som mister barna sine at hun må skjerpe seg og hun kan ikke grine.

Den neste og jeg vil egentlig si at han, det kommer ganske godt fram i filmen om han. Jeg vil snakke om Patsey. Hun er en veldig hardtarbeidende kvinne. Selv om hun ble behandlet dårligst. Hun plukker 500 «pound» bomull hver dag. Men fortsatt er hun den som blir behandlet dårligst. Hun prøver å få Solomon til at han skal drepe hun, men Solomon er ikke en person som dreper og han vil jo sikkert at hun heller skal prøve å komme seg fri eller ta sitt eget liv

Fru Epps, hun er jo da konen til herr Epps, som, herr Epps eier jo Solomon. Hun er veldig sjalu og hun vet jo at herr Epps voldtar Patsey og derfor vil hun at herr Epps skal behandle alle slavene dårlig, men spesielt Patsey og fru Epps behandler Patsey ganske dårlig. Med å kaste ting på henne når de er inni huset og danser. Fru Epps truer med å forlate huset, men herr Epps bryr seg ikke, for han, for han sier at hun fant henne en fattig plass og hun har jo alt å tape hvis hun reiser derifra. Så er det John Tibeats. Han er jo da en av vaktene til slavene. Vaktene til han som eier slavene der Solomon var først. Og han hater Solomon og klager på alt han gjør. Og hater at han egentlig er veldig god til å jobbe og finne på nye ideer som slaveeierne liker og. Så når Solomon bygger, så har han en slåsskamp og så slår de hverandre og da velger Tibeats å henge Solomon.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Herr Epps gjorde egentlig mest inntrykk på meg, for han var veldig slem. Han var veldig usympatisk og veldig egoistisk. Han tenker ikke på noen andre enn seg selv og han var egentlig den slemmeste mannen i filmen og det virket som han bare gikk rundt full og bare hatet og voldtok sine slaver. Og så helt motsatt så gjorde Bass veldig inntrykk på meg. Og han var veldig snill og han prøvde å si til Epps at, at ikke vær så slem mot slavene og han ikke får liksom sympati for slavene.

Og så det som var bra er at han hjelper Solomon til å vise han er en fri mann. For når de jobber i lag så sier, så sier Solomon om at han, om han ikke kan sende brev til de i New York for å sende papir ned om at han egentlig er en fri mann og det gjør han jo og da blir jo Solomon en fri mann. Så vil jeg Patsey gjorde og mest inntrykk på meg, fordi at hun hadde så veldig viljestyrke så når hun egentlig hu. Det var jo hun som plukket mest bomull om dagen, men for det om ble hun behandla heilt grusomt, i forhold til de andre som bare plukket sånn 100 «pound», men hun plukket jo 500 «pound» med bomull. Og at hun egentlig bare prøve å fighte seg gjennom hver dag som går. Selv om hun blir behandla dårlig og jeg synes det var veldig synd på henne. For jeg kan jo tenke meg at det var jo sånn de sikker gjorde med kvinnfolk og voldtok de og at de ble behandlet dårlig.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Det som blir forklart eller som blir vist i filmen er jo at de blir jo solgt på marked akkurat som de var mat. I begynnelsen av filmen så blir de jo slengt eller så blir Solomon slengt inn i et mørkt rom med, med lenker rundt seg. Akkurat som de var, akkurat som de var dyr og når de blir, de blir jo puttet på under en båt, og der er de ganske mange, ikke mat, ikke vann eller veldig lite av det. Og mørkt og trangt. Det var ikke så god plass å sove på. Det som kommer godt fram blir når slaveeierne eller når de er i et hus og skal selge de, så står de jo først nakne for å se på kroppene deres og hvor gode eller hvor fysisk sterke de er. Så etterpå så blir de diskutert akkurat som de var, akkurat som de var mat om hvor mye de koster liksom eller de slaveeierne prøver å prute ned på hvor mye de egentlig er verdt og koster og sånt. Det er jo akkurat det vi ser på marked rundt omkring at folk pruter på maten. Og det er jo akkurat det som skjer her. Det som skjer veldig mye og, er at de blir pisket. Og i filmen kan du se at huden bare revner i to, og det må jo være helt grusomt å bli pisket og det er

sykt hvordan de gjorde det før. At det ikke var noe, at de er så usympatiske. De jobbet og veldig mye, men de fikk ingen respekt for jobben de gjorde og når Solomon jobber på det huset, så kommer jo han John Tibbeats og bare ødelegger alt selv om det egentlig er veldig bra det han har gjort. Så det blir, slaveriet blir veldig godt vist i denne filmen om hvordan de hadde det når de var slaveri på 1800-tallet.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg synes at dette her er helt brutalt og ingen kan forstå egentlig hvordan en slave hadde det på 1800-tallet utenom de som, utenom alle de som var slaver. Og det er helt grusomt å vite hvordan, eller hvordan kan folk ha hjerte til å gjøre noe sånt. Det er bare helt ekstremt grusomt at folk kunne gjøre dette. Og så, og at de liksom ikke hadde dårlig samvittighet når de la seg på nettene og bare sånn, ”tenk om noen gjorde dette her mot meg”. Jeg forstår ikke hvordan de ikke hadde denne følelsen. Og at de er så sykt egoistiske og så forstår jeg ikke hvorfor de, de som var i mot dette at det ikke gjorde noe for at dette skulle ta slutt, eller de gjorde det til slutten da, men at liksom de, de vennene hans i New York ikke på en måte visste han var sendt som slave, at de ikke kunne liksom, han var der liksom i 12 år. At de heller ikke gjorde liksom mer for å befri de som var slaver heller, prøvde å hjelpe de. Det synes jeg var veldig rart. Så, men nei jeg synes slaveri er ganske sykt og ganske brutalt og ikke bra i det hele

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Niklas

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Den første personen jeg mener det er verdt å snakke om, er Epps som er den andre slaveeieren som vi blir kjent med i filmen. Han er altså den andre slaveeieren til Solomon som er hovedpersonen da. Epps er en ekstremt streng og voldelig slaveeier og behandler svarte folk som objekt og søppel og dyr. Han bryr seg svært lite om de, men, men han har ei jente som heter Patsey som han faktisk bryr seg litt om å ikke klarer piske. Det perspektivet som han gir i filmen er hvordan mange hvite slaveeiere tenkte eller slaveeiere tenkte og hvordan, og hvordan, og så representerer han hvordan slavene ble behandlet og hva de tenkte om slavene generelt.

Solomon er en annen som er hovedpersonen i denne filmen, han er en annen jeg mener er veldig viktig og han er personen som ble kidnappet fra nord. Han var en fri person, og så ble han kidnappet og lurt ned til sørstatene der han ble en slave og det perspektivet han tilfører filmen da, eller ja, er at de svarte sin side da og så både hvordan de svarte eller en svart normal person hadde det i nord, i Amerika på slavetiden og hvordan de hadde det i sør, så han gir på en måte innblikk i begge sidene da og forskjellene på det. Så er det han Bass som er en arbeider på Epps sin slavefarm der han møter Solomon og de begynner å snakke. Bass er en fri hvit mann som bare reiser rundt og arbeider, har egentlig liten betydning for folk flest, men og han er en helt normal mann, men han bare reiser rundt og arbeider på forskjellige plasser og han er imot slaveriet og gjør det klart i filmen, og hans, det perspektivet vi får ut ifra han er mye av tankegangen så blir liksom det de tenker i nordstatene og, hva ja, hva det de fleste tenker i nordstatene om slaveri da, så han representerer på en måte nordstatene da.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

De som gjorde mest inntrykk på meg var han Epps som var den andre slaveeieren. Og grunnen til at han gjorde et så stort inntrykk på meg var fordi at jeg syns bare det var så ekstremt hvor voldelig han kunne bli og hvor lite han syns de svarte slavene var verdt og hvordan han, og hvordan han ikke bare mishandlet de med ord, men og hvordan han kunne gjøre det så voldelig med å piske og snakke stygt til de og snakke nedsettende til de og alt

sånt der. Så da mener jeg at han gjorde et stort inntrykk og et strekt inntrykk på meg da med å gjøre det, også og med at han leste bibelen og hadde taler ifra bibelen der han brukte det til å lure slaver på en måte til at det står i bibelen at det er lov å piske mmm spesielt slavene da og brukte det til å, nesten til å lure slavene da som ikke hadde lov til å lese eller skrive.

Å den andre personen som gjorde et stoa.. sterkt inntrykk på meg var hun Patsey som var på den andre, den andre plassen altså hos Epps, og der var hun en slave. Hun blir vi kjent med gjennom at Epps bruker hun til å ligge med og hun er en ekstremt god bomullsplukker, så hun er favoritten til Epps, men hun har også et godt forhold til nabogarden da på en måte, så der er hun også en del. Og grunnen til at hun gjorde et sterkt inntrykk på meg var fordi at selv om hun klarte å gjøre en så god jobb og plukke mer bomull enn absolutt alle på den plassen og hun ble mishandlet, og voldtatt og slått og alt sånt der klarte hun fortsatt på en måte å holde det oppe helt til nesten i slutten det hun spør Solomon om han kan helst avlive hun, eller drukne hun en rolig plass, fordi hun enkelt og greit har fått nok av å leve, i og med at hun har hatt det så forferdelig. Og så er det den scenen der hun må stå inntil den stokken og bli pisket til blodet spruter, og ja, det ser helt forferdelig ut. Og så og hvordan hun blir behandlet av konen til Epps som er sjalu på at han ligger med henne da mot hennes vilje selvfølgelig.

Solomon gjør også et strekt inntrykk på meg fordi at han klarer å overleve til tross for at han går fra fri mann til å bli behandlet som en slave og at han blir kidnappet til å bli det da på en måte.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Det blir på en måte, det blir vist fra begge sider der du kan fra fri slave til, altså fra nord til sør da, som er det som Solomon blir, eller at og så viser det også at det er mange slaver som vokser opp på den "farmen" som for eksempel foreldrene deres er da. At det er folk som vokser opp som slaver og folk som blir kidnappet og på en måte blir tvunget til å bli slaver da. Så det er på en måte det første. Og de som blir kidnappet fra nord da blir "shippa" på en måte ned til sørstatene, og ifra der så blir de auksjonerte videre til forskjellige slaveeiere og det som blir vist i filmen var da at de sto i et hus og det var en selger og det var det mange som ville kjøpe forskjellige slaver da, altså svarte folk, unger, menn og damer, det var, alle ble solgt, og de brydde seg ikke om det var familier. De splittet de helt fint opp og de ble, de ble utstilt der de bare sto helt i ro og hvite slaveeiere og selgeren bare kom og tok på de og gjorde hva de ville med de, sa åpne munnen og de åpnet de munnen og behandlet de

enkelt og greit som objekt og bare ting de skulle selge, og det var ikke mer en i deres hode, de fleste da. Og så etter de har blitt solgt som noen dyr til gårdene så, så kommer de til gården og må arbeide for det de må kalle "masteren" da "masteren" sin, som er da sjefen eller slaveeieren eller den som har ansvar for slaven og der må de arbeide harde, lange, forferdelige arbeidsdager med elendige arbeidsforhold og voldelige arbeidsforhold, der de blir undertrykte, de blir misbrukte de blir mishandlet voldelig og hvis de ikke gjør det de skal, så blir de pisket for eksempel. De får lite mat, de får ikke lønn, de blir bare enkelt og greit mishandlet. Og de fleste som er slaver dør som slaver og de fleste dør tidlig i og med at arbeidsforholdene er så dårlige som de faktisk er på den tiden.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg syns, eller tankene mine rundt det er at det er helt forferdelig hvordan spesielt hvite amerikanere kunne få til at de fikk til å det hele å undertrykke alle, eller så mange svarte til å bli slaver, og at de behandler de så dårlig over så lang tid og at "d di" det bare blir så normalisert og at de, det blir akseptert og at det varer så lenge, det syns jeg er forferdelig og at det, det er så voldelig så de klarer å få det til å bli. Det og er ganske sjukt at det er så voldelig og de elendige arbeidsforholdene svarte har på den tiden er helt ekstremt og hadde absolutt ikke blitt akseptert i noen som helst annen sammenheng enn akkurat på denne tiden og det er jo slavetiden da så da er det en helt spesiell tid. Og også hvis du ikke er slave plent, så blir du og uansett sett på som mindre verdt de fleste plasser du er i Amerika. Hvis du er svart, du blir sett på som mindreverdige, har mindre rettigheter, har det mye vanskeligere, vanskeligere å få seg arbeid, vanskeligere å tjene penger, vanskeligere å ha en god familie, vanskeligere med det meste så lenge du var svart. Du hadde ikke de samme rettighetene og det og er ganske spesielt å tenke på fordi at det er egentlig ikke så lenge siden, det er på 1800-tallet og det er 200 år siden og det er ikke så lenge siden, så det er meget, meget spesielt, og gjør et sterkt inntrykk på meg, og ikke bare meg men mange andre folk og som har blitt og fortsatt blir påvirket av det som har skjedd på 1800-tallet i slavetiden.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Noah

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Det er som sagt ganske mange karakterer med i denne filmen, og vi får ganske stort og bredt perspektiv på de ulike personene da. Som for eksempel Mr. Northup, hovedpersonen, som er en svart person. Han lever da et fint og rik, mest sannsynlig, liv. Han har da en kone og to unger. Så reiser de vekk, i en uke og da, så blir han kidnappet da, og solgt som slave. Så der kan du se på en måte at han blir sendt, godt fra den gode og fine hverdagen til en helt forferdelig hverdag. Og så har du da to forskjellige slaveeiere da. Du har William Ford og Mr. Epps. William Ford er på en måte den litt snillere versjon av en slaveeier. Og da får du på en måte den kontrasten at han har litt empati for dem, selv om han er en slaveeier da. Og så har du Mr. Epps som er den uhyggelige slaveeier, han er veldig negativ og ubehagelig mot slavene, og han er veldig konestyrkt og, for han hører akkurat på det konen sier. Hvis hun sier han skal slå den slaven til hun dør, så gjør han det liksom. Og da kan du på en måte se de ulike perspektivene som kommer frem i filmen, at slavene ble, altså du får liksom den der «rik og fattig» på en måte. Er du rik, så hadde du råd til å ha slaver. Er du fattig og svart, så, og ble sendt til Amerika så var det «no mercy». Men det er og en person jeg vil ta frem, er han Bass, han som Brad Pitt spiller. Han er egentlig imot denne loven som, er med å eie, at du får lov til å eie slaver, og han er jo med og hjelper han Mr. Northup til å få et brev som viser at han er fri på slutten av filmen.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Jeg vil nok si han hovedpersonen, han hovedkarakteren selv, Mr. Northup, gjorde mest inntrykk på meg. Fordi at, som sagt han var en veldig sterk person, selv om han ble sendt som slave, tatt fra sitt kjempefine liv og altså ble satt, tatt fra den gode og fine familien sin sant, til helt forferdelige ting. Så syns jeg at han viser litt liksom at han har livsglede, han har lyst å finne tilbake til familien sin. Han har lyst å kjempe og vinne over de der slaveeierne, sant. Og uansett hvor mye han må ta juling, han må ta for det, så gir han ikke opp. Han gir beskjed til hun der Eliza, at hun må slutte å grine, fordi at hun tenker for mye på ungene sine,

at de ble tatt ifra henne. Men det akkurat skjedde med han, han ble tatt ifra familien sin, men han sitter ikke og sutrer. Han prøver så godt han kan å tenke og tenke, og psyke seg opp til å kunne leve, og overleve da. Og dette her klarer han jo, det er jo det som er fantastisk, selv om det er forferdelig det som skjedde. En annen karakter som gjorde veldig mye inntrykk på meg var han der William Ford. Det begynte allerede når han skulle kjøpe slavene, når de akkurat hadde kommet inn og blitt satt ut på markedet og sto der foran de som skulle kjøpe da. Så kommer William Ford og han vil kjøpe Mr. Northup og Eliza, men han har ikke lyst å splitte barna. Så han har lyst å ta med barna, men han får ikke lov, eller han, de mener at det blir for dumt å ta med de for de er udugelige når de er så små. Så det ender opp med at han bare tar Eliza og Mr. Northup da. Men det som er, at etter at han ene kompanjongen som hjalp han, William Ford, hadde lyst å drepe Solomon Northup, så sendte han han til en annen gård for det var ikke trygt for han å bo på den gården lenger. Så han sendte han til en bomullsgård heller. Men dette er på en måte veldig fint gjort, selv om slaveriet er forferdelig, så finner du noen glimt av de fine folkene der, som gjør at fortellingen på en måte kan ha en liten positiv vri i seg, selv om den er helt forferdelig. Bass, han og er en veldig fin mann, han er, han er med og hjelper å bygge en låve. Og da jobber han med, han Mr. Northup. Og der forklarer han at han gir beskjed til han slaveeieren Mr. Epps at dette her er jo feil, at hvorfor synes du at de skal jobbe sånn, og sånn og sånn. Også må vi hvite, vi kan bare slappe av. Det er jo rasisme på sitt sterkeste, og han [Bass] mener jo da at slavene og, eller de svarte og hvite kan bli sitt på helt, på helt samme linje, du kan se på de på samme linje. Så jeg synes han viser seg frem som en veldig fin person, og at han faktisk risikerer livet sitt for å hjelpe Mr. Northup på slutten. Det er, syns jeg er veldig fint av han.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Ok, slaveriet blir jo vist som på en veldig brutal måte. Fra og med at han Solomon blir kidnappet, han blir lurt, de skjenker han full på vin og på alkohol. Og så blir han kidnappet på natta, også blir han, uten at han har gjort noe galt, så, og han sier jo selv hele tiden at han jeg er en fri mann, jeg er en fri mann, dere har ikke lov til å gjøre dette her. Men siden han var en helt annen by, en helt annen stat, så hadde han, hadde de lov til å gjøre dette her. Da tok de han og de slo han med noe treverk, så han fikk stygge arr på ryggen. Og dette er jo bare begynnelsen da. Så blir han sendt med en båt, og de frakter da ikke bare de 4-5 som var blitt kidnappet, men da er det jo ganske mange. Satte opp på et slavemarked og det er en eller annen hvit mann som, som blir fleste, de er jo nakne og de viser hvor veltrente de er og sånne

ting. Og viser hvordan de ser ut, og da på en måte slår han litt på dem, og viser at han her er sterk og sånn, og hun her er bra til å jobbe hjemme i huset og vaske og sånne ting. Også er de ganske dyre slavene og, hvis du tenker dette her er for 200 år siden nesten, 150 år siden, og slavene blir solgt for nesten 1000, 1500, 2000 dollar, det er ganske mye penger på denne tiden. Så det var ikke billig, så det er derfor bare de rike hadde råd til å kjøpe slaver og da. Og så, som sagt så når de først blir sendt ut på gårdene, vi kan jo ta eksempel når de er på Mr. Epps sin gård, den der bomullsgården. Der veier de hver dag opp hvor mye de har plukket. Har de plukket for lite, blir de pisket. Sånn som hun Patsey, hun er en veldig liten uskyldig slave, og hun blir mishandlet og voldtatt selv om hun er den beste på gården til å jobbe. Hun plukker i gjennomsnitt 500kg [Kommentar: Eleven mente gram] med bomull hver dag, og det er ganske mye. Og for eksempel han der Mr. Northup som kun plukker, 200kg [Kommentar: Eleven mente gram] til dagen, sant, det er ganske stor forskjell. Og da, selv om hun var den beste på gården og sånn, så hadde hun sniket seg ut en dag, og, eller på fridagen, søndager var fridagen. Da hadde hun gått til en annen gård og fått seg såpe. Fot hun luktet så sinnssykt volde, voldsomt ekkelt at hun hadde reist til, en annen nabogård for å få såpe. Også kommer hun tilbake, ble kjeftet på av han Mr. Epps og Mrs. Epps, hun dama, hun kona til Mr. Epps. Hun sa at han skulle piske hun. De kler hun naken, og henger, henger hun opp til en påle, stiller hun opp til en påle. Også gir han beskjed til han der Mr. Northup at han skulle gå å slå hun. Han slår noen slag, men han vil jo ikke, for dette var helt feil for han. Så til slutt så tar han Mr. Epps og slår alt han kan, og du, det er grusomme bilder, du ser at når han treffer at det kommer skikkelig sånn stygge åpne sår, og det er ganske forferdelig å se på. Og tanken at det faktisk har skjedd er jo ganske forferdelig. Jeg mener i hvert fall det var grusomme, jeg ville nesten ikke se på. Men ja, det er ganske sykt at noen faktisk har samvittigheten at de gjør sånn her. Jeg mener, jeg er helt sikker på at de som gjorde dette her under slaveriet, de hadde, kunne ikke, altså de brøt seg selv ned psykisk i løpet av årene som gikk, at de kunne ikke leve med seg selv etter hvert for det er jo helt forferdelig å gjøre sånn mot andre mennesker. Men selvfølgelig det var grusomme tider for de svarte.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Slaveriet var jo helt forferdelig. At folk fra Afrika ble sendt fra hjemlandet sitt, ofte av svarte folk som solgte de videre, på grunn av denne her trekanthandelen. Sendt opp til USA for å jobbe hele livet sitt som slave. Gjøre de samme arbeidsoppgavene hver dag, dag ut, dag inn. Og hvis du ikke hørte etter, så ble du pisket. Det er forferdelig at det var over, jeg lurer på

om det var 14-15 millioner slaver eller kanskje mer, jeg har ikke peiling. Men det var hvert fall veldig mange, som ble sendt. Og det var, det er helt forferdelig, at bare så mange ble tatt fra heimen sin for å jobbe på gårdene, og gjøre ting de ikke hadde lyst til. Og som sagt så ble jo generasjoner, av for de fleste svarte som kommer fra USA i dag, har jo røttene sine fra at de ble sendt fra Afrika til USA, av følger av sine forfedre som var slaver. Og dette er ganske forferdelig å tenke på at for eksempel oldemoren min var slave her og ble drept, når hun var 60 år gammel for hun ikke kunne jobbe mer for eksempel. Det er jo, jeg synes det er helt forferdelig. Også så vi i timen, så vi en sånn, sånn brosjyre, der de hadde på marked, der de solgte slaver. Og da stod det med stor overskrift: Slaves. Også sto det hva de hette, og hvor gamle de var, og hva de dugde for. Og de som var til salg var de som var på en måte mest verdi i, også kunne du låne slaver av andre eiere. Og helt nederst så kom det som de og solgte, det var for eksempel mat, og poteter og melk og alt sånne vanlige dagligvare-ting. Og det er ganske spesielt å se på, at menneskene hadde så mye mer verdi enn mat. Maten er noe vi trenger for å leve, mennesker som jobber på gården din er ikke noe du trenger for å leve, det er bare en bonus, så slipper du gjøre noen ting selv.

Alt i alt, denne filmen var veldig bra film, han forklarte veldig godt, han viste veldig godt hvordan slaveriet i USA foregikk, hvor grusomt det var. Hvor forferdelig en svart person hadde det. Hvor rasistisk det var, for dette her var jo, du klarer ikke se for deg dette her i dag. Siden i dag så er det likestilling, og, jeg kunne ikke sett for meg at jeg kunne gått på en butikk og kjøpt en svart person. Eller en person i det hele tatt, på lik linje som jeg kunne kjøpe matvarer. Det er jo ganske grusomt. Men ja, alt i alt en veldig god film, jeg lærte veldig mye av filmen.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Emilie

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Hovedpersonen Solomon Northup og resten av slavene, blir egentlig bare fremstilt som om de ikke er verdt noe. Denne her måten de ble satt, sett ned på var egentlig noe de kunne gjøre lite med. Fordi hvis de gikk i mot slaveeierne, så ble de straffet med piskeslag eller i verste fall døden. De her hvite slaveeierne, blir egentlig fremstilt på to litt forskjellige perspektiv i filmen. Den første plassen der Solomon jobbet som slave, hadde han sa, slaveeier som heter William Ford. Her ble han egentlig behandlet ganske bra, og Solomon så ut til å like han her William egentlig ganske godt. William slo han ingenting, han gjorde ikke noe sånn her grove handlinger mot han, men en dag når han var ute av huset, så kranglet Solomon med en av arbeidsmennene til William Ford, som heter John Tibeats. Han lar han henge i et tau en hel dag sånn han så vidt har tåpissene nede i bakken, og klarer så vidt å overleve. Dette som han gjorde da, tror jeg er noe som han her William Ford aldri kunne gjort, derfor vil jeg egentlig si at han her John Tibeats var litt lik de neste slaveeierne som Solomon får på den neste plassen han er på.

Den neste plassen Solomon kommer på, så er det Mr. Epps som er slaveeier. Og han behandlet slavene på en mye grovere og grotesk måte enn det William Ford gjorde. En annen person som jeg la spesielt merke til i filmen, som egentlig ikke går under noen av disse to kategoriene jeg har snakket om, det var Bass. Han var hvit i huden, men han så ting fra slavenes perspektiv. Han var rettferdig, og turte å stå opp mot slaveeierne. Bass blir og redningsmannen i filmen, siden det er han som klarer å få sendt brevet som Solomon har skrevet til familien sin. Det tydeligste, sånn perspektivet som kommer frem i filmen er dette her "slave - herre" perspektivet. Sett fra slavenes perspektiv, er det det å liksom bli eid av noen andre som kommer frem, og det å leve i undertrykkelse. Fra slaveeierne sitt perspektiv, spesielt den her siste plassen som han var, er det det å ha kontroll og styring over andre mennesker, og utnytte deres arbeidskraft.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Det er to personer i denne filmen som gjorde mest inntrykk på meg, det er Solomon og Patsey.

Det at Solomon kom fra en rik familie, og blir kidnappet i det han skal skaffe seg en ny jobb syns jeg var sykt urettferdig å se på. Det gjorde sterkt inntrykk på meg når han ble kastet ned i kjelleren og pisket til blodet sprutet av han. Det å bare se hvordan livet hans egentlig ble helomvendt var bare veldig trist å se på og gjorde sterkt inntrykk. Jeg syns og at han er en tøff person, fordi av og til tør han å si i mot slaveeierne, men av og til måtte han bare bite det i seg for å kjempe for livet, for å ikke bli hengt eller drept på en annen måte. Jeg syns og det står respekt av måten han klarte på en måte å beholde roen i tolv hele år som slave, fanget inne der. Det å se at han selv visste at han var en fri mann, men ble rett og slett tvunget av slaveeieren til å si at han var en svart neger som ikke var verdt en drit. En av de verste scenene i filmen som skjedde med Solomon var da han ble hengt, og det var en av de få gangene han faktisk turte å si i mot slaveeierne så blir han straffet på den måten. Det var utrolig trist å se på.

Patsey var og en slave på den samme plassen som Solomon, og hun og gjorde veldig sterkt inntrykk på meg. Hun var en ung jente, men hun jobbet så hardt og var veldig disiplinert i det hun gjorde, og det var ganske trist å se hvor lite hun fikk igjen for denne harde jobbingen. Hun var den som plukket mest bomull hver dag, og å se hva hun fikk igjen for dette her var egentlig bare veldig trist å se på. På grunn av Patsey sin personlighet, og for hun jobber så hardt, så likte jo mr. Epps hun her veldig godt da. Hun fikk veldig mye skryt av han, men det som var trist å se på var at denne unge jenta ble seksuelt misbrukt av mr. Epps. Det at mr. Epps likte Patsey så godt, gjorde jo og at Mrs. Epps ble veldig sjalu på Patsey, og det gjorde at hun utførte mange grove handlinger mot Patsey. En kveld når alle var samlet i stua, og de danset og hadde det gøy, kom da mrs. Epps og heiv ei glassflaske i, rett i ansiktet på Patsey. Jeg fikk helt vondt av å se på det, og i tillegg en annen kveld, ikke så, det var ikke så veldig lenge etterpå, så kom hun, jeg vet ikke helt hva hun tok i ansiktet på henne, men hun brant henne med et eller annet i ansiktet i hvert fall [Kommentar: eleven kommenterte senere at hun fant ut at Mrs. Epps rispet henne opp med neglene sine]. Så egentlig generelt måten Patsey ble behandlet på gjorde veldig sterkt inntrykk på meg, og disse handlagene som hun ble utført med, og det å generelt være en slave, gjorde det at hun ble så deprimert at hun ønsket å ta sitt eget liv. Så det var veldig sterkt når hun spurte Solomon om han ikke kunne ta livet hennes.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Slaveriet som system blir i filmen vist på en brutal og grotesk måte, og det viste at hvis du var svart, og ikke hadde papirer på hvem du er, så ble du som regel satt inn som slave. For eksempel så ble Solomon tatt fra alle papirene hans da han ble kidnappet, og da hadde han ingenting han skulle sagt. Selv hvor mange ganger han sa at han var en fri mann, og identiteten hans, hadde han ingenting han skulle sagt mot slaveeierne. I filmen legger de heller ikke skjul på hvordan virkeligheten var, for mennesker ble faktisk solgt akkurat som en vanlig vare. De måtte jobbe beinhardt disse her bomullsplantasjene, og arbeidsdagen var kjempelang. Hver dag ble de målt opp etter hvor hardt de hadde jobbet. Hvis de ikke hadde nådd det som slaveeierne hadde satt som målet ble de straffet med piskeslag eller annen type vold. Systemet i filmen blir vist som noe som egentlig virker utenkelig for oss i dag, men det er jo dette her som faktisk har skjedd. Når jeg så på filmen så fikk jeg klump i magen av å se på hvordan hvite menneskene kunne behandle disse svarte menneskene da, på den måten, hvordan vi mennesker kan behandle hverandre på den måten der, er helt sykt.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg har masse tanker om slaveriet på 1800-tallet, men jeg forstår egentlig ikke helt hvordan dette her kan være virkelighet, hvordan vi mennesker kan være så stygge med hverandre. Jeg får vondt inni meg av å tenke på hvordan mennesker ble behandlet, og hvordan de bare kunne holde mennesker i fange på den måten. Den måten de kunne mishandle andre mennesker som egentlig er like mye verdt som de, så grovt, nei jeg har egentlig ikke ord for det. Jeg vil egentlig bare beskrive slaveriet på 1800-tallet som brudd på alle menneskerettigheter. For å bli holdt i fange, og jobbet så hardt som de gjorde, fikk de absolutt ingenting, de fikk så vidt mat til å overleve engang. At det faktisk bare er 200 år siden det var virkelighet er faktisk bare helt utenkelig å tenke seg til. 200 år siden, det er ikke så lenge. Det jeg sa om brudd på menneskerettigheter, slavene ble ikke behandlet som et menneske engang, de ble behandlet som en gjenstand. Slavene ble lagt ut for salg, akkurat som en vanlig vare på butikken. Det fantes til og med flere reklameplakater, om at så, slavene både var til salgs og til leie, på disse plakatene stod det navn, alder kanskje, og hvor flinke de var til å jobbe, så var det rett og slett de som bydde høyest som fikk kjøpe slavene. Bare tanken på at det var reklameplakater for salg av mennesker for 200 år siden. Tanken på sånne plakater om salg av mennesker i dag, er jo helt utenkelig egentlig, men på den tiden var det faktisk normalt å se en plakat henge opp. Filmene *12 Years a Slave* har gitt meg et annerledes og bedre syn på hvordan det faktisk var på denne tiden, hvordan slavene

levde. Filmen har hvert fall gitt meg et litt annerledes syn på hvordan slaveriet på 1800-tallet faktisk var. Jeg visste det var galt, men jeg visste faktisk ikke at det var så ekstremt. Og det er ganske vanskelig å ta inn at det faktisk er så kort tid siden disse afrikanerne ble fraktet til USA og tatt inn som slaver.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Oline

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Da vil jeg først og fremst si at det er gjerne eller det er jo slavene og slaveeierne sine perspektiver vi ser fra. Slavene fremstilles egentlig veldig, eller for det meste likt, men det er jo og forskjellig fordi altså noen jobber kanskje hardere enn andre og prøver å stå på selv om de vet, eller de vet jo ikke hva framtid de egentlig har, mens andre er mye mer, prøver å kjempe imot, syntes det er veldig trist, veldig leit og klarer på en måte ikke å gjøre den innsatsen som slaveeierne forventer da. Og det gjør jo da at de gjerne ender opp med å bli mishandlet, pisket og sånne typer ting da. Og det kommer jo på en måte fram med blant ulike slaver i filmen, både som Solomon som er han vi på en måte følger mest og som er veldig hardtarbeidende, men og til slutt klarer å bli reddet fordi han klare å snakke for seg og på en måte kjempe for sitt, men han gjør det på en sånn måte at slaveeierne ikke legger så fort merke til det da. Og ellers har vi jo vel hu Eliza ja, som og var slave, og forskjellen på hun er at hun jobber, men hun er så sykt nedbrutt etter å ha blitt fratatt ungene og klarer da ikke å på en måte jobbe så bra som det da forventes. Og hun blir da straffet på grunn av dette og vi har og hun unge jenta Patsey som er slave. Og som blir fremstilt som på en måte favoritten til slaveeieren sin, Mr. Epps. Og hun jobber ekstremt hardt, men det viser og på en måte at det ikke alltid lønner seg å arbeide så hardt, for selv så lydig hun er og så mye som hun jobber, så blir hun allikevel mishandlet og ikke behandlet bra da og verdig i forhold til den eller det arbeidet hun utfører.

Og slaveeierne de er det og mye forskjell på. Der noen, de er på en måte mye mer strenge når det kommer til arbeiderne sine, enn det andre er. Og her og varierer det på om de har respekt for slavene, eller de fleste har ikke respekt, men der er mange hvite, det er ikke slik at alle hvite ikke liker de svarte. Det ser vi blant annet med han Bass som jobber hardt for å bygge hus og på en måte syntes det er heilt greit at Solomon er med. Men han velger å stille opp for Solomon og hjelpe han, og han er liksom ikke for da at slavene blir behandlet så dårlig som det de gjør. Men i motsetning så har vi Mr. Epps som er en slaveeier, for Bass er ikke slaveeier, men han er hvit og på en måte, ja jobber frivillig da, mens Mr. Epps han er en veldig streng slaveeier. Han syntes veldig, eller han er veldig glad i å vise at han har makt og at han altså viser at han er hvit og at de må gjøre som han sier. Og han er veldig

glad i å piske de hvis det ikke blir gjort det som han da forventer. Og han tar seg bare til rette og behandler slavene sine som eiendom, sånn som han behandler hun Patsey på en veldig fæl måte.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Jeg syntes at hun unge Patsey gjorde veldig mye inntrykk på meg fordi hun er såpass ung, hun er jo på min alder. Og måten hun selv hvor mye hun jobber og hvor hardt hun jobber for Mr. Epps, så ble hun likevel mishandlet. Hun ble likevel straffet og pisket fordi han ble så sjalu på henne når hun gikk til andre, på en måte bare ikke var hans, og han ikke hadde kontroll på henne. Og jeg syntes også Bass gjorde mye inntrykk fordi måten han, altså til å være en hvit mann på den tiden, og måten han stod opp for slavene og på en måte hjalp Solomon. Han risikerer faktisk sitt eget liv for å få sendt et brev for Solomon, og gjør sånn at han kan komme hjem igjen, og det syntes jeg er sykt sterkt å se. Og jeg syntes og det er veldig sterkt å se Mr. Epps som er slaveeier på en måte, hvor lite medfølelse han har for slavene og på en måte bare se hvor fælt han behandler dem. Det er så sterkt å se at han altså behandler dem som eiendom og har null respekt. Og det er det samme hvor hardt du jobber, det er egentlig bare om han føler for at du har gjort en bra jobb eller ikke. Så jeg syntes han på en måte har, ja, han har null respekt og det er ikke så bra.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Det blir blant annet vist på en måte hvordan slaveriet var i ulike stater. At der i noen stater var lov å ha slaver, mens i noen stater var det ikke lov, og dette kom jo frem for på en måte at i starten eller når der kommer noen hvite menn og på en måte skal lure Solomon til å bli med å spille på et visstnok tivoli, og lurer han sier han skal få mye penger for dette. Men sannheten er jo egentlig at de bare vil ha han over i en annen stat der det er lov med slaver. For der Solomon og familien bor er de frie mennesker, de jobber, de er godt respektert i samfunnet og de har det egentlig veldig bra. Men når han da blir lurt over til en annen stat, så blir han kidnappet og tatt som slave der. Og det viser jo på en måte hvor mange eller hvor store forskjeller det var bare innad i Amerika og på en måte hvor nærme forskjellene var og. Og det blir og vist på en måte at sånn som Solomon som blir kidnappet til å bli slave, og lurt inn i det. Mens litt senere i filmen så blir det vist eller så har de en begravelse

etter en slave som har dødd. Og da sier liksom han ene at ja onkel tok vare på han og sånn, og det viser jo på en måte at det er noen som bare har blitt født inn i slaveriet og de har vokst opp i det. Og at det på en måte varierer, noen kommer inn i det som voksne, noen har levd hele livet som slaver. og det kommer og tydelig frem hvordan på en måte salget av selve slavene foregår. At det de på en måte bare samler folk i et rom eller hvor som helst egentlig, men og så på en måte må slavene stå nakne med en gjerne en lapp på seg eller noe lignende. Mens det kommer rike, hvite folk og skal se på de og på en måte tenke sånn ”hmm, hvem er best for meg?”. Og de som da er slaveselgere skal prøve på en måte å få solgt inn sine slaver eller de de har tatt med seg på båten. Og de bare priser de slik som de selv har lyst, gjerne prøver å prute prisen opp. Og for eksempel sånn når Solomon på en måte blir fraktet av båten og sånn, så ser vi liksom at de blir linet opp og han blir på en måte fortalt at han må spille den her fiolinen sin. For at det på en måte øker, altså da øker verdien på han fordi han har et talent, og det gjør at han er mer verdifull da.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Det var jo at der var en viss trekantandel eller en såkalt trekantandel, der svarte folk ble hentet fra Afrika på noen svære skip. Og forholdene på disse skipene var gjerne ikke så bra. Det var gjerne ja ekstremt mye folk, ikke mat og toaletter, og andre nødvendigheter. Og reisen tar gjerne ganske lang tid. Og de svarte ble tatt fordi engelskmenn eller engelske kolonister trengte arbeidskraft i koloniene sine som de hadde i Amerika. Og de trengte folk som kunne jobbe spesielt da i bomullsåkrene sine, for det er jo det de på en måte har mest av. Og det er jo det de og blant annet sendte som varer i den her trekantandelen da. For det kunne de sende til Europa. Det gjorde jo på en måte og at Amerika igjen da kunne få flere slaver fra Afrika, på grunn av handelen. Så det er på en måte veldig sterkt å se at du hadde, at de hvite bare tok alle rettighetene til de svarte, og de svarte blir bare behandlet som eiendom. Og det er helt fælt å se at det var så lett å på en måte, at slavene ble solgt akkurat på samme måte som om du skulle gått å kjøpt mat. Og det ser vi jo og, de hadde jo salgspakater der det står på en måte, gjerne slaver står først og så til slutt så står det sånn lite sånn ”ja så selger vi og forskjellige matvarer og litt sånn”. Så det var jo veldig fælt å være, veldig urettferdig måte som slavene ble behandlet på. Og det ble gjort helst fordi de hvite skulle føle at de da gjerne hadde mer makt, og skulle få til den her handelen da. Det var alt.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Robin

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Først og fremst så kan vi si at de svarte med en gang i filmen blir framstilt som slaver. Dette ser vi tidlig i filmen hvor de svarte synger og arbeider. Etterhvert ser vi det hvite som bare gir instruksjoner om hva som skjer og da kjøper slaver. Vi kan si at det er to ulike perspektiv, et perspektiv fra de hvite sin side er at de hvite da ser på de svarte som sin eiendom, der de svarte ligger under de hvite og skal følge det herren eller den som eier slaven sin ordre. De blir rett og slett behandlet som en gjenstand på en måte, som et, som et dyr, ikke vanlige mennesker som de hvite. Og dette ser vi tydelig i filmen og, når Mr. Ford reiser til en mann for å kjøpe slaver. Mannen som han kjøper slave av, han forteller hvor gode arbeidere de er og at de er unge og friske og er gode til å følge instruksjoner og sånn for å få solgt disse slavene da. Gjennom filmen ser vi hvordan slavene arbeider og hvordan de går gjennom smerte og sliter seg totalt ut. Dette ser vi når Solomon og Patsey arbeider og spesielt når Patsey arbeider, så jobber hun hardt hver dag, plukker mest av alle, plukker mest bomull av alle, men får ikke noe for det. Gjennom filmen ser vi hvordan slavene arbeider da, og ikke får noe for det og når for eksempel Solomon framstår i starten av filmen som en fri mann så blir han pisket, fordi han går imot de hvite og framstår som at han er en fri mann når han er svart, men det synes ikke de hvite er greit og senere og får vi se at han bli hengt av John Tibbeats på grunn av han ikke, fordi John mente at han ikke fulgte instruksene som Solomon fikk. Så vi ser da at Solomon blir framstilt som en slave, som en slave og en svart mann. Mens Mr. Ford eller for eksempel John som er hvite er "mestre" som er over eller, de som er over de svarte, de som eier for eksempel Solomon som en eiendom.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Karakterene som, eller flere karakterer som gjorde mest inntrykk på meg. Den som gjorde mest inntrykk på meg var Solomon. Og dette er fordi med engang han bli tatt så framstår han som en fri mann noe som ikke var normalt å gjøre, som, noe som var ganske risikabelt når du var en svart mann. Han ble pisket, men for det om så endret han ikke mening med

engang, de spurte han igjen om han var en slave eller de sa han var en rømning, og han ville, og framstod ennå som en fri mann. Han, gjennom filmen så prøver han å få seg fri han prøver å gjøre noe mer enn å bare være en slave, han prøver å sende brev så han mislykkes på tre ganger eller to ganger han får det til tredje gangen. Og gjennom det å prøve å få fram sine meninger om at han er en fri mann gjør at han havner i mange problemer og dette synes jeg er da ganske modig av Solomon som prøver å gjøre noe med det.

En annen som gjorde inntrykk på meg var Mr. Ford som, han var en hvit mann. Han så ut som han hadde medfølelse for de svarte og dette ser vi gjennom filmen i en scene når han skal kjøpe Platt og Eliza, så ber hu Eliza om å ikke bli skilt fra sine barn, og da prøver Mr. Ford å gjøre noe med det for å få det til. Men mannen som selger til Mr. Ford nekter han å gjøre det. En annen scene og hvor Mr. Ford viser medfølelse er når han tar Solomon ned fra treet, som, fra treet som Solomon henger i.

Den siste som gjorde et sterkt og trist inntrykk på meg, det var Patsey. Patsey, som gjorde et så hardt arbeid, men fikk aldri noe igjen for det fordi hun endte opp med å bare få slag fra damen som var sjalu på mannen hennes, hun ble utsatt for voldtekt, og når hun bare skulle gå for å hente såpe for å rense seg selv, for hun hadde vært skitten i flere dager, så ble hun pisket og alt det gode hun gjør får hun ikke noe igjen for. Hun får bare vold mot seg, noe jeg synes er ganske trist.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Da har vi de hvite som er øverst, de hvite som styrer og de svarte som var deres eiendom. De hvite, de bestemmer alt og bestemmer hva de svarte skal gjøre, de svarte har ingen rettigheter og de skal bare følge det de får beskjed om. Og hvis de svarte ikke følge instruksene eller beskjedene eller kanskje løy om noe, så fikk de pisk, ble torturert eller kanskje drept, hengt. Og dette kan vi se gjennom filmen når John mener at Solomon ikke fulgte instruksene som han fikk, så ville han da hente piskan for å piske han. Han begynner å spenne Solomon og kaller han for hund. Igjen så blir de sammenliknet som dyr. Eller så ha vi scenene der Patsey blir pisket i hjel for å hente såpe, at de mener hun lyver. Ja, så, de hvite mente da at det stod i bibelen at viss du ikke fulgte det du fikk, fulgte instruks som du fikk fra lederen, så ville du bli pisket mange slag, 50, 100 og opp til 150 slag. Dette

mente da de hvite stod i bibelen. Dette ser vi gjennom en scene der en mann leser høyt foran mange svarte om dette, og sier da til folket eller det svarte at dette står i bibelen.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Tanker jeg har om slaveriet i USA på 1800-tallet, er hvordan de blir behandlet, hvordan de svarte blir behandlet som eiendom for de hvite eller dyr, gjenstand. De blir ikke behandlet som ”vanlige” mennesker, pisket og torturert og kanskje drept. De ble kalt for hund, neger og så videre. Vi har en reklame fra 1829 der det står, der det står om slaver som er til salg eller leie. Dette var på den tiden ganske normalt. Og litt lenger under så kan vi se navn eller gjenstander som du kan kjøpe. Så du, her kan man se at på den tiden så ble slaver behandlet som gjenstander eller sammenliknet med gjenstander. Som om du skulle gått i en butikk nå og kjøpt mat så kunne du gå til den plassen og kjøpe slaver eller leie slaver som kunne rydde i huset ditt. Og dette ser vi da gjennom denne brosjyren.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Nathaniel

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Da vil jeg først snakke om Solomon Northup. Han var en svart fri mann som ble tatt til fange. Og han ble tvungen til å være slave i 12 år. Under, under slaveriet i 12 år som han opplevde, så fikk vi se hvordan slavene hadde det, hva han opplevde og hva han så, og den vonde siden av slaveriet som han opplevde. Han brukte ulike metoder for å kontakte familie og bekjente i New York, ved å skrive brev uten noe suksess. Personligheten hans er at han er at han er en ganske sterk person, han er omsorgsfull og ressurssterk mann, som liker å ta hensyn, men og står opp for hva som er rett og hva som er galt.

Den andre personen heter Edwin Epps. Han var en slaveeier som var kjent for brutal vold. Han liker å voldta en slave som heter Patsey hvor han forundrer henne. Selv om han er gift, så gjør han dette fortsatt. Hvordan han blir fremstilt som person i filmen er at han er utro, arrogant og han har et sykt temperament. Han er og ganske urettferdig, og ganske, og har ganske lite medfølelse.

Den tredje personen som er Patsey. Patsey er ei jente som er ganske arbeidsom, og er ganske driftende jente og hun plukker mest bomull enn alle sammen i plantasjonen. Hun blir seksuell misbrukt av slaveeieren Edwin Epps og hvor hun konstant blir angrepet av elskerinnen til Epps. Personligheten hennes er at hun er ganske sterk, arbeidsom, utholdende og hun er en ganske sterk person som har en sterk toleranse for andre.

Bass. Bass er en reflektert mann som klarer å se ting fra et større perspektiv. Han er rettferdig og hjelper slavene med å arbeide. I forhold til andre hvite folk i den tida, hvor de bare sto og så på slavene som arbeidet og uten at de hjalp særlig til. Hvordan han er som en person er at han er ganske omtenkso, rettferdig og reflektert mann.

Mrs. Epps, Mrs. Epps er altså konen til Edwin Epps hun har ganske lite nåde for slavene og liker å være rundt dem, men hun behandler det, hun behandler de som hennes leker og er en veldig voldelig dame hvis hun må. Som f.eks. kastet hun et krystallglass på Patsey siden hun var sjalu, men dette er også forståelig for hennes perspektiv da. Edwin Epps var i et ekteskap hvor han var utro hvor det var ganske bevisende som gjorde at Mrs. Epps reagerte som hun gjorde. Men jeg synes at det ikke burde å gå utover Patsey, men utover Edwin Epps, men hun prøvde å snakke med ham om dette, men han sa at han ville velge Patsey over henne og sende henne tilbake til landsbyen hennes som han fant henne i.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Jeg vil nok si at Patsey gjorde nok mest inntrykk på meg. Dette er fordi jeg synes hun er en ganske sterk person. Hvorfor jeg synes hun er en sterk person? Jo, når jeg tenker meg om livet hennes så er livet hennes ganske dårlig, kjempe dårlig. Hun har ikke noe familie å gå til, hun blir seksuell misbrukt av slaveeieren og hvor hun, og hvor hun konstant blir voldeliggjort av hans elskerinne og slaveeieren hans selv. Det som gjorde til, det som gjorde at hun var en spesiell person var at selv om hun hadde vært slave i alle disse årene så var hun fortsatt sterk. Hun var den slaven som var mest driftende, mest arbeidsom og mest disiplinerte slaven. Hun plukket mer bomull enn alle andre slaver i plantasjonen. Og jeg tenker, når en person blir så misbrukt som hun ble, så urettferdig behandlet som hun ble, og så konstant latterliggjort som hun ble i forhold til andre slavene, men hun klarer fortsatt å jobbe hardere enn andre, var mer disiplinert og var mer driftende. Og jeg tenker hva som var motivasjonen hennes? Hvordan klarte hun å gå igjennom dette? Hvordan klarte hun å være så sterk person? Og så tolerant? Og jeg tenker at hvis det hadde vært andre personer i hennes situasjon, så hadde de ikke klart å arbeide like godt som hun. De hadde ikke klart å være like motiverende, men hun var en unik person som var ganske ster og ganske god mental tankegang, som gjorde at hun klarte å gjennomgå dette, men selvfølgelig hadde hun jo perioder der hun ville ta selvmord, og hun hvor hun spurte Solomon, om, om han kunne drepe hun. Og dette er jo ganske forståelig. Når en person snakker om dette så vet vi jo at tankegangen deres er ganske deprimerende og de må ha lite motivasjon, og lite disiplinerte, men hun var unik og ikke som alle de andre. Og dette gjorde at hun vekket et sterkt inntrykk på meg da.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Det jeg husker ifra filmen var at slaveriet, [var] hvordan systemet var, at fordi de fanget slaver der de får nye navn og hvis jeg husker rett, så fikk de nye personnummer og. Et eksempel var når Solomon ble tatt til slave og fikk nytt navn som var Platt. Når de ropte opp navnene til slavene så ropte de ikke opp med det opprinnelige navnet, men de ropte opp med slavenavnene, og så om slavene reagerte, og hvis de ikke reagerte så ble de slått, som at de måtte vite at dette var navnet deres, dette er et eksempel. Et annet system for at slavene blir tatt i en utvisning i et hus hvis jeg husker rett og der de står nakne som produkter, og hver hvit mann kan komme inn og se på alle slavene, og se hva som, hva han vil ha, om han vil ha en som ville jobbe i plantasjonen, om han vil ha ei som var barnevakt eller han ville ha ei

som var husholdningshjelp. Det var slaver fra alle aldre, alle kjønn og alle forskjellige fysiske tilstander.

Et annet eksempel var at når det var en hvit man som kom inn i det huset og så på slavene så var det en forhandler som prøvde å snakke med han og prøve å selge slavene da. Og den mannen som skulle kjøpe slavene var på utkikk etter slaver som kunne jobbe hardt og godt, og der klarte forhandlerne, forhandleren å sende, selge en gutt som var fysisk sterk og sunn. Og dette gjorde at han kjøpte gutten. Et, andre ting var at de som solgte slavene brydde ikke seg om de ble separert av familier, som eksempel var Eliza som hadde to barn som sa at hun kunne gjøre alt for å være med ungene hennes så lenge de ble separert. Men de gjorde det, og de tar ikke hensyn til andre slaver. De tar ikke hensyn til familier, de tar ikke hensyn til hvordan de føler, de vil bare selge. De vil bare selge slavene for best mulig pris og få kvitt dem.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Når jeg tenker meg om så har jeg ganske, ganske mye tanker om slaveriet i 1800-tallet. Og dette er ikke bare ut ifra perspektiver jeg ser nå, men jeg prøver å leve meg inn i hvordan de tenkte, hvordan de hadde det. Men det som skremte meg mest var at hvor oppskrudde menneskene var og kan være, hva makt kan føre menneskene til, hvor stygge vi kan være imot hverandre og hvor brutalt det var. Det som skremmer meg mest var at dette jo bare for ca. 200 år siden, og dette er ikke så lenge siden, det er noe vi husker ifra tiden der det var faraoene og der når det var slaveriet, når de skulle bygge pyramidene, når det var så lenge siden, og dette var nesten det som skjedde om igjen, og det var ikke så lenge siden. Jeg hadde ikke vært så like skremt hvis det var 1000-2000 år siden, men i og med at jeg trodde at menneskene hadde fått mer kunnskap og det hadde de, mer kunnskap og mer forståelse for verden og mer samarbeid som kunne gjøre at de kunne se verden i et større bilde, men fortsatt makt og det egoistiske vi har i menneskene, hva det kan føre oss til, og hva et liv hadde å si for slavene, hvordan de kunne behandle hverandre og hvordan de så vårt egen rase som et produkt og ikke som et verdi som menneske da. Og jeg tenker og hvordan slavene måtte ha det, de er jo mennesker slik som oss. De har jo følelser og tanker som oss og hvordan de klarte å gjennomgå dette og hvordan de følte seg. For vi klarer jo å føle alle følelsene som slavene klarer å føle og det gjør vondt inni meg å tenke på og prøve å sette meg inn i perspektivet eller situasjonen slavene måtte ha vært i. Men jeg er glad for at de ikke visste bedre da, at de ikke visste, at de hadde, kunne ha et bedre liv utenom, heldigvis. Men det

gjorde jo Solomon. Han visste at hun kunne ha et bedre liv utenom og jeg tror at det gjorde at han var mer, var mer sårbar for dette da, for han visste at det finnes en bedre plass for slavene, for svarte folk utenfor dette. Og til slutt så tenker jeg på menneskesynet hvor, hvordan vi tenkte og hva, lite empati og kunnskap kan føre til at vi kan gå så langt at vi kan drepe vårt egen rase eller utnytte vår, de til vårt eget beste.

Oppgaver til monologen om *12 Years a Slave*

Elev: Ella

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Da kan vi begynne med hovedpersonen som er forfatteren av boken *12 Years a Slave* som senere har blitt filmatisert. Dette er da Solomon Northup som får slavenavnet «Platt». Han ble født som en fri mann i New York og hadde familie, var gift til Anne Hampton Northup og hadde tre unger. Her levde han i velstand, men han ble senere kidnappet og sendt til sør der det enda var lovlig med slaveri, og satt som slave. Han hadde utdanning og kunne lese og skrive, og han var veldig likandes og intelligent, som ga han høyere posisjoner og fordeler som for eksempel han fikk gå å handle, han fikk en fiolin som gave og han ble mer likt. Men så var det også noen ulemper, og det var da at en av de som jobbet på farmen til William Ford, som er John M. Tibbe syntes han [Solomon] var for smart og ble nesten mer likt av plantasjeeieren enn han ble. Og derfor så ble han skikkelig sint på han [Solomon] og prøve å ødelegge for han, og prøvde da å drepe han og henge han.

Så er det da kidnapperne til Solomon som er Merrill Brown and Abram Hamilton. De løy og sa at de var medlemmer av et sirkus og trengte noen som kunne spille musikk. De sa han skulle få veldig godt betalt, og hvis han var med på denne «touren». Og så hadde de middag og de så ut som de koste seg, men så dopa de ned Solomon og ga han til slaveselgere. Dette viser jo da at de her er veldig løgnaktige personer, ikke har medfølelse, ja skikkelig slue og onde, men de var veldig gode sånne skuespillere da, fordi de får jo, virker jo veldig troverdige og det virker som de koser seg når de har middag og sånn, selv om de vet at de skal kidnappe han. Og her også viser det at Solomon er veldig godtroende, ettersom han sa senere til noen andre slaver at han ikke trodde det var Merrill Brown and Abram Hamilton som hadde kidnappet han fordi de virket så snille, men det viste seg jo at de var de.

Og så er det James H. Burch, og han var den personen som da solgte Northup til slaveri. Ja, han var skikkelig fake person og når du ser at det liksom skal selge slavene så står han og finner opp historier om hva de er gode på og stiller de opp nakne til utstilling og skal selge de, noe som bare er veldig ekkelt og ubehagelig for slavene. Og her viser det at han ikke har noe medfølelse eller medmenneskelighet for slavene da.

Så er det på den her båten og alt det der så møte Solomon Eliza, og hun har unger som hun blir lovet av James H. Burch at hun får lov å være i lag med. Men dette stemmer ikke, og de blir splittet. Og da blir hun veldig lei seg, hun klarer ikke holde inne hvor lei seg hun

er, hun sitter og griner og hylar, og såne ting, noe som gjør at hun som slave ble veldig udugelig, og ble da solgt videre og sikkert drept på en ny sånn plantasje.

Og så er det da William Ford, som er han som kjøper Solomon. Han var snill mot slavene sine, men du får vite i filmen at han har ganske mye gjeld, og da er de avhengig av gratis arbeid, for å få råd til å drive plantasjen sin. Han prøver jo da å være snill med alle slavene og han lar Northup vise at han kan frakte tømmer lettere ned elva enn å bære det, og det er da han får en fiolin som takk.

Og så på denne farmen så var det han jeg snakket om tidligere [Kommentar: Så etterpå at eleven bare så vidt har nevnt denne personen] som er John M Tibets som jobber. Og han syntes ikke, han syntes ikke noe om at Solomon var så god og så smart og fikk så mange fordeler han fikk, og det var derfor han prøve å henge han. Han virker som en helt jævlige person, han er ond, vil være bedre enn alle andre, og er skikkelig nedlatende og spydig mot slavene.

Så er det Edwin Epps. Det er da Solomon sin andre eier. Han er veldig ond og inhuman. Han liker å bryte ned slavene sine. Han vekker de midt på natten og skal få de til å danse og han er hele tiden full, og han voldtar også Patsey som er ei jente, eller ei dame som jobber på plantasjen. Dette fører da til konflikt mellom Edwin Epps og dama fordi hun blir sjalu på at han liker Patsey bedre enn hun.

Og så er det da Patsey som er skikkelig søt snill dame. Hun er den som plukker mest bomull på plantasjen og det er derfor Edwin Epps liker henne så godt. Og hun blir da voldtatt og vil til slutt ende livet sitt, men Solomon vil ikke hjelpe henne med dette. Og hun blir senere da pisket og slått på grunn av at Mrs. Epps er veldig sjalu, og ja, så hun går gjennom mye, mye vold.

Og så ulike perspektiv da er det jo at slaveeierne, eller, eller en til person vi kan ta er Bass. Det er da Brad Pitt som spiller Bass. Han er sånn tømmer og jobber på den farmen i lag med Solomon hos Edwin Epps. Og da, han er skikkelig snill, han tør å si ifra om hva han tenker, han sier rett til Edwin Epps at, at slaveri ikke er innafor, og at alle mennesker er like. Han blir da venn med Solomon og sender brev om at hvor, om at Solomon er kidnappet til kontaktene hans i New York, som er da det som gjør at Solomon til slutt blir hentet og sendt hjem. Han er skikkelig lojal, og snill, og er veldig menneskekjær. Han har i hvert fall veldig, veldig mye empati og virker som den eneste oppegående hvite mannen nesten i denne filmen her nede i sør da.

Ja, og så er det perspektiv, da kan jeg egentlig begynne med Bass sitt perspektiv. Han ser, han ser at dette er feil, han ser at slaveri er noe som ikke burde vært, og han gjør alt han kan da for å hjelpe. Han skjønner ikke hvordan noen kan ha slaver, og synes dette er veldig forferdelig.

Og så er det perspektivene til slaveeier, eller slaveselger James H Burch. Han ser jo ingenting feil med det han gjør, det er jo han som får folk til å kidnappe slaver og selger de videre. For han så er dette bare dagligdags, det er jobben hans å kidnappe slaver og selge de.

Og så er det da synspunktet til slaveeier, første slaveeier, som er William Ford. De virker som han skjønner litt at det er feil å ha slaver, men det er bare så vanlig der at han ikke har noe annet valg enn å gjøre det. Så perspektivet hans er litt sånn, han hadde sikkert ikke hatt slaver hvis ikke han på en måte måtte for å klare dette.

Og så er det da han som jobber der som er John M Tibeats. Hans synspunkt er jo bare at alle slaver er dumme, de skal, de skal ikke si noe, de skal ikke gjøre noe, de skal bare undertrykke seg og han ser ikke at dette er feil. Han slår jo, ødelegger og alt sånn for Solomon, og det virker nesten som han feiler noe for han er jo så spesiell og sint, og tenker at han skal henge Solomon for at han var litt smart.

Og så er det da Edwin Epps som er den andre eieren. Han og har et synspunkt der slaveri er helt fint, helt flott, men i tillegg til dette så elsker jo han å psyke ned slavene med sånn å vekke de og sånn. Så han vil jo egentlig bare bryte de ned mest mulig, og ødelegge mest mulig for dem.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Og da må nok det bli Bass, fordi at han er så utrolig snill, og det at han er i sør der slaveri er helt vanlig og jobber på farmer der det er slaver, men fremdeles klarer liksom se at slaveri er feil og at det er noe som ikke burde fantes, og at det bør stoppes og alt sånn er veldig bra. Han er barmhjertig. Han har i hvert fall stort hjerte og er snill og empatisk, og han ser at det er urettferdighet i Solomons og de, eller i Solomons og de andre slavene sin situasjon. Og han risiker seg selv for å redde Solomon med å sende brev. Selv om at han egentlig ikke måtte gjort dette. Og det jeg synes egentlig var mest bra med han er jo da at, eller det som gjorde mest inntrykk på meg var at han torde å stå opp, og bare si rett til Edwin Epps at dette er ikke greit, dette kommer til å slå tilbake på deg, en dag så kommer det til å være slutt på slaveri, og det du gjør er feil, og at han ikke var noe «bedre» eller hadde noe mer intelligens enn andre, og at han ikke skulle behandle mennesker som dyr, og at dette da var synd. Og at ja,

at det kom en dag der det her kom til å være slutt. Det satte veldig inntrykk at han torde å stå opp i den situasjonen han var i.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Slaveriet som system blir jo vist at slaver har ingen rettigheter, det er jo en eiendom, det er gratis arbeid. Mange klarer ikke å se at dette er feil fordi de er så desperate etter penger og at gratis arbeid er jo bare positivt for dem. De behandler de som slavene ikke har følelser og det virker jo nesten som at slaveeierne er de som egentlig da ikke har følelser. Og ja, slavene blir behandlet som dyr, og du kunne gjøre hva du ville med dem. Og vi ser jo at dette i sør da var veldig utbredt, det var veldig vanlig, det, det var ingen som kommenterte eller sa noe, ikke noen som handlet, ingenting. Det var bare helt vanlig at de [slavene] måtte gå med slike skilt for at folk skulle se at de var slaver og ikke bare hadde stukket av og sånne ting. Og det var ingen andre utenom Bass som faktisk hadde noe å si på dette. Og du ser jo og at det var jo helt vanlig for de å piske de og være voldelige med dem, og de skyldte på de om at, om at avlingene ikke gikk som de skulle.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg synes at slaveriet på 1800 tallet var helt forferdelig, og jeg klarer ikke å tenke meg hvordan det var, fordi det er jo helt umenneskelig og inhumant å behandle slaver, mennesker på den måten som de gjorde som slaver. Selv om det da var vanlig på den tiden der i sør så skjønner jeg ikke at de ikke så dette var feil, fordi jeg føler at det er noe du er medfødt med som menneske å se at du ikke skal behandle andre individ med følelser på den måten uansett. Så jeg, ja jeg synes egentlig bare at det var veldig forferdelig måten de gjorde alt på og at de ble behandlet som eiendom

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Andrine

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

De ulike karakterene først. I filmen så møter vi Solomon, han blir kalt Platt som på en måte er hans slavenavn. Han er en veldig sønn sterk personlighet, selv om han på en måte, han går gjennom mange harde og vanskelige ting, så holder han ut. For alt han tenker på er at han må komme seg, han må liksom akseptere dette, han må komme seg hjem til familien sin. Og han vil, han synes jo alt dette er helt feil og han blir ganske sure. Og så møter vi og Edwin Epps, eller Mr. Epps som det han heter, som er den siste slaveeieren, Solomon har, og han er veldig slem og veldig stygg. Han bryr seg bare om at han eier Solomon, han er liksom veldig sønn du gjør som jeg sier, og hvis ikke så «ditt». Han mishandler ganske mange av de av de så slavene sine og han er veldig brutal, han voldtar for eksempel hun ene, den ene slaven og alt sønn, og han er et veldig slemt menneske. Også og får han Solomon til å piske Patsey, fordi Solomon synes det er feil så med mindre han pisker hun så dør Solomon så han på en måte.

Og så er det og en som heter John Tibbeats, som er en, han jobber på en måte som sjef, han sjefer over slavene. Det er ikke han som eier de, men det er han som på en måte styrer de. Og han blir veldig sur, han jobber for han Mr. Ford, og han blir veldig sur på Solomon fordi Solomon kommer med ideer og sier vi kan for eksempel bygge en bro her eller ikke en bro, men han sier vi kan, hvis vi lager en liten flåte så kan vi frakte de over elven i stedet for å bære de og det vil vi spare tid på, og forskjellige ting. Og da blir han veldig sur for at han sier i fra. I tillegg sier også Solomon for han John, han behandler slavene ganske dårlig, han har ingen respekt for dem, han liker at han er deres sjef. Så når Solomon gjør noe så sier han sønn «nei, du tok feil spiker, og dette er feil og det går for sent», selv om Solomon har gjort akkurat det han har fått beskjed om, og derfor så ødelegger han ting og da klikker Solomon. Og så når Solomon slår han tilbake igjen så blir han kjempe sur og skal henge han og sånne ting og da kommer han Mister Ford inn som eier Solomon på en måte, og han er på en måte da sjefen til han John, så han sier til han at du får ikke lov å gjøre dette, og så hjelper han Solomon. Men siden han har tatt opp lån på en måte for å kjøpe Solomon, så kan ikke han slippe han fri selv om han forstår, eller når Solomon prøve å fortelle at han egentlig er en fri mann, så kan han ikke hjelpe han helt for han har på en måte brukt så mye penger på han, så det er jo litt dumt. Så han Ford, er jo egentlig en bra mann, men så er han egentlig litt ikke

bra [Kommentar fra elev: Han er ikke bra]. Han sender liksom, når han selger han [Solomon] videre til Epps, så er det fordi han er redd for at han John skal drepe Solomon. Så derfor så er han jo litt snill, men så er han litt slem og.

Og så er det Patsey, må jeg jo si litt om. Hun er en slave som bor på den siste gården som han er på, hos han Epps. Hun blir voldtatt og piska og alt, og det er helt grusomt, men hun er veldig sterk. Hun er veldig sånn, «sånn her er livet, jeg er en slave, sånn er livet». Selv om hun hater på det og synes det er skikkelig, liksom feil, så ender hun fortsatt opp med at hun setter sine egne tanker til sides og setter seg selv til sides, og er litt fraværende fordi hun faktisk hun har en jobb å gjøre og sånn er det.

Det blir og vist flere perspektiv i filmen. Vi ser hvordan de hvite folkene så på slavene eller de som på en måte eide dem, at de så på dem som bare gjenstander som de kunne kjøpe og selge. Vi ser også perspektivet til slavene selv, som følte at, altså det var jo helt grusomt, men også de som hadde blitt oppdratt til å være slaver så jo på dette som om ja, sånn er det, sånn har vi det, vi er, vi er nødt til å leve sånn, vi må bare leve med det. Når han ene sa det, slaven sa til Solomon, en han møtte på en båt, så sa han du, sånn her er det, ikke si noe i mot det.

Og så ser vi også perspektivet til de slavene som på en måte har vært frie som vet det hvordan det er, at de forstår at dette er jo feil, dette er jo helt grusomt, og så ser vi for eksempel han Bass, som sier at det er helt feil og at det, ville du ha, ville du ha blitt pisket liksom og han setter foten ned og hjelper Solomon og sånn, for han ser at det er feil. Så det er jo noen, på en måte hvite som ser, ser at det er feil og.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Det var Patsey, fordi hun, hvordan hun var så sterk, og liksom selv om hun hadde det helt forferdelig, så var det sånn livet hennes var, selv om hun var den beste til å plukke bomull, så var det hun som fikk på en måte mest smerte. Hun, når hun hadde fridag og gikk på besøk til nabogården for å kjøpe såpe fordi at hun fru Epps ikke ville gi henne såpe, fordi at hun likte ikke at Mr. Epps likte hun, så blir hun pisket fordi at hun ikke fikk lov å gå vekk. Og så blir hun liksom, selv om hun på en måte ikke, hun liker jo ikke det, hun er veldig i mot det, hun vet at hun ikke fortjener det, men hun vet og at hun ikke kan gjøre noe med det, sånn er det. Hun, hun, har havnet her og hun må liksom bare være sterk. Og så også ble jeg veldig, Mr. Epps, satte veldig stort inntrykk eller liksom, for han var så sykt brutal og

bare tanken på at folk har vært litt sånn som han på den tiden, er helt ekstremt. At folk har greid å være så hjerteløse, og så brutale. Det er helt ekstremt og hvis folk alle, alle slaveeiere, nesten, var sånn, så må det ha vært helt forferdelig. Det, det er bare så ekstremt.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Da er det jo litt det at når de, hele det der opplegget at de måtte stjele slaver etter de sluttet, etter det kom en lov om at det ikke var lov å kjøpe slaver fra Afrika lenger så da måtte de selge innbyrdes, og hvis de da trengte flere, så kunne de bare stjele, så stjal de bare, for en mørkhudet hadde liksom ikke rettighetene på sin side. Og når de solgte dem så skiller de for eksempel, hun moren som ble stjålet med ungene sine når de var i det der handelshuset, hun, Eliza heite hun, når hun var med ungene sine, så sier hun sånn «ikke ta ungene mine, og ikke skill oss», og da skille de dem liksom, og hun tar. Han gutten er verdt mye mer, så han ville de selge for seg og «blablabla». Og hun får ikke lov å være med ungene sine. I tillegg og, så når de kommer på disse gårdene, så blir de bare dumpa inn i store hytter og de blir solgt rundt omkring. Mr. Ford tar liksom opp lån for å kjøpe en slave, og så må han, så selger han han igjen, og så er det liksom bare en, det er liksom bare de som styrer på hvem som skal ha dem og han Epps, har hatt så dårlig avling, så han trenger ikke så mange slaver, så da jobber de hos en annen slaveeier, han leier de på en måte ut. Og måten, de blir jo mishandlet på når de ikke gjør det de skal.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Nei, jeg tenker egentlig bare at det er helt ekstremt grusomt hvordan de kan, hvordan de kom på dette med hele, hele opplegget, at de skulle ha mishandlet folk. For jeg forstår at det er noen syke folk som synes at sånne ting er greit, men når et helt folk ser på det som okay. De må jo ha blitt en eller annen form for hjernevasket! Og jeg forstår at om du er oppdratt til å tro at det er slik det skal være, så tror du det er slik det skal være, men det må jo gå en grense på hvor mye en, en ser på som okay. Det er jo litt med at hvis om du jobber med det, så blir du lært til at sånn er det, og hvis du ikke jobber med det så tenker du ikke så mye over det, du ser, altså vanlige folk så jo ikke disse slavene som gikk rundt og hvordan de ble pisket og «blablabla». Det så de jo ikke. De så ikke hvor dårlig de ble behandlet. I filmen så ser vi at det, det var en slave som en gang kom inn, eller det virka som en slave

som kom inn i butikken en gang når Solomon og familien var å handlet ei taske til hun fru Northup, så kommer det en inn i butikken, en mørkudet, og så kommer det en annen og sier sånn ”kom her nå”, og så går de før han får sagt noe, og jeg tror det var et lite hint om at det var en gang en som kom til han for egentlig å spør om hjelp, men siden Solomon hadde det, eller han tenkte ikke over det. Og jeg tror det at folk levde litt i, litt i sånn, jeg tror ikke de var okay med det, sånn som han Bass, han syntes jo ikke det var greit, men siden han på en måte, han visste det jo på en måte, alt det vonde og som skjedde, mens, jeg tror ikke alle tenkte slik at, hvor brutalt det var, at de tenkte, altså de tenkte nok at de slavene har ikke et liv, de har ingen frihet, de jobber uten å tjene penger selv. Og så har vi liksom, han ene presidenten, jeg har glemt hva han heter, som sa at jeg tror ingen av slavene faktisk vil være frivillig, sier ja takk, frivillig til å være slaver, fordi det var jo en del propaganda som var sånn: å det er så fint å være slave, de får hus å bo i, de får gratis mat, de får ditt og datt. Så folk var litt sånn «okay det går fint».

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Elisabeth

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Da begynner jeg med Solomon, fordi han framstilles som egentlig en ganske velstående mann, fordi han har jo et fint hus og han har stiftet familie, han har jobb, kan spille fiolin som sikkert ikke alle kunne på den tiden. Og han virker som en god mann og han er liksom snill. Så han blir jo fremstilt ganske godt.

Og så har vi William Ford, han blir, han er jo en sånn slaveeier. Han er jo ganske rik, han har jo et stort fint hus og stor familie og har masse arbeidere eller slaver då. Men han blir jo fremstilt, han blir fremstilt som en slaveeier, men han Mr. Epps blir jo fremstilt som en verre slaveeier en William Ford. Fordi Mr. Epps blir jo framstilt som en rik mann han og, med hus, fint hus og i hvert fall en kone. Han eide jo en bomullsplantasje og han blir fremstilt som en skikkelig sånn teit, ekkel, frekk, slem sjef da, eller slaveeier. Og så har vi Patsey [Kommentar: Sa feil, mente Eliza]. Hun blir fremstilt som en omsorgsfull dame.

Hun var sykt sånn omsorgsfull ovenfor barna sine, men de ble hun splittet fra. Også i mens hun var slave så synes jeg hun var ganske modig, så hun blir fremstilt ganske modig. Også har vi Bass. Han var helt, han blir fremstilt som en god mann, han var helt ok rik, han jobbet med å bygge så han var sikkert en arkitekt. Men han var snill.

Det er jo at i nordstatene så framstilles den svarte og hvite rasen som like mye verdt. Altså der bodde jo Solomon først. Og i sørstatene framstilles de hvite som mer verdt enn de svarte, mye mer verdt. Og da blir jo de svarte som en eiendom som kan bli kjøpt av de hvite.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Den ene karakteren Mr. Epps. Fordi jeg synes han var skikkelig slem og ekkel. Han gjorde inntrykk fordi han ikke klare å se da at det han gjør ikke er bra. Fordi han pisker jo arbeiderne om de ikke samlet nok bomull. Og jeg tror egentlig ikke han hadde sikker, han hadde sikkert ikke samlet mer bomull selv. Han pisket jo for eksempel hun Patsey, selv om hun ikke gjorde noe galt. Han var sykt ekkel og sånn og, fordi han voldtok jo Patsey, noe som jeg ikke har sans for. Så han gjorde ganske stort inntrykk på meg fordi han var så, han trodde så han var noe, at han var best liksom.

En annen karakter som gjorde godt, gjorde inntrykk på meg; han her Bass. Fordi han var en av de få hvite som forsto at de svarte slavene, de og er mennesker, så de og er like mye verdt. Han var god mot han her Solomon og han gjorde jo sånn at Solomon kom ut av den her slavearbeider-greiene sine.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Et eksempel på hvordan slaveriet blir vist eller som systemet blir vist, er med den scenen med den han der slaveselgeren Theoplius. Fordi det var jo som en vanlig butikk de gikk inn i, og der liksom klærne eller i dette tilfelle slavene sto liksom oppstilt inntil veggen. Og de stod der, noen var nakne, og andre hadde klær på. Og der sto de da og viste seg fram. Og de måtte vise hva de var gode til, eller noen måtte vise hva de var gode til, andre ble bare fortalt. Han her Theoplius fortalte liksom hva slags talenter de hadde, hva slags gode kvaliteter de hadde til disse som skulle kjøpe slavene. Så de kjøpte, de hvite. De var jo hvite de som kjøpte slavene. De kjøpte de etter hva slags kvaliteter de hadde. For eksempel hvis noen var gode å lage mat og andre og var gode til å løfte tungt. Og disse som skulle kjøpe dem, kjøpte de på lån eller sånn for alltid. Og slaveriet, etter de hadde blitt kjøpt, slavene etter de ble kjøpt. Det var liksom at slaveeierne så på slavene som deres eiendom og da måtte slavene gjøre det de ble fortalt, hvis ikke ble de straffet. Og slaveeierne ga de jo, slavene, mat for å overleve, men det var jo ikke veldig bra. Og de bodde jo ikke i huset der slaveeierne bodde, men heller i sånn ikke så veldig fine hytter. De behandlet dem ikke så godt altså.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg synes det var sykt trist og litt sånn sykt at det går an egentlig. Fordi at de kan behandle noen så galt bare fordi de har en annen hudfarge er litt sykt. Fordi de svarte er jo akkurat like de hvite på alt egentlig, utenom akkurat hudfargen. Så at det skulle bli såpass, at de hvite skulle få såpass overtaket på de svarte og sånn var litt sykt. Og det var veldig trist og fordi de behandlet dem såpass dårlig, så det var bra det tok slutt da.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Eva

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Da har du hovedpersonen Solomon som vi får følge hans historie. Og vi får se hans, hvordan han hadde det i gjennom hans perspektiv. Og i filmen så blir han framstilt som han som gjør litt, som er opptatt av å gjøre motstand. Han vil stoppe slaveriet, men de andre slavene sier at han bare må tilvende seg dette og ikke gjør noe. Og så er han og framstilt som veldig snill og genuin og han vil gjøre alt for å overleve.

Også har du William Ford, som er den første godseieren. Og selv om han da driver med den plantasje, drive en plantasje som slave som arbeidere, så har han da forståelse for situasjonen til dem. Og det eksempelet på det er at han prøve å unngå at kvinnen han skal kjøpe samtidig som Solomon, ikke skal bli skilt vekk fra ungene sine. Og han prøver og å redde livet til Solomon når han blir hengt. Han kjøper jo fortsatt slaver da, men han er fortsatt snill med dem og forstår hvordan de har det, så ja.

Også har du han andre godseieren som er Edwin Epps. Og han er mer sånn brutale og hensynsløs og han viser ikke noe medlidenhet til slavene da. Og han er og veldig besatt av hun Patsey og utnytte hun seksuelt og hans perspektiv er bare fra den hvite siden og han bryr seg ikke om noen av slavene, han vil heller utnytte de for å få bra arbeidskraft.

Så har du kona til han andre godseieren. Og hun bidrar kanskje til at mannen blir veldig brutal. Hun vet at han holder på med Patsey seksuelt. Og han bestemmer seg, og da bestemmer hun seg for å behandle slavene strengere, særlig hun Patsey da. Og det kan vi se at når de danser en kveld, så bestemmer hun seg bare for å kaste ei flaske, sånn glassflaske i fjeset på Patsey. Og vi kan nesten se da at hun er en fri person, men og nesten ikke. For hun truer jo med å forlate mannen sin, men han bryr seg ikke så mye, og da kan vi tenke at hun har giftet seg inn i velstand og at hun bare, at hun er en veldig sjalu person. Og har giftet seg bare med pengene.

Også har du Bass. Det er han som til slutt hjelper Solomon. Hans karakter setter i gang da handlingen og påvirker utfallet til Solomon, og redder livet hans. Han ser på perspektivet til Solomon, og har lyst til å hjelpe han, og han stille spørsmål til han godseieren om retten til å ha slaver og han er veldig hjelpsom og omsorgsfull. Og han har godt menneskesyn, for han stiller spørsmål og prøver å forstå hvordan slavene hadde det.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Den som gjorde mest inntrykk på meg var han andre godseieren, Edwin Epps, fordi han var veldig brutal og veldig sånn en ekkel person. Og da han i sin frustrasjon, så velge jo han å velge at det er Solomon som skal piske Patsey sånn at han selv kan overleve. Og det med og at hvordan han bare kan utnytte hun Patsey og voldta hun, veldig ofte. Og han velger å bruke på en måte vold på å roe seg ned. Så han gjorde mest inntrykk på meg, for han var en ganske fæl person.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Da kan vi se at slaveriet blir fremstilt med at han, når de skal kjøpe slavene, når han William Ford da skal kjøpe Solomon som slave. Det blir og vist med at når de mishandler de, hvis du ikke har gjort en god nok jobb så blir de pisket eller du fikk en annen straff. Da at du, hvis du ikke plukka nok bomull og sånt så kunne du få en straff. Og så og at de må jobbe, de må jobbe ufrivillig, og det og med at de, hvis de ikke jobber, så kan de miste livet sitt eller få en straff. Og da seksuelle overgrep når Edwin Epps voldtar Patsey. Dette er jo mye hvordan slaveriet var på vist fram da.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Mine tanker om slaveriet er at det ikke er rettferdig. Det er ikke det er ikke rett at en skal jobbe ufrivillig og få straff for det, fordi at han er svart, at en ikke er hvit. Og at de svarte blir behandla sånt. Alle skal jo bli behandla likt, og ha rett til et liv og personlig sikkerhet. På begynnelsen av 1800-tallet så ble det jo den transatlantiske slavehandelen forbudt og i USA var det mange som tok avstand til dette med slaveri. Og i de nordlige statene i USA så ble dette da gradvis vekke, mens i sørstatene var plantasjedriften med slave som arbeidskraft. I sørstatene var plantasjedriften med slave som arbeidskraft grunnlaget for deres økonomi. Og selv om slaveriet ble forbudt etter borgerkrigen så fikk ikke den fargede befolkningen i sørstatene så mye bedre, fordi det var veldig mye diskriminering fortsatt. Og slavehandelen holdt og på videre i den vestlige delen av verden langt fram på 1900-tallet, og det er fortsatt mange som opplever diskriminering blant de svarte [i dag], både i, på blant skole og idrett. Og filmen gir da viktige perspektiver på hvor galt det er å ta fra andre, fra andre menneskers deres frihet.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Erik

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Sånn jeg ser det så fremstilles personene ut i fra hvilken av de to sidene av saken, som er slaveri, de er på.

Solomon Northup som er hovedpersonen virker forhåpningsfull, siden han tror at han skal reise ut i verden og bli en stor musiker, i lag med to stykk. Disse personene viser seg å egentlig være kidnappere for en slaveeier. Når han finner ut at han er blitt lur, og skal være slave blir han opprørt, og roper stadig ut at han er en fri mann, og at disse hvite folkene ikke har noen rett til å gjøre dette. Han kjemper for sin overlevelse, og prøver å sperre ute det faktum at han har mistet konen si og barna sine. Men til slutt får han nok, og går til angrep på slaveeier Edwin. Solomon har vært tålmodig og modig person, men når han tørr å gå til angrep på slaveeieren viser han all frustrasjonen han har holdt inni seg.

Patsey som er ei ung jente, blir voldtatt og misbrukt av slaveeieren. Hun ber Solomon om å ta livet hennes. Dette viser at hun har gitt opp, og at hun ikke orker mer. Hun vet at dette er feil, men hun ser ingen annen utvei, og har bare lyst til å ta sitt eget liv.

William Ford, som er slaveeieren som kjøper Solomon og Elisa i begynnelsen av filmen virker å ha litt medfølelse for at Solomon mister familien sin. Men han ser den mulige arbeidskraften i Solomon, og gir etter og splitter familien hans. Jeg tror at han ikke er helt enig i mange andres mening om at alle svarte er dyr, men han ser at alle andre gjør det, og tenker at det er greit. Som vi kan se beskytter han Solomon når noen av slaveeierens hvite undersåtter prøver å drepe han, fordi han ser potensielt mye arbeidskraft i han. Slaveeieren Edwin Epps er mer nådeløs, og ser på disse svarte menneskene som dyr. Han viser ingen nåde, og gjør sånn at Solomon er nødt til å torturere Patsey, foran Edwins kone, for å vise hun at [han] ikke har noen følelser for Patsey. Edwin bruker Patsey for hennes enorme arbeidskraft, og for sex. Han voldtar henne i skjul for sin kone.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Patsey var nok den personen som gjorde mest inntrykk på meg. Det med tanke på scenen der hun ber om at Solomon skal ta livet hennes, og etterpå at Solomon er nødt til å piska hun, og hun får store kjøttsår. Jeg tenker nok at hun gjør så mye inntrykk på meg i og med at hun drar det så langt at hun vil ta sitt eget liv.

Jeg syns Solomon også gjør mye inntrykk på meg. Jeg syns ikke han gjør så mye inntrykk på meg, ved tiden hans på plantasjen, men scenen da han innser at han har blitt lurt, og ikke videre, og ikke skal videreutvikle musikkegenskapene sine, og finner ut at han skal bli slave isteden. Den scenen gjør mye inntrykk på meg.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

I filmen kommer slaveriet klart og tydelig frem. I filmen kan man se hvordan de kjøper og selger slaver. Slavene blir solgt som om de skulle være noen produkter, noe som er ganske sjokkerende. Som vi ser i filmen, stod det flere rekker med nakne slaver som skulle selges. Denne mannen som kjøpte inn alle slavene for å selge dem står og diskuterer ulike ferdigheter som slavene har, og til hvilken pris de kan gå til, med slaveeierne. Der ser man et eksempel på at slaver blir behandlet som produkter og solgt videre, noe som ville vært ganske uforståelig for de fleste i dag.

Et annet eksempel der vi ser slaveriet tydelig er på gårdene, der godseieren har slaver som arbeider for han. Godseieren har og noen hjelpere på gården som får betalt, og som gir instruksjoner og følger med på hva slavene gjør. Dersom slavene jobber for sent eller ikke gjør det som, det de skal, da blir de straffet. Straffen kunne være alt fra å gjøre noe på nytt, der for eks hjelperen til godseieren bare ødelegger det for eksempel Solomon har bygga opp, som vi kan se i filmen, for at han da skal begynne på ny igjen, noe som må være ganske psykisk torturerende. Eller så kan straffen være piskeslag, noe som er ganske sjukt. Det får man se i filmen der Patsey blir hard pisket mens hun er bundet fast. Og vi får og se hva som skjer dersom de ikke samlet nok bomull i løpet av en arbeidsdag. Da ble de også pisket. Forholdene slavene bodde under var ganske sjokkerende. De fikk ikke akkurat, de fikk akkurat nok mat og drikke til å overleve og de bodde i trange små hus, med bare noen tynne tepper. Før Solomon havnet hos den første godseieren ble han kastet inn i en kjeller, og var der en liten stund sammen med andre slaver. Der ble han og mishandlet og pisket. De var lenket fast med kjetting og måtte gjøre, gjøre som de fikk beskjed om. Dette var bare ett oppbevaringsrom som kidnapperne brukte.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg tenker følgende: Tidligere slaveri har kunnet ramme nær sagt hvem som helst og det skjedde i samfunn hvor flertallet allerede i stor grad var ufrie eller i alle fall var forpliktet overfor en stormann. Det amerikanske slaveriet derimot rammet kun de svarte og det

skjedde i ett samfunn hvor flertallet av folkene var frie og hvor idealet var størst mulig frihet. Sånn sett kan det amerikanske slaveriet ha blitt opplevd som verre, og derfor var verre, enn tidligere tiders slaveri. Selv om amerikanske slavene nok ble behandlet bedre enn for eksempel de romerske. Mens ut ifra denne filmen ser vi at det ikke akkurat er noen luksus å være slave i USA. Dersom slavene ikke adlyder, så blir det pisking, mens i andre tiders slaveri ville det kanskje endt med døden. Jeg tror at grunnen til at det så og si «bare» ble pisking var fordi at eierne brukte mye penger på å kjøpe disse slavene, og derfor trengte arbeidskraften deres så mye. I USA hadde de kanskje ikke slaver i så store mengder som de hadde i Roma, under det romerske kongeriket. Som vi ser så har ikke Edwin flere hundre slaver, men han har kanskje noen titalls slaver, og tar derfor godt vare på dem, sammenlignet med romerske slaver.

Nå skal ikke jeg stå her å si at slaveriet i USA var greit, for det var det overhodet ikke. Men etter min mening var det bedre enn slaveri andre ganger opp gjennom årene. Slaveri er ikke noe som burde vært tillat noen plass, fordi i hovedsak så er alle mennesker født like, og alle har rett til å være fri. Ingen skal måtte bli utnyttet på denne måten, og det skal ikke være noe som heter en rase er bedre enn en annen. Men trist nok så har vi sett dette senere i historien også, for eksempel under andre verdenskrig der jødene ble den rasen som var truet.

Det kommer alltid til å være uenigheter om raser, og noen kommer til å mene at en rase er bedre enn en annen, men i bunn og grunn så er alle raser født som individer på denne jorden som har like forutsetninger. Selv om noen lever under vanskeligere forhold enn andre, og sånn kommer det alltid til å være. Det får da bare være, men at folk ikke skal bli brukt i noen form for slaverisystem, det er det ingen tvil om.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Astrid

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Ulike personer i filmen da, da kan vi for eksempel se på hovedkarakteren, Solomon Northup, om er en ganske ærlig og åpen person. Men får en ganske opprørt reaksjon når han går fra å leve et så vellykket liv og ha det fint med familie og at han er suksessfull i businessen han jobber i og sånne ting, til at han går fra å bli kidnappa og være slave med å ha det ganske miserabelt, så det at han blir jo ganske opprørte da.

Så har vi da den der slavemannen, slaveeieren, som har han mest da. Som er da han der Edwins Epps, som jeg synes framstilles som en dritt. Han er rett og slett en alkoholiker som ikke får nok alkohol virker det som, og at han er ganske glad i å mishandle de som jobber under han da.

Og så har vi han Bass, han hvite som jobber for Epps en liten periode, en sommer for å tjene inn penger. Han virker som en ganske god mann, han er villige til å arbeide, han er villig til å hjelpe hovedrollen, da til å bli fri. Dette her er jo ganske så good, good.

Så har vi da den første slaveeieren hans da, han William Ford. Og han og virker til å være en ganske god mann, som driver og belønner slavene sine når de gjør en god jobb og for eksempel den fiolinen han ga han, det var en ganske bra ting. Ja, så han virker til å være en ganske god mann selv om han er slaveeier da.

Så har vi jo hun der Patsey, det er en av slavene. Han der slaveeieren Epps, «gudde» jo på henne. Han syns hun er deilig og sånne ting, så han voldtar henne jo, og behandle henne dritt. Men dette er jo kona som behandle hun mest dritt da, men ja.

Da har vi jo det at det er forskjell på sør- og nordstatene, og sør har jo at det er ok med slaveri, selv om staten sier det og ikke direkte menneskene i staten da. Men nordstatene har forbydd dette her og det er, ja, sånn det er. Det er jo noen som du ser synes det er totalt galt med slaver, men ikke gjør noe med det. Og noen synes jo slaver bare er en eiendom så de sier da. Så det at de behandler de ut ifra hvem de liker og ikke liker. Hvem så jobber godt og ikke jobber godt. Og gir de straff eller eventuelle belønninger gjennom dette her da. Så det at det syns jo jeg var, ja, det viser ganske godt mange sider av saken da. Og det er ganske positivt. Så selv om det er lovlig med slaver og de har slaver, så kan det jo være at de er snille med slavene da.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Den som gjorde mest inntrykk på meg, tror jeg nok var Edwin Epps, han som var slaveeier lengst for Solomon da. Han var jo en tosk, skulle jeg til å si. Som virket til å være ganske glad i alkoholen og drikke seg full, og hans problem var vel det at han ikke torde å så se sine egne feil. Hvert fall overfor dama og hun Patsey da. Ut ifra at han voldtok hun og var på en måte utro, og likte hun godt og han hadde liksom forskjellige, jeg husker ikke helt hvilke ord det var. Hun hadde forskjellige fordeler, med at han likte henne så godt. For det at hun fikk jo lov på fridagene på å gå tur og «blablabla», hun fikk liksom «fri-fri» selv om hun var slave. Dette her likte jo ikke kona, og jeg syns det var jo helt «tosjaskab».

Men så har du og han der første slaven, slaveeieren William Ford. Jeg syns egentlig han var ganske, virka som å være en ganske god mann. Greit nok han eide slaver og lot de, eller at de jobbet for han da. Men han var mer grei med dem og forstod de mer og så det mer fra deres side og. Han kunne jo belønne de som han for eksempel gjorde med hovedpersonen ved å gi han en fiolin. Han så og at han [Solomon] var truet med at han, ja han var dødstruet av han ene som arbeidet eller bestemte over slavene hos på den gården da, så det at han sendte han videre for at han ikke skulle dø. Sånn at han på en måte ble sikker igjen og ikke var nær døden hele tiden. Så det synes jeg jo var ganske fint.

Hovedpersonen den, han ga jo inntrykk på meg med at han gjorde noe med det selv om han ikke gjorde noe med det. Og med det så mener jeg at han står opp for slavene på en annen måte enn det de vanligvis hadde gjort før. Han stod opp for sine egne rettigheter, og ville ikke bli behandlet dritt. Greit nok han ble behandla dritt sånn generelt, men, det var ikke på det verste. Fordi det var noen som hadde det verre enn han, for han sto opp for seg selv. Han jobbet fint og sånne ting. Han gjorde det han fikk beskjed om og hvis ikke så ville det jo gå drit for han. Men når han eventuelt sto opp så var det jo ganske. ja, de hadde, det var mange som hadde tillitt til han liksom. For han virket til å være en sånn åpen person. Selv om han var ganske lukket. Det var nok de personene som på en måte ga mest inntrykk på meg som jeg satt igjen med.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Så ser vi jo det at helt i starten, så er jo han ifra nord. Som vil si at han var imot slave, altså de var, det var forbudt med slaveri der. Så det at han ble kidnappet i nord videre ned til sør for å bli slave nede i sør, det var jo en ganske, det viser jo at det, selv om det var forbudt, så

er det og folk som ennå klare å drive på med det i nord da. Og når slavene ble solgt rundt, siden det var forbudt å kjøpe slaver fra andre land så kunne de jo kjøpe de sånn innenlands liksom. Så da ble jo det til en ganske god pris. Så det var liksom fram og tilbake, opp og ned der. Og så va det og det at siden nord hadde forbudt slaveriet, så gjorde jo det at nord hadde papir på at menneskene da, som da ble tatt til slaver var at de, de var en fri person. At de var frie og hadde et godt liv og sånne ting. Og det at de ikke var slave da. Så der ser vi jo at nord kunne komme inn og kreve at de ble sluppet løs eller fri. Og det er jo en ganske positiv ting når tiden er sånn den er.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

For å si det sånn så er jeg egentlig ganske nøytral på det. Fordi at det, det er ikke noe vi kan gjøre med det nå, sånn som det var da. Og det er jo sånn sett ganske, ja, så jeg står nøytral til det. Men hvis jeg ser enda lenger inn på det så er det jo, det e jo ganske uetisk. Å ha slaveri og syns dette er greit og sånne ting. Men, så er det det at de visste det ikke, de visste ikke at dette var galt, og at det burde være forbudt og det finnes bedre måter og at alle var like mye verdt og sånne ting. Så det at vi kan ikke gjøre så mye med det. Det er liksom sånn alle gjør feil, men, altså, hvis slaveriet hadde skjedd i dag, så hadde jo det enten vært fordi at vi var ennå lite utvikla i hjernene. Eller fordi at vi bare syns det virket greit å ha en slave. Men sånn sett hvis det hadde skjedd i dag, så har vi et såpass åpent og stort samfunn. Altså, alle snakker sammen med alle, vi har et «world wide-samfunn», som gjør at alle får med seg alt, så det hadde gjort det krise hvis det hadde vært sånn at sørstatene begynte å tilby slaveri igjen. Så hadde jo det blitt krise for alle ville jo gjort noe med det, og noen hadde syntes det var greit, og det hadde blitt oppstyr i hele verden hvis det hadde skjedd igjen da. Men ja, sånn jeg ser det er jo at jeg er nøytral til det. Det er dumt at det var sånn, men det er jo ikke noe vi kan gjøre med det. Det er jo bare å forhindre at det skjer igjen. Det var min mening.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Ellen

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Ok, jeg begynner med å snakke om hovedpersonen som heter Solomon som blir kalt i filmen, eller etter hvert i filmen blir kalt for, for Platt. Han var da i starten av filmen en rik mann, eller en mann som bor med fint hus med fine klær og to unger og ei kona og glad mann med ja, som sagt familie og jobb og har et ganske bra liv. Og så videre i filmen så blir han da lurt av to folk som vil ha han med på, tror de jobbet på et sirkus, og ville ha han med på ett eller annet. Da lurte de han med da på en middag der de serverte han alkohol og han ble ganske, han ble på en måte til slutt dopet ned og våknet da dagen etter på som slave for da hadde de tatt, solgt han som slave og tjent masse penger på det. Og etter hvert så endres jo, da får vi se en annen side av han Solomon, som da som slave og da, jeg vil si at det er mange, sikkert mange måter å reagere på, hvis det hadde skjedd. Og han, synes han reagerte på en ganske sånn, han blir jo ganske sint, men hele videre i filmen når han da er slavearbeider, så synes jeg han er en ganske rolig person, [Kommentar: utydelig, vanskelig å høre hva som sies], og så synes jeg han er smart og han er liksom faktisk smartere enn de andre på en måte, og det er litt fordi han egentlig ikke er født en slave, han kan jo lese og skrive, det er sånn som ingen andre slaver kan. Gjennom hele oppholdet som slave så tenker han på muligheter på å få seg vekk fra dette og uten å på en måte [Kommentar: bli tatt]. Tenker andre kunne reagert mye verre og liksom sintere på en måte enn det han da er. For han er ikke så aggressiv som jeg tenker du lett kunne blitt i en sånn situasjon.

Men ja, så går jeg videre på de to personene som da lurte han med på denne middagen. Det er jo to ganske grådige folk og korrupte personer holdt jeg på å si, som ikke klarer å se at de behandler da mennesker som objekt siden de da selger de for penger og de er grådige og tenker bare på penger og ikke ser at de faktisk ødelegger, i dette tilfelle da 12 år av livet og ja, mer enn det og for han her. Den som blir da solgt, som er han Solomon. De er ganske egoistiske og grådige folk som kan gjøre noe sånt. Og de blir da fremstilt som, ja det jeg sa; grådige og penger, folk som vil ha penger.

Og så hopper jeg over til han som heter Bass. Han kom frem i slutten av filmen. Han var da en hjelpsom person som da hadde medfølelse med slavene og slavearbeiderne. Og han kunne på en måte se fra slavene sitt perspektiv og forstå hva de hadde var, hadde blitt kommet opp i. Og prøvde da å hjelpe de ut ifra dette her og forsto at det var ikke, det

er ikke sånn mennesker skal behandles. I motsetning til da det Mr. og Mrs. Epps. Det er de to som da har disse slavearbeiderne. Det blir da helt motsatt av han Bass i hvert fall. De har ingen medfølelse for slavene, de behandler de jo helt grusomt. Jeg forstår ikke helt selv hvordan de kan ha samvittighet til å leve et liv på den måten der de ser hvor fælt mennesker har det. Det ser jo helt ulevelig ut, sånn de behandler slavene på og det gjør da, de blir fremstilt som ja egoistiske og ganske, ja uvanlige folk holdt jeg på å si, i forhold til nå, at de kan se på mennesker ha det så fælt.

Og så er det hun Patsey, som er en kvinnelig slavearbeider. Hun blir fremstilt som ei veldig hardtarbeidende jente som jobbet, som jobbet som slave hele livet sitt og hun var ei som jobbet bra, hun gjorde det hun skulle. Hun var en av de som plukket mest bomull og sånt og jobbet alltid bra uten å klage på en måte. Og så var hun og sexslave til han Mr. Epps, som ja. Men til slutt, i slutten av filmen eller midt i filmen, så var dette, forstod hun at dette var, hadde gått for langt og at hun hadde fått nok og da ba hun han, Solomon om å ta livet hennes og begrave henne, for hun hadde fått nok av livet og ville, ville rett og slett ikke leve sånn som dette lengre. Og med hun som hennes person da i filmen, da får vi frem det kvinnelige perspektivet til slavene, som da er litt annerledes enn mennene med tanke på det med sexslaver og sånt.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Da tenker jeg at hovedkarakteren Solomon, han gjort størst inntrykk på meg for det at det var han vi fikk se mest av og sånt og fikk flest inntrykk fra. Jeg har jo sagt litt om han, men jeg tenker at, at det som gjorde mest inntrykk var at han hadde en så stor og brå forandring i livet. Han hadde, gikk fra å ha et fint liv med familie og unger og plutselig være helt alene og ikke vite om du faktisk får se de igjen eller om det kan ta ett år, ti år, tolv år eller aldri. Og så er det en ganske urettferdig måte han blir behandlet på. Ja, du ser jo på en måte på han at han kan ikke gjøre noe med det, og det er bare, han sitter bare i det, så han vet ikke ja, hva han skal gjøre. Og så synes jeg og at det var ganske, eller sterkt inntrykk der når han måtte, ble tvunget til å piske hun Patsey som var den kvinnelige slavearbeideren for at han, det var vel han, Mr. Epps som egentlig skulle gjøre det, men han, ja, ville heller at Solomon skulle gjøre det. Og det var jo veldig, det var helt grusomt å se at han som ikke, som var da venn av hun Patsey, skulle stå å piske henne til og pina henne så lenge. Det var ganske grusomt å se.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Det viser jo veldig bra da i filmen hvordan det faktisk var. At det var lite respekt for slavene og at det var ikke sånn, det var akkurat som om de ikke var mennesker, de var bare noe som det ikke var så nøye med liksom. Og det var ganske grusomt å se at de hadde liksom ingen rettigheter, hadde ingenting de skulle sagt, de bare er der og må gjøre det de skal og ikke får noe bra ut av det. Og så at de blir straffet. For de må jo gjøre dette, for hvis ikke så ender det opp med straff som piskeslag eller sånn, han blir hengt, halvveis hengt og kvalt. Ja som da er det samme som «pining» holdt jeg på å si, begge disse to. At grusomme handlinger som ble gjort mot dem, hvis de ikke gjør det de skal gjøre. Dette gjør og at de ikke har noen fri vilje, de lever bare et liv der de ikke får oppnå noen som helst ting egentlig.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Ja, jeg har jo sagt litt gjennom heile oppgaven holdt jeg på å si, at det er ganske grusomt, og at dette her en gang har vært normalt, eller vanlig, er ganske sykt å tenke på. At dette har vært hverdagen for mange, mange folk eller slaver. Og det er ekstra vanskelig for oss å forstå dette siden vi lever et så bra liv i dag uten, ja hvis vi ikke hadde sett denne filmen hadde jeg ikke tenkt at det hadde vært så galt, da hadde jeg bare tenkt at slaver, det vet jeg har fantes, men vet ikke så mye mer. Etter at vi har sett filmen ser vi hvordan det faktisk var. Og det er lett å tenke at det bare er en film, alle filmer du ser er bare ja, det skjer ikke på ekte, det har ikke skjedd, men dette er faktisk noe som da er basert på en sann historie og faktisk har skjedd, og det er ganske, ja, synes det var ganske fæl film, men og bra at vi har fått sett hvordan det faktisk har vært og at det ikke bare «alle har det bra sånn som vi har det i dag».

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Kristian

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Ut i fra mitt synspunkt så synes jeg da altså at regissøren, han har gjort en helt fantastisk jobb med å få fram de ulike perspektivene. Selv så tenker jo jeg at de ulike personene hver for seg representerer samfunnet, eller mer presist hvordan folk tenkte på den tiden om slaveriet. Han som var eieren på gården, Epps, der mesteparten av filmen foregikk synes jeg framstilte på en emosjonell og visuell måte det som var den delen av det hvite samfunnet som da tenkte at slaveri ikke bare var helt greit, men også en slags rett som den hvite rasen hadde. Emosjonell av den grunn at vi som seere fikk et innblikk i hans forhold til slavene han eide, og hvordan livet hans så ut og hvordan hans handlinger påvirket slavene han eide. På en visuell måte, ja, da vi fikk vi se hvordan den delen av samfunnet ga blaffen i hvordan slavesamfunnet hadde det, så lenge de som var øverst i rangstigen levde et godt og lykkelig liv.

I motsetning til han da, så har jo Mr. Ford klart å sette fram den andre siden av samfunnet, som og synes at slaveri er greit, men det ikke er nødvendig med så mye hat og brutalitet. Hovedpersonen Solomon representerer et individ som ikke har så lyst å kaste seg under slaveriet, da han da tror på den frie svarte rasen, og hans egen rett til frihet, da han har papirer på at han er en fri mann. Samtidig så står jo han alene om det, da ingen andre av de andre slavene har troa på det, og heller ingen av de vil støtte han i kampen om å bli frigjort. Forresten i tillegg til hver enkel representerer, så synes jeg det og er spesielt i, måten samfunnet oppfører seg på i forhold til religiøsiteten som blir framstillet. Dessuten så, eller i tillegg til alt dette her, så er jo alle er så troende, har gudstjeneste hver dag, men likevel så står de bak handlingene med vold og slaveriet. Mennesker som tror på et liv i paradiset, skaper helvete på jord.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Jeg hadde da sterkest inntrykk av Bass. Han var altså den karakteren som hadde et syn fra utsiden, og ingen kunne kritisere og heller straffe han for handlingene, samt også tankene hans. Han vet hva slaveriet omfatter, og hvilke regler som gjelder. Likevel så uansett hvor mye han kritiserer slavesamfunnet og tenker at det ikke er greit, så er han ikke så villig til å gjøre noe med dette. Det jeg vil fram til er at han er ikke så villig til å hjelpe Solomon, fordi selv om han synes slaveri er noe dårlig, så vil ikke han risikere sitt eget liv for å hjelpe han. Det synes jeg er litt med det å vise hvordan samfunnet har lært seg å akseptere slaveri som en daglig ting

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Slik jeg la merke til i filmen er slaveriet vist som en slags type hierarki. Det jeg mener med det er at det finnes en leder på toppen som er slaveeier, han har ansatte under seg som passer på at alt går som det skal på hvert sitt område. Vi kan kalle det dagens daglige ledere. Og så har man jo de som er under der igjen som passer på, og slavene som jobber. Altså passer på både at slavene gjør sitt arbeid, men og på slavene, hvordan de oppfører seg. Sånn fungerer da selve slavesystemet. Men hvis man forsøker å se et større bilde, så synes jeg at slaveri eller, er eller var en industri. Folk ble kidnappet og tatt fra friheten, for å bli med i den rare handelssirkelen. Slavene ble solgt, ja, det ble lagt inn bud, og penger var alt som telte. Det hadde ingenting å si at hele familier ble splittet. Sånn som når Solomon ble solgt, så skulle han Mr. Ford ha hun ene kvinnen, men så ville ikke hun la ungen sin være, så han forsøkte å kjøpe den unge jenta og, men hun skulle vise seg å bli veldig verdifull når hun vokste opp, så det gikk jo ikke.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Hvor begynner jeg? I dag så har jo vi et helt annet perspektiv på slaveriet. Vi har forandret tankemåten vår som samfunn, og hele menneskeheten har gått framover. Men det som jeg da synes er at slaveri er noe som egentlig aldri burde ha skjedd, men samtidig så har det jo vært en del, eller bidratt til at samfunnet formet seg slik det er i dag da. Om den bidraget er da noe positiv, så kommer jeg ikke på noe, men av de negative virkningene så har jo slaveriet bidratt til at det ble en forsterket følelse for rasisme og klasseskille, enda mer enn det var fra før. På den ene siden så forstår jo jeg hvorfor slaveriet oppstod, det var kanskje

trenge der og da, men om det måtte skje på en så brutal måte så synes jeg det er galt. Penger var så høyt satt pris på og det var så viktig på den tiden, at menneskeheten, eller det å være medmenneske, vise omsorg og søskenkjærighet hvis jeg kan kalle det det, var mindre viktig. Det synes jeg er helt forferdelig, men igjen, samfunnet har forandret seg en del fra det skjedde.

På en annen side så forstår jeg ikke slaveriet i det hele tatt. Penger er viktig ja, men hvorfor sette det høyere enn noens andre liv? Hvorfor kunne ikke plantasjeiere, som tjente så mye penger, gi litt lønn i hvert fall til de som arbeidet på gårdene, eller i hvert fall bruke mer penger på å gi de bedre levekår?

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Steinar

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Først kan vi starte med Solomon Northup. Han var en svart mann som hadde et bra liv og så ble han spurt av to hvite menn om å være med på en slags forretningsreise og spille fele, og mens han var med på den ble han tatt til slave eller tatt til fange og så gjort til slave. Han ble 12 år vekke fra familien sin, og så kan vi se på en annen slave, som heite Patsey. Hun er født og oppvokst slave og har vært slave hele livet sitt, og hun er en av de beste bomullsplukkerne, på, der hun er slave, på slaveplantasjen. Og så hvis vi ser forskjellen på de er at Solomon han ble slave, mens hun Patsey har vært slave hele livet sitt.

Og så kan vi se litt på forskjellen mellom to slaveeiere med Mr. Ford, det er jo han første slaveeieren til Solomon. Han var nokså grei slaveeier, han hjelper Solomon og skryter av han. Og så gir han Solomon ei fele som han bruker hele livet sitt eller som han bruker. Også hjelper han så han ikke blir drept når han har kranget med John Tibeats. Mens vi ser på Mr. Epps som er den andre slaveeieren til Solomon, så er han på måte motsatt av Mr. Ford siden han er mye strengere og han straffer slavene mye mer. Og for eksempel hvis du ikke plukker nok bomull enn det du hadde gjort dagen før, så ble han ganske sint og staffet med piskeslag. Senere i filmen så fikk vi se på en måte at han nesten var gal.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Den første karakteren som gjorde mest inntrykk på meg var Solomon, hovedkarakteren. Han går i fra å ha et vakkert liv og ha familie og venner og jobb, til å bare bli urettferdig tatt vekk fra det og gjort om til slave. Han klarer seg fint som slave hos Mr. Ford, men det blir mye verre når han kommer til John nei ikke til John, men til Mr. Epps. Mr. Epps liker han ikke og han er jo 12 år vekke fra familien sin ja

En annen karakter som gjorde inntrykk på meg var Patsey, hun var født og oppvokst som slave og som var det hele livet sitt og, ja, at hun var jo, hun var den beste bomullsplukkeren på den gården. Hun plukket i hvert fall dobbelt som for eksempel Solomon hver dag og så ble hun og voldtatt av Mr. Epps, og Mrs. Epps, som var kona til Mr. Epps, hun likte ikke dette, og hun forsto at han Mr. Epps var utro mot henne og det gjorde at hun [behandlet] Mrs. Epps på en måte, eller behandlet hun Patsey mye dårligere og så til slutt var hun Patsey så lei at hun spurte Solomon om hun kunne, nei om han kunne drepe hun, men

han gjorde ikke det. Og så rett i, til slutt så ender det med at, må han Solomon piske Patsey til hun blør og har store merke på ryggen, for at, altså hvis han ikke hadde gjort det så hadde han fått, blitt pisket selv så det var ja.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Jeg synes det blir vist på hvordan det faktisk var og kanskje det var å [utydelig å høre] slaveriet på tilbake der. Vi fikk se brutaliteten med for eksempel piskeslagene og hvordan de ble behandlet. Det var, det er jo ikke, alle vet jo at slavene ikke ble behandlet noe særlig godt og de hadde det ganske dårlig, spesielt når de ble fraktet med skip ifra Afrika til Amerika. Da var det mange som døde og sultet i hjel og ble syke. Og så Solomon, mange ble jo tatt til slave selv om de var frie menn, som for eksempel Solomon. Han levde jo ganske godt og hadde et greit liv, men så ble han tatt og gjort til slave selv om han hadde papir på det at han, ikke var, at han var en fri mann. Så det er jo, var jo akkurat ikke bra, men så var det jo at det, hvis du hadde penger til det så kunne du jo kjøpe en slave. De som ble solgt som slave ble stilt ut nakne slik at folk kunne gå rundt å se på dem. Og så var jo han auksjonæren [Kommentar: mente auksjonariusen] kom bare bort til de og slo på dem og sa han her kan du bruke og jobbe godt for deg og hun her er god tjenestepike og kan hjelpe å rydde og passe unger og alt sånt. Så, det var jo ikke, ble jo ikke godt behandlet, slavene. Så dette kunne jo aldri skjedd i dag, det hadde jo være helt feil.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Jeg tenker nå i 2018 så er, hadde slaveriet være helt galt. Menneskene hadde jo blitt, ble jo behandlet som dyr og levde veldig dårlig. I dagens samfunn kunne dette aldri skjedd, men hvis vi ser tilbake på 1800-tallet så var dette litt mer vanlig med slaveri. Folk var vandt med til å, de rike var jo vandt med å ha slaver, folk var vandt med å se slaver som gikk rundt omkring og arbeidet og at det var ikke noe, det var vanlig for de å se. Så ja. Det var jo vanlig for folk å kjøpe slaver, selge slaver, spesielt etter at det ble forbudt med trekantshandelen, eller med, mellom Afrika, Europa og Amerika, så da ble det mer at det ble solgt slaver inni Amerika, at folk kunne tjene mye mer på å selge slaver enn at å drive med bomull og tobakk. Så det endte med at de dyrket slaver og solgte de videre igjen. Som sagt, det var jo mer vanlig for de på 1800 tallet med slaver og, men det var jo dem som var i mot slaveriet og, så de, for eksempel at det var det borgerkrigen i USA gikk ut på, at det var nordstatene mot sørstatene. Nordstatene de ville at slaveriet skulle opphøre, mens sørstatene ville beholde det. Siden

sørstatene, der dyrket de mye tobakk og bomull så da trengte de på måte slavene, mens nordstatene de ville ikke ha slaver. At de mente det var feil med slaver. Så det endte jo opp med den amerikanske borgerkrigen så til slutt i 1865 så ble slaveriet opphørt og ja, men fortsatt så etter 1865, etter slaveriet ble opphørt, så ble jo fortsatt dem som hadde vært slaver, svarthuda behandlet dårlig. Og det ser i for eksempel på 1950-tallet så ble jo, var jo raseskillet ganske sterkt i USA. Og det ser vi fortsatt spor i USA ennå, at sånn rasisme mot de svarte fra for eksempel hvite folk. Men jeg tror at på 1800-tallet så var jo folk vandt med å se på for eksempel plakater at slaver ble solgt og at det var sånn åpne auksjoner som hvem som helst kunne jo gå inn å by på slaver og det er, derfor vanlig for de og se og at de kunne, hvem som helst kunne kjøpe slaver og ta med seg hjem og sette i gang i arbeid. Sånn som i filmen så var jo for eksempel han Mr. Epps, han hadde jo sånn ca. 10-15 slaver tror jeg og det var jo vanlig at hvis du hadde en stor gard så hadde du en del slaver. Og det var jo ikke alle som var like rettferdige mot slavene sånn som Mr. Ford, han behandlet slavene sine godt, mens Mr. Epps var mye mer voldelig mot slavene og det var jo mange forskjellige typer slaveeiere, men det var de to vi fikk se i filmen, sånn Mr. Epps og Mr. Ford som to motsetninger av hverandre.

Oppgaver til monologen om *12 Years a Slave*

Elev: Geir

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

I filmen *12 Years a Slave* er det store kontraster mellom de ulike personene og vi har da en slave som lever under tvang for å få mat og plass å leve, og vi har også slaveeiere som har store hus og gode senger. Derfor får vi liksom, vi får to perspektiv av slavene i filmen og de to «perspektivene da, det ene er perspektivet da er slave og det andre er da slaveeierne. Den første personen jeg vil begynne å snakke om, det er da Solomon Northup. Han er da hovedpersonen i filmen og han er da den første slaven vi treffer på. Solomon, han bodde nord i USA, der lurte noen han ned til sør, så han ble egentlig kidnappet. Han var da en fri person når han bodde i nord, men når han kom til sørstatene så gikk han gjennom mye og ble en slave til slutt. Gjennom Solomon i filmen så får vi da se de svarte og de farga, eller, ja de farga, sin side, og igjennom Solomon så får vi og se kontrastene på hvordan svarte og hvite folk lever på denne tida her.

En annen person jeg vil dra inn, det er slaveeieren Edwin Epps. Edwin, han er da den andre slaveeieren vi treffer på, og han er da en slaveeier med veldig mye struktur, og han kan og være veldig voldelig og streng. Edwin han gjør akkurat sånn som han vil med slavene og han behandler de som objekt, og kanskje og dyr. Og samtidig så er Edwin veldig opptatt av en slave som heter Patsey, som han da er litt svak for. Men selv om han er litt svak for henne så gjør han akkurat sånn som han vil med henne. Han voldtar henne blant annet. Men det er ikke kun dårlige slaveeiere, det finnes også gode, eller bedre slaveeiere på denne her tida. Og han ene av slaveeierne jeg også vil snakke om, det er da William Ford. Han blir ofte bare kalt Mr. Ford, og han er den første slaveeieren vi treffer på i filmen. Gjennom han så ser vi og at det, det er ikke kun dårlige slaveeiere og det her ser vi da første gang vi treffer han når han da skal ha til å kjøpe Solomon og en slave til og da vil den andre slaven, det er da ei voksen dame, og han vil da egentlig ikke splitte mora og ungene, men det virker nesten som han ikke har råd eller ikke har. Han tenker nok litt på arbeidskraft og sånn. Så han velger da å splitte de til slutt. Når da Solomon kommer til slavegården, så blir han da satt i arbeid og han gjør flere gode ting for Mr. Ford og det her ser vi tydelig at Ford setter pris på, når han sender han, når han sender han vekk på grunn av at han ene, han som jobber under William Ford, han, han prøver å drepe Solomon. Dette

her tror jeg ikke kun Ford gjør på grunn av han har på en måte gjeld på Solomon, men at han vil nok ikke han skal dø heller.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Jeg ble egentlig ganske overgitt over Edwin Epps selv om jeg ble overgitt over alle de andre, men hvis jeg skal trekke frem en så må det nok være Edwin Epps. Grunnen til dette her det, det, det er nok på grunn av at han var en så voldelige og ekstrem slaveeier og dette her viser han både gjennom språk eller verbalt og gjennom handlingene sine og han kan for eksempel si masse stygge ting eller slå folk eller piske folk eller han gjør, ja, ting som er fysisk vonde. Det her kan vi da se når han, jeg liker å si at han voldtok Patsey, og da kan vi da se for når han da er ferdig med sitt så velger han da å slå henne i ansiktet. Noe annet vi da kan se på at han er en slue og en stygg person er når han da lurer slavene sine til å, eller de har sånne bibelgrupper, og de her bibelgruppene her så lurer han da slavene sine til at de skal tro at i bibelen står det at, at slavene skal piskes hvis de ikke jobber. Jeg har ikke lest bibelen selv, men jeg tror nok ikke det er sant at det står det.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Selv så liker jeg ikke slaveri og i filmen da, *12 Years a Slave*, så kommer det her ganske godt frem hvordan det var, og hvor grusomt de hadde det og hvor dårlige arbeidsforhold de hadde. Vi kan da følge Solomon sin reise når vi som et eksempel på dette her. Han var da slave oppe i, eller han var en fri brun mann, eller en fri slave i, i nord, han blir da kidnappet ned til sør hvor han da blir behandlet veldig dårlig og han blir da bare fraktet ned til sør via en båt med veldig dårlig plass og masse slaver på. Og det er, noe av det første han treffer på når han kommer ned, det er da ei havn med mye salg av ulike ting og der skal på en måte de og selges. Så de selges videre til en auksjonarius, som da tar de med seg til det ene huset, hvor han da stiller opp alle slavene og så er det liksom, de blir de sjekket og studert og blir solgt til høystbydende. Og fra da den høystbydende eller fra der de blir solgt så blir de fraktet videre til slaveeierne sin gård, her blir de da satt i arbeid akkurat der de trenger dem. Og det er ikke noe om de kan eller vil, de må bare lære seg det, og de liksom blir satt til å plukke bomull for eksempel. Og der går de ute i varm, i sterk varme og går og plukker bomull hele tiden, noe som da kan være ganske tungt og vondt i lengden. Og noe annet og

er de skal hele tiden skal referere som, til slaveeierne sine som mester, eller master. Det her har da, mesteren har på en måte ansvaret for alt som skjer med slaven, så de er nok litt redde for noe skal skje og, men de skader dem akkurat nok til at de liksom klarer å fortsette. Og vi ser og da at systemet på en måte på denne tida her, det er ikke så farlig hvordan slavene blir behandlet, og noen ganger kan de og bli behandlet som noen husdyr. Det er nesten akkurat som de er husdyr ja.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

selv så syntes jeg det ser helt grusomt ut å være en slave. Og hadde jeg levd på denne tida så tror jeg ikke jeg hadde hatt slave selv. Det er litt vanskelig å si, men jeg syntes og det er trist og forstår ikke helt hvordan det har skjedd liksom med tanke på at det kun er, det er kun 200 år siden det var slaver i verden, det er enda slaver da, men i den ekstreme graden og jeg forstår ikke hvordan noen på en måte kan bli behandlet så dårlig kun på grunn av at de har en annen hudfarge enn oss. Det verste jeg syntes er nok kanskje at det var så akseptert i samfunnet. På en måte at de trengte ikke å skjule at de drev med slaveri, de kunne bare «shippe» de inn til havna og stå og selge de der og vise de og mishandle de der, for det var ikke mange som brydde seg, så mange som brydde seg. Og jeg syntes og det er liksom trist å se hvor lite de kan si. Sånn som Solomon for eksempel, han kunne, han prøvde å si at han var en fri mann fra nord, men det bare, det funket bare ikke og han måtte bare jobbe helt til det kom noen fra nord og hentet ham. Så dette her viser da hvor lite rettigheter de har og at du blir sett på som ekstremt mye mindre verdt hvis du bare var brun på denne tida.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Elise

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Noe du ser veldig tydelig i denne filmen, det er forskjellen på de ulike plassene hovedpersonen Salomon befinner seg på. Han vokser opp på et sted der de mørke ikke blir sett på som slaver. Det er ikke lov til å ha slaver der. Han er jo en ganske rik familie. Og da behandler alle de hvite han like mye med respekt, og de snakker til han som om han er hvit. De oppfører seg rett og slett helt normalt med han.

Men så blir han dopet ned av noen hvite mens de drikker alkohol. Det er altså noen som lurert Salomon, og han blir tatt til slave. Da merker du ekstremt godt at de hvite er nedlatende mot de mørke. De snakker til slavene med null respekt, og de behandler de som om de ikke er noen ting. Og her kan du godt se hvordan de andre slaveeierne Salomon kom til, ikke har noe respekt for de svarte. Det virker som det er ganske normalt og forventet at de på en måte ikke har respekt for slavene han eier da.

Den første slaveeieren som Salomon kommer til heter William Ford. Han viser at han bryr seg da en mor må skille seg fra sine barn. Det viser at noen slaveeiere har slaver på grunn av kulturen, og at de har vokst opp med å bruke denne arbeidskraften. Ford synes ikke det er kjekt å se måten slavene blir behandlet på. Derfor behandler han Salomon med stor respekt og får et slags vennskap med han, føler i hvert fall jeg.

John Tibeats, han hjelper William Ford med å passe på slavene. Jeg tror at han blir litt på en måte, sjalu på Salomon siden han er veldig dyktig, og siden han får satt i gang mange nye ideer på den gården. Og det fører til at Tibeats slår Salomon, og behandler han ekstremt dårlig. Og denne konflikten oppstår og han prøver jo å drepe Salomon. På grunn av dette blir han sendt til en ny slaveeier som heter Garret Dillahunt [Kommentar: Dillahunt er navnet på skuespilleren som spiller Armsby. Eleven mener i dette tilfellet Mr. Epps]. Og der er det i hvert fall ikke noe respekt.

Du kan se veldig tydelig at det er veldig stor forskjell på de som eier slaver og hvor stor forskjell det er på statene i USA. En kan se tydelig hvordan de ulike slavene på en måte tilpasser seg. Sånn som når barnet blir tatt ifra, fra henne. Og hun har vært lei seg så har dette medført at hun ikke liker de slaveeierne. Dette fører på en måte til at hun ikke klarer å tilpasse seg. Det er selvfølgelig naturlig at det vil være vanskelig å tilpasse seg når noen gjør så forferdelig handling mot henne, det å ta liksom bort det kjæreste hun eier da.

Salomon derimot, han klarer å tilpasse seg. Han innser at det å tilpasse på en måte er en eneste utveien for å overleve. Det å tilpasse seg og gjøre det han får beskjed om vil føre til at han ikke ville bli slått, torturert og drept. Da kan vi på en måte konkludere med at han gjorde, gjør liksom det beste ut av situasjonen.

Ser man på Salomon i forhold til Elisa som blir fraktet bort ettersom på en måte hun ikke klarte å tilpasse seg situasjonen og bare er lei seg og gråt. Her ser man på en måte at de ulike perspektivene kommer frem fordi veldig forskjellig. Det kommer frem fordi at forskjellen er såpass stor på både de ulike stedene, men og slaveeierne. Et eksempel på dette kan jo være der som Salomon som blir reddet av en hvit person fordi han, der han selv var slave. Salomon var tidligere en fri mann og der hadde han tidligere en venn fra hans plass der han kom fra, som så på Salomon og andre mørkhudede på lik linje som med alle andre hvite. Denne personen, han reddet jo Salomon fra der han, eller stedet han var slave. Det var ikke sånn at alle de som bodde der slaveriet på en måte var tillatt, hadde slaver eller syntes at dette var greit. Et eksempel fra filmen er da Bass. Han jobber for Edwin og blitt tilbudt vann og pause, men Salomon han får ikke de samme tilbudene. Bass forstår ikke hvorfor han har mer rett til pause. Og sier det er urettferdig og at de hvite skal ha like mye makt og, eller makt og rettigheter enn svarte på grunn av hudfargen. Bass mener og at de hvite og mørke, de har like rettigheter, og de hjelper Salomon med å sende videre beskjed om hvor han er. Så vi kan jo konkludere med at de, ikke liksom alle hvite syntes ikke at slaveri og sånn er greit.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

De som gjorde mest inntrykk på meg, det var Salomon, men det var også, det var og flere som gjorde inntrykk på meg som for eksempel hun Patsey, ettersom jeg personlig så situasjonen hennes fra på en måte et kvinnesyn, da hun ble tvunget til å ha sex med en mann som behandlet henne så dårlig. Slaveeieren som overgriper Patsey seksuelt da, han har en dame som er kjempesjalu og kaster en glassflaske i ansiktet på Patsey. Og jeg syntes dette var ubehagelig å se, fordi jeg fikk veldig vondt i meg, da dette skjedde. Måten Patsey blir voldtatt av og får hele skylden av Mistress [Epps], det synes jeg var utrolig urettferdig, ettersom slaveeieren hadde all makt for å gjøre hva han ønsket å gjøre mot henne, med Patsey. Da han hadde, på en måte indirekte, han eide hele kroppen hennes. Hun hadde ingen ting hun skulle sagt.

Bass, han gjorde veldig godt inntrykk på meg, når han klarer å være så sterk i all den urettferdigheten og grusomheten. Han tar de oppgavene på strak arm, uansett hvor fælt han har det, så gjør han liksom det beste ut av situasjonen, noe som krever en ekstrem psyke. Og gjennom filmen får vi se hvordan Salomon går fra å være en fri mann til å bli slave der han har null rettigheter og blir tatt i fra livet og familien. Det er liksom utrolig vanskelig å forstå alt det på en måte uvirkelige han har vært i gjennom. Det å måtte på en måte akseptere mennesker som ikke klarer å snakke med deg, eller til deg med respekt da. Det er noe liksom Salomon, han gjør det utrolig bra. Bass som jeg nevnte tidligere gjorde selvfølgelig sterkt inntrykk på meg når han sa i mot Edwin som han jobbet for. Han liksom innså at det er ikke greit eller rettferdig at de hvite, de betyr mer enn de svarte bare på grunn av fargen. Han forsvarte slavene og prøvde å forklare til Edwin ”tenk hvis det var du som liksom var slave”. Det viser som sagt veldig mye om han Bass da, når han klarer liksom å trosse sitt eget samfunn og kultur han lever i og innser at dette er ikke greit.

Edwin gjorde veldig sterkt inntrykk på meg og han var den personen jeg hatet mest. Og det å se at en person kan gjøre så mye vondt, jeg hadde aldri klart å sett på det i virkeligheten. Han fikk, fikk jeg bare på en måte lyst til å slå selv, slå selv, fordi han gjorde så mye vondt mot uskyldige mennesker som aldri har gjort noe galt mot han eller. Han har bare penger og er hvit og utnytter de mørke på en måte jeg synes ikke er greit. Han første liksom Salomon kom til, tror det var William Ford. Det viser seg at han, ja, nei, han William Ford, tror jeg det var. Han var i hvert fall grei mot Salomon. Han hadde slaver som ikke, det er jo ikke bra i det hele tatt, men han gjorde det, det hadde de fleste på den tiden og han prøvde liksom ikke å splitte Elisa og barnet og han prøvde å gjøre det beste for Salomon. Han passet på Salomon når folk ville drepe han. Så han likte jeg veldig godt for han gjorde inntrykk på meg fordi han hadde omsorg for Salomon, og det var liksom godt å se på en måte det positive i alt det grusomme, når. Jeg tror at jeg må gå videre til neste oppgave. Men.

Siste personen var Eliza. Hun gjorde veldig inntrykk på meg fordi det var vondt å se når hun ble dratt i fra barnet sitt. Jeg tenkte ”tenk hvis det var meg og mamma som måtte skilles til noen helt fremmede” Det hadde vært helt grusomt og jeg skjønner hun ikke klarte å ta seg sammen.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Da har jeg jo allerede vist litt på forskjellen det var fra den ene plassen til den andre plassen i Amerika. Der Salomon vokste opp var det ikke lov med slaver og der han ble fraktet til, var det normalt med slaver. Der de ikke hadde lov til å ha slaver, der måtte de på en måte gjemme de i hest og kjerre fordi det ikke var lov. Mens der Salomon ble fraktet, der står de midt på torget og skriker høyt og tok uskyldige slaver med ut på utstilling. Det viser jo hvor utrolig forskjellige det er. Ja, og et eksempel kan være for eksempel Salomon som gikk fra å være en rik og på en måte velstående mann som var ute og spiste og drakk og ble på en måte ansett som en person som var i overklassen. Han var liksom med de hvite mennene. Og han gikk ut fra dette på en måte til å ikke kunne si noen ting, for da ville han bli pisket. Og det er ekstremt fælt å se hvor stor forskjell det kan være på de to stedene.

I filmen får på en måte se slaveriet på en veldig god måte fordi det viser de grusomme tingene og får liksom frem hvordan slavene ble behandlet, hvor lite respekt de fikk og hvor mye de hvite på en måte utnytter makten, bare fordi de er hvite og ikke mørke. Det kommer også tydelig frem hvor ekstremt nedlatende de ser på mennesker bare fordi at de har mørk hud. Det å kunne klare å kaste ei glassflaske på uskyldig slave er helt uvirkelig i dagens samfunn. Jeg synes det kom veldig godt fram hvordan systemet er i denne filmen. På en måte hvis du var rik og hvit da, så hadde du slave som du, om du ville eller ikke, fordi det var det som var normalt. Jeg synes det er veldig grusomt å se hvordan systemet er på denne tiden, men det jeg synes er enda verre, det er når folk klarer å være så frekke mot uskyldige mennesker og utnytte kvinner bare fordi de har penger og makt. Se hvordan Patsey på en måte blir utnyttet og Salomon som ble slått så mye bare fordi han plukker litt mindre bomull, mens Bass [Kommentar: Eleven blander mellom karakterene. Mener Armsby] plukker enda mindre enn Salomon men får ikke noe straff, bare fordi han er hvit. Det, det de hvite gjorde mindre enn de mørke, men ble ikke straffet fordi, det er utrolig urettferdig og det er, de er jo på en måte like mye verdt selv om de har ulik hudfarge.

Det som kom veldig tydelig fram i den ene scenen når Salomon da blir hengt, det er at de andre slavene, de jobber akkurat som normalt. Det er ingen som hjelper for de vet at det nytter ikke. De er så, de er liksom så "temmet" på en måte, at det vet det ikke, at de ikke hjelper for da blir de drept selv.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Min mening om slaveriet på 1800-tallet, det er at det enkelt og greit er helt grusomt. Jeg klarer liksom ikke å se for meg hvordan det kan være normalt. Om jeg hadde vært rik på den tiden, så hadde det vært normalt å hatt slaver, men jeg klarer liksom ikke å se hvordan jeg skulle klart å ha slaver og samtidig være så slem mot de.

Det er liksom så ufattelig fælt eller grusomt og ta i fra livet til noen, fordi du ønsker å ha det bedre. De utnytter bare makta. Jeg synes bare det er helt grusomt og har ikke ord som forklarer hvor grusomt jeg synes det er. Jeg forstår liksom ikke hvordan noen kan behandle mennesker på denne måten. Det er liksom normalt før, og liksom man aksepterer på en måte at folk blir mishandlet og får ødelagte liv, bare for at noen andre skal få det bedre. Og det, det er utenkelig nå i dagens samfunn. Det er og trist at vi behandlet mørke personer uten respekt bare fordi de er mørkhudet. Slaveriet, det er jo på en måte, det er på ingen måte greit. Det er rasisme når en skiller folkeslag på bakgrunn av hudfarge og kultur. Det at to personer har ulike farger i huden, det betyr ikke at den ene er mye mer verdt enn den andre.

Det at folk klarer å behandle andre personer på en såpass dårlig måte, det sier noe mer om den personen selv, den kan ikke ha det veldig godt selv. [Opptaket blir avbrutt]

Det kom veldig tydelig frem i familien til Edwin at han hadde det ikke mye bra, ikke med dama eller med seg selv når han drakk. Dama til Edwin, eller kvinnen til hun, til Edwin da, hun hette Mistress. Hun kan jo ikke ha hatt det mye godt ettersom mannen hennes har samleie med slavepikene. Det er ikke noe noen ønsker seg. Hun prøvde til og med å gi beskjed, men hun hadde ikke penger som vil si at hun på en måte ikke hadde særlig makt på den tiden. Dette var grunnen til at hun var med den mannen som var en idiot. Hun var som sagt veldig, ja veldig lite hun skulle si, og hun var jo veldig sjalu. Det kom tydelig frem på måten hun er med Patsey. Men det jeg klarer ikke å forstå, at på en måte, fordi om du ikke selv har det godt, hvorfor skal du en gjøre livet til andre enda mye verre enn det det er? Jeg synes det er urettferdig at hun på en måte tar livet til noen andre for å få retten til et liv selv.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Nils

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Så vi har jo selvfølgelig han hovedpersonen Solomon Northup. Han fremstilles som en veldig, hva skal jeg si, normal person kan du si på denne tida her. Han lever jo først i nordlige delen av USA, så du merker jo ikke noe forskjell på han eller en hvit mann på den tida. Du ser jo i begynnelsen av filmen så er han med familien sin på en helt vanlig dag i butikken og blir behandlet med respekt av butikkeieren. Han fremstår også som en person med ferdigheter. Han kan jo blant annet spille instrument, og vi ser jo og senere i filmen når han blir, når han er under en slaveeier, så ser vi hvordan han bidrar med sin kompetanse til å hjelpe eieren da med hvordan han kan forbedre transporten med å åpne opp en ny vei langs elva. Han viser også til en viss grad at han er tilpasningsdyktig. Fordi han gjør det som skal til for å overleve. Hvis du tar hun, for eksempel i forhold til Eliza derimot, når Northup er hos den første slaveeieren, så tilbringer hun bare tiden på å sørge over tapet sitt av familien. Og i staden for sånn som Northup, å bare komme seg videre og godta at han må bare gjøre det om skal til for å overleve, så blir hun da straffet for at hun bare sprer dårlig stemning. Så her får vi da kontraster på både at noen slaver var tilpasningsdyktige og overlevde, mens andre slaver ikke var like tilpasningsdyktige da og døde som en årsak av det her. Vi ser også tidligere i filmen når han Northup blir fraktet med skip, så dør jo en av slavene der fordi han prøver å gjøre opprør mot menneskapet. Når Northup er på denne auksjonen veldig tidlig i filmen så blir jo selgeren fremstilt som veldig, hvordan skal jeg si det, han har liksom aldri noe forhold til de menneskene her. Han viser aldri noen følelser, han ser på de bare som objekt eller dyr kan du si, som han selger på et marked og bryr seg bare om prisen på disse her. Og når Mr. Ford tilbyr å kjøpe den ene ungen, sånn at familien kan holde seg i hop, så viser han hvor kaldblodig han er når han avslår dette her, bare sånn at han kan tjene mest penger. Mr. Ford derimot da, i denne scenen her viser gjennom filmen at selv om han er en slaveeier, akkurat sånn som de andre, så er han for det om ikke plent en ond mann. Han viser at han har medfølelse for slavene, at det her ikke er så veldig bra. For eksempel når ha da prøver å gjøre alt han kan for at familien ikke skal bli splittet. Der igjen har du kontrast til Mr. Ford når Northup blir fraktet til sin nye slaveeier, Mr. Epps. Han er jo, viser seg å være mye strengere, mye mer opptatt av disiplin og resultat, og hver dag så måler jo Mr. Epps hvor bomull de her klarer å plukke. Så han igjen har et mye

mindre menneskelig forhold til disse slavene. Mrs. Epps der igjen, som er kona til Mr. Epps fremstilles som veldig opptatt av seg selv og blir veldig fort sjalu, siden Patsey, som er en av slavene på denne bomullsplantasjen, får veldig ofte skryt for hvor flink hun er til å plukke bomull. Og dette gjør jo da Mrs. Epps veldig sjalu, så hun forskjellsbehandler Patsey opp mot de andre slavene og straffer hun da for at hun får så mye skryt og oppmerksomhet av Mr. Epps.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

De personene som gjorde mest inntrykk på meg under filmen, går jo litt på de samme som jeg har snakket om nå. Men for eksempel han her slaveselgeren som vi møter på auksjonen tidlig i filmen, gjorde veldig sterkt inntrykk på meg, ettersom han hadde et veldig lite menneskelig forhold til slavene her og viste en veldig kaldblodig side i forhold til det kanskje andre som var med på dette her slaverihandelen på denne tida hadde. Og at selv om han så hvor mye familien led når de ble splitta fra hverandre, så nølte han aldri og det eneste han tenkte på var hvordan han kunne få den best mulige prisen på de her slavene. Jo, selvfølgelig hovedpersonen igjen, Northup, som og gjorde et inntrykk på meg, ettersom at selv om han levde under tiden der, den sørlige delen av USA drev med slaveri og de svarte ikke hadde noen rettigheter, så viser jo han i begynnelsen av filmen at de svarte er jo akkurat sånn som de hvite, at de kan ha et like normalt liv og at det, det er ikke noe forskjell på de egentlig.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Hvordan slaveriet ble brukt i USA får vi jo se i filmen gjennom for eksempel når Northup tror at han bare skal feire og ha en liten middag med noen kolleger, så blir jo han dopet ned og kidnappet, forfalsket navnet sitt og dratt på et skip mot bomullsplantasjene i vest USA, hvor han da blir stilt for auksjon, og til salgs, for hvem som vil. Mister da alle rettighetene som han hadde dagen før og blir dreven ifra familien sin.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Til slutt da litt om hva jeg synes om slaveriet på 1800-tallet. Jeg synes jo selvfølgelig at det er veldig dumt det som skjedde på denne tiden her. Det er nok de fleste enige om, men jeg synes det blir veldig lett å kalle de som gjorde det på denne tiden her for onde mennesker. Jeg vil mer si at de ikke var helt klare over hva det innebar hva de gjorde, og at en viss mengde fremmedfrykt spilte inn her. Når de plutselig møter på en helt ny rase, som de aldri

har sett før. Da blir instinktet umiddelbart å ta kontroll over de før de gjør motsatt. Dette gjenspeiler seg spesielt i scenen der Mrs. Epps sier at mannen må straffe slavene for at de ikke skal få ut hatet sitt og ende opp med å ta kontroll over de hvite. Dette her er da litt om mine tanker om denne.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Nicolay

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Den første personen jeg skal snakke om er da hovedpersonen Solomon Northup. Han var en fri slave som hadde et godt liv med familien sin, han hadde to barn og ei kone. Han ble da lurt til å bli med i en spillejobb i Washington, der han ble kidnappet. Han, når han ble kidnappet ble han da sendt til sørstatene. Og i filmen ser man da stor forskjell på hvordan en fri mann i nord hadde det og en slave i sør. Og du ser, ser tilbakeblikk i fra hvordan han hadde det før eller når han var fri, med en gang han ble slave.

Neste person jeg skal snakke om, det er Edwin Epps. Han er, han er den andre slaveeieren som blir vist i filmen. Han behandler jo slavene sine vanvittig dårlig med å snakke nedlatende til de og piske de. Og, og det synes jeg viser godt hvordan, hvordan slaveeierne i slavetiden da gjorde med slavene sine. Men han der Edwin Epps har da en ting for en slave som heter Patsey. Og kona til Epps blir da sjalu på det at han liker hun. Og da kommer de til en episode der kona til Epps forteller at Edwin må piske Patsey. Og det klarer han ikke, og får da hovedpersonen Solomon til å gjøre det for han. Vi ser da i filmen at Epps sliter med å se.

Og neste person som jeg syns gjorde et stort inntrykk på meg er da Bass. Bass var en innleid snekker på gården til Epps. Han Bass mislikte det, det slaveeierne gjorde eller han mislikte hele, hvordan, hvordan folk utnytter slaver. Og så var det en episode i filmen der Bass forteller at han er bekymret over tilstanden til slavene til Epps, noe Epps ikke likte. Og dette synes jeg er veldig spesielt med tanke på, med tanke på at det ikke var normalt å ha de meiningene i den tiden. Bass sa og at slaveri ikke var rett eller rettferdig. Og det fikk meg til å innse at det finnes hvite folk i denne tiden som var imot dette med slaveri. Og Bass har jo reist rundt i landet, fordi han var jo en snekker så han har sikkert fått forskjellige, forskjellige synspunkt på slaveri.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Nei, det var mange karakterer som gjorde stort inntrykk på meg, men de jeg syns gjorde størst inntrykk på meg var: Bass, Patsey, Solomon, Epps og Ford. Jeg starter med Bass. Bass gjorde et stort inntrykk på meg på grunn av etter å ha sett over en time av filmen, så så

jeg ikke mye positivt med hvite folk i den tiden. Så når jeg så Bass fikk jeg et lys i tunnelen om det finnes håp.

William Ford er en annen person som jeg fikk et stort inntrykk av. Han, han hadde gudstjeneste der han leste opp noe han kaller for bibelen. Der, der han sa at han var guden, han var større enn, ja. Han var, han var guden og det han gjorde var rett. Og det fikk jo mange slaver til å bli manipulert med tanke på de ikke har utdanning, de fleste kunne ikke lese eller skrive. Og ja, de hadde lite kunnskap om hvordan, om hvordan ting er. Mange slaver ble oppvokst på den gården, så de har jo, de har sikkert lest og lest dette helt siden de var små, og tror på det.

Neste person som gjorde et stort inntrykk på meg er jo så klart Solomon, som er hovedpersonen. Han gjorde et stort inntrykk på meg på grunn av at han var jo en fri mann da, da han ble kidnappet. Han visste godt hvordan, hvordan livet var som fri mann. I motsetning til folk som blitt født og oppvokst på, som slaver. Og Solomon klarte alltid å holde hodet oppe i motsetning til for eksempel Patsey som ville ta livet sitt.

Patsey gjorde jo og et stort inntrykk på meg. Det var på grunn av, på grunn av at hun, hun ble voldtatt av Epps. Og på samme tid så var hun den beste bomullsplukkeren og, ja. Ja, hun Patsey, hun var mye over hos nabogården. Der fikk jeg en følelse at Patsey kunne slappe av og ja, slappe av. Og så var det en episode i filmen der Patsey ble knivstukket, nei, ikke knivstukket. Patsey ble pisket helt til, helt til blods. Og, og det var jo hun ble pisket helt uten grunn mener jeg. Eller, det er ikke en grunn til å piske noen uansett men ja. Og, og så er det en episode i filmen der, der Patsey kommer inn med kniv til Solomon og forteller at hun er lei livet sitt, at hun ville at han skulle ta livet hennes eller drukne hu. Og, det er jo for så vidt forståelig med tanke på det harde livet hun har hatt. Ja, det gjorde et stort inntrykk på meg.

Og, Epps gjorde og et stort inntrykk på meg. Det er på grunn av den ekstreme måten han behandler slavene sine på og hvor lite han, på hvor lite han brydde seg og syns om slavene sine.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Slaveri som system blir, blir vist da, da for eksempel Solomon ble, ble fraktet ifra nordstatene til sørstatene, og det var på grunn av at slaveri var hovedsakelig i sørstatene. I noen stater i nord var det da anskaffet. Og, og, i sørstatene ble slavene [behandlet] som, akkurat som gjenstander på butikken. Vi så og et klipp der, der slavene stod oppå, oppå en

benk, der det stod prislapp fremfor dem og fakta om de. Folk brydde seg heller ikke om slavene var i familie, de bare solgte de og splittet de sånn de ville selv. Og de som eide da slavene fikk da gjøre akkurat hva de ville, ta på de.

[Monologen ble avbrutt her]

Ja, vi var på det at slaveeierne fikk lov å ta og gjøre hva de ville med slavene. Det var jo en episode i filmen der, når Solomon og de skulle bli solgt. Da måtte jo, da ble jo de, da ble jo slavene fortalt hva de skulle gjøre, sånn som å åpne munnen, og ja. Og for eksempel når slavene ble, ble sendt på gården, eller på gårdene, der de jobba fikk de en leksjon om hvordan de skal kalle slavene sine [Kommentar: Sa feil. Mente hva slavene skulle kalle slaveeierne]. Da var det ofte kallenavn som ”master”. Og på filmen viser de jo at, at det er mange slaver som dør. Altså, slavene ble jo mishandlet voldelig og pisket og arbeidsforholdene på gården eller på plassen der de jobbet, var dårlige, så de fleste slavene døde jo som slaver.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Først og fremst synes jeg det er heilt forferdelig hvordan mennesker kunne bli behandlet av andre mennesker. Det er, det er jo en tanke som ikke henger på greip i, i 2018. Og, og det at slavetiden varte så lenge som den gjorde er jo og heilt forferdelig. At, at bruk av slaveri kan bli, at bruken av slaveri kan bli ”normalisert” for bare 200 år siden og, synes jeg er helt sykt.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Diana

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Vi har jo ganske mange karakterer i denne filmen og folk, jeg føler på en måte folk står for ulike ting og dette kommer frem på ulike måter. Du har jo Solomon eller Platt som han blir kalt når han blir tatt inn som slave. Han er jo, altså jeg ser på han som en rik mann, med familie, før han blir tatt til slave. Han kjemper jo for sine rettigheter og, ja er en sterk mann og når han er slave så gjør han jobben sin som slave. Han kjemper på en måte for seg og sine rettigheter som sagt og han vil jo ut derfra, så jeg tipper han tenker bare at dette her må han gjennom, han må bare gjøre som de sier, hvis ikke så kommer han ikke til å komme så mye lenger.

Og så har du jo slaveeierne, som, det er forskjellige slaveeiere. Vi har noen snille og noen helt forferdelige. Vi har William Ford, som er en av disse slaveeierne. Jeg ser på han som en snille, en av de snille liksom, selv om han er jo en slaveeier, så det er ikke akkurat noe jeg ser på som snilt. Men han er en av de som hjelper Salomon da, og står litt opp for han og er fornøyd med arbeidet han gjør, så han tar litt mer vare på han enn de andre. Så har du Tibeats, som er veldig frekk, og han vil drepe Solomon. Og så har du Chapin, som på en måte er litt midt i mellom føler jeg. Han, det er jo en scene der de henger Solomon, og da er det Tibeats som vil drepe han helt, men Chapin stopper Tippetts i å henge Solomon. Han tar han, han kutter på en måte tråden, eller slipper han ned, men kutter ikke tråden, så han lar han på en måte henge litt å trippe litt på føttene. Så han piner han på en måte, han er ikke helt den som tar han helt ned. Så etter hvert så kommer William Ford, som er den som slipper han helt ned da og hjelper han.

En annen karakter er Patsey. Det er en dame eller jente, som er veldig ung, som er unge og veldig flott. Og det kommer veldig godt frem i filmen, med at hun, med at de som eier huset da eller som er Master Epps og Mrs. Epps. Det kommer veldig godt frem med at Master Epps på en måte liker hun veldig godt og ja er veldig ekkel mot henne og «hoster» ligger med henne. Og er skikkelig stygg mot henne og misbruker henne, så jeg ser på han som en veldig ekkel mann. Han er jo sjefen eller lederen, det er han på en måte som bor i huset med kona si. Så er det jo hun kona da, som er veldig sjalu på Patsey, fordi at hun er sjalu på Patsey, og det kommer veldig godt frem, og hun gjør veldig mange stygge ting mot henne. Hun er alltid frekk med henne, og setter hun på en måte sist. Og det er en episode

der, som jeg synes er veldig stygg der hun hiver en vinkaraffel rett i trynet på henne og det setter, det var skikkelig sånn, da viser det at hun hater hun Patsey skikkelig. Og det, hun vet jo ikke at mannen han ligget med henne, men jeg tror hun merker veldig godt at mannen liker Patsey litt godt da, og har et litt øye til henne, selv om han ikke er veldig snill med henne. Det er en hendelse der Patsey, det var et eller annet at hun prøvde å stikke av. Og så lette Master Epps etter henne, men han fant henne ikke. Så til slutt så kom hun tilbake med ei såpe i hånda og bruker det som en unnskyldning at hun liksom stakk av, eller skulle finne det og at hun fikk ikke vaske seg og «blablabla». Og da førte dette til at Master Epps ble sinnssykt sur. Og dette var Mrs. Epps med og med på, og hun ble jo bare skikkelig fornøyd når han gjorde dette. Så han bandt henne fast til et tre, og begynte å piske, eller å skulle piske henne, men du ser at han ikke har lyst å gjøre det selv, så han tvinger Solomon da til å gjøre dette. Og Solomon har jo ikke lyst til å gjøre dette, fordi de er jo gode venner, så det, det fører til ja at Master Epps må liksom tvinge Solomon til å gjøre dette. Og det fører til at Patsey får sinnssyke merker på ryggen, som er liksom sånn indre sår, skulle jeg til å si, det er sånn skikkelig store kjøttsår på ryggen av de piskeslagene. Det er helt sinnssykt å se på.

Så ja, det er jo veldig mange forskjellige karakterer her som jeg føler har ulike meninger. Og på en måte tilpasser hverandre, det er liksom, det er liksom slavene, eller slaveeierne mot slavene. Slaveeierne de, det er jo, altså slavene er jo undertrykket, de. Slaveeierne vil de jo bare vondt liksom, så jeg synes det er veldig sterkt å se på og jeg, før, før vi så denne filmen så tenkte jeg ikke at det, slaveriet var så brutalt liksom. Så jeg tenker at etter jeg har sett denne filmen så fikk jeg liksom øyene opp bare, det er helt forferdelig at folk har blitt behandlet på denne måten og det er godt at det er så langt vekke på en måte, men på en måte, på en annen side så er det ikke så langt vekke heller liksom. Mange har det faktisk sånn på denne her måten, jeg håper ikke at det er like galt nå som det var før i tiden.

Men videre så har vi og en karakter som er Armsby. Han er en hvit, på en måte slave, og han uttalte seg selv som en fri mann. Og det, han får penger for å jobbe der, så det er på en måte en jobb for han, men han får veldig dårlig betalt for det om. Og det er en hendelse der, Armsby får penger av Solomon til å gi et brev, til familien fordi Solomon vil jo prøve å komme seg ut. Men dette fører til at Armsby tyster på han, og får pengene for det om. Og da holder jo Solomon på å komme seg i en syk knipe, der han for så vidt kunne blitt drept liksom. Men han kommer seg ut av det, i å bare si at han Armsby lyger og «blablabla».

Men etter hvert kommer Bass inn, og det er han som sender brevet. Han er en tømrer som jobber der, og han skriver brevet for Solomon da, som får Solomon til å komme seg hjem. Den som får brevet er Mr. Parker. Det er han som kommer for å hente Solomon eller Platt da. Og da blir han Tibeats [Kommentar: mente Mr. Epps] sykt sur, han kommer liksom ridende på en hest og sier at «du er min slave, du skal ikke reise», men Mr. Parker tar med seg Solomon, og tar han med hjem til familien. Og det er skikkelig, jeg synes det er skikkelig gripende å se liksom når han kommer hjem til familien. Da kommer han hjem til datteren sin, Margareth, som har fått en sønn og ektemann. Sønnen har da blitt oppkalt etter Solomon, så jeg synes det er veldig kjekt å se at han kommer hjem liksom. Og så treffer han også sønnen Alonso, og ja, og kona hans som på en måte, og ja og måten de reagerer på, vi snakket litt om det i timen at det var litt rart at måten de reagerer på, men jeg synes at det er bra at de viser at de reagerer på denne måten på, på filmen, på grunn av at det viser på en måte ikke den reaksjonen vi hadde tenkt de kom til få, at de på en måte hoppet over han. Du blir på en måte sjokka, for han har jo vært slave i 12 år, og da er det bra at de på en måte viser en sånn du kommer i sjokktilstand, du vet ikke helt hvordan du skal reagere, så det blir liksom ikke sånn at de hopper over de eller noe sånn.

Så bare for å oppsummere dette spørsmålet, altså alle har jo forskjellige meninger her i denne filmen. Men slavearbeiderne de vil jo alle komme seg hjem, de synes jo dette er helt feil, det er jo på en måte, de har samme syn på det, liksom alle. Men en scene der Solomon måtte snakke til Patsey [Kommentar: mente Eliza] fordi hun satte og grein, og ville ikke bli behandlet sånn her. Så Salomon sa at hun måtte ta seg i sammen og at hun kom seg i alle fall ikke hjem med å sitte sånn her. Så han var liksom lei av at hun bare satt og grein, han var på en måte en mer sånn som på en måte bare grep tak i det, og sånn er dette er, jeg må bare gjøre som de sier, hvis ikke kommer jeg til å bli drept liksom.

Og så har jo altså, ja de svarte har det jo litt verre enn de hvite. Som du ser på at den hvite får bare jobbe der liksom, og får penger for det, mens de svarte de får ikke noe penger for det, de er der bare, ja for slavearbeid rett og slett. Helt gratis arbeid for de hvite rike. Og det virker jo som at alle svarte har like meninger utenom det jeg nevnte med at Solomon bare gjør det han må, mens de andre vil ikke jobbe for de mener at dette her er feil, selv om Solomon også mener at det her er feil.

Men ja, det er mange hendelser som setter litt inntrykk. For eksempel når Solomon blir slått i fangehullet i begynnelsen av filmen, når at han på en måte blir tatt til fange, når han skal inn å være slave. Og når han blir hengt. Og når Patsey får en glassflaske i ansiktet.

Og en annen hendelse som jeg skal komme tilbake til litt senere, når Patsey, sier et eller annet til Solomon, spesielt når de er på den, ett eller annet skip når de skal bli fraktet, så er det en hvit som knivstikker en av slavene, og de andre slavene må kaste han om bord, eller liksom over bord, ut i sjøen. Og det er helt sykt å se på. Og en annen ting er når en slave får munnen, sånt munnbind fremfor munnen, av stål, sånn skikkelig hardt stål, og det viser jo bare at, altså de som er lyse i huden og ja, de som på en måte er mot de svarte, gjør liksom alt for at de, på en måte viser at de har ikke stemmerett. Og spesielt når Patsey blir pisket. Og masteren tvinger Solomon til å gjøre det.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Desiderert så er det Patsey som gjorde mest inntrykk på meg. I og med at hun får på en måte så sinnssykt mye, ikke tyn, men hun får så mye dårlig og vondt. Og hun er liksom bare ei ung og flott dame, eller jente og hun, det ender liksom med at hun vil dø. Hun ber Solomon om å drukne henne og begrave henne. Og da, det viser bare at hun har det skikkelig vondt og hun Mrs. Epps, hun er så sjalu på henne, at hun er så stygge mot henne. Og derfor vil jeg på en måte si at Patsey [Kommentar: mente Eliza] som karakter, i seg sjøl gjør veldig sterkt inntrykk på meg. Hun sitter på, på trappen og hylgriner for hun hater liksom dette her, og vil virkelig ikke jobbe for de, for hun mener det er feil, og ja det er skikkelig, ja hun gjør skikkelig inntrykk på meg rett og slett. Hun blir ikke behandlet noe bra, og ja

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Slaveriet som system, det blir jo vist på en måte som en tenker det var, føler jeg da. Det er liksom de hvite som styrer, det er noen som er høyest, så er noen under. Og så er det de svarte, de er ikke verdt en «drit». De hvite kan gjøre hva de vil, de kan drepe de når de vil, de kan piske de til døden, de kan piske de til de er fulle i sår og ja det er bare helt sinnssykt egentlig hva, hvordan det systemet er. Det er liksom enten eller, enten er du hvit eller så er du svart. Og altså, for eksempel når de står og, når de står og plukker bomull fra en eller annen plante utpå åkeren der, og de hvite rir rundt på hester og pisker de liksom. Og hvis de ikke gjør en god nok jobb, så pisker de enda mer. Og folk detter om fordi de er helt uttørket, og andre slaver må gå og helle vann over dem, men de våkner fortsatt ikke. Folk dør liksom hver dag fordi de har det så forferdelig i den slaveleiren. Og ja, ikke slaveleiren en gang, de er jo, altså det er jo med et stort hus, de jobber jo for folk liksom. For, ja det

kan være familier liksom. Og at de for eksempel Mrs. Epps er så sykt frekk med noen av dem, og ja, skikkelig stygt gjort.

Men ja, det blir jo litt forskjellbehandling på de som gjør en god jobb. For eksempel Solomon han får en fiolin fordi han gjør en god jobb. Og de er på en måte avhengig av han, fordi han er så sterk og smidig, og han gjør en såpass god jobb, og gjør det han skal. Fordi, og da får han jo liksom litt belønning for det da. Og William Ford er jo veldig fornøyd med han da. Og det er Master Epps også. Så ja, systemet, slaverisystemet det er jo, så er det delt opp litt i om du er mann eller dame. Mennene gjør det mest harde arbeidet, bygger på hus og sånne ting. Mens damene lager mat. Og mens begge kjønn er liksom med og inn og danser og skal lage underholdning og sånn for så vidt. Så ja det er liksom et, men det er jo et helt sinnssykt system da, der det er mye, altså ja, slavene de er jo undertrykket. Slavene oppfører seg jo for så vidt som at de har en eier over seg som kan gjøre hva den vil med seg, så de er jo, så virker som de er ganske redde. Slaveeierne oppfører seg på en måte som, ja de hersker, de vet de kan gjøre hva de vil med dem, og derfor utnytter de det, så de, de er veldig stygge mot dem. Så det fremstilles egentlig veldig hardt og brutalt, og jeg tror egentlig at det, jeg tror det er derfor denne filmen er så bra fordi at han får liksom frem de verste sidene, og jeg tror det er veldig viktig for oss som har det så godt å vite hvordan det faktisk var og hvordan det kan være. Så ja det er mange scener som jeg bare synes er helt sinnssyke som får egentlig frem det verste veldig godt.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Slaveriet i USA på 1800 tallet, det var jo veldig brutalt. Og det tror jeg kommer veldig godt frem og, og jeg ser for eksempel på wikipedia så står det «Historien til slaveriet i USA begynte kort tid etter europeerne slo seg ned i det som i 1776 ville bli Amerikas forente stater. Praksisen tok slutt i 1863-1865 med Abraham Lincolns Emansipasjonserklæring. Den endte med innføringen av det trettende grunnlovstillegget i 1865. Og på siden her så ser du liksom en slave, det står «slavepatrolje, hovedsakelig fattige», ja, det er bilde av en slave, og han er liksom, jeg føler det er på en måte akkurat sånn som Patsey ble når hun ble pisket. Det er liksom bare helt oppskrapt, du ser liksom piskeslagene bare kjørt inn i kjøttet på han liksom.

Så slaveriet på 1800 tallet var brutalt, hardt og helt forferdelig. De, det er mennesker som er undertrykka og det er absolutt ikke sånn folk skal bli behandlet. Og en vet ikke hvor godt en har det før du har opplevd det, og jeg tror ikke det går an å sette seg inn i en

situasjon sånn som det der, når, hvordan de har det når de ikke har, verken stemmerett eller mulighet til å ytre sin mening. De må bare gjøre det de blir bedt om, fordi det blir på en måte en, et overlevelsesmoment. Du liksom, du kan ikke si imot dem, fordi da blir du drept, så enten så lever du eller så dør du. Så enten gjør du det eller så dør du liksom. Du må gjøre det de ber om og ja jeg tror, jeg tror ikke at noe er verre enn slaveri. Det er, altså tankene mine om slaveri i USA på 1800 tallet det er bare at det er helt uhørt.

Og etter å ha sett denne filmen, så får jeg et helt annet syn på slaveriet. Du har liksom ikke tenkt over hvordan det faktisk var. Og det her fikk fram bare sinnssykt mange følelser i meg som, som bare lyse urettferdighet og undertrykkelse. Fordi på grunn av hudfargen din, og det at han, at Salomon gikk fra å ha en rik familie, liksom å være frie folk, til å på et døgn bli tatt inn til fange og den andre dagen bli tatt inn, eller bli solgt som slave. Å stå der helt naken og at folk skal komme og kjøpe deg. Altså handel av mennesker, det er jo helt sinnssykt å tenke på, at det faktisk har vært sånn og fortsatt er slik at folk kjøper folk til å jobbe for seg. Altså du faktisk kan bli solgt med penger, og stå der naken og på en måte, du må vise hva du er god for og vise musklene dine. Og ja det er bare sinnssykt mange inntrykk av denne filmen som sitter i meg, og når de stod der nakne og ei mor blir tatt ifra ungene sine, og komme så og si aldri til å treffe de igjen, hvis de ikke kommer seg ut fra det der. Og Solomon var bare sinnssykt heldig at det brevet kom frem til familien hans og kom frem til Mr. Parker som kom og hentet han. Og at han faktisk, når han kom og hentet han, det bare ble en lettelse i meg. Men når du på en måte så Patsey og alle de andre slavene, som stod igjen der og bare, tenk liksom, det er, det er nok ikke mange som hadde blitt hentet på den måten, for å si det sånn. Så slaveri det er bare det verste, denne her filmen var bare sinnssykt sterk å se. Så ja. Rett og slett bare for å oppsummere, slaveri er helt forferdelig, filmen var bra, men ikke veldig kjekk å se på, fordi det var ikke veldig mye positivt i den filmen.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Simon

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Tibeats blir fremstilt som slem, for eksempel når han går bort til Platt når han holder på med å bygge med de der plankene, bygge det der huset, og sier at han ikke gjør det skikkelig, selv om han egentlig gjør det. Han sparker ned plankene og slår han, bare for å vise dominans, og ender opp med å henge han. Så er det Edwin Epps, han er litt sånn mentalt skrudd i hodet. Han velger Patsey, som er en slave, foran kona, og ender opp med å behandle hun som en slave istedenfor sin beste, altså den beste arbeideren sin, for hun plukket jo over 500 «pounds» med bomull. Han voldtar Patsey, og klare ikke å piske henne selv, så må Platt gjøre det, for han har jo fått en unge med Patsey. Ford blir framstilt som snill, han viser medfølelse og står opp for Solomon. Han gir han til og med en fiolin. Og når Tibeats henge han, så redder han han. Han sier at han prøver bare å redde han, og ender opp med å gi ham videre til en annen slaveeier.

Bass blir òg framstilt som snill. Han er mot slaveri og hjelper Solomon selv om han kan komme, komme i trøbbel selv. Han står opp for Solomon, eller ikke Solomon, han står opp for slaveriet mot Edwin Epps. De har en liten krangel, men han kan jo ikke gjøre noe, for han har. Han kan jo ikke gjøre noe mot Bass, for han er jo hvit. Så er det Chapin, han blir framstilt som litt sånn nøytral, det er han «overseeren» på plantasjonen. Han virker rimelig i starten, og redder Platt fra å bli hengt, men så lar han han henge etter tauet, og bare rir vekk helt til Ford kommer og redder han.

Sympatien er på de svarte, for de er jo slaver, og det blir jo brutt mange, det som i dag blir kalt menneskerettigheter. Men sånn for eksempel når han ene som kommer inn for å jobbe etter å ha drukket seg full, flere ganger og har blitt fattig. Han sier at å piske slaver gjør noe med deg, og at han måtte drikke for å klare å gjøre det, fordi at de forstår jo selv at, at det er galt å gjøre det, så de måtte lure hjernen til å tro at det er det de må gjøre. De ser på slaver som eiendom, eller som objekt, og de bruker de som valuta, for eksempel når de har en gjeld til andre, så bare gir de dem slaver. Solomon blir først framstilt at han har lyst, han sier dette her: «I don't want to survive, i want to live». At han har lyst å leve, leve livet som han har levd frem til nå, og ikke bare overleve og være slave, men etter hvert vil bare

overleve og se familien igjen. Men han prøver å vise til slaveeieren at han kan ting for å bli mer verdsatt, kanskje fordi han tror at, at det kommer til å hjelpe han å bli fri eller noe.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Bass, fordi at han var mot slaveri, han sto opp for slavene selv om ikke hadde så mye makt, og som sagt så krangla han med slaveeieren. Jeg tror han «quotet» bibelen og noe sånt òg, at hva er forskjellen på de hvite og de svarte, og så sammenligna Epps de svarte med bavianer eller noe. Patsey, hun sto opp for seg selv, men selv den sterkeste knekker. Hun ber Platt om å drepe henne, etter at hun hadde blitt voldtatt. Og så jobbet hun jo hardt, hun ville jo ha frihet hun og. Ford, han viser medfølelse, står opp for Solomon, gir han en fiolin, redder han. Ja, jeg vet ikke hvorfor, han bare, fordi han var snill generelt. Han som kom, han som han som hadde drukket seg fattig. Han sier jo noe smart i det at å piske slaver gjør noe med deg.. At de bruker en hver unnskyldning for å si til seg selv at det er rett. Selv om de vet at det er galt.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

Det blir fremstilt som voldelig. Når de slår og pisker de til å følge ordrer, eller for eksempel når Solomon blir tatt, så sier han jo til dem at han ikke er en slave, at han er en fri mann. Men så slår de han helt til han innrømmer at han er en slave. Og hvis de ikke gjør det de skal, så slår de de, pisker de, alt fra 100 til 250, 500 piskeslag. Og sånn som kona til Edwin Epps hiver jo en sånn flaske med konjakk i hodet til Patsey fordi at hun er sjalu. Det er noe ingen normale jenter hadde gjort i dag hvis de hadde vært sjalu. slaveriet virker òg organisert sånn når de blir solgt, så har de satt priser på alle slavene etter tilstanden på slaven og potensialet, fysisk styrke, sykdommer, hvis de er fri fra sykdommer, hvis de er flinke til et eller annet. Sånn som Solomon, han var jo ganske gammel, men han var fortsatt litt dyr fordi han var en dyktig slave, og han kunne spille fiolin for eksempel. Slaveriet var egentlig litt sånn som aksjer og sånt er i dag, at de hadde så og så mange slaver, og så kunne de, kunne slavene bli dyrere, de kunne bli billigere, hvis de ble syke, så ble de billigere, og hvis de, hvis de klarte å oppfostre dem til å bli veldig sterkere, ble de dyrere, og de ble lånt vekk og gitt vekk til de de hadde gjeld til som sagt.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Det virka normalt for de som levde på den tida, sånn de hvite hvert fall, men når vi tenker på det nå i etterkant, så virker det ekstremt brutalt, og så strider det jo mot alle menneskerettighetene. Det var fortsatt urettferdig selv etter at slaveriet ble avkasta, for de var jo frie, men de hadde ikke rettigheter, så de var i teorien ikke, nei i praksis var de ikke frie. Det gikk inn på meg litt de kontrastene mellom nordstatene og sørstatene, og det var frihet i nordstatene og slaveriet i sørstatene. Det kunne vi se bare med hvordan livet hans var før han ble kidnappa og etter han ble kidnappet.

Oppgaver til monologen om 12 Years a Slave

Elev: Rune

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Filmen starter med at Solomon kommer i kontakt med to menn som vil ha han med på en turne. Han blir invitert på middag og skjenket av disse to, og det viser seg at de er kidnappere for slaveeiere. Solomon blir opprørt når han finner ut at han er blitt lurt og tatt til fange, og flere ganger så roper han at han er en fri mann og at ingen rett til å holde han fanget. Solomon gjorde lenge det han fikk beskjed om av sjefene på gården og han arbeidet hardt og det var lite klaging. Men til slutt fikk han nok og gikk til angrep på Tibeats, noe som viser hvor modig Solomon er, siden han vet at denne handlingen kan få store konsekvenser.

Og Patsey er ei ung jente, som blir misbrukt av slaveeieren Epps. Og hun er den som samler mest bomull av alle slavene, men blir mishandlet og voldtatt av Epps. Og hun er lei av å leve på denne måten og ber Solomon om å ta livet hennes. Som vil si at hun ikke ser noe utvei på livet hennes.

William Ford er slaveeier, og det er han som kjøper Solomon og Eliza. Solomon vinner tilliten til Mr. Ford, og det virker som om Ford har litt medfølelse for Solomon. Og jeg tror han ser på svarte som slaver, men ikke i like stor grad som slaveeieren Epps. Når Tibeats prøver å drepe Solomon, så er det Mr. Ford som kutter tauet og hjelper han inn.

Edwin Epps er også slaveeier, men er mye mer nådeløs i forhold til Mr. Ford. Epps ser på alle slaver som dyr og viser ingen nåde. Og i filmen kommanderer Epps Solomon til å torturere og piske Patsey. Men han tar selv over etter hvert for å vise til kona at han ikke har noen følelser for Patsey, som han voldtar i skjul.

Oppgave 2: Hvilke karakterer gjorde mest inntrykk på deg? Hvorfor?

Jeg vil si at Patsey er den personen som gjorde mest inntrykk på meg. Det var en episode i filmen der hun spør Solomon om at han kan ta livet hennes, og senere blir Solomon nødt til å torturere henne. Når hun bunden fast. Og det at hun vil ta sitt eget liv viser hvor vondt hun hadde det. Og det gjorde og litt inntrykk på meg at Solomon ble lurt og våknet opp i fangenskap.

Oppgave 3: Drøft og forklar hvordan slaveriet som system blir vist. Bruk gjerne eksempler.

I filmen kommer slaveriet klart og tydelig frem. I filmen ser man at de kjøper og selger slaver. Slavene blir solgt som produkter, noe som er ganske sjokkerende. I filmen sto det og en rekke med nakne slaver som skulle selge, selges. Slaveeieren gikk frem og tilbake til kjøperne og fortalte ulike, eller anbefalte ulike slaver og diskuterte priser med dem. Der ser vi et eksempel på at slaver blir behandlet som produkter og solgt videre, noe som er ja, ganske uforståelig den dag i dag. Et annet eksempel der man ser slaveriet tydelig på gårdene, der godseieren har slaver som arbeider for han. Godseieren har og en hjelper, eller flere hjelpere på gården som gir instruksjoner og følger med på hva slavene gjør. Og hvis slaven jobber for sent eller ikke gjør som så de skal, blir de staffet. Straffen kunne være alt fra å gjøre noe på nytt eller piskeslag, noe og som er ganske sykt. Det får man se i filmen der Patsey blir hardt pisket mens hun er bundet fast, og vi får se hva som skjer hvis du ikke samlet nok bomull i løpet av en arbeidsdag, da ble du og pisket. Og forholdene slavene bodde under var også sjokkerende. De fikk akkurat nok mat og drikke til å overleve, de bodde i trange små hus, med bare noen tynne tepper. Før Solomon havnet hos den første godseieren ble han kastet inn i en kjeller, og var der en liten stund med andre slaver. Der ble han mishandlet og pisket. Og de var og lenket fast med kjetting og måtte gjøre som de fikk beskjed om.

Oppgave 4: Hvilke tanker har du om slaveriet i USA på 1800-tallet? Begrunn svaret.

Slaveri har lenge eksistert, og det kunne ramme hvem som helst. Da for eksempel en konge eller leder som befalte. Men slaveriet i Amerika var mer rettet mot de svarte. Der det var en enorm forskjell på hvite og svarte. De hvite var frie og kunne gjøre som de ville, mens de svarte ble sett på som dyr og skulle arbeide som slaver. De var som produkter som ble solgt, der det var oppslag i avisen der du kunne kjøpe slaver, der stod informasjon om slaven og hva slaven var god på da. Og ut ifra denne filmen ble slavene brutalt behandlet. De gjorde, eller dersom de ikke gjorde det de fikk beskjed om, så ble de pisket og straffet. Slavene koster mye penger og det kan være grunnen til at de velger å torturere slavene istedenfor å drepe de. Og alle mennesker er født like og rett til å være frie, men det har ikke alltid vært slik, og slaveriet er et eksempel på dette. Det er uenigheter mellom ulike raser, og noen mener andre raser er bedre enn noen andre. Men jeg mener at alle bør behandles likt og har rett til å være frie. Og at hudfargen ikke har noe å si.

Oppgaver til gruppediskusjonen om 12 Years a Slave

Gruppe 1: Noah, Oline, Simon, Andrine, Kristian og Astrid

Oppgave 1: Hvilke scener gjorde mest inntrykk på dere? Hvorfor de scenene? Begrunn svaret.

Kristian: Fikk Solomon til å piske Patsey, for du ser at Epps egentlig ikke liker det. Ser også samholdet blant slaven.

Noah: får beskjed av kona, men tvinger likevel Solomon. Er helt brutalt.

Andrine: når han sier at det ikke er godt nok og begynner å gjøre det selv. Har nok en del problemer som han får ut i de sinneslagene

Astrid: Virker ikke som han egentlig vil, for han liker jo egentlig Patsey

[Samtale om hvem som var hvem, og om ulike personer i filmen]

Oline: når Solomon får se familien igjen, med mann og barn. Alle er enig

Andrine: når Solomon sier «unnskyld», det er så sterkt, for det er ikke hans feil.

Noah: når du ser familien igjen skjønner du hvor lenge han har vært vekke. Når du ser filmen, så føler du ikke at det har gått 12 år, for filmen varer bare et par timer. Forventet egentlig en sterkere reaksjon da han kom hjem. Hadde faren min vært vekke i 12 år, hadde jeg vært ganske så glad.

Simon: hadde vært sjokket også. De andre er enige da. Ikke så sterkt inntrykk, men når Solomon treffer en annen slave i den butikken.

Andrine: tror at han slaven egentlig vil spørre Solomon om hjelp.

Noah: hvordan kan Solomon være fri, men ikke han?

Oline: ulike stater.

Simon: slaver har ikke papirer på at de er frie, det hadde Solomon.

Noah: Ja, stemmer! (får en nye forståelse(?)).

Noah: når Armsby [Armsby er en hvit mann som arbeider på gården] hadde nesten ingenting bomull og bare fikk beskjed om å jobbe mer, mens andre som plukket mer fikk likevel pisking

Andrine: den scenen der han ene slaven ble knivstukket på båten. Dette var første gang Solomon så realiteten

Simon: Før dette: innstilling om å kjempe imot. Etter: endret syn.

Snakker om Armsby: brukte alkoholen for å kunne piske slaver. De visste det ikke var rett, men de måtte finne en måte å forklare det til seg selv på.

Noah: Forskjellen mellom Armsby og Bass. Armsby sladret til Master Epps, mens Bass hjelper med en gang.

Oline: Bass ofrer seg

Andrine: Bass er imot slaveriet, og han snakket jo imot Master Epps.

Diskusjon om en ville risikert livet for å hjelpe Solomon. Kristian sliter litt med å forstå Bass. Men alle så at det gikk heldigvis bra til slutt.

Oppgave 2: Hvordan synes dere at *12 Years a Slave* fremstiller slaveriet? Begrunn svaret.

Oline: virker veldig ekte.

Noah: akkurat som om du går tilbake i historien og så er det sånn som du har lært. Får et godt innblikk i det.

Simon: det som gjør at det er så ekte, er at det er så brutalt gjør at det virker ekte.

Andrine: viser hvordan det faktisk var, legger ikke slør over det. Det viser brutaliteten

Oline: ser det fra mange sider. Ulike personer som Ford, Bass og Epps (Andrine fyller dette ut)

Noah: Selv om Ford har slaver, så vil han at de skal ha det litt bedre.

Kristian: var så rart at de var så religiøse, men likevel var så brutale. Det er jo helt imot religionen.

Noah: Det henger ikke sammen nei

Simon: de viste til bibelen som kilde til begrunnelse for slaveri og pisking

Oline: mange slaver kunne jo ikke lese, så de måtte stole på det.

Kristian: de måtte jo overbevise slavene om at det ikke var noe galt med dette systemet.

Andrine: Mange slaver ble oppdratt til å være slaver

Astrid blir spurt om hun tenker

Astrid: for det meste det som har blitt sagt.

Simon: virker veldig organisert. Andrine støtter dette.

Kristian: at penger var høyere enn mennesker.

Noah: tenkte dere over å dyre de slavene var? Det var ganske dyrt å ha slaver! Tenk at dette var på 1800-tallet, og de koster jo 1500 – 2000 dollar. Det var jo bare de rike som kunne ha slaver.

Andrine: mange av de som ikke hadde slaver tenkte ikke noe særlig over det. Og siden de ikke hadde det, så tenkte de ikke så mye over det og tok ikke standpunkt til det. Det var bare noe som skjedde en annen plass.

Noah: i antikken. Flere som var slaver da. Da kan ikke slavene ha vært like dyre, siden flere nok hadde slaver.

Andrine: de kunne ikke importere mer fra Afrika, så du hadde ikke tilgang til flere slaver. De måtte enten oppfostres eller kjøpes. Dette tjente jo folk på.

Noah: Kidnapperne må også ha fått en del penger. Bedre fremstilt enn jeg hadde trodd.

Brutalt ærlig

Andrine: ganske konkret

Oline: fikk med mye

Oppgave 3: Hvilke tanker har dere om slaveriet? Drøft årsaker, begrunnelser og ta et standpunkt

Simon: ikke at jeg er for det, men det var god business

Noah: må se det fra begge sider

Andrine: forstår det økonomiske aspektet. Tror noen slaveeiere syntes det var fælt, men «sånn var det bare». «Hvis jeg skal overleve, så må jeg»

Noah: trekanthandelen – bomullshandel (Oline fyller inn her). Ikke bare i USA, men også hele Amerika. Alt startet med trekanthandel.

Andrine: industrialiseringen i Storbritannia: det øker produksjonen der, de trenger mer råvarer, behov for mer arbeidskraft i USA. Blir mer og mer brutalt og de må jobbe mer og mer (hentet fra artikkelen, uten at det nevnes spesifikt)

Noah: fra de svartes side da?

Andrine: helt grusomt!

Oline: noen er jo vokst opp med det, så det vet jo ikke noe annet. Men Solomon kjenner til friheten

Noah: eksempel med onkelen som blir begravd

Andrine: er nok mest av de nye slavene som er kidnappet. De første slavene har nok blitt hentet fra Afrika. Oline er enig

Noah: bare Solomon som sier at de kan gjøre motstand, de andre har gitt opp. Det viser forskjellen mellom en som er i systemet og de som er kidnappet.

Andrine og Oline: Solomon hadde jo et godt liv, han hadde nok hørt om det, men ikke mer

Noah: mange liker han, både hvite og svarte.

Simon: Solomon prøvde jo veldig hardt å vise første slaveeier at han var flink. Tror det var for å få mer frihet. Noah støtter det.

Andrine: følte at Solomon ikke spilte med Epps så mye. Fortalte jo Ford hvem han var og hva han hadde gjort før (hvilken jobb han hadde). Det skremte nok Ford litt.

Andrine: han ville jo ikke vise at han kunne lese og skrive

Astrid: slaver skal jo ikke skrive

Standpunkt fra Noah: tror ingen her er imot slaveri

Astrid: jeg er nøytral, mest fordi at det er ikke noe vi kan gjøre noe med det.

Andrine: nei, vi kan ikke straffe de hvite i USA nå

Astrid: der og da var det dritt, men de kunne ikke vite bedre enn at det var sånn de var. De visste jo ikke om noe bedre

Noah: hadde jeg vært en rik mann, hadde jeg mest sannsynlig hatt en slave. Ikke fordi jeg har lyst nå, men sånn var samfunnet, sånn var livet. Oline og Andrine støtter.

Andrine: du ble jo gjerne oppdratt til å tro at det var sånn. Når din far hadde dette, så ville det blitt mer naturlig. Ville kanskje ikke likt å piske dem, men sånn var det. Akkurat nå er det helt usannsynlig

Noah: Forskjellen mellom Ford og Epps – drøfter ulike årsaker til hvorfor de er sånn som de er.

Andrine: tror at grunnen til at han har Tibeats er å ha en annen til å piske og straffe.

Simon: det må jo gjøres

Andrine: Tibeats elsket det jo, han elsket jo makt. Oline støtter dette

Noah: han la jo opp til at de skulle gjøre feil

Oline: en maktsyke

Kristian: har du makta, så tror du at du kan gjøre alt

Simon: hvis du har makt, så vil du bare bli større og større. Eks med 2 verdenskrig: en dårlig ting, men vi har lært av det og vi vil ikke at det skal skje igjen. Andre støtter dette.

Oppsummering: kan se positive og negative sider på begge sider (slaver og slaveeiere), men de er fortsatt på at det er negativt. Men de ser hvorfor.

Oppgave 4: Hva hadde du gjort dersom du var slaveeieren til Solomon Northup? Drøft svaret i gruppa

Oline: vanskelig å si, for det er den tida. Selv tror jeg at, eller håpt at jeg ville sluppet en fri dersom han kunne bevise at han var en fri mann.

Kristian: vi tror vi ville gjort annerledes, men vi vet hva som skjedde, men ikke tankegangen. Penger var viktig, og lett for oss å si i dag at vi ville gjort annerledes. Oline og Andrine støtter

Andrine: hvis Ford, som hadde brukt masse penger på Solomon, skulle slippe han fri for han var en fri mann, så ville han jo tapt alle de pengene.

Noah: tror ikke jeg hadde hatt hjerte til å slå de. Andrine og Oline støtter

Andrine: vi jenter hadde nok ikke hatt slaver selv, men vært gift med en slaveeier. Enten: gjemt meg i huset og vil ikke ha noe med dette å gjøre. Det er veldig feigt, men lettere måte å ta avstand fra det.

Kristian: «Så du hadde ikke «goodet» på at noen hadde laget middag til deg hver dag»

Andrine: jeg hadde fått dårlig samvittighet.

Oline: hadde ikke syntes det hadde smakt godt

Andrine: tenk de barna som så faren pisket andre personer. Som liten ser du jo ikke forskjell, du blir jo lært opp til denne forståelsen

Noah: du tenker det som er gjort av foreldrene er riktig. Trekker inn eksempel med dagens system. Hvem er det vi leier inn? Utenlandske arbeidere, som polakker, fordi de er billigere.

Andrine: har en fra Litauen. Liker mye bedre det, fordi han jobber fulltid som avløser. Men han får jo ikke dårlig betalt.

Andrine: jobbet på gatekjøkken. Sjefen ansatte kun folk mellom 14-18, fordi de var billigere. Så fort de var over 18, ville sjefen ha de bort.

Simon: hadde brukt han til god arbeidskraft. Kunne kanskje fått litt betalt, evt fått mulighet til å jobbe seg fri.

Andrine: støtter Simon.

Noah er enig. Oline og Andrine peker på at det ville gitt mer motivasjon.

Kristian: men hadde du jobbet deg fri da? Du kan jo se på andre verdenskrig og konsentrasjonsleirene – arbeit macht frei. De jobbet jo, men de kom ikke ut.

De andre har litt vanskelig for å se dette perspektivet.

Andrine: ganske vanskelig å sette seg inn i hvordan du hadde vært på, (Astrid: hvert fall på den tida). Jeg hadde aldri greid å sett meg for det og vært til stede når det skjedde. Hadde ikke taklet det. Men jeg vet ikke, hvis jeg hadde blitt oppdratt til det, så hadde jeg sikkert gjort det.

Oline: er enig

Kristian: samfunnet får deg til å gjøre det

Andrine: det hadde ikke fungert i dag på den måten. Ville vært helt annerledes. Bedre boforhold og med lønn.

Oppsummering: hadde nok mest sannsynlig hatt slaver dersom vi var rike, men kanskje ikke vært like brutale, for vi tenker nå at det er feil.

Simon korrigerer: de ble jo oppdratt til å bli brutale. De trodde jo det var rett. Noah støtter det.

Andrine: tror ikke jeg hadde greid det. Tror jeg hadde rømt.

Oppgave 5: I denne oppgaven skal dere diskutere ulike hendelser i filmen. Dere skal diskutere hvilke muligheter dere mener at slavene og slaveeierne har for å endre sin posisjon og livssituasjon. Dere skal også snakke om de kunne eller burde gjort noe annerledes:

Dere skal snakke om disse hendelsene:

1. Etter at Solomon og John Tibeats har kranglet, straffes Solomon og henger etter et tau i en hel dag.

På slavemarkedet, når Mr. Ford kjøper Solomon og Eliza, skilles Eliza fra sine barn. Hvilke muligheter mener dere at slavene og Mr. Ford hadde da?

1: Hengingen av Solomon

Andrine: ingen gjør noe. Helt forferdelig å se. Hvis andre slaver hadde gjort noe, ville de blitt hengt

Oline: de kunne lagt noe til å stå på. Det kunne de lagt noe under bena til å stå på

Astrid: Jeg forstår hvorfor Tibeats henger Solomon. Han liker den makta han har og når Solomon jobber så bra at han ikke har noe å straffe han på, og Solomon tør si imot, noe slavene vanligvis ikke turte, så forstår jeg at Tibeats blir frustrert og redd og ser på Solomon som en trussel. Men det at ingen gjør noe med det i etterkant.

Andrine: vil som Tibeats at han skal straffes, men ikke sløse bort en slave.

Astrid: det er jo Ford som bestemmer til syvende og sist

Noah: vi har instinkt til å hjelpe (eks hvis noen faller og brekker noe)

Andrine: hun som kommer bort med vann, hun vil gjøre noe, men hun tør nesten ikke

Astrid: det mest skumle hun kan gjøre

Andrine: når Ford kommer og tar han ned og inn, så er han redd for Tibeats og hva han kan gjøre. Det er litt rart at han ikke har den makta over Tibeats.

Noah: han kan ikke styre alt på gården.

Andrine: men han skulle bare sparket han Tibeats

Astrid: Ford sa at han ikke kunne beskytte Solomon, mens Tibeats var der og derfor sendte han vekk.

Simon: enig med at de svarte og de andre kunne gjort noe annerledes. Alle fryktet enten for livet eller jobben

Andrine: hvis alle slavene hadde gått bort, da kunne de ikke drept alle. Da hadde de jo tapt masse penger.

Astrid: de kan straffe alle. De kan bli skutt eller pisket

Noah: hadde alle de 30 slavene gått imot de fire som jobbet på gården, da kunne de jo klart det

Andrine: slavene er oppdratt til å være redde. Eks fra båten: Solomon sier de er flere enn mannskapet. Men de andre sa at de andre vet ikke hvordan og har ikke lyst til å kjempe imot.

Simon: de har det ikke i seg å slåss.

2: Eliza skilles

Andrine: slavene hadde ikke noe de kunne gjort uansett.

Kristian: hadde ikke Ford kjøpt henne, hadde noen andre gjort det. Hun hadde blitt skilt fra ungen uansett.

Andrine: slavene kan ikke gjøre så mye. Hun kan grine, men ikke mer

Astrid: jeg ser for meg at Eliza hadde jobbet bedre med barna i hop. Oline støtter det.

Syntes at Ford skulle investert i henne og barna. Bare «drede» i hele Solomon

Kristian: men slaveselgeren ville ikke selge barna.

Oline: kunne gitt ekstremt mye for det. Alle eller ingen. Tror de ville jobbet bedre om de var sammen. Hun satt bare og gråt.

Andrine: hadde fått mer igjen på lang sikt

Astrid: støtter det.

Andrine: Hvorfor ikke bare ta hele gjengen, og «drede» i Solomon?

Andrine: jeg mener at slavene kan ikke gjøre noe med det. De har ikke valg. Noah støtter det.

Andrine: Ford har mulighet til å gjøre noe evt.

Andrine: slavene har ingen mulighet. Ford kunne sjekket opp i papirene. Hva hadde han hatt å tape på å sjekke opp i det?

Simon: dårlig business

Oppgaver til gruppediskusjonen om *12 Years a Slave*

Gruppe 2: Elise, Diana, Steinar, Aurora og Niklas

Oppgave 1: Hvilke scener gjorde mest inntrykk på dere? Hvorfor de scenene? Begrunn svaret.

Elise: slavehandelen, og når Ford skal kjøpe Eliza og må skille henne fra barna. Ford ber om å få med barna. Du ser at Ford ikke liker det og han gjør det ikke for å bare være ond, men han må ha gratis arbeidskraft.

Diana: Når Patsey blir bundet fast til treet og Solomon må piske henne. Viser dype kjøttsår. Viser grusomheten.

Niklas: enig med Diana. Ekstremt å bli pisket så mye, bare pga. et såpestykke.

Steinar: da Solomon ble kidnappet og ble bare satt i fangenskap.

Elise: og da ble han pisket helt til han sa at han var slave

Aurora: da Solomon skulle bygge huset på gården og Tibeats straffet Solomon uten grunn. Bare fordi han kunne. Litt overraskende at Solomon stod litt imot. Men det førte til at han ble hengt

Elise: Bass snakket imot Ford. Han sier imot, selv om han er hvit. Han ser det fra et annet syn enn de fleste andre hvite.

Aurora: og han hjalp jo med å sende brevet

Niklas: da Solomon kom hjem igjen og så barn og barnebarn

Elise: Og han sa jo unnskyld for at han hadde vært vekke

Diana: når Mrs. Epps kaster vinkaraffelen i fjeset på Patsey. Helt forferdelig å se at hun gjorde det, bare pga. sjalusi.

Aurora: på båten, da en reagerte mot en av de hvite som skulle voldta en kvinne på båten, så ble han drept

Elise: ja, og så måtte de andre slavene hve han overbord. Viser hvor sjukt det er

Niklas: og det får ingen konsekvenser for den hvite heller

Diana: når Patsey ber Solomon om å ta livet av henne. At hun faktisk er villig til å dø.

Elise: paret Epps kan ikke ha det bra. Han drikker, er utro, voldtar, mens hun er sjalu, sier ifra om det til han, men han bryr seg ikke.

Oppgave 2: Hvordan synes dere at *12 Years a Slave* fremstiller slaveriet? Begrunn svaret.

Steinar: får sett begge sider, slavene og slaveeierne. Får sett hvor grusomt slavene hadde det, og at det var mye penger i spill for slaveeierne.

Elise: viser bra forskjellen mellom nord- og sørstatene. I nord: behandlet som «alle» andre.

I sør var han bare slave.

Niklas: fremhever hvite og svartes posisjon i samfunnet, hvilke meninger det er i nord vs sør, og hvor voldelig det var.

Diana: holder ikke igjen på noe av det forferdelige, legger ikke skjul på noe. Et innblikk i hvordan det faktisk var.

Elise: en svart regissør. Tror det er bra, for en hvit regissør ville kanskje lagt et lite slør over det. Når vi ser hvor forferdelig det er, så forhindrer det at det skjer igjen. Hvis vi vet hvor fælt det var, så vil vi unngå at det skjer igjen

Diana eller Aurora: en merker hvor godt en har det når en ser slike filmer

Oppgave 3: Hvilke tanker har dere om slaveriet? Drøft årsaker, begrunnelser og ta et standpunkt

Niklas: de positive sidene og årsakene var de økonomiske sidene, god og billig arbeidskraft og gjøre arbeid som de hvite ikke ville gjøre. Kom musikk ut av dette (blues). Lett tilgang til arbeidskraft, så de kunne bygge land og samfunn. Uten å måtte gi fra seg makt. Fikk all fortjenesten og privilegier for seg selv.

Aurora: det var veldig bra sagt

Elise: det er grusomt. Skjønner for de hvite med at slaver var arbeidskraft. Det er viktig å behandle slavene med respekt, slik som Ford gjorde, men det er det (at de ikke gjorde det og hadde slaver) som var normalt på den tida. De så ikke på det som et lovbrudd. For slavene sin del var det helt grusomt, for de mistet hele livet pga. at de skulle gjøre andre folk rike og lykkelige. Det er veldig grusomt. Grusomt at de som har penger utnytter det på denne måten

Diana: ser det positive, men holder seg mest til den negative siden.

Aurora: var bare svarte som var slaver

Elise: selv om Patsey og Solomon gjorde det de skulle, så ble de straffet. Patsey ble voldtatt og pisket. Da de plukket bomull, ble han hvite (som hadde plukket minst) ikke straffet, men det ble de svarte – selv om de plukket mer. Viser hvor ekstremt det er

Diana: Eliza ble bortført fordi hun bare gråt. Det gjør at de andre slavene ser at de må gjøre det de skal uansett. Men de ble fortsatt straffet

Niklas: det var det som drev slaveriet videre – frykt

Steinar: det var ikke mange som fikk se familien igjen, sånn som Solomon fikk

Niklas: ja, så han var jo heldig. Vi ser mange som vokser opp som slaver.

Oppgave 4: Hva hadde du gjort dersom du var slaveeieren til Solomon Northup? Drøft svaret i gruppa

Steinar: hadde ikke vært sånn voldelig, brukt han som en god arbeidskraft, på en mer fornuftig måte

Aurora: hadde det vært på den tida da, vet jeg ikke åssen syn jeg hadde hatt på det. Jeg hadde sikkert behandlet de litt bedre enn det de gjorde. Hadde gitt de god mat og drikke og belønnet de litt for det de gjorde. Snakker ikke om penger, men andre ting.

Elise: gitt de litt mer respekt. Vi kan ikke si om vi hadde hatt det, for det er en helt annen tid, men hvis du vokser opp med det, så kan det være at det er helt normalt

Niklas: slavene ble jo sett på som dyr

Diana: vanskelig å tenke hva jeg hadde gjort, for jeg tror jeg aldri klarer å sette meg inn i den rollen, men hvis jeg må svare, tror jeg at jeg hadde vært litt lik, fordi hvis du først bruker penger på slaver og har det, så har du et annet syn på svarte. Håper jeg hadde vært snillere (som Ford), men vanskelig å si. Er du slaveeier, så er du det uavhengig av hvem som er slave

Niklas: hadde jeg vært i Epps situasjon, hadde jeg mest sannsynligvis straffet han med å piske han og sette han på plass. Hadde han endret og bedret seg, ville jeg sannsynligvis belønnet han mer for å utnytte de gode egenskapene, slik som Ford gjorde

Aurora: hadde straffet hvis han hadde gjort noe galt, men han ble straffet ofte uten grunn

Elise: Tibeats var sjalu

Niklas: ville brukt de på en annen måte

Elise: når du blir fratatt ungen din, er det vanskeligere å jobbe

Oppgave 5: I denne oppgaven skal dere diskutere ulike hendelser i filmen. Dere skal diskutere hvilke muligheter dere mener at slavene og slaveeierne har for å endre sin posisjon og livssituasjon. Dere skal også snakke om de kunne eller burde gjort noe annerledes:

Dere skal snakke om disse hendelsene:

2. Etter at Solomon og John Tibeats har kranglet, straffes Solomon og henger etter et tau i en hel dag.

På slavemarkedet, når Mr. Ford kjøper Solomon og Eliza, skilles Eliza fra sine barn. Hvilke muligheter mener dere at slavene og Mr. Ford hadde da?

1: Hengingen av Solomon

Steinar: Solomon hadde ikke gjort noe galt, så selv om han ikke blir drept med hengingen, så ble han pint av han andre sjefen på gården

Niklas: hvis han hadde sluppet han ned, ville han vist at han hadde samvittighet, og det kunne han ikke. Han var satt i en vanskelig posisjon. Kunne ikke vise nåde for å vise svakhet for de svarte.

Diana: føler at alle visste at de trengte Solomon og arbeidskraften hans

Elise: det er så sykt at barna oppfører seg som normalt, ingen hjelper. De vet at de blir drept selv om du hjelper. Hun som kom med vann var åpenbart livredd. De må bare oppføre seg slik. Viser at det er normalt

Aurora: han ble hengt fordi han slo Tibeats, men dårlig gjort at de hang han opp likevel.

Folk gikk bare forbi og så på han.

Diana: ja det var en overdrivelse, men fordi Tibeats var maktsyk og måtte vise sin makt.

Forferdelig at Chapin bare lar han trippe med bena. Ford slipper han helt ned. Det viser at han er en av de gode.

Niklas: Ford er satt i en vanskelig situasjon. Han er uenig i det som har skjedd, men kan ikke straffe Tibeats for det, for da viser han svakhet med at han setter svarte over hvite.

Samme med Chapin. Slavene kunne ikke gjøre noe.

Steinar: Solomon ble jo sendt vekk til Epps for at han ikke skulle bli drept av Tibeats. Han syns jo synd på Solomon og vil hjelpe han vekk.

Niklas: men Ford visste at Epps var en av de mest voldelige, så det var bare for at han ikke skulle bli drept, men da kunne han heller straffet Tibeats, men det var utenkelig (de andre er enig)

Elise: tror ikke det er mange som hadde tatt inn en slave og beskyttet han. De kunne vært venner om det ikke hadde vært for at de hadde levd i sør. Ford så egenskapene til Solomon.

2: Eliza skilles fra barna

Aurora: han prøvde å kjøpe alle, men hadde ikke penger til det. Solomon reagerte, men han kunne ikke gjøre noe.

Elise: spiller på fiolinen for å roe situasjonen. Men alle står nakne, de andre har pisk og pistol. Hva skal du gjøre? Det hjelper ikke å bryte inn. De vet at det hjelper ikke å gjøre noe imot

Niklas: slavene har lite de skulle ha sagt, i hvert fall når det er såpass mange hvite rundt. Et opprør ville sannsynligvis ført til flere drap. Kunne også streiket i arbeid, men Eliza som bare gråt uten å gjøre noe, ble jo tatt bort og drept.

Steinar: det ville vært priskrig om han ene gutten

Aurora: Ford prøvde i hvert fall

Elise: du så det på fjeset til Ford at han ikke likte det når de begynte å skrike. Du så det på følelsene og du ser at dette er ubehagelig for han.

Diana: Kunne jo tenke at Eliza kunne gjort et mindre nummer ut av det, men det verste for en familie er jo å skilles, så alle fatter hvorfor hun reagerer slik hun reagerer.

Niklas: i hvert fall når familien er det siste og eneste hun har igjen. Hun er jo fratatt alt annet.

Elise: det virket som om Eliza syntes det var verst med datteren, for hun vet at på samme måte som hun selv ble voldtatt, så vil også dattera bli utsatt for det samme. Det er ikke like «farlig» for sønnene. Eliza kunne nok vært slave hvis barna ikke hadde vært det, for mødre vil jo gjøre alt for barna deres

Aurora: han som solgte slavene gikk jo rundt og sa hva slavene var gode på og han sa jo om hun jenta at hun var kjempefin og henne kan du få bruk for, jeg kjente at det ble ubehagelig

Steinar: i tillegg så står de helt nakne

Aurora: og vi vet jo ikke hva de kommer til å gjøre med henne

Steinar: han stod med en stav og viste at «se hvor godt trent han er»

Elise: det viser hvor ekstremt lite respekt de har. Det hadde vært utenkelig hvis noen hadde stått nakne nede på torget, alle hadde jo reagert. Mens der var det normalt, akkurat som om du skulle inn og kjøpe en genser. Det handler om å få det beste til minst mulig pris. Slik er vi med klær i dag.

Diana: sykt å tenke at de barna var så små. Ikke rart at hun reagerte så sterkt

Niklas: Ford var satt under et stort press, med så mange hvite rundt han. Han bør jo egentlig ikke føle empati for slavene. Det er et press på han at de svarte skal være undertrykte, for det er det som driver sørstatene. Han kunne nektet,

Elise: han måtte jo kjøpe de

Niklas: han måtte ikke, han kunne valgt å ikke kjøpe de, men de hadde blitt kjøpt til slutt uansett

Steinar: de trengte jo slavene til gården han drev

Elise: du merker det når Ford hvisker om det og, det er liksom ikke sånn at han sier det høyt at «kan jeg prøve å få begge», han sier helt stille om det ikke er mulig å få kjøpt begge to.

Det virker som om Ford er litt flau for det, men ikke vil splitte dem

Aurora: det er godt å se at noen følte seg litt dårlige med det de gjorde og hvordan de behandlet folk

Diana: litt empati i hvert fall.

Niklas: han slaveselgeren ble jo spurt om han hadde ikke hadde sympati for familien, men han svarte at det hadde han ikke og det var bare business for han. Det var ikke mennesker, det var å selge ei ku liksom

Elise: det var nok helt normalt for han. Men jeg syntes at det var godt å se at Ford fikk en vond følelse, og se at det er faktisk ikke helt greit å ha slaver. Det er godt at de ser det. Det er jo ikke så mange som Bass som sier de helt imot, det er jo veldig få i sørstatene.

Aurora: når de kommer over på sørsiden, så fikk jo alle helt nye navn.

Diana: han ble bare ropt opp som noe helt annet ja

Niklas: det er jo undertrykkelse, de vil jo på en måte ta vekk deres identitet for å undertrykke dem og at de skal glemme fortiden

Elise: de måtte vel skifte navn på de, for det hadde vel vært mye lettere å finne igjen

Solomon for de i nord, hvis han hadde hatt det samme navnet.

Diskusjon i gruppa om navn og når Solomon blir hentet. Det var tøft å skulle si sitt eget navn, for han risikerte mye. Sist gang ble han vel slått for det

Elise: hvis det hadde vært en annen person enn Solomon de skulle hente, så hadde jo Solomon nesten blitt slått i hjel, for han har jo innrømmet alt. Epps hadde ikke respekt for de i nord som hentet Solomon, bare fordi at de hadde penger, for det hadde jo Epps også.

Niklas: de hadde jo vunnet i rettssak, for det var jo ulovlig å kidnappe folk fra nord, så Solomon har jo retten på sin side

Oppgaver til gruppediskusjonen om *12 Years a Slave*

Gruppe 3: Ella, Ellen, Emilie, Geir og Irene

Oppgave 1: Hvilke scener gjorde mest inntrykk på dere? Hvorfor de scenene? Begrunn svaret.

Emilie: synes at scenen der Patsey blir pisket gjorde sterkt inntrykk, fordi det ble mye detaljer, blodet sprutet og de åpne sårene viste. I tillegg var det Solomon som måtte piske henne, noe han ikke hadde veldig lyst til. Så det var veldig sterkt å se på.

Ella: Solomon prøvde jo å ikke piske henne så hardt, men så ble han [Epps) så sur at han tok over.

Geir: vil si meg enig med Emilie og Ella. vil og dra frem når han Solomon ble hengt. For det gikk så lang tid, og så var det noen som kom og ga han vann, uten å hjelpe han noe mer.

Ellen: vil og si meg enig i de scenene, at de var de verste og mest brutale scenene å se på.

Men husker også en tidlig scene, når han (Solomon) våknet opp i fengsel, eller i den kjelleren, da fikk han jo også piskeslag. Det gikk veldig brått fra å være i den familien til å våkne i den kjelleren. Veldig kontraster. Det var veldig brutalt.

Irene: Det som også gjorde inntrykk på meg var når Solomon ble hentet fra noen i New York. Det gjorde inntrykk fordi vi fikk en happy ending, og det var fint at han Bass kunne gjøre noe så fint.

Ella: Bass gjorde mye inntrykk, med at han turte å stå opp imot slaveeierne og si at slaveriet var forferdelig og en synd, og turte å hjelpe og riske seg selv for Solomon som han egentlig ikke kjente.

Emilie: når han ble pisket helt i starten var ganske grusomt å se på, når han ligger i den kjelleren. Og han vet selv at han er en fri mann, men de slutter ikke å piske før han sier "i am a slave". Det var veldig trist. Og så er jeg enig i det med at Bass tør å stå opp mot slaveeierne, at han tør å gå imot majoriteten.

Oppgave 2: Hvordan synes dere at *12 Years a Slave* fremstiller slaveriet? Begrunn svaret.

Ellen: Vet ikke helt hvordan det var, men dette skal jo være basert på en sann historie. De fremstiller det sånn som det var og det virker veldig ekte. De pynter ikke på det og gjør det ikke snillere enn det var. De fjerne ikke noe, får se hvordan det faktisk var. Det var verre enn det jeg hadde sett for meg – veldig ærlig

Ella: Fremstiller fra Solomons perspektiv, og da får en frem mer groteske detaljer når det kommer fra slaveperspektivet og ikke slaveeierens perspektiv. Viser kontraster mellom nord- og sørstater.

Emilie: kontraster mellom nord- og sørstater. ser veldig godt at i nord hadde folk et normalt liv og var rike. I sør var det veldig masse slaver, og forferdelige forhold.

Irene: fremstiller det slik det var, med at de solgte menneskene som om de var mat på et marked. og når slaveeierne diskuterte og prutet på slavene, akkurat som om det var mat. Sånn nå til dags, så pruter de jo på markedet i forskjellige land, og det er akkurat sånn de gjorde med slavene på 1800-tallet.

Geir: ingenting å si

Oppgave 3: Hvilke tanker har dere om slaveriet? Drøft årsaker, begrunnelser og ta et standpunkt

Irene: er brutalt, forstår ikke hvordan folk kan ha hjerte til å gjøre noe så grusomt mot andre, og at de ikke hadde litt sympati for andre folk. Er ikke en menneskelig ting

Emilie: i dag er dette utenkelig i forhold til menneskerettigheter og syn på andre mennesker. Årsaker: behov for arbeidskraft på plantasjonene i sørstatene og at afrikanerne var lite begavede og derfor ble til slaver

Ella: vi tenker at dette er feil, men det tenkte de ikke da.

Geir: ikke greit med slaveri fordi det ikke er en god måte å behandle folk på. Syntes de kunne fått betalt slik som andre arbeidere fikk, henger ikke på greip med menneskerettighetene (preg av nåtidsisme)

Ellen: støtter Irene, skjønner ikke hvordan de kan ha slaver og gjøre så mye grusomt. (Mangel på historisk kontekst)

Irene: forklarer med at slaveeiere som ikke hadde slaver måtte betale arbeidere og dermed hang etter. Derfor måtte de også ha slaver.

Emilie: støtter Irene og legger til at hun tror at slaveeierne var redde for å miste sin makt og derfor fortsatte. Trekker inn at flere presidenter hadde hatt eller hadde slaver. Etersom det var så godtatt i samfunnet, var det få som ville stå opp mot slaveriet (slik som Bass)

Ella: å ha slaver var et tegn på at du var rik og mektig. Det gjorde at du ble blindet av makt og rikdom.

Ellen: oppsummering: en ond sirkel

Oppgave 4: Hva hadde du gjort dersom du var slaveeieren til Solomon Northup? Drøft svaret i gruppa

Geir: ville ikke hørt på Solomon når han sa at han var en fri mann, fordi da måtte han ha sjekket opp i mange saker. Kanskje hørt på han senere pga. oppførsel og at han var påståelig. Jeg hadde ikke behandlet han så dårlig som Epps pga. sitt gode arbeid.

Ella: vært mer lik Ford, gitt mer belønning, ikke pisket og mer frihet og lønn.

Emilie: bruke arbeidskraften på en mer god og rettferdig måte. Ikke pisket og straffet. Kanskje litt lønn

Irene: vært mer lik Ford, gitt belønning. De som jobbet godt skulle fått litt mer mat og bedre boforhold.

Ellen: vanskelig å sette seg inn i situasjonen. Istedenfor å straffe, bare mer som en vanlig jobb uten lønn.

Ella: Epps prøvde å psyke ut – det fungerte ikke. Bedre å gi de best mulig forhold for å jobbe godt, og mer belønning. Hadde prøvd å behandle de mer som mennesker, ikke som slaver.

Emilie: forstod ikke hvorfor de skulle straffe så mye.

Irene: Tibeats river ned huset, ser ikke vitsen med å rive ned ting som slaver bygger.

Geir: ingen i dette rommet ville straffet de på den måten de gjorde, for da hadde de jobbet bedre og de kunne hatt tjent mer. Straff for dårlig arbeid, belønning for godt arbeid.

Oppgave 5: I denne oppgaven skal dere diskutere ulike hendelser i filmen. Dere skal diskutere hvilke muligheter dere mener at slavene og slaveeierne har for å endre sin posisjon og livssituasjon. Dere skal også snakke om de kunne eller burde gjort noe annerledes:

Dere skal snakke om disse hendelsene:

1. Etter at Solomon og John Tibeats har kranglet, straffes Solomon og henger etter et tau i en hel dag.
2. På slavemarkedet, når Mr. Ford kjøper Solomon og Eliza, skilles Eliza fra sine barn. Hvilke muligheter mener dere at slavene og Mr. Ford hadde da?

1: Hengingen av Solomon

Ellen: Solomon kunne ikke gjort mer. Tenkte «hvorfor gjør ikke de andre noe» under filmen, men det er fordi at det vil kunne få konsekvenser for seg selv. Derfor ikke gjøre noe mer med det.

Emilie: de kunne kanskje gitt mer vann (som hun ene i filmen) og gravd mer jord under beina hans

Irene: Tibeats kunne vært fornøyd med jobben istedenfor å piske

Geir: Enig med Irene.

Emilie: fælt at Tibeats som hang han opp og ikke Ford. Tror det var fordi sjefen var ute.

Syntes at det var fælt å se barna som lekte bak og at ting bare gikk videre. Mener som Ella at de burde samarbeidet mer for å gi han mat eller lagt jord under beina.

Ella: selv om de ikke kunne fått han ned, så kunne de bidratt med det de kunne, men de var sikkert redde

Emilie: de hadde sikkert endt opp på samme vis hvis de hadde blitt oppdaget

Ellen: støtter Emilie

2: Eliza skilles fra barna

Emilie: kjøpt barna også, selv om det ikke var lønnsomt for Ford. Han tapte jo på at Eliza ikke klarte å jobbe fordi de var skilt

Ella: han ville jo ta med barna, men han fikk ikke lov

Geir: Litt enig med Ella, for Ford ville, men auksjonariusen hevet prisen, og da kom økonomi og arbeidskraft inn i bildet, og at dette var grunnen.

Ellen: Solomon kunne hatt mer medfølelse i etterkant (grinescenen i etterkant)

Irene: enig med de andre. Han på markedet burde ikke skilt de fra hverandre. Slaveselgeren kunne latt de få være sammen som familie

Emilie: ser Solomon sin side (om mangel på medfølelse overfor Eliza), fordi han også har mistet familien.

Ella: slavene kunne ikke gjøre noe, måtte i så fall vært Ford, men han hadde nok ikke råd til å kjøpe slavene

Ellen: slavene hadde egentlig ingen mulighet. Slaveeierne kan ikke gjøre mye, fordi de tenker på makt og penger. De er de eneste som kunne gjort noe.

Irene: det slavene kunne gjort, var å ikke gjøre motstand, men «go with the flow», men du vil jo selvsagt kjempe for livet. Egentlig bedre å tilpasse seg situasjonen.

Ella: noen måtte jo gjøre en forandring, for hvis ikke ville det jo aldri ta slutt. Så det må jo komme fra et sted at det er motstand.

Oppgaver til gruppediskusjonen om 12 Years a Slave

Gruppe 4: Anne, Rune, Elisabeth, Nathaniel og Robin

Oppgave 1: Hvilke scener gjorde mest inntrykk på dere? Hvorfor de scenene? Begrunn svaret.

Anne: scenen der Patsey blir pisket etter å ha hentet den såpen.

Robin: syntes også den var grusom pga. at hun skulle hente såpe for å vaske seg.

Anne: hun gjorde egentlig ikke noe galt, det var bare Epps som var gal etter henne

Nathaniel: jeg synes hun ble straffet altfor hardt for det hun hadde gjort. En annen scene som gjorde sterkt inntrykk var når Tibeats sparket ned det Solomon hadde gjort, bare for å krenke han.

Elisabeth: han hadde jo gjort det perfekt

Anne: Tibeats var jo først borte og klagde, så gjorde Solomon det skikkelig, men likevel så ødela Tibeats det

Elisabeth: det ble jo en slåsskamp ut av det

Nathaniel: Solomon ble jo hengt etter dette

Rune: ikke bra at han ble hengt. Når de barna ble skilt fra moren gjorde inntrykk

Robin: grunnen til at han ble hengt var fordi at han mente han hadde gjort det han hadde fått beskjed om, men Tibeats mente at det ikke var godt nok og da skulle han drepe han

Anne: Tibeats så vel at det var godt nok, men at han hadde ei greie med Solomon, med at han var flink til ting. Dette taklet ikke Tibeats, så da Solomon fikk anerkjennelse fra Ford, så klikket det for Tibeats. Var nok litt maktskyk

Nathaniel: da Eliza ble skilt fra barna

Anne: det var helt fælt. Og måten han snakket om dem på.

Robin: han framstilte dem jo som noen biler til salg

Anne: sier jo «han er god på det og han til det». Jeg tenker sånn; hvem er du?

Nathaniel: Så forventet de på den gården at Eliza skulle bare glemme barna og komme seg over det. Tror ikke at hvis Mrs. Ford hadde hatt egne unger som ble skilt fra henne, så ville hun nok ikke sagt det samme

Rune: i slutten, når Solomon kommer hjem til familien.

Anne: Da holdt jeg nesten på å grine, jeg mener det. Men da vi så den med klassen så tenkte jeg at «nei, jeg kan ikke begynne å grine». Det var ganske rørende

Robin: når Solomon blir lurt av de to hvite, skjenket og kidnappet [Anne utbryter «Ja!!»]

Han var jo en fri mann og gjort til en slave for at han var svart.

Anne: har skrevet ned og at når han lå i fangecellen, fastbundet, så sa han at han var fri og hadde rettigheter og hør på meg, men slaveeieren sa at han var ingenting og de slo han helt til han ikke kunne si noe mer

Robin: han måtte innrømme at han var en rømling

[Lagt til senere i gruppediskusjonen]:

Nathaniel (ca. 22:05): da Epps voldtok Patsey

Oppgave 2: Hvordan synes dere at *12 Years a Slave* fremstiller slaveriet? Begrunn svaret.

Anne: korrump

Robin: vi ser forskjellen mellom de svarte i nord – der de er frie, og de svarte i sør – der de er slaver og blir styrt av de hvite

Elisabeth: de får frem historien fra de svartes perspektiv

Anne: husker dere den scenen der Solomon var ute og handlet med familien, og så kom en slave inn og så at det var en svart fri mann, han ble helt sjokka og ville nok snakke med han, men han fikk nok ikke lov av eieren hans. Det er spesielt, for han kunne jo ikke se for seg det å ha seg et eget liv

Nathaniel: viser godt fra mange sider hvordan slavene ble behandlet, hvordan personer som for eksempel mødre ble behandlet på den tiden og misbrukt

Robin: og splittet

Nathaniel: synes filmen fikk med ganske mye på så kort tid, at vi kan forstå slaveriet på en måte, selv om vi ikke fikk se når de ble fanget i Afrika [Kommentar: Trekanthandel – ser begrensingene i filmen], men vi fikk se nok av hvordan slaveriet faktisk fungerte

Robin: vi fikk se hvor voldelig det var

Anne: og hvor sleipe de var da når de lurte folk som faktisk ikke var slaver. De gjorde jo bare for penger. Alt dette er jo egentlig bare for pengenes skyld.

Rune: har ikke noe å legge til. «Er enige med dere»

Oppgave 3: Hvilke tanker har dere om slaveriet? Drøft årsaker, begrunnelser og ta et standpunkt

Elisabeth: urettferdig, var galt og sykt, trist.

Robin: samtidig var det jo positivt for de hvite, det var jo billig arbeidskraft

Elisabeth: men det var feil

Anne: de var så fæle mange av de hvite, liksom ingenting likestilling, behandlet personer som om de var skadedyr

Robin: de undertrykket dem

Anne: greit nok å ha arbeidere hos seg

Robin: var voldelig og dårlige arbeidsforhold til de svarte

Anne: sykt dårlige levetilstand

Robin: ganske rasistisk

Nathaniel: hadde vært mer forståelig, det skjedde jo i Egypt for 2000 år siden, men i og med at dette skjedde for bare 200 år siden, så synes jeg det er ganske sykt

Anne: Bass så jo at det var galt, mange var klare i hodet liksom

Nathaniel: folk hadde kunnskap, folk visste bedre

Anne: de hadde jo noe imot folk, eller rasen

Elisabeth: de svarte

Nathaniel: og hvordan makt og utnyttelse kan gjøre menneskene om til så brutale og nådeløse

Elisabeth: de kalte de svarte bare for «niggers», det er jo ikke et fint ord

Anne: de fikk jo nytt navn, «du er ikke den du er»

Elisabeth: så ble han jo pisket helt til han sa Platt

Robin: så hadde de stygge sanger til de svarte, når han Tibeats sang den sangen til de

Nathaniel: den sangen de synger mens slavene jobber. Hvor motiverende er det? tenker jeg.

Rune: at det var urettferdig og brutalt. Mange familier ble splittet, slik vi så i filmen med Eliza

Robin: og de sa at hvis folk ikke fulgte instruksene, skulle de få 100 og 150 piskeslag, og de mente at dette stod i bibelen.

Nathaniel: at dette var liksom det riktige

Anne: at de var overlegne

Elisabeth: han leste jo opp bibelversene, men du må jo forstå sammenhengen, du kan ikke bare lese ett bibelvers og tro at det er rett. Det kan være det stod, men i en annen betydning

Anne: jeg ville tatt de svartes side, eller det var jo noen hvite som sa imot dette

Robin: men de turte ikke gjøre noe med det

Anne: de hadde jo så stor makt de plantasjeeierne

Robin: Ford ville jo ikke splitte familien, men han andre nektet, og da gjorde han ikke så mye imot det.

Anne: ja det var litt rart, og sånn som når Ford reddet Solomon ned fra treet og inn i huset, så sa jo Ford at han egentlig ikke ville ha noe med det å gjøre. Men hvorfor hadde han slaver da? Hvorfor hadde han da arbeidere som Tibeats til å behandle slavene «drit»?

Nathaniel: tror det er pga. at det var ganske vanlig. For å tjene penger

Elisabeth: for å tjene penger

Anne: ja, selvfølgelig. Men han måtte jo ikke hatt folk som henger dem for det. Han kunne hatt bedre levekår for dem og tatt vare på dem som normale folk.

Nathaniel: tror ikke han var fan av det

Robin: han virket tilbaketrukket

Nathaniel: jeg tror han gjorde det mest for pengenes skyld

Robin og Nathaniel: for å leve selv

Nathaniel: for sitt eget beste, selv om han var imot seg. Det er ganske egoistisk

Rune: var ikke han snill i forhold til Epps?

Anne: men han var jo gal. Og Ford var for så vidt bedre enn Epps, Ford var jo en venn med Solomon på en måte

Elisabeth: Ford ga han jo en fiolin

Anne: og han lot slavene få tenke selv litt, for eksempel med den båtveien. Han var god med dem selv, men hadde arbeidere for seg selv, som Tibeats, som var stygge mot slavene. Han visste at de ikke var greie med dem.

Elisabeth: det kan jo være at de sa fra til Ford at han ikke er grei, men at Tibeats da sa at de lyger

Nathaniel: at Ford tror med på de hvite

Anne: det kan jo godt være

Elisabeth: og at det er derfor Tibeats har klart å være sånn leder. «de svarte snakker jo ikke sant, for de er bare svarte»

Nathaniel: hvordan synes dere at menneskesynet var fra de hvite? Hvis du sammenligner deres eget syn med slaveeierens.

Robin: de så jo på de svarte som dyr

Nathaniel: de så ikke på de som mennesker

Anne: arbeidskraft

Robin: så har vi eksempel fra den brosjyren fra 1829, der slavene blir solgt/leid. Der forklares de, og lenger nede står det andre gjenstander.

Anne: det var vel mat

Elisabeth: de er på lik linje med andre produkter. Det er jo helt rart

Nathaniel: og den scenen der slavene ble solgt, så var det at han gutten kunne hoppe så og så høyt

Elisabeth: ja, de måtte vise seg frem. «se han, han har masse muskler»

Anne: «han har masse muskler»

Oppgave 4: Hva hadde du gjort dersom du var slaveeieren til Solomon Northup? Drøft svaret i gruppa

Elisabeth: hadde det vært i dag med det synet vi har i dag, hadde vi jo behandlet dem godt, men hvis det var da...

Anne: jeg tenker at jeg egentlig ikke ville hatt, for det var jo fortsatt folk på den tida som ikke hadde slaver, som i nordstatene, som Bass. Det var jo folk som var klare i hodet og sa imot systemet. Jeg vil jo tenke at jeg ikke hadde hatt slaver, men det er jo veldig vanskelig å sette seg i den posisjonen. Du vet jo aldri hvordan forholdene var skikkelig for de hvite – de som hadde, og hvilket press de hadde

Robin: jeg tror at jeg ville gjorde så og si som de hvite gjorde der [I filmen], for på 1800-tallet var slaveriet vanlig og normalt, men i dag er det ikke det

Anne: ja, i dag er det helt fjernt

Robin: og derfor tenker vi at vi ikke hadde gjort det

Anne: hvis jeg hadde hatt slaver: hvorfor skal du være så stygg? Sånn som Epps: hvorfor skal du være så brutal?

Elisabeth: ja, han pisket jo de som ikke plukket nok bomull.

Nathaniel: og han utnyttet de på alle slags måter

Anne: ja du er slaveeier, men du trenger ikke torturere dem. Hadde jeg hatt slaver på den tida, hadde jeg ikke trengt å være en så stygg person

Nathaniel: det er jo slavene som gjør arbeidet

Elisabeth: det kan være de hadde gjort bedre arbeid hvis du hadde vært snill og motiverende

Anne: og tatt skikkelig vare på de

Rune: jeg er enig med Robin. Jeg håper ikke jeg hadde gjort det, men jeg hadde sikkert gjort det hadde jeg levd på den tida

Nathaniel: fra mitt ståsted er det helt fjernt, men hadde jeg levd på den tida, hadde jeg nok gjort det samme, for å følge trenden, for mitt eget beste. Men kjenner jeg meg selv godt

nok, tror jeg ikke at jeg hadde vært den brutale typen. Hadde ikke utnyttet dem som Epps gjorde. Jeg vet jeg ikke er en så brutal person

Anne: du kan jo bli påvirket. Du blir påvirket av naboer, av det de pisker og torturerer.

Nathaniel: du vet jo aldri hva du hadde gjort

Anne: og det er derfor det er så vanskelig å sitte her å snakke nå

Elisabeth: for vi levde ikke da

Anne: vi ser en film og kan tenke oss til, men egentlig vet vi jo ikke åssen det var for plantasjeierne, hvilket press de hadde og hva som fikk de til å være så brutale

Robin: vi har jo to forskjellige – Epps og Ford

Anne: Epps slet med psyken, var alkoholiker og sine personlige problemer. Det hadde sikkert ikke Ford på samme måte. Men det var jo flere enn dem.

Robin: Ford brukte Solomon på en bedre måte og skapte tillit til han og

Nathaniel: jeg tror mange av slaveeierne fikk ut frustrasjonen sin på slavene, for å føle seg bedre og heve makten sin. Det er mange som gjør det i dag

Anne: hvordan kan det å piske noen få deg til å føle deg bedre?

Robin: du så jo i filmen at det så ut som det, først litt pisking, deretter «skamhardt»

Anne: men jeg skjønner ikke hva som skjer i hodet på den personen som gjør det

Nathaniel: tror ikke han føler seg bedre, men at det er godt å få ut

Rune: han kunne slått et tre istedenfor

Anne: eller ingenting. Tatt ei treningsøkt

Oppgave 5: I denne oppgaven skal dere diskutere ulike hendelser i filmen. Dere skal diskutere hvilke muligheter dere mener at slavene og slaveeierne har for å endre sin posisjon og livssituasjon. Dere skal også snakke om de kunne eller burde gjort noe annerledes:

Dere skal snakke om disse hendelsene:

1. Etter at Solomon og John Tibeats har kranglet, straffes Solomon og henger etter et tau i en hel dag.
2. På slavemarkedet, når Mr. Ford kjøper Solomon og Eliza, skilles Eliza fra sine barn. Hvilke muligheter mener dere at slavene og Mr. Ford hadde da?

1: Hengingen av Solomon

Rune: hvem kom for å hjelpe Solomon?

Anne: først kom en og hjalp, en «master»

Rune: kunne ikke han bare befridd han?

Anne: ja, det var liksom det. Ja, han reddet Solomon, men ha lot han lide for det

Elisabeth: han sa at de ikke kunne drepe Solomon, for han kostet for mye penger og han er bare på lån.

Nathaniel: han brydde seg ikke plent om Solomon, men om verdien på han

Elisabeth: hvis de hadde drept han, så hadde de ikke tjent nok penger

Nathaniel: hadde vært synd å drepe han, for han kan jo bidra med mye på plantasjonen

Elisabeth: grunnen var det at han hadde bygget «feil»

Anne: for Tibeats likte å se Solomon slite og han likte maktfølelsen

Robin: da han hang i treet, var det vanskelig for andre slaver å hjelpe. Vi så jo at de ikke hjalp, ingen turte. De så han hang der, men de jobbet videre som vanlig. For de ble straffet hele veien. Hadde de prøvd, kunne de blitt drept

Elisabeth: hva hvis alle slavene gikk for å redde han

Anne: de var jo for så vidt flere slaver

Elisabeth: skulle de seriøst straffet alle da? Det er jo noe de kunne ha gjort.

Anne: da de satt på den båten, sa de det at de kunne gå i lag mot de hvite – de var i flertall. Da sa de at «alle har vært slaver hele livet, de har ingenting å kjempe for, hvorfor skal de gjøre det»

Nathaniel: og de har ikke våpen eller noe

Anne: de vet ikke hvorfor de skulle gjort det. De har ingen plass å gå.

Robin: grunnen til at Solomon ville, var fordi han hadde vært en fri mann før, mens de andre ikke var det.

Nathaniel: han visste bedre

Anne: han sa at det var null sjanse å få de med på det. De var helt ødelagte

Nathaniel: de var for redde

Robin: og de hvite kunne ikke vise medfølelse, for da viste de svakhet

Anne: mener at det var riktig av Solomon å stå opp for seg selv og si at han hadde gjort det riktig. Solomon hadde ikke trengt å slå Tibeats med piskene, men da var han nok frustrert.

Nathaniel: jeg tror nok Solomon og ville få ut noe aggresjon, men det var jo ikke riktig det heller.

Elisabeth: kanskje det hadde gått bedre for Solomon om han ikke gjorde det.

Robin: han hadde fått straffen der og da i så fall. Han hadde fått straff uansett

Anne: Solomon bare forsvarte seg selv

Robin: Ford kunne straffet Tibeats, for han var sjefen hans, men han kunne ikke straffe sine egne

Nathaniel: da hadde han tatt parti med de svarte

Elisabeth: da han hang i treet, kom en slave med vann. Men det var veldig kjapt

Anne: Tibeats ble fortalt at han ikke skulle drepe Solomon pga. økonomien, men han brydde seg egentlig ikke om det

Robin: det Ford kunne gjort, var å kvitte seg med Tibeats

Anne: det vet vi jo faktisk ingenting om. Det kan være han gjorde det

Rune: han kvittet seg nok med Solomon istedenfor

Elisabeth: han sendte vekk Solomon for å beskytte han, det var litt bra

Rune: han kunne sendt Tibeats vekk istedenfor

Flere i gruppa støtter dette

Robin: han tør ikke gå imot de hvite

Nathaniel: han var litt feig. Han turte ikke gjøre så mye med situasjonen

Gruppas konklusjon: sendt Tibeats vekk istedenfor Solomon

2: Eliza skilles fra sine barn

Anne: for det første: hvorfor ta med Eliza, han kunne tatt noen andre hvis han ikke hadde råd til å ta med barna også. Andre kunne jo kjøpt både mor og barn sammen

Elisabeth: barna var av stor verdi når de vokste opp, så de ble nok ikke solgt samlet uansett

Robin: kunne kjøpt Eliza og barna, istedenfor Eliza og Solomon

Anne: vi vet jo ikke hva han var ute etter. De trengte så og så mye arbeidskraft.

Robin: hva kunne slavene gjort?

Elisabeth: Eliza skrek

Robin: det er lite de kunne gjort. Hadde de gjort opprør kunne de blitt drept

Anne: det var de rikeste av de rike som var der

Nathaniel: slavene hadde ikke mye å si

Anne: mange av dem hadde nok vært slaver hele livet og derfor aldri hatt en familie, og skjønner seg derfor ikke på det

Robin: kan være derfor de ikke ville at familiene skulle være samlet

Anne: for da ble det dette båndet. [Flere støtter dette]

Elisabeth: Ford spurte om de seriøst skulle splitte familien

Rune: han kunne nektet å kjøpe noen av de

Anne: ja, men de hadde blitt solgt til noen andre uansett. Den er vanskelig.

Elisabeth: han sa jo ifra til slaveselgeren; «er dette greit»

Robin: Ford ville, men ble nektet

Anne: han ga seg ganske lett. Ford kunne protestert mer og sagt at han skulle ha alle

Robin: det kan være mangel på penger

Nathaniel: ja, det kan være en grunn

Robin: Ford måtte ta opp lån for å kjøpe slaver

Nathaniel: ja, så han klarte bare å kjøpe hun Eliza

Nathaniel: jeg tror det var mer sårt for Solomon som visste hvordan et fritt liv var

Anne: en vanskelig situasjon. Hvis Ford ikke hadde pengene er det lite han kunne gjort. Da er vi tilbake til holdninger

Nathaniel: hvorfor akkurat hun med barna?

Anne: det hadde jo ikke gjort en stor forskjell, andre hadde kjøpt dem

Robin og Johanne: de hadde uansett blitt skilt

Gruppas konklusjon: slavene kunne ikke gjort mye. Ford kunne prøvd litt mer, men er vanskelig

Anne: så er det han slaveselgeren. Han trodde han var noe

Elisabeth: hadde Ford hatt nok penger, hadde han nok kjøpt alle. Men det er ikke mange som kjøper en hel familie bare for å ikke splitte dem

Robin: slaver var jo ekstremt dyrt på den tiden

Elisabeth: Ford hadde nok ikke kjøpt dem uansett

Oppgaver til gruppediskusjonen om 12 Years a Slave

Gruppe 5: Nils, Magnus og Erik

Oppgave 1: Hvilke scener gjorde mest inntrykk på dere? Hvorfor de scenene? Begrunn svaret.

Nils: da familien blir splittet ble splittet på slavemarkedet. Meget brutalt, når vi får et innblikk i hvordan det var på denne tiden. Viser at slaveselger ikke nølte å splitte dem, selv om han fikk tilbud om å ikke gjøre det

Magnus: viser en rå umenneskelighet i slaveselgeren som nekter Ford å by på

Erik: Ford viser litt medfølelse (Magnus støtter)

Nils: slaveselgeren vil bare ha pengene

Magnus: to scener. 1. når Solomon vurderer å rømme når han skal til en dagligvare. Når han rømmer, ser han to andre slaver, som sannsynligvis har prøvd å rømme, holde på å bli hengt

Erik: hva tenker du om å henge de svarte? Er det en rettferdig måte å drepe de på?

Magnus: inhumant og umenneskelig måte å gjøre det. De hadde ingen rett til rettsak, var innen menneskerettigheter for de svarte. Det står på slutten av filmen at Solomon ikke kunne vitne i etterkant fordi han var svart.

Erik: han roper jo at han er en fri mann, men blir først reddet av Bass.

Magnus: men Solomon har ikke rett til en rettferdig rettsak, som er en av de viktigste prinsippene i den amerikanske rettsstaten.

Erik: når Solomon blir kidnappet. Viser at Solomon er forhåpningsfull og så blir han så hjerteknust, og så blir han pisket og skjønner at han skal bli slave. Det blikket han gir meg da, det er hjerteskjærende. Det gjorde mest inntrykk på meg. Knuste drømmer. Piskingen av Patsey og går så langt at hun vil ta sitt eget liv

Magnus: hun spør Solomon om å ta livet hennes.

Erik: når hun vil dø, det sier litt om hvor alvorlig og tragisk dette var

Magnus: dette var på en tid der selvmord var synd. Trekker inn en kristen tro og Gud

Erik: for mange av de svarte var det kanskje kristendommen som holdt de svarte oppe, for de hadde en tro på at Gud ville få de gjennom dette. De fleste slavene kom seg gjennom pga. religionen de har

Nils: utenom Solomons pisking av Patsey, så er det scenen der Solomon blir hengt. Greit nok å ikke angripe formannen, men det gjør inntrykk at andre i bakgrunnen bare fortsetter

som normalt. Litt rart at de ikke gjør noe, men forstår at de nok er redde, men når du ser at barna leker og smiler, mens han kjemper for livet

Magnus: hjerteskjærende å se hvor normalt dette var for dem. Virket dagligdags.

Oppgave 2: Hvordan synes dere at *12 Years a Slave* fremstiller slaveriet? Begrunn svaret.

Magnus: med tanke på at McQueen er svart og regissør, så tror jeg han har hatt et nådefullt syn på slaveeierne, med å fremstille Ford på en så menneskelig måte, selv om han er slaveeier. Den er fjernet fra Epps.

Nils: han viser at ikke alle var helt onde

Magnus: Ikke alle var slaveeiere fordi de hatet de svarte, men fordi det var den billigste arbeidskraften. Han viser både de «bra»/lyse sidene og de dypt mørke og grove sidene med slaveriet. Hvordan slaveriet fungerte i samfunnet, med gjeldsbrev og slikt

Erik: ikke tvil om at Solomon ville hatt det bedre hos Ford enn Epps. Det finnes «gode» slaveeiere, men de utnytter arbeidskraften

Magnus: fortsatt en forferdelig handling, men at Ford ikke gjør det av hat, men som arbeidskraft. Men han ser fortsatt på de som eiendom. Akter eiendommen mye høyere enn Epps.

Erik: hva tenker dere om medarbeiderne til Ford?

Magnus: ikke medarbeidere, men formenn for han, slags daglig ledere.

Erik: synes ikke dere at Tibeats skal få lov å straffe slavene sine når han ser at de gjør synder? Han har jo ansvaret for dem

Nils: viser maktfordelingen. Ford hadde større rolle på gården. Hvis Ford hadde latt han gjøre det, så er det greit

Erik: men da er det Ford som har rettighetene. Burde han hatt rettighetene til å gjøre som han vil med slavene? Han har ansvaret i det daglige. Ford eier jo bare dem og ser ikke hva de gjør og ikke gjør

Nils: men som i dag, sjefene bestemmer over daglige ledere (Magnus støtter)

Erik: litt likt systemet i dag, bare at objektene er svarte mennesker

Erik: hva tenker dere om hvordan de stiller frem slavene.

Magnus: må stå nakne, vise muskler, hvor vakre de er, tennene, egenskaper, flink på «blunk blunk». Mange av jentene ble jo voldtatt. Det er umenneskelig å stille de ut slik de gjorde

Erik: umenneskelig i forhold til i dag, men tenk hvis du lever på den tiden og trenger billig arbeidskraft og svarte er alternativet. Da er det en grei måte å få frem de egenskapene de har. Grei måte å fremstille slavene på, på den tiden, hvis det hadde vært innafor med slaveri

Nils: synes de fremstiller det på en rettferdig måte og slik det var. Selv om regissøren er svart og kunne sett det for mye fra de svartes perspektiv og bare at alt er fælt, men han får frem at det ikke bare var onde folk. Viser at folk levde på feil tid.

Magnus: ulike nyanser

Erik: de levde på en tid der det var godtatt, de utnyttet det

Nils: kunne fått en film der det bare var negativt

Magnus: kunne vist bare de onde, og ikke de mer humane

Konklusjon: godt innblikk i hvordan det var.

Oppgave 3: Hvilke tanker har dere om slaveriet? Drøft årsaker, begrunnelser og ta et standpunkt

Nils: årsaker – europeerne koloniserte og ser folk som er svarte og annerledes, fremmedfrykt oppstår. I scene der Mrs. Epps kaster flaske på Patsey, sier hun at de må straffe de svarte fordi du kan se hatet i øynene deres, og det kan prøve å ta over. Viser at fremmedfrykt for å ta kontroll over de svarte. Naturlig at den ene rasen vil ta kontroll over den andre.

Magnus: og utnytte de ressursene den andre rasen har – her arbeidskraft

Nils: vi har jo dyr i dag som vi hersker over, uten å tenke noe over det. Sånn så de jo på de svarte da

Magnus: parallell fra bibelen. Vi er over dyrene. Epps fordreier bibelen for å manifestere og legitimere og rettferdiggjøre at de er over de svarte. Viser hvordan de kunne oppholde dette – «dette er min rett». Religion har blitt brukt til mye for å rettferdiggjøre ting, slaveri, krig

Nils: den dag i dag også, med IS

Erik: vi ser dette ikke er greit

Magnus: vi er vokst opp med et annet menneskesyn

Erik: når vi ser verdenskrigene som kommer senere. Har vi egentlig lært av dette, med måten vi behandler jødene på? Hva om 100 år til – kanskje det skjer en gang til. Tror som Nils at det kommer av fremmedfrykt.

Magnus: redde for å akseptere forskjellene mellom oss. Vi bruker det til å rettferdiggjøre ulike handlinger vi gjør

Nils: i mange land i Europa i dag, vinner partier som er mot innvandring, fremmedfrykten for flyktninger.

Magnus: i USAs grunnlov åpnes det med at alle er skapt like. Et syn de hadde, og de mente at det var feil, men at de ikke klarte å få vekk den institusjonen i deres tid. Men de la grunnlaget for et moderne menneskesyn [veldig bra]

Erik: vil ikke si vi har et rettferdig menneskesyn i dag når Trump kan si at han ikke vil ha innvandrere og mur mot Mexico

Magnus: han har ikke sagt at han vil ha innvandrere, men at de skal komme på lovlig vis.

Erik: tror slaveriet var pga. at det var godkjent, normalt, så på slavene som en mindreverdige rase

Nils: økonomisk ressurs. Hvis det var vanlig, så hvorfor ikke. I dag gjør også folk alt for penger. Folk tenker på seg selv

Erik: folk vil alltid ha det billigste og beste

Magnus: kjærligheten til penger er roten til alt ondt – det står i bibelen

Nils: det er lett å sitte i 2018 og sett hva som har skjedd i historien å se at dette er feil

Erik: 1930 – så fæle med slaveriet, men gjorde det igjen med jødene. Kan det ikke skje igjen?

Magnus: det skjer den dag i dag

Nils: jødene fikk skylden for alt galt i Tyskland

Magnus: jødene ble syndebukken. Hadde jeg levd på en tid der slaveri var vanlig, tror jeg at jeg hadde vært på en måte som var avhengig av hvor jeg hadde levd. Hadde jeg vokst opp i nordstatene: folk født frie. Sørstatene: muligens sett på slavene og svarte som mindreverdige og som en ressurs. Indoktrineringen vill gjort mye med meg, kanskje ikke den verste, men mer upartisk. Hadde jeg tjent penger på det, hadde jeg kunnet rettferdiggjøre det for meg selv.

Erik: helt enig. Har mye med oppveksten og hvem du omgås med. Som i 2018: det er ikke greit. Sørstatene da: greit og rettferdiggjøring

Magnus: hadde kanskje skjönt at et var feil, men likevel klart å rettferdiggjøre det

Oppgave 4: Hva hadde du gjort dersom du var slaveeieren til Solomon Northup? Drøft svaret i gruppa

Nils: to scenarioer: 1 – det jeg håper. Håper å ha sett på slavene som en ressurs, men som likemenn, ikke dyr, mer som Ford 2 – det jeg egentlig tror. Tror egentlig at jeg hadde vært mer som Epps. De fant at tortur var den mest effektive måten å få opp effektiviteten på. Hvis de ikke gjør nok – straff

Erik: du vil jo ha mest utbytte for slavene når du har betalt for de. Men tenk at du kan sitte i 2018 og si det. Men jeg er helt enig med deg altså.

Nils: det er lett å si nå i 2018 at jeg hadde vært snill, men jeg tror ikke det

Magnus: tror at hvis du var slaveeier, ville du hatt et annet syn på livet

Erik: tror jeg hadde vært helt lik. Hadde utnyttet slavene så mye som mulig. Hadde ikke gitt slavene rom og stell – det koster jo penger

Nils: hvis du har valget: enten være god mot slavene eller hard og tjene mye mer penger

Erik: da tror jeg de fleste hadde valgt penger

Magnus: håper jeg hadde vært som Jefferson, som eide slaver, men som friga slavene når han hadde råd til det. Det kostet ham dyrt, men mange ble frigitt

Erik: hadde håpt jeg kunne vært slik selv, men jeg tror ikke det. Hvem satt igjen med mest av Epps og Jefferson

Magnus: tror Epps satt igjen med mest

Erik: men hva tror du han tenker selv? Hvordan har han det inni seg? Jefferson har i hvert fall æren i behold, selv om han har hatt slaver

Magnus: jeg mener Steve McQueen har brukt gud som et virkemiddel i hvordan han har fremstilt Epps og avlingen. Epps skylder på slavene, men hva med seg selv. Får frem hvordan gud ser på slaveriet.

Oppgave 5: I denne oppgaven skal dere diskutere ulike hendelser i filmen. Dere skal diskutere hvilke muligheter dere mener at slavene og slaveeierne har for å endre sin posisjon og livssituasjon. Dere skal også snakke om de kunne eller burde gjort noe annerledes:

Dere skal snakke om disse hendelsene:

3. Etter at Solomon og John Tibeats har kranglet, straffes Solomon og henger etter et tau i en hel dag.
4. På slavemarkedet, når Mr. Ford kjøper Solomon og Eliza, skilles Eliza fra sine barn. Hvilke muligheter mener dere at slavene og Mr. Ford hadde da?

1: Hengingen av Solomon

Erik: vi ble vel enige om at slavene rundt som ikke gjorde noe var moralsk feil, men slik hverdagen var blitt

Magnus: det var ikke noe de kunne gjøre med det

Erik: de kunne blitt straffet og dødd av det

Nils: en og en kunne ikke slavene gjort noe. Men hvis alle slavene gjorde opprør – skulle de hengt alle da?

Erik: men hvem har mot til noe sånt? Når de bare har armer og bein, mens eierne har våpen

Nils: ja, det er sant. Og du ser i filmen at de som tilpasset seg overlevde

Erik: Eliza, griner og blir tatt bort. Solomon facer det og lever med det – overlever. Viser ulike måter å takle ting på. Synes Eliza takler det feil, men jeg forstår det

Nils: fraktet på skipet. En ble drept for å gjøre motstand. Det er jo forståelig at de ikke gjør noe

Magnus: usikker på årstall, men tror det var et slaveopprør i Louisiana, endte med at hæren kom inn og stoppet det

Nils: de står og passer på slavene. Da tror jeg ikke jeg hadde turt å gjøre noe

Erik: eks – Spartacus samlet slaver og kriget mot keiseren. Blir sett på som den mest rettferdige krigen i historien

2: Eliza skilles fra barna

Nils: blir litt det samme som på oppgave 1

Erik: de har ikke så mye valg

Nils: en og en kan de ikke gjøre så mye

Magnus: var et slaveopprør i Virginia. 51 hvite drept, ble kraftig slått ned på

Nils. De som gjør opprør døde. Da han ikke ville si at han var slave, ble Solomon pisket. Det stoppet da han innrømte det

Erik: Spartacus endte jo også med romersk seier, så det ender jo alltid sånn med slaveopprør

Magnus: de har ikke de samme midlene

Erik: de har ikke samme våpen og ressurser. Det har ikke Eliza eller salvene heller. Sånn som slaveselgeren snakker om slavene, så hadde ikke han nølt et sekund på å drepe slavene

Nils: akkurat som å gå i butikken å handle varer. Men hva med Ford da?

Magnus: prøvde å by på barna, men fikk ikke lov. Gjorde det han kunne, men slaveselgeren satt med makten. Fikk ikke komme med en pris på de en gang.

Nils: det stusset jeg litt over. Var det også ondskap og ikke bare penger for selgeren kanskje

Erik: selgeren var ekstremt opptatt av penger og at de var dyr. Når du har det synet på mennesker, så «driter» du i om familier blir splittet.

Magnus: rart at han ikke kan komme med pris

Nils: hvis Ford hadde nektet å kjøpe de andre slavene da? men han kom for å få slaver, og andre hadde splittet familien uansett

Erik: Ford prøvde det han kunne, men det gikk ikke. Ikke rettferdig system

Nils: hele systemet er imot han.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Diana

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Det er selvfølgelig vanskelig å sette seg inn i situasjonen til Solomon Northup, hvor en faktisk er slave. Men om jeg tenker meg godt om så tror jeg og håper at jeg ville gjort det på samme måte som han. Han arbeider og gjør det han får beskjed om, både står opp for seg selv og andre. Han gjør en så god jobb at han faktisk blir belønnet med en fiolin for eksempel, og blir relativt godt beskyttet av slaveeieren William Ford. Dette har garantert mye med det gode arbeidet Solomon gjør. Han viser tillit til William, og da får han tillit tilbake. Jeg tror ikke det ville endt så bra slik som det gjorde for Solomon, at han fikk til slutt komme hjem til familien sin, om det ikke hadde vært for at han gjorde det han fikk beskjed om og risikerte ikke livet sitt på noen måte.

Jeg er helt sikker på at hva som gikk gjennom hodet hans var at han må gjør dette for å kunne leve. Han var nok helt klar over at slaveeierne kunne gjøre akkurat det de ville med han om han nektet å jobbe, de kunne i verste fall drepe han. Så jeg ville nok gjort det på akkurat samme måte som Solomon selv. Jeg synes han takler det å bli tatt som slave på en veldig bra måte. Han gjør på en måte det beste ut av det verste som kunne skjedd i ens liv.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Det er også veldig vanskelig å sette seg inn i denne situasjonen, men jeg tenker på en side at om jeg hadde vært en slaveselger så ville jeg nok gått inn i rollen og vært like hard. Men på en annen side så håper jeg selvfølgelig at jeg ville tatt hensyn til familier, og behandlet slavene med litt mer respekt enn det som blir gjort i denne filmen. Dette er selvfølgelig veldig lett å si, i og med at det var lite respekt for slavene å få på denne tiden.

Jeg tror at i scenen vi møter slaveselgeren at om jeg var han ville jeg tatt hensyn til Eliza og barna. Slavekjøperen prøver å prute for å få med ungene også, og her viser han litt medfølelse. Men dette går ikke Freeman med på, han har ikke noe imot å skille familien.

Om jeg hadde vært slaveselgeren her så hadde jeg gått med på prisen slavekjøperen foreslår. Dette på grunn av at jeg hadde tenkt på de små barna, hvordan det er å bli skilt fra foreldrene sine. Dette er den verst tenkelige tingen som kan skje for både en mor og et barn. Det at begge barna var så små synes jeg er så trist, og at de mest sannsynlig ikke får se moren sin igjen er helt sykt. Så hadde jeg vært Freeman ville jeg vist mer respekt rett og slett.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Før vi så denne filmen så hadde jeg ikke mye tanker om slaveri. Jeg tenkte selvfølgelig at det var en fæl ting, men jeg har aldri satt meg ned og tenkt på hvordan slaver ble og blir behandlet og hvor brutalt det faktisk er. Hvor mye makt slaveeiere har, og hvor sykt det er at familie blir splittet, at folk blir drept, at folk blir pisket for å gjøre en liten feil, at folk blir slått på grunn av sjalusi, at folk blir voldtatt av slaveeiere. Dette var ikke ting jeg hadde tenkt over i det hele tatt.

Etter å ha sett denne filmen så fikk jeg et helt annet syn på slaveri. Jeg fikk rett og slett et innblikk i hvor urettferdig verden kan være, og jeg synes virkelig det er så trist. En vet ikke hvor godt en har det før en har sett slike scener hvor folk blir pisket til de nesten er helt livløse.

Så for å oppsummere så har jeg endret veldig forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget. Jeg har fått lært hvor undertrykte de svarte er. Hvilke forskjeller det er mellom nord og sør, og hvor urettferdig verden faktisk kan være. Jeg har lært at en kan gå fra å være rik og ha en familie, til å bli lurt og på et døgn bli slavearbeider. Jeg har lært at folk blir solgt akkurat som reklame for, for eksempel mat, og blir ekstremt dårlig behandlet. Jeg tror det var bra at jeg så denne filmen, for ellers ville jeg ikke sett hvor forferdelig det egentlig er.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg tror jeg ville vært og identifiserer meg med Solomon Northup. Jeg ville jobbet og gjort det jeg fikk beskjed om, og i tillegg hver dag håpet på at jeg en gang fikk komme hjem til familien min. Jeg ville stått på som om det var for en god sak, og sett de positive sidene.

Selv om jeg hadde, slik som Solomon, vært totalt imot slaveri, ville jeg jobbet fra morgen til kveld og stått opp for meg selv i tillegg. Jeg ville vært en god venn, slik Solomon viser at han er for, for eksempel Patsey. Meste av grunnen til at jeg ville vært Solomon, og identifiserer meg med han er at jeg tror dette hadde vært den beste løsningen på å bli tatt til fange og bli slaveeier på denne måten. Du har liksom ingen valg, og en ser hva som skjer med de som ikke gjør det de skal og de som blir sittende og grine over det. De blir enten pisket eller bortført, og jeg tror Solomon ser at dette hvert fall ikke hjelper. Så jeg synes han løser det på en veldig bra måte, og det viser seg å fungere til slutt.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg har lært en hel del av undervisningsopplegget, jeg synes det har vært annerledes og kjekt å gjøre det på denne måten. Jeg synes filmen var kjempekjekk og lærte spesielt mye av den. Jeg synes også det var interessant å se hvordan en såkalt reklame for slaver så ut. Det som har gjort mest inntrykk på meg er uten tvil filmen. Jeg synes den var utrolig bra, og fikk frem godt hvordan slaveriet fungerte og hvordan slavene hadde det. Den var både trist og lærerik.

Jeg lærte også mye av gruppediskusjonen, hvor gruppa mi fikk reflektert rundt slaveriet og filmen. Jeg fikk liksom se deres sider, og hva de tenkte. Dette fikk meg til å se ulike sider og jeg tror vi lærte mye av hverandre i denne diskusjonen.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Veldig bra opplegg og undervisningsmetode. Fikk i alle fall meg til å engasjere meg.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Ella

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Dersom jeg var Solomon Northup er jeg usikker på hva jeg kunne gjort annerledes, jeg ville nok gjort det samme som han. Han hadde ikke mye annet valg enn å lye kidnapperne og slaveeierne, ettersom dersom han ikke gjorde det de sa ble han pisket og kunnet bli drept. Han ville jo selvfølgelig prøve å overleve slik han kunne ha muligheten til å møte familien sin igjen om han ble satt fri noen gang. Jeg hadde nok heller ikke gjort noe særlig motstand, ettersom jeg ville prøvd alt jeg kunne å overleve. Jeg hadde kanskje prøv å finne en løsning på hvordan jeg kunne komme meg hjem igjen, og også dette gjorde Solomon. Han prøvde å skrive et brev til familien slik de kunne hente han, første forsøk gikk det ikke, men andre gangen gikk det. Jeg kan ikke tenke meg andre måter han kunne kommet seg hjem på, ettersom dersom han hadde prøvd å rømme kunne det fått store konsekvenser om han ble tatt. Så i konklusjon vil jeg si Solomon håndterte situasjonen bra og jeg hadde nok gjort det samme om jeg var han.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Å tenke meg til at jeg skulle vært Freeman som var slaveselger er en veldig vanskelig situasjon å sette meg inn i. Her må jeg se slaveriet fra et helt annet perspektiv enn det jeg gjør nå. Jeg må tenke meg at jeg var en hvit mann i sør på 1800-tallet. Dersom jeg var Freeman kan det hende jeg var så fokusert på penger at det gjorde meg blind for at jeg behandlet andre mennesker som dyr. Men jeg hadde nok uansett latt Eliza få være sammen med barna sine, ettersom hun ble veldig lei seg, og var ganske «udugelig» når hun ikke fikk være sammen med dem. På denne tiden var det vanlig å selge slaver, så det kan ikke være jeg hadde innsett dette var feil, men jeg hadde nok til tider fått litt dårlig samvittighet når jeg så hvordan slavene skrek og grein. Jeg ville gjerne sagt at dersom jeg hadde vært Freeman hadde jeg ikke vært slaveselger og jobbet for å ende slaveriet, men ettersom jeg skal se det fra hans perspektiv var dette en vanlig jobb som noen måtte gjøre, med sikkert mye penger å hente.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Før vi begynte med undervisningsopplegget synes jeg slaveri var forferdelig, men jeg tror ikke jeg tenkte så mye mer over det i detaljer. Det er ganske utenkelig for oss å forestille oss i 2018, men jeg følte dette undervisningsopplegget fikk meg til å sette meg mer inn i hav som faktisk skjedde mer detaljer, og fikk meg til å se slaveriet fra forskjellige perspektiver. Jeg har samme forståelse som før med at det var forferdelig, men jeg har lært mer om slaver som system og mer om hvor urettferdig det var.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg håper og tror at jeg hadde vært Bass. Det er fordi han var den eneste «snille» hvite personen i filmen. Han torde å si ifra, og dersom jeg hadde vært i den situasjonen han var i hadde nok ikke jeg heller klart å ikke si noe til Mr. Epps. Han har samme tanker om slaveriet som jeg, og hadde jeg vært i hans situasjon hadde jeg også sendt det brevet som han gjorde for Solomon.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg lærte minst av PP- presentasjonene, og lærte mest av filmen sammen med monologen. Det er fordi jeg har dårlig konsentrasjon så jeg klarer ikke alltid følge med i timene når lærer bare står og snakker og har Power-Point. Da kan jeg falle litt ut i mine egne tanker fordi det skjer for lite og er til tider kjedelig. Jeg lærte mest av filmen med monolog fordi det var en interessant film som var lærerik, spennende og lett og følge med på. Monologen hjalp meg til å reflektere over hva som faktisk skjedde i filmen og hvordan slaveriet var som system. Jeg fikk reflektert over mange ulike synspunkt, hendelser og karakterer som jeg kanskje ikke hadde gjort dersom monologen ikke var en del av oppgaven.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg synes opplegget har vært veldig bra, utenom at det har vært litt korte tidsfrister mellom de ulike vurderingene, og det gikk mye i de samme hendelsen og spørsmålene i de ulike oppgavene, så jeg følte jeg gjentok meg selv hele tiden.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Emilie

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Dersom jeg hadde vært i Solomon sin situasjon, ville jeg ikke gjort så mye annerledes. Da han ble kidnappet, og fanget i kjelleren var det lite han kunne gjøre. Han prøvde å fortelle kidnapperne at han var en fri mann, og ikke en slave, men da ble han bare pisket og slått.

Solomon gjorde det han skulle, og jobbet godt slik som de andre slavene. Det er jeg ganske sikker på at jeg hadde gjort, om jeg var i samme situasjon. Dette gjorde han for å unngå å bli pisket, men også for å overleve. Han lengtet naturligvis hjem til familien sin, og ofret 12 år i fangenskap for å få se de igjen. Det å få se familien min igjen, etter å ha blitt dratt fra dem på den måten, hadde også vært min motivasjon for å ikke gi opp. Det var så og si umulig å klare å rømme, men han prøver å få sendt brev hjem til familien. Dette ville nok jeg prøvd på selv og. Etter to forsøk, klarer han å få sendt ut brevet, og lykkes på det tredje forsøket. Endelig etter 12 år, fikk han sett familien sin igjen.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

På 1800-tallet var jo slaveri veldig normalt, og å jobbe som slaveselger var nok ikke spesielt unormalt. Så for å sette meg inn i hva jeg hadde gjort, er jeg nødt til å se slaveriet fra et annet perspektiv enn det de fleste av oss gjør i dag. Dersom jeg var Freeman på denne tiden, og det å jobbe som slaveselger ikke ble satt ned på, ville jeg nok vært fornøyd med pengene jeg tjente. Det eneste jeg tenker at jeg ville gjort annerledes, var å ikke øke prisen på ungene til Eliza. Selv om det kanskje ville kommet å kjøpt barna til Eliza for den høye prisen, hadde jeg ikke hatt samvittighet til å dra mor og barn i fra hverandre på den måten.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Før vi startet med dette undervisningsopplegget, visste jeg at slaveri var forferdelig, men jeg har egentlig aldri tenkt helt gjennom hvordan det faktisk var. Jeg var for eksempel ikke klar over at hvem som helst bare kunne reise å kjøpe deg noen slaver på "gata". Jeg ble utrolig sjokket da jeg så reklameplakaten for salg av slaver. Det å se at mennesker ble solgt

som en vanlig vare, var med på å endre forståelsen min om slaveriet. I tillegg var måten de ble behandlet andre mennesker mer grotesk enn jeg hadde forestilt meg. Jeg forstår slaveriet som en forferdelig rasedeling, og en ekstrem grusom og urettferdig måte å behandle andre mennesker på.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Dersom jeg skulle identifisere meg en karakter i filmen, tror jeg det ville vært Bass. Dette mener jeg fordi han var den som turte å stå opp for slavenes perspektiv, noe jeg mener er veldig modig gjort. Jeg vil se på meg selv som en person som tørr å si i fra, og kan si i mot det andre mener. Det er lett å si nå at jeg hadde gjort det samme som Bass dersom jeg levde på den tiden, men jeg tviler egentlig på at jeg hadde turt å stått for det der og da. Bass hjalp Solomon med å sende brevet sitt hjem til familien. Dette var omtenksomt av han, og er noe jeg også ville prøvd å hjelpe han med.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg vil helt klart si at jeg lærte mest av filmen, og den første vurderingen som var monologen. Her måtte vi drøfte og tenke masse, og i tillegg prøve å ordlegge oss rett. Det var utfordrende og tidskrevende, men jeg lærte masse av det. I tillegg synes jeg deler av PP-presentasjonen var lærerik, men jeg fikk ikke spesielt mye utav artiklene og filmsnuttene vi så i timen. Det som har gjort mest inntrykk på meg er naturligvis filmen, ettersom vi fikk se i detalj hvordan slaven faktisk ble behandlet. I tillegg gjorde plakaten som viste salg av slaver inntrykk på meg. Det var rart og ganske utenkelig at på den plakaten var det reklame for salg av mennesker. Jeg vil si at alt i alt har jeg lært en del nytt, og det har vært et godt opplegg med god variasjon. Jeg synes også at temaet slaveri er veldig spennende, så det var gøy å få fordype seg litt i.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Alt i alt et veldig bra opplegg. Jeg likte at det var god variasjon i undervisningen, som gjorde at det var lettere å følge med. Jeg synes at noen oppgavene på både monologen, den muntlig høringen og denne skriftlige innleveringen var litt like hverandre. Jeg følte jeg måtte repetere meg selv så mange ganger.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Ellen

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hadde jeg vært i Solomon sin situasjon hadde jeg nok vært ganske frustrert og sint i starten slik som han var selv oppførte seg i det fangerommet han våknet opp i, i starten av filmen. Dersom jeg hadde gått fra å være ett fritt menneske kvelden før men våkne i fangenskap uten noen rettigheter dagen etterpå hadde jeg følt meg ganske "lost" og tenkt at det er lite å gjøre for å komme seg ut av denne situasjonen. Jeg hadde nok vært litt mer rolig og trekket meg tilbake fordi jeg hadde vært redd for å bli straffet.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hadde jeg vært han og levd på 1800-tallet og at det var jobben min å selge slaver så hadde jeg jo prøvd å selge de for mest mulig for å tjene penger. Men som Freeman gjorde i filmen da han nektet å selge den familien sammen det tenker jeg at jeg ville gjort på en annen måte. Jeg hadde solgt den familien sammen siden jeg så hvor fælt mora og barna syns det var.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg har lært ganske mye med dette prosjektet. Før dette prosjektet viste jeg jo at det var slaveriet på den tiden, men jeg viste ikke at det var så ekstremt og at de levde under slike vilkår. Så nå forstår jeg hvordan det faktisk var.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

I filmen ville jeg vært karakteren "Bass". Jeg ville vært han fordi han var en som hadde sympati med slavene og prøvde å hjelpe de og få de ut av situasjonen. Han så at det var urettferdig å behandle mennesker på denne måten, det er jeg også helt enig i.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg har nok lært mest av både filmen og oppgavene etter filmen sammen, fordi det gjorde meg til å følge godt med på filmen og tenke tilbake på filmen for å finne svar på spørsmåla. Jeg synes dette har vært veldig lærerikt og jeg har fått med meg veldig masse og det har vært interessant. Det som har gjort mest inntrykk på meg er hvordan slaveleiren faktisk behandlet slavene på.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

I starten av dette prosjektet synes jeg det hørtes veldig mye ut og stress, men nå i etterkant sitter jeg igjen med å ha lært veldig mye. Men kanskje litt mange like oppgaver monologen og gruppediskusjonen.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Aurora

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hvis jeg var Solomon Northup på den tiden han var slave, ville nok gjort det same som han gjorde. Solomon var en person som var sterk, og da mener jeg ikke fysisk men mentalt. Han ble fratatt fra familien sin fordi han ble lurt. Solomon var en fri mann og det som skjedde med han fortjente han ikke. Men Solomon var en sterk person, han gjorde alt han kunne for å overleve og han var veldig bestemt. Da han var slave kunne han ikke gjort så mye, han hadde ikke rett på noe, men likevel i noen situasjoner sto han i mot straffen han skulle få. Hvis jeg var i hans situasjon ville jeg nok kjempet så mye jeg kunne, men det hadde nok vært veldig begrenset fordi det er ikke mye slavene kunne gjøre. Men jeg tror at jeg hadde kjempet så mye jeg kunne for å overleve og jeg ville nok gjort arbeidet mitt, og stått i mot straffen dersom jeg egentlig ikke fortjente den.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Freeman var en slaveselger, jobben hans gikk ut på å selge slaver. Hvis jeg var en slaveselger på 1800 tallet, hadde jeg nok hatt samme syn på slaveri, og da tror jeg at jeg ikke hadde gjort så mye annerledes enn det Freeman gjorde rett og slett. Jeg tror at synet mitt på slaveri ikke hadde vært annerledes på 1800 tallet, fordi da var det ganske normalt med slavehandel. Men hvis jeg var den personen jeg er nå på 1800 tallet hadde jeg nok ikke gjort det.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg synes at slaveri er grusomt. Det er helt forferdelig hvordan de behandler mennesker, og hva de gjør med dem. Jeg forstår slaveri som noe veldig grusomt og brutalt. Altså før vi begynte med slavetema visste jeg ikke så mye om slaveri, jeg visste at det var slaveri før på 1800 tallet, men jeg trodde ikke det var så brutalt. Jeg føler at jeg har fått et annet inntrykk av det etter filmen 12 years a slave fordi vi fikk se filmen fra slavene sitt perspektiv og vi fikk se hvordan de behandler slaver, og hvor lite det skal til for at de skal straffes for

eksempel. Før vi så denne filmen tenkte jeg ikke så mye på det og hadde ingen fast mening om det, men jeg føler at jeg har fått en annen forståelse for slaveri.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Hvis jeg skal velge en karakter fra filmen jeg kunne vært, tror jeg det hadde blitt Bass. Jeg er en person som er mot slaveri og jeg synes ikke noe om det, som sagt tidligere jeg hadde nok hatt annerledes syn på slaveri på den tiden men på samme tid så tror jeg kanskje at jeg hadde vært en person som Bass. Han var en hvit mann som synes at slaveri var verken rett eller rettferdig, og han prøvde få andre til å se slaveri fra slavene sitt perspektiv, og prøvde få andre til å sette seg i deres situasjon. Han var en som jobbet på gården, han kunne sikkert ikke ha gjort så mye angående slavene, men han hadde en sterk mening om slaveri. Bass hadde ikke familie han var alene, og da Solomon fortalte at han hadde familie som sikkert savner han, at han ble fratatt familien sin, fikk Bass til å tenke sund på Solomon.

Hvis jeg var Bass-karakteren på den tiden slaveri var gående hadde jeg prøvd alt jeg kunne å forhindre alt fæle ting skulle skje med mennesker.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Vi har jo hatt forskjellige undervisningsmetoder, vi har lest powerpointer, artikler osv. men jeg har lært mest av å se filmen og jobbe med monolog og reflektere tankene mine rundt filmen, men og gruppediskusjon der jeg fikk høre andre sine meninger og tanker som fikk meg til å tenke litt mer og se ting fra andre perspektiver også. Så jeg føler absolutt at jeg har lært mest av å se filmen og jobbe med oppgavene knyttet til den. Jeg har fått bedre forståelse av slaveri og jeg føler at jeg har lært skikkelig mye ut av den undervisningsmetoden.

Jeg følger at jeg har utviklet meg mer innenfor historie faget, og på grunn av dette opplegge føler jeg at slaveri er et tema jeg kan si veldig mye om. Og det tror jeg komme til å være en fordel til senere undervisning og eventuelt eksamen. Jeg er fornøyd med hvordan jeg har utviklet meg de siste ukene.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg er fornøyd med opplegget og har lært skikkelig mye på de siste ukene med denne undervisningsmetoden. Jeg synes det var litt lite med 10-15 minutt med monolog, føler at jeg kunne ha sagt så mye mer angående slaveri. Men eller var det veldig bra. Det eneste så kunne ha blitt gjort annerledes er kanskje å ha en slags høring istedenfor monolog, fordi jeg tenker at jeg kunne ha formulert meg bedre hvis jeg satt og snakke til en person isteden for en telefon, men også det å ha en person foran seg når du svarer på spørsmål tror jeg hadde gjort at jeg kunne formulert meg bedre og sagt kanskje litt mer.

Men alt i alt, likte jeg dette opplegget! Kan tenke meg å jobbe på denne måten igjen.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Noah

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hvis jeg var i Solomons situasjon ville jeg nok ikke hatt det samme motet som han hadde, og jeg vill hvert fall ikke hatt den overlevelses strategien han hadde. Hvis jeg ble tatt som slave på samme måte som Solomon ble, ville jeg nok tenkt at livet var kjørt. Selv om jeg visste mine rettigheter, visste jeg at å overleve ville være vanskelig. Jeg hadde kanskje overlevd, men hadde nok ikke kommet meg bort fra slaveriet. Jeg ville mest sannsynlig levd et liv under der jeg oppfølges og blir pisket hvis jeg ikke gjorde jobben min skikkelig. Jeg hadde nok ikke hatt det godt med meg selv, og sannsynligvis ikke fått meg så mange venner. Jeg hadde vært en del lik Solomon, men hadde nok ikke overlevd. Jeg tror jeg hadde hatt liten sjans siden mitt mot og vilje er veldig mye mindre enn det Solomon hadde under hans opphold på slavegårdene.

I situasjoner som å piske andre eller å bli pisket, har Solomon en ekstrem viljestyrke som avgjør hans skjebne senere i livet, og redder til slutt livet hans. Jeg vet hvis jeg hadde fått en ordre om å piske en annen slave, ville jeg nok ha gjort det. Dette tror jeg siden jeg ville nok ikke turt å gjøre noe annet enn det beskjed fra slaveeieren var. Hvis målet mitt var å overleve så lenge som mulig, ville jeg ikke risikert mitt eget liv for de andre. Jeg måtte tenkt mer på meg selv, uansett hvor god den personen måtte være. Jeg hadde som sagt viktigere ting å tenke på, og det var å komme tilbake til familien min.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg var Freeman, slaveselgeren, ville jeg nok oppført meg på ganske så lik linje som han gjør i filmen. I filmen så går Freeman rundt, og har mange slaver som står enten med klær på eller helt nakne, og viser de frem til de som eventuelt vil kjøpe dem. Han slår noen slaver som er menn på magen, og viser at de er sterke, og er god arbeidskraft til de som skal kjøpe. Dette er jobben til Freeman, for at han skal overleve og tjene på dette. Derfor vil jeg ikke tro jeg hadde gjort så mye annerledes enn han gjør i hans situasjon.

Freeman har nok blitt opplært til å selge slaver, og dette har nok en påvirkning på hvordan han oppfører seg blant selgerne, og hva han sier. Hadde dette vært min jobb, og jeg måtte tenke på økonomien, hadde jeg også gjort alt i min makt for at folk skulle kjøpe slavene jeg solgte. Dette var som sagt god business, og de som solgte slaver tjente gode penger på slavene. En slave var i filmen veldig dyr, som gjorde at de som kjøpte måtte være rike. Da blir det jo til at du tjener en god del penger på slavene, selv om du kanskje ikke fikk alle pengene for deg selv.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg har fått en bedre forståelse for slaveriet etter undervisningsopplegget. Før så jeg på slaveriet som en hendelse som skjedde, og at det bare var grusomt. Nå vet jeg at det er mulig å se slaveriet fra flere sider, og jeg har fått en bedre forståelse av bakgrunn og utvikling av slaveriet. Med å se slaveriet fra begge sider, er ikke dette så vanskelig. Hvis du ser slaveriet fra de svarte sin side kan du si at de syntes ikke dette var greit, og hele livet deres ble ødelagt på grunn av dette. Uskyldige slaver ble sendt fra Afrika til USA for å jobbe resten av livet sitt uten å kunne komme seg bort, eller ha noen mulighet til å motstå dette. Fra slaveeierne sin side, kan vi si at de levde et liv hvor slaveriet var positivt. Det var billig arbeidskraft, hvor slavene ikke skulle ha betalt for arbeidet, og de slapp selv jobbe på gårdene sine. Så for en slaveeier var dette økonomisk positivt, og de tenkte egentlig ikke mye på hva de svarte følte og mente.

Som sagt kunne ikke de fleste svarte slavene ikke lese eller skrive, som gjorde til at slaveeierne kunne bruke ulike ting for å få dem i arbeid. Et eksempel på dette er Bibelen. De hvite sa mange løyner om Bibelen, og at Bibelen sa at det skulle være slaver som skulle jobbe, og at de skulle få straff dersom de ikke gjør dette. Siden ikke de svarte var gode å lese og skrive, kunne de ikke avsløre de hvite i løgnene, og de gjorde som de ble fortalt. Jeg klarer derfor se slaveriet fra begge sider, og at det var trekanthandelen mellom Amerika, Europa og Afrika som var starten på slaveriet.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg ville vært Bass i filmen, siden jeg synes han er den som jeg kan sammenligne meg med fra hvordan jeg er som person i dag. Bass er en tøff mann, som står opp mot slaveriet i

filmen, og tilsnakker Mr. Epps. Han sier til han at slaveriet ikke er bra, siden det er rasisme og forskjellsbehandling. Jeg vil tro at jeg hadde gjort det samme som Bass gjør i denne situasjonen. Jeg er flink å si ting som det er, og stå for mine handlinger og meninger. Jeg er kanskje like tøff som Bass er i denne situasjonen til vanlig, men hadde jeg levd i hans tid, og sett på slaveriet hadde jeg nok automatisk oppført meg litt annerledes.

Hvis jeg hadde vært Bass, hadde jeg nok sagt mine meninger til folk, og prøvd så godt jeg kunne til å få dem til å tenke annerledes på slaveriet. Det Bass gjør i filmen er veldig bra, og han hjelper og til slutt Mr. Northup å komme tilbake til familien sin ved å risikere livet sitt med et brev. Det han gjør her er særdeles viktig, og er med på å redde en mann fra slaveriet. Hadde det bare vært mange av folk som han under slaveriet, hadde det nok ikke vært slaveri like lenge som det var.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg synes opplegget har vært veldig kjekt, og jeg har lært veldig mye. Det har vært et oversiktlig og bra opplegg, som har gjort at jeg har gledet meg mer til historie timene enn før. Det har vært kjekt med de vurderingene vi har hatt også, med både filmen, monologen/transkriberingen og gruppesamtalen. Alt i alt en veldig kjekk periode, hvor jeg har lært mye mer om slaveriet.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Ingen form for forbedring. Mye kjekt og bra opplegg. Alt i alt veldig bra!

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Elisabeth

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Jeg hadde blitt utrolig sur hadde jeg som et fritt menneske blitt tatt til fange og kalt slave. Han ville ikke bare overleve, men han ville leve livet utenfor «fangenskap» og det forstår jeg godt. Om jeg ikke hadde fått mulighet til å leve livet slik jeg ville hadde jeg vært veldig trist. Hadde jeg vært i hans situasjon hadde jeg ikke tåret å stå opp for meg selv fordi jeg hadde vært for redd for å bli straffet og pisket. Jeg synes Solomon var modig som kom med nye ideer til å hente tre, og turte å si at han ikke bygde huset feil. Jeg synes han var modig da han slåss med Tibeats. Han ble jo straffet for alt han gjorde, og jeg tror at viss jeg hadde vært Solomon hadde jeg bare gjort det jeg ble fortalt fordi jeg ikke ville bli straffet.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Om jeg var Freeman hadde jeg solgt Eliza og barna samlet. Jeg hadde sagt at om ikke Mr Ford hadde penger til å kjøpe både familien og Solomon måtte han velge mellom dem selv om jeg hadde tapt penger på det. Det var Freeman som promoterte slavene, slavene skulle ikke si noe, bare gjøre som fortalt. Jeg hadde latt slavene snakke for seg selv når de skulle bli «solgt». «Kundene» kunne gått rundt i butikken og blitt kjent med «produktet» for å finne den slaven som passet best til kjøperen.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg visste at slaveriet var grusomt og at de hvite utnyttet de svarte før dette undervisningsopplegget. Hvordan Solomon som en fri mann ble lurt og tatt som slave visste jeg ikke. Jeg trodde bare slaver ble hentet fra Afrika. Jeg visste ikke at alle svarte i hele USA ble sett på som slaver og ble uskyldig tatt og gjort om til slaver. Jeg forstår slaveriet som en periode med mye urettferdighet og en periode der rase hadde ekstremt mye å si for ditt liv. Jeg visste om forskjellen blant de hvite og svarte, men ikke at den var så ekstrem. Noen hvite som Bass så også at det var galt, men de gjorde ikke noe med det fordi de hadde et bra liv.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg ville vært Bass. Han var en godhjertet person som hadde medfølelse for slavene. Han forsto at de svarte var like mye vert som hans egen rase selv om han ikke hadde gjort så mye med det. Jeg tror at jeg selv hadde forstått mye av hva som skjedde og at de svarte var så urettferdig behandlet. Men jeg hadde i likhet med Bass ikke visst hva jeg skulle gjort for å få det til å bli bedre. Å forsvare de svarte ble nok ikke tatt i mot bra, og jeg hadde vært for redd for konsekvensene. Bass var villig til å sette sitt liv i fare for å hjelpe Solomon til å levere et brev. Viss jeg hadde fått muligheten til å levere et brev for å hjelpe slavene hadde jeg ønsket og gjort det.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg synes det var mye bra i undervisningen. Det jeg lærte mest av var undervisningen og artiklene før vi så filmen. Det som gjorde mest inntrykk var filmen fordi jeg følte vi fikk se en god framstilling av slaveriet, ikke bare fra de hvites perspektiver, men fra de svartes. Jeg gikk inn i undervisningen med en tanke om at slaveriet var fælt. Under utviklingen i undervisningen fikk jeg et enda verre inntrykk av slaveriet.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Følte det var mye av det samme, mye de samme spørsmålene på monolog, gruppediskusjon og skriftlig. Det gjorde at det ble litt kjedelig.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Oline

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Tror jeg ville gjort det samme som Solomon. Jeg hadde nok også blitt like frustrert av å ha vært fri, for så å bli tatt som slave. Også det med at han først prøver å kjempe for seg selv og bevise at han er fri, men deretter holder seg rolig for å ikke bli straffet like mye. Er enig i det han sier med at han ville ikke bare overleve, men leve. Han ønsker å bli fri, og få se familien sin igjen.

Jeg ville nok også ha endret taktikk om å røpe hvem jeg var og hvilke ferdigheter jeg hadde. Det å jobbe hardt, men samtidig prøve å holde en lav profil. Ønske om å bli reddet hadde nok vært like sterkt hos meg og, og jeg hadde nok prøvd like desperat å få hjelp fra Bass til å få sendt brevet og bli reddet.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Jeg ville for det første ikke ha solgt Eliza og ungene hver for seg, for jeg tror at di ville vært mer motiverte dersom di var samme sted, istedenfor å sitte å grine og ikke klare å jobbe. Jeg tenker derfor at alle kunne blitt solgt sammen som en slags ”pakke”. Ville gitt Ford et forslag om å enten få kjøpe de tre eller Solomon, og ikke bare Solomon og Eliza.

Jeg forstår at det er dette som er jobben hans, og at det for han og handler om å leve og tjene penger. Men kan kunne vist litt medfølelse på hvordan han hadde splittet familier, og hvor han sendte dem. Prisene han satt på slavene var også priser han selv kom på, og så mye han selv mente at de var verdt. Han kunne også valgt å selge til folk som han visste at behandlet slavene litt greit. Jeg tror at som Freeman ville jeg hatt medfølelse for disse stakkers svarte som bare blir fratatt friheten sin. Jeg tenker at di i det minste skulle fått hatt på klær, og som sagt ikke blitt splittet fra familien sin.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg føler jeg kan forstå slaveriet fra både slaver og slaveeierne sin side. De hvite engelskmennene så en ressurs og brukte den. De trengte arbeidskraft i koloniene, på plantasjene sine, helst så billig som mulig, og fikk da slavene til å jobbe gratis for seg. Dette lønnet seg jo for slaveeierne som tjente gode på det.

Mens slavene derimot måtte gjøre som dem ble fortalt, og mistet alle rettene sine. Jeg kan forstå hvor frustrerende det har måttet være å være borte fra familie og venner, for så å måtte jobbe ekstremt hardt uten betaling. De ble heller straffet dersom eieren ikke syntes arbeidet var godt nok, eller han bare ikke likte slaven sin. Det ble derfor mye pisking og smerte på slavene.

Jeg forstår delvis hvorfor slaveeierne valgte å kjøpe slaver, for det lønnet dem og det handlet om penger før som nå. Men samtidig forstår jeg ikke hvorfor dem var villige til å betale så mye for å få kjøpt slavene sine, for de var gjerne veldig dyre. Jeg føler jeg har endret litt forståelsen min av slaveriet etter undervisningsopplegget ja. Jeg klarer bedre å se det fra alle sine sider, istedenfor å bare å tenke at det var veldig dårlig gjort av de hvite å ta de svarte som slaver. Jeg forstår mer hvorfor de valgte å gjøre som de gjorde.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg ville identifisert meg med Bass. Han er en hvit, nøytral mann som jobber for å tjene penger. I starten virker det som at han bare er hyggelig for å være hyggelig, men vi forstår fort at han er i mot slaveriet, og det at slavene jobber uten å tjene penger osv. Selv gjør han en innsats for å tjene sine egne penger. Han velger også etter litt betenkningstid å hjelpe Solomon med å få sendt et brev. Med dette viser han et stort hjerte for å hjelpe. For ved å sende brevet og hjelpe Solomon, så setter Bass sitt eget liv i fare dersom det blir oppdaget.

Jeg håper og tror at dersom jeg hadde levd på den tiden, at jeg hadde vært Bass, og at jeg ville ha handlet på samme måte som han. At jeg også ville latt være å tenke på meg selv, og kunne hjelpe Solomon ut av fangenskap som slave. For så å få han gjenforent med sin egen frie familie. Bass har et godt hjerte for folk, selv for en slave, og dette var noe det virker som folk flest ikke uttrykte. Jeg hadde ønsket å kunne hjelpe slaver, og få frem at det ikke var greit å kidnappe dem, eller å tvinge dem til å jobbe uten betaling.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg tror at jeg har lært godt av opplegget generelt. Alt med å først ha litt bakgrunnskunnskap fra PowerPoint før vi så filmen, og deretter jobbe med oppgaver/innleveringer etter filmen som gjorde at jeg fikk brukt kunnskapen min. Jeg likte også gruppediskusjonen og syntes det var en god måte å høre andre sine synspunkter på, for så også å forstå mine egne tanker bedre.

Det som gjorde mest inntrykk var nok filmen og slave plakaten. Filmene fortalte historien på en ærlig og brutal måte, noe som ga sterke inntrykk. Det å se hvordan slavene ble behandlet, og mye pisket, virker helt grusomt. Plakaten viser også hvordan slavene ble solgt like lett som hverdagslige handelsvarer som mat osv. Jeg syntes det er sykt å se hvordan man kunne behandle andre mennesker som eiendom/gjenstander bare fordi de er svarte.

Så alt i alt et veldig lærerikt og kjekt opplegg, som var interessant og gjorde sterke inntrykk.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg syntes at selve opplegget har vært bra, og at det var en ny måte å lære på. Men syntes til tider det ble litt forvirrende når nesten de samme spørsmålene kommer om igjen. Ellers kan jeg anbefale dette opplegget videre, og syntes det var en god måte å lære på. Dette er en måte som godt kan brukes til andre temaer og tidsepoker også, og gjør at man lettere kan se ulike perspektiver på historiske hendelser.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Astrid

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hadde ikke turt og gjort noe siden jeg er jente og de ble sett mer ned på og blitt straffet. Hadde jeg vært han som en mann tror jeg at jeg ville reagert på samme vis, jeg tror jeg ville prøvd og bevist at jeg var fri men jeg ville også jobba for å ikke få det helt forferdelig.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Vanskelig å setta seg inn i det men hadde nok gjort det samme. Hadde kanskje vurdert å selge barna sammen med mora sånn at begge kanskje jobba bedre sammen. Og evt. Selge Solomon for seg selv.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg ser begge sidene av slaveriet. Jeg klarer å sette meg inn i slavene og Slaveeierne og se på det fra deres perspektiv. I deres tid var det jo dette som virket rett og det var dette som var den rette livsretningen, de visste ikke bedre. Slavene har voksa opp i slaveriet og slaveeierne har sikkert vokset opp med at foreldrene hadde slaver så det var ikke noe galt i det sånn di ser det.

Jeg har ikke endret forståelse for det, men klarer lettere å se hvorfor det var sånn.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Bass, han var så godhjertet og jobba for pengene sine frivillig og var flink og. Han var imot slaveriet og var villig til å sette sitt liv i fare for å hjelpe Solomon ut av denne miserable tiden/epoken i hans liv.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Lærte mest av gruppediskusjonen,
Mest inntrykk på meg er selve filmen

Vil ikke si jeg har hatt så stor forandring i meininga, men utviklingen min er vel mer at jeg har blitt flinkere til å snakke og reflektere mer rundt det. Finner oftere rett ord enn eg gjorde i starten.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Syns det va bra, men var litt vel masse repetisjon av samme spørsmål, noe som skaper frustrasjon og forvirring. Kjenner jeg er veldig lei av å svare på samme spørsmål da jeg ikke merker noe forskjell emosjonelt.

Lydopptak/monolog og transkribering var stress og kunne vært enda bedre med høringer, vet at tide var knapp så det var en ny og kreativ måte å gjøre det på – tommel opp for det!

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Robin

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Det er vanskelig å tenke seg hva jeg ville gjort i dag. Men viss jeg hadde vært i Solomon Northup sin situasjon ville jeg ha først å fremst prøvd å framstå som den frie mannen han var. Noe så var vanskelig for en svart mann på 1800-tallet. Det jeg tror jeg ville gjort i hans situasjon er ganske identisk med det Solomon gjør for å overleve i filmen. Jeg ville forsøket å få kontakt med noen som kunne hjelpe meg ut av den situasjonen jeg var i. Jeg ville ha arbeidet som en slave mens jeg forsøker å sende ut et brev om hjelp. Det å følge instruksjer til de hvite var vanlig på den tiden for de svarte. Så jeg ville ha gjort alt som jeg fikk beskjed om slik at det slapp å gi meg ei straff eller mistenke meg for å rømme. Mye av det jeg ville gjort er ganske likt det Solomon gjør gjennom filmen. Det er ikke mye valg enn kan gjør når du lever i slike forhold som det var på 1800-tallet.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg hadde vært slaveselgeren Freeman ville jeg ha gjort mye av det samme som han gjør, jeg ville solgt slavene for å tjene på det. En liten forskjell jeg kanskje ville gjort er å prøve å ikke skille familier fra hverandre. Men igjen tror jeg kanskje at jeg ville ha splittet familier uansett. Det var normalt at familier ble splittet på den tiden, det er ikke noe fasit på hvorfor dette skjedde. Men jeg tror det er fordi når familier blir splittet mister de kontakt med alle i familien og bekjente som gjør at sjansen for å planlegge en rømning eller et opprør blir mindre. Man vil ikke bli like sterke uten familien.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg forstår slaveriet som en voldelig og urettferdig tid. Tiden hvor rasisme, mishandling, klasseskille og vold var vanlig. Vi får gjennom filmen *12 Years a Slave* se mange forskjellige sider og perspektiv av de hvite og de svarte. Vi har for eksempel svarte fra Nord som var frie. Det som kunne lese og skrive å hadde det godt. Mens de svarte i sør som var slaver og aldri hadde visst noe mer enn om slaveriet. Gjennom filmen har jeg både sett mange gode og vonde sider. Vi har sider hvor vi ser Mr. Ford hjelpe Solomon og Bass som

hjalp Solomon med å sende brevet. Vi har mange vonde scener hvor Patsy blir pisket og i starten når Solomon blir kidnappet og så pisket. Gjennom filmen får vi se to forskjellige perspektiv fra Mr. Ford og Epps. Vi har to hvite her som er helt forskjellige fra hverandre. Mr. Ford som behandler Solomon (slaven) godt og prøver å hjelpe han når han blir hengt og får mange etter seg. Så har vi Epps som er ute etter å bare gjøre vondt med Solomon. Jeg har gjennom denne filmen fått litt mer forståelse og innblikk i hvordan det svarte hadde det og hvor stor forskjell det var mellom svarte fra Nord og de som kom fra Sør, hvor mye mer frie de var i Nord, der det kunne lese og skrive. Jeg har også fått med meg at mange hvite prøvde å ikke vise medfølelse ”nåde” for å ikke vise svakhet. Alle hvite var ikke like voldelige og man merker at mange drikker mye som kan bety at det gjør det for å klare å ”straffe” det svarte. En kort oppsummering om hvordan jeg forstår slaveriet på 1800-tallet. En tid hvor de svarte ble behandlet som gjenstander, eiendom og arbeidere for de hvite. Vi ser hvor avhengige de hvite er som trengte slaver for å tjene penger, få gården til å gå rundt og hvor mye hardt arbeid de slapp. For de hvite var dette økonomisk bra, billig arbeidskraft, Jeg har endret min forståelse etter denne filmen. Jeg har sett mange ulike perspektiv som har gitt meg enn bedre forståelse gjennom historien på 1800-tallet.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg tror selv at jeg ville identifisert meg som Mr. Ford i filmen *12 Years a slave*. Mr. Ford er en mann som utfører handlinger som gjør at jeg identifiserer meg med han. Første scene jeg legger godt merke til er når han skal kjøpe slaver og går til en mann som har mange slaver. Han velger å kjøpe Solomon og Eliza, Eliza begynner å rope om at de ikke skal skille henne fra barna. Da reagere Mr. Ford og prøver å få kjøpe både Eliza og barna, dette er en handling jeg tror jeg ville gjort i samme situasjon men kanskje prøvd litt hardere for å få det til. Vi har scenen hvor Mr. Ford drar ned Solomon fra treet som Solomon hang i. Dette er igjen enn scene som treffer meg ganske godt. Mr. Ford er den hvite mannen jeg tror jeg ville vært om jeg hadde levd på den tid. Dette er fordi han utfører handlinger på samme måte som jeg ville gjort.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Det jeg har lært mest av er både filmen og gruppediskusjonen. Gruppediskusjonen funket bra siden vi får høre andre sine meninger og se hvilket perspektiv andre har på slaveriet. Det siste ukene så har både filmen, monologen og gruppediskusjonen gjort mest inntrykk på meg. Vi får gjennom filmen se mye bra om den tiden, Monologen gjør at vi tenker og reflekterer rundt temaet og til slutt har vi gruppediskusjonen hvor vi diskuterer og ser ulike perspektiv fra hverandre som kan være positivt siden det er ikke alt jeg ser så kanskje de andre har sett. Utviklingen min gjennom dette opplegget har vært stor. Når vi startet så hadde jeg en liten bak tanke om hvordan slaveriet var. Nå etter dette opplegget har jeg fått et mye større perspektiv av slaveriet i både dybde og forståelse.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg syns helheten av denne undervisningsmetoden/prosjektet har vært lærerikt og gjort temaet mer interessant. Spørsmålene har vært gode men det har vært mange like spørsmål som gjør at jeg gjentar meg selv flere ganger. Dette har vært en fin periode som skiller seg litt ut fra andre undervisningsmetoder som gjør det litt mer interessant. Dette har vært bra.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Steinar

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Først tror jeg at jeg hadde vært litt mer skeptisk til de to mennene som kom og tilbudte Solomon den reisen der han kunne tjene penger. Spesielt på den tiden hadde jeg som en svart mann vært mer skeptisk til fremmede som jeg aldri hadde møtt. Etter Solomon hadde blitt tatt til fange så hadde jeg sannsynligvis gjort det samme som han gjorde. Han gjorde det han måtte for å overleve og jeg hadde gjort det samme for å hatt et håp for å se familien min igjen. Han gjorde det lurt å ikke si at han kunne lese og skrive til slaveeierne siden da hadde slaveeierne blitt mistenksomme og redde for hva han kunne si til de andre slave. De kunne ha starter et opprør og det ville ikke slaveeierne ha noe av. Når han kommer hjem igjen så sier han jo unnskyld til familien sin men de forstår jo at han ble urettferdig tatt og han har hatt det hardt som slave i 12 år. Jeg hadde reagert slik som han gjorde og hadde blitt veldig glad for å se familien min igjen.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Som slaveselger ville jeg nok ha gjort den jobben som han gjorde. Jeg hadde prøvd å få best mulig pris for de slavene jeg solgte. Jeg hadde kanskje ikke stilt de ut nakne, men viss det var sånn alle slaveselgere gjorde så måtte vel jeg også ha gjort det. Jeg vet ikke om jeg hadde gjort det samme som selgeren gjorde i filmen med Eliza og ungene hennes. Jeg ville nok prøvd å få solgt de samlet men det var ikke mange familier som ble solgt sammen. Mange ble separert og aldri forent igjen etterpå.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg forstår jo at de som drev med slaveri tjente på det økonomisk. En hadde billig arbeidskraft som gjorde at en kunne tjene mye mer på bomullen. For slave var det ikke så bra. Mange av dem levde dårlig og ble daglig utsatt for vold. Slik som vi s i filmen så hadde ikke slavene mye di skulle ha sagt. De måtte gjøre det de ble fortalt og gjøre. De fikk ikke lønn for arbeidet de gjorde. De var eiendommen til slaveeieren så han kunne gjøre med dem som han ville. Undervisningsopplegget har ikke noe særlig endret min forståelse av slaveriet. Jeg visste fra før hvordan slaveriet var og hvordan det fungerte. De som drev med

trekanthandelen og senere slavehandel i Amerika tjente seg ganske rike på å selge andre mennesker som bare hadde blitt tatt fra familiene sine. Det var jo ikke rettferdig for dem og de kunne hatt et mye bedre liv viss det ikke var slaveri

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg er faktisk ikke helt sikker på hvilken karakter jeg skulle hvert. Jeg tror jeg kanskje hadde vært bass. Han var villig til å hjelpe Solomon selv om det var farlig for han. Han liker ikke slaveriet noe særlig. Jeg tror jeg og han hadde hatt nokså likt syn på slaveriet. Jeg ville ha prøvd og hjulpet slavene hvis jeg var imot slaveriet. Vi fikk jo ikke sett så mye av bass men det han gjorde at Solomon endelig kunne reise hjem til familien sin etter 12 år. Han forsto at Solomon kunne mye mer en han sa og at han hadde blitt urettferdig tatt til slave. Jeg hadde også prøvd og hjelpe han uansett hvis det var noe jeg kunne ha gjort.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg synes det har vært et kjekt og annerledes opplegg. Det har vært en annen læringsmåte en det vi er vandt med og det har vært læringsrikt. Det jeg har lært mest av er å ha gått igjennom Power-Point-presentasjoner og gjort oppgaver. Det er i hvert fall sånn jeg lærer best, men vet ikke med de andre. Alt i alt så har det vært et kjekt og annerledes opplegg som har vært lærerikt.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg har ikke annet å legge til

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Nils

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Dersom jeg var Solomon Northup ville jeg gjort mye av det samme som hovedpersonen selv gjorde i filmen. Vi får nemlig i filmen se to typer slaver, de som var som Solomon Northup, aksepterte situasjonen de hadde havnet i og tilpasset seg etter beste evne for å overleve, og dem som Eliza, som aldri kom over dette. For selv om Northup ble kidnappet fra hans familie og hjem, og fraktet til andre siden av landet, tok han et valg om å ikke la dette stå i veien for at han en dag skulle komme seg tilbake. Eliza derimot, valgte å sørge over tapet av sin familie, og ble med det straffet for dette. Man hadde også slaver som forståelig nok, ikke ville akseptere slaveriet og gjorde opprør. Vi ser for eksempel tidlig i filmen, når Northup blir fraktet med skip, får han et nytt valg, gjøre opprør sammen med de andre slavene, eller gjøre som han får beskjed om. Solomon velger da det siste, mens en annen slave som gjør opprør blir drept. Derfor ville jeg vært slik som Northup, ettersom det virker som den eneste måten å overleve på. Jeg liker også hvordan han bruker sin kompetanse under den første slave eieren, når han bidrar med hvordan de kan lage en ny transportrute med elva. Dette kan da hjelpe med å få et bra forhold med eieren og da i gjengjeld bli bedre behandlet. Er det i midlertidig en ting jeg ville gjort annerledes enn Northup, så er det kanskje å være enda mer forsiktig. Selv om det er forståelig, blir Northup nesten drept som straff når han havner i klammerier med John Tibbeats og ender med å angripe ham. Selv om det er lett for meg å sitte her å se på situasjonen og si at det var en dum beslutning, ville jeg likevel vært ganske forsiktig med slike ting ettersom jeg mest trolig ville vært livredd for å bli straffet.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Dersom jeg skal sette meg inn i en slaveselgers posisjon og hvordan jeg ville tenkt da, hadde jeg nok likevel ikke vært slik som Freeman var. Vi ser nemlig i scenen hvor alle slavene blir stilt opp nakne og til salgs, at Mr. Ford desperat av god vilje, prøver å hindre en familie fra å bli splittet ved å kjøpe både mor og barn. Dette avslår da Freeman, uten å engang gi ham en pris å forhandle om. Jeg kunne nemlig forstå ham til en viss grad

dersom det var penger det stod på, og at han var så opptatt av penger at han ble da blendet, å ikke kunne se hvor lite menneskelig det er å dele opp familier. Jeg får derimot en følelse av at han gjør dette, bare på grunn av hvor mye ned han ser på slavene, og trolig mener de fortjener en slik behandling. Jeg tror nemlig at jeg i en slik situasjon ville bare tenkt penger dessverre, ettersom mennesker alltid har blitt blendet av penger. I en slik situasjon som under filmen, ville jeg da tilbudet meg å selge ham barna også, men bare dersom prisen var høy nok. Hadde jeg kunnet selge dem dyrere senere, eller noen andre hadde vært på akkurat samme auksjon, og overbydd, ville jeg solgt til høyeste bud.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg forstår slaveriet slik at Europeere kom til Afrika under koloniseringen, de så da ressurser som kunne utnyttes, blant annet arbeidskraft gjennom slaver, noe som førte til en kynisk trekanthandel. Jeg forsto også at man etter hvert fikk en splittelse i USA, hvor nord var imot slavehandel, mens de sør var for, noe som til slutt endte i krig. Noe jeg derimot har fått bedre forståelse for gjennom filmen er at Europeere ikke bare tok afrikanere som slaver for å utnytte dem, men også på grunn av deres fremmedfrykt da de møtte på denne nye rasen. Dersom de ikke tok afrikanerne til slaver, ville de ikke ha kontroll over dem, og hva de ville finne på. Jeg visste også at slaver ble behandlet som dyr/ objekter med for eksempel auksjoner, men jeg visste ikke at slaver i nord ble kidnappet til sør for å jobbe i plantasjer. Det viktigste derimot under dette opplegget, er at jeg har fått et bedre perspektiv på hvorfor man drev med dette systemet med slaver. Før opplegget trodde jeg de gjorde det bare for å utnytte dem, og at alle som eide en slave var ond. Filmen har derimot fått fram at det fantes akkurat som nå, både snille og strenge mennesker, og at de faktisk var slaveeiere som behandlet slavene sine bra. De eide ikke en slave fordi de var onde, men fordi det var så vanlig, og det var en billig måte å kunne tjene mer penger på.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Dersom en person i denne filmen skulle vært meg, ville det vært Mr. Epps. Dette fordi han var opptatt av resultat og målte hvor mye bomull slavene klarte å plukke hver dag. Dersom de ikke klarte å plukke nok, altså det en plukker i gjennomsnitt, ble det tydd til straff ettersom det var den mest effektive måten å få opp produktiviteten til lite motiverte slaver. Mange vil kanskje stusse over hvordan jeg kan si en person som fremstilles som så «ond» i

filmen, ligner mest på meg. Jeg mener derimot jeg er mest som han ettersom nettopp på grunn av at han er opptatt av resultat. Slaver på denne tida var ganske vanlig, ganske få stusset noe særlig over slaveri på grunn av det, og jeg hadde mest sannsynlig hatt en slave selv. Kunne jeg da valgt mellom å være slik som Mr. Epps, og tjene masse penger, eller være som Mr. Ford og tjene mindre, hadde jeg vært som Epps. Jeg ville kanskje ikke vært utro mot min kone med en slave, men jeg ville nok gjort som han å lure slavene til å tro bibelen rettferdiggjør slaveri for å minske sjansen for opprør.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg lærte definitivt mer om perspektiver gjennom å se først denne filmen, og deretter jobbe med oppgaver gjennom for eksempel diskusjonsoppgaver, enn det jeg ville gjennom vanlig undervisning. Under vanlig undervisning ville jeg nok lært om historiske fakta og hvordan slaveriet som system ble utført i praksis, ulike konsekvenser, hvorfor de gjorde osv. Jeg ville derimot ikke hatt samme forståelse for hvorfor de gjorde, og jeg ville heller ikke fått like mye sympati for slavene. Denne type undervisning har hjulpet meg se den mer menneskelige siden av denne historien, fremfor bare den kalde fakta. Jeg har kunne se historien fra begge sider, og kunne forstå hvorfor man gjorde som man gjorde og hvorfor det skjedde, enten jeg er uenig eller ikke. Dette tror jeg spesielt kan hjelpe meg når vi kommer videre til verdenskrigene. Fremfør se på hvor lenge krigen varte, antall døde osv., vil jeg nå kunne se ulike sider av krigen bedre, og hvorfor man for eksempel prøvd å utrydde jødene.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Bra opplegg, lærerrikt og faktisk litt gøy.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Irene

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hvis jeg hadde vært Solomon Northup så hadde jeg blitt veldig irritert og frustrert sånn så han ble. Selv om han prøvde å gjøre mye motstand når han var slave så hadde ikke jeg turt å gjøre det. Jeg snakker om den situasjonen med John Tibeats når de sloss. Hvis Tibeats hadde kommet og ødela noe jeg hadde lagt så hadde jeg bare holdt kjeft, og gjort det på ny. Jeg hadde aldri piska eller slått han. Jeg vet slaveeierne har så mye makt at jeg ville bare gjort det jeg fikk beskjed om.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg hadde vært Freeman så ville jeg solgt barna til Eliza med henne. Jeg ville tenkt på hvordan jeg selv hadde reagert om jeg skulle bli skilt fra mor i så ung alder. Jeg tror ikke noen hadde ønsket det. Jeg ville solgt alle sammen til samme slaveeier, fordi jeg så hvor lei Eliza ble. Mor og barn har veldig sterkt forhold at jeg hadde ikke hatt hjerte til å skille de.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Før vi så filmen og hadde undervisning i dette så visste jeg ikke at slaveriet var så grusomt og brutalt. Jeg forstår nå hvor fælt slaveriet var. Jeg ser nå hvor egoistiske og hvor mye makt slaveeierne hadde på den tiden. De pisker de selv om de gjør en god jobb og det visste jeg ikke at de gjorde. Jeg visste ikke at de hadde budrunde på slavene når de skulle selges. Før undervisningsopplegget hadde jeg ikke så mye kunnskap om slaveriet i Amerika og at det varte til 1800-tallet. Før så trodde jeg slaveriet var mye tidligere og det hadde sluttet for lenge siden. Nå har jeg lært at det var sørstatene som holdt på med slaveri og det holdt på cirka rundt 1800-tallet. Mest av alt har jeg forstått at det var en veldig fæl ting slaveeierne drev med.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Selv om Solomon mener jeg kunne gjort mye annerledes så tror jeg at jeg ville vært han. Jeg liker hans sterke personlighet og mye av det han gjør er bra. For eksempel at han klarer å

stå på og jobber så mye når han blir hatet på. Han blir likt av mange slaver og det motet hans har beundrer meg. Jeg er også en person med en sterk personlighet og sier det jeg mener. Jeg liker ikke når ting er urettferdig og det gjør heller ikke Solomon. Jeg hadde gjort akkurat som han og kjempe om at jeg var fri. Hvis jeg hadde vært han så hadde jeg heller ikke tilpasset meg situasjonen, fordi det er ikke rettferdig når han er en fri mann.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg har lært mest om slaveriet gjennom filmen, fordi da fikk jeg se hverdagen til slavene om hvordan de hadde det. Det var også filmen som ga mest inntrykk, fordi jeg har lært hvor fælt slavene hadde det på 1800-tallet. Om hvordan de ble pisket, slått, og kjeftet på. Jeg så virkeligheten deres og alt som skjedde var så urettferdig. Jeg har utvikla meg veldig om kunnskapene om slaveriet. Før visste jeg ikke så veldig mye men nå har jeg lært endel. Jeg skrev litt om hva jeg har lært om på oppgave 3. Det jeg vil trekke inn er at jeg synes det er veldig bra at vi har lært om slaveri på mange forskjellige måter og ikke bare den ”klassiske undervisningen”.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Alt i alt veldig bra undervisningopplegg. Kjekt med litt forskjellige undervisningsmetoder.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Geir

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hvis jeg var i Solomon Northup sin situasjon så ville jeg nok kanskje gjort noe av det samme som han. Når jeg da skriver dette så mener jeg at jeg ville nok kanskje jobbet godt i starten og gjort slik slaveeieren min sa. Jeg hadde håpet å satse på at jeg da ville fått noen goder eller belønninger. Hvis da slaveeieren hadde behandlet meg dårlig ville jeg nok prøvd å komme meg unna eller prøvd å gjøre litt motstand for da hadde jeg jo uansett blitt behandlet dårlig så da hadde jeg ikke hatt så mye å tape på det. Men ellers syns jeg Solomon klarer seg fint, og jeg vil si at han gjør det som trengs, og hadde dette vert meg så hadde jeg nok ikke vert like tøff som han.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg da hadde vert Freeman, slaveselgeren så ville jeg nok gitt etter for følelsene. Jeg tror ikke jeg hadde hatt samvittighet nok til å skille den familien. Jeg hadde nok sagt at ok, det skal gå for denne gang og gitt ham en god pris og hvis han ikke ville hatt dem så ville jeg satt ned prisen ytterligere. Når det gjelder og være en slaveselger så ville jeg jo ikke vert dette hvis jeg kunne valgt. Da ville jeg nok heller fått meg en skikkelig jobb, selv om det var ganske gode penger i det.

Bare tenk å stå å selge mennesker som om de er dyr. Hvordan klarte han og de andre slaveselgerne dette? Det vet ikke jeg, men jeg hadde ikke klart det. Så hvis jeg da var Freeman så ville jeg nok gitt etter i presset og heller satt ned priser på sånn hele familier, men da beholdt prisene på de andre.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg forstår slaveriet sånn at hvis man blir tatt til slave så har man ikke så mye man skal si, men man skal bare jobbe og gjøre slik eieren din sier. Gjør man da ikke dette kan man ende opp med å få straff eller andre negative konsekvenser.

Hvis man da står i mot slik Solomon gjorde så kan man ha en sjanse, men det var ikke mange som turte å gjøre dette.

Min forståelse har egentlig vært ganske grei hele tiden, men jeg må innrømme at jeg ble overrasket over mange scener i filmen og jeg trodde ikke det var så gale som det ble vist i filmen. Jeg trodde ikke de fikk så lite mat, og jobbet så mye i varmt eller dårlig vær. Jeg trodde de hadde det bedre, så ja det har endret min forståelse litt etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg kunne godt tenke meg å være Bass hvis det var noen jeg skulle være. Bass virker som en ærlig mann som ikke er redd for å si det han mener. Dette syntes jeg er en god egenskap som jeg kjenner jeg godt kunne hatt selv. I tillegg til dette så er det Bass som hjelper Solomon ut av slaveriet i sør. Jeg føler også at dette er noe jeg også kunne gjort, hjelpe andre, og jeg syntes at det inntrykket jeg fikk av ham var så positivt så jeg ville vært som Bass.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Når det gjelder min egen læring så vil jeg si at jeg lærer best av PP-presentasjoner og innlevering samtidig som man også har litt klassisk undervisning med oppgaver. Dette liker jeg fordi da får jeg med meg en god del stoff hvor lærer forklarer så får jeg huske og gjøre litt oppgaver selv etterpå. Når det da gjelder innleveringer så liker jeg dette fordi da skriver jeg selv, og jeg føler da at jeg lærer fagstoffet bedre. Når det gjelder hva som har gitt mest inntrykk på meg under denne perioden så var det nok enkelt og greit filmen og de grusomme scenene i den. Når det gjelder min utvikling i dette opplegget så vil jeg selv si at jeg har lært mer enn jeg trodde, og opplegget i sin helhet syntes jeg har funket veldig bra, selv om det ble 3 «prøver». Men det gikk fint og jeg kom meg gjennom det.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg har ingenting annet å legge til.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Eva

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hvis jeg hadde vært Solomon ville jeg vært frustrert. Hvis jeg hadde vært i den situasjonen han var i ville jeg nok gjort det same som han. Jeg ville funnet en måte å overleve på, og en måte på hvordan folk kunne få hørt oss. Med å gjøre motstand og prøve å få sendt det brevet han ville få sendt.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg hadde vært Freeman hadde jeg nok solgt barna for å få mest mulig penger, men jeg ville og ha solgt de sammen som en familie, siden ingen vil splitte en familie. Det er en vanskelige situasjon, men viss jeg hadde levd på 1800-tallet ville jeg nok mest sannsynlig solgt familie fra hverandre, siden da ville jeg fått mer penger ut av de. Men hvis jeg hadde hatt litt personlighet og litt omtanke hadde jeg nok solgt familien som en, for å ikke splitte opp en familie. På denne tiden var jo samfunnet slik, og med den kunnskapen eller måten di levde på hadde jeg solgt de splittet for det var dette som var den "rette" måten. Men viss det hadde vært i dag, hadde vi nok sett på det annerledes og hatt mer kunnskap om hva som er rett og galt i dette samfunnet. Også er det vanskelig å jobbe mot et samfunn som er sånn innarbeid som det var på den tiden.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Før vi hadde om slaveriet viste jeg ikke at det var så gale. Trodde ikke at folk laget plakater for å selge slaver på et marked. Det er jo sykt hvordan de holdt på. Jeg har endret min forståelse for slaveriet etter dette opplegget. Jeg viste de måtte jobbe for godseiere, men jeg viste ikke at de ble pisket for å ikke gjøre en god nok jobb, slik som å plukk bomull.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

I filmen ville jeg vært Mrs. Ford. Slavene fikk et bedre liv hos han enn hos andre godseiere. Selv om han hadde slaver, og brukte de, var han en som gjorde en forskjell fra stygg behandling. De andre godseierne mishandlet de for ingenting, men det gjorde ikke Ford.

Han hadde en bedre personlighet enn de fleste, og på markedet når han skulle kjøpe slaver, skulle han bare kjøpe Solomon og Eliza. Men han ville også kjøpe med barna til Eliza fordi hun ville ikke gå i fra barna sine, og Ford ville ikke se at Eliza skulle bli så lei seg. Men Freeman var bare ute etter mest penger, og Ford fikk bare nøye seg med to. Ford var en av de gode, selv om han eiet slaver, men på den tiden var det normalt og mange følger etter for det var det som var det rette på den tiden. Når Solomon hadde gjort noe gale, var det en av de hvite hjelperne til Ford som hang Solomon opp til et tre. Han sto der lenge, men til slutt kom Ford og hjalp han ned, og tok vare på han med nye klær og mat.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

I disse ukene med ulike undervisninger har jeg lært mest av PP-presentasjon, film og innleveringer. Opplegget har vært veldig bra, vi har fått sitt på ulike perspektiver innenfor slaveriet, ikke bare fra svarte, men og hvordan hvite så på det. Jeg har lært mye, og sitter igjen med mye kunnskap om slaveriet, og det var en ny måte å lære på.

Det som gjorde mest inntrykk på meg var hvordan slavene ble behandlet. Og hvordan Afrika kunne selge sine egne folk for å bli slaver oppe i Amerika, for å få andre nyttige ting fra Europa.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Anne

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Jeg er usikker på hva jeg ville gjort. Jeg ville vært utrolig frustrert og ville prøvd å fått frem så godt så mulig at jeg var en fri person. Men når Solomon gjør dette, blir han pisket til han ikke lenger klare å snakke. Etter dette tror jeg ikke jeg hadde klart å stått opp for meg selv på samme måte. Jeg hadde vært utrolig redd for livet. Når jeg hadde blitt solgt ville jeg nokk gjort det jeg fikk beskjed om, for å ikke bli straffet. Men jeg hadde nokk fortsatt vært desperat etter å få hjelp. Og etter hvert ville jeg nokk mistet all motivasjon til å prøve. Underveis viss noen av de andre slavene ikke hadde det bra, ville jeg prøvd å hjelpe dem best mulig. Viss jeg hadde fått godt forhold til eieren, eller noen andre så kunne jeg blitt desperat slik som Solomon ble.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

På den tiden var slavearbeid og salg av slaver veldig normalt. Jeg tror kanskje jeg kunne gjort noe lignende som han gjør. Alt han er opptatt av er å selge og tjene mye penger. Men jeg tror ikke jeg hadde splittet familiene når jeg så hvor forferdelig de hadde det. Bare fordi det var normalt på den tiden, så trenger han ikke å gjøre slike ting. Han kunne solgt dem sammen.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Min forståelse av slaveriet er at det er korrump og urettferdig. I filmen får vi ett godt innblikk i hvordan slavene har det. Noe av det første vi får se i filmen er at Solomon som er en fri mann, blir lurt, fanget og solgt som slave. Ingen gidder høre og Solomon blir slått, helt til han sier at han ikke er annet enn en slave. Slaveriet behandler mennesker som billig arbeidskraft, penger og produkt. Gjennom hele oppholdet til Solomon har han levd på grusomme levekår, hvor de nesten ikke fikk mat, blir tvunget til å jobbe hele dagene med straff viss de stoppet opp. Viss de sto opp for seg selv ble de pisket nesten til de døde. Slaver kunne ikke lese, så slaveeierne ”leste” fra bibelen at svarte skulle piskes og brukes for å hjernevaske slavene.

Gjennom undervisningsopplegget har jeg fått større forståelse for hva som faktisk skjedde og hvordan forholdene var på plantasjene. Jeg har ikke endret oppfatning i løpet av perioden.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg ville vært Mr. Bass som var leid inn som snekker på plantasjen til Mr. Epps. Bass var en mann som var imot slaveriet og lot ikke samfunnet i sør statene påvirke han og endre meningene hans. Han var for svarte og hvite skulle ha like rettigheter og at alle mennesker er like mye verdt. Han var heller ikke redd for å si og mene dette. Det var Bass som hørte på Solomon og skrev og sendte brevet som førte til at Solomon ble fri igjen.

Det er selvfølgelig veldig enkelt for meg å sitte nå i ettertid å velge "helten" i filmen som hvilken karakter jeg selv ville vært. Men jeg kan ikke si helt sikkert hvem jeg ville vært. Å eie slaver var normalen på denne tiden, og det kan hende at jeg kunne fulgt strømmen.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

I løpet av de siste ukene har vi gjort mye forskjellig i forhold til slaveriet. Selv så fikk jeg mye ut av å se film og reflektere rundt dette i ettertid. Først syntes jeg det var rart å spille inn monolog, men når jeg bare satte i gang, gikk det av seg selv. Når vi hadde gruppediskusjon fikk vi gå litt dypere med tanke på at vi fikk høre og diskutere rundt hva de andre mente rundt de samme spørsmålene.

Jeg fikk mindre med meg når det gjald vanlig undervisning, altså powerpoint. Jeg fikk ett lite grunnlag, men alt virker mer uinteressant når en bare sitter og hører. Men dette kan også ha noe å gjøre med at jeg var innstilt på at vi skulle se film, noe som gjord at alt før ikke virket viktig.

Det som gjorde mest inntrykk på meg var jo selvsagt filmen vi så. Det var mange drøye scener som gjorde inntrykk. I ettertid var det også ganske spesielt å snakke og diskutere om det sammen med de andre som så filmen, selv om det var en stund siden vi så den.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Syntes opplegget har vært bra. Monolog virket i begynnelsen som noe som skulle bli krevende, men det var veldig fort gjort og jeg syntes det var en grei metode å bruke.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Nathaniel

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Det er vanskelig for meg å tenke i denne stå standen på om hva jeg ville ha gjort i hans situasjon. Hvis jeg ble levde i den tiden hadde jeg hadde andre synspunkter. Som Solomon var han jo en fri mann som levde i den tiden. Da hadde jeg visst at det var en bedre liv utenfor, i forhold til de andre slavene som ikke visste bedre. Som Solomon tror jeg at jeg måtte ha tilpasset meg til det jeg ble sendt ut til, men jeg hadde ikke likt det. Jeg hadde nokk prøvd og protestert og sagt ifra som Solomon gjorde. Men jeg tror ikke at jeg hadde vært like sterk og utholdende som Solomon. Jeg synes Solomon var en sterk mann som klarte å gjennomgå som han gjorde, men ifra mitt ståsted tror jeg at jeg ikke hadde blitt like mentalt sterk eller protestert like hardt i starten som Solomon gjorde.

I plantasjen hadde jeg nokk prøvd å være positiv og prøve å vær venner med de andre slavene. Selv om det hadde vært vanskelig, hadde jeg prøvd mitt beste å gjør mitt opphold litt bedre under slaveriet. Jeg tror jeg ikke hadde tatt selvmord eller prøvd å ta livet av andre for å få slutt på dette eller fått sinnet ut på.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg hadde vært en Freeman, som er en slaveselger ville jeg tenkt på hvorfor jeg hadde vært en slaveselger. Dette handler alt om penger og jeg tenker nokk at jeg hadde prøvd å selge slavene på en god pris. Selv om jeg måtte ha separert familier som Eliza fra filmen opplevde. Jeg tror at jeg ikke hadde verdsett slaver, men nok gjort mitt aller beste for min skyld, for å prøve å få inn mest penger. Ikke fordi jeg hadde ville og gjort det, men for mitt beste og for pengene sine skyld. I tillegg var dette normalt og jeg ville nokk prøvd å få solgt de for å tjene bedre enn andre slaveeiere.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg forstår slaveriet. Slaveri og trekanthandelen var alltid noe som vi hadde i lærebøkene siden fra ungdomskolen. Men jeg visste ikke helt fra punkt og prikke hvordan slavene

hadde det. Jeg visste det grunnleggende, men ikke i dyden, som f.eks. Hvordan slavene hadde det, hvordan livet i plantasjonen var og hvordan slaveeier samt slavesystemet fungerte. Etter å ha sett filmen har jeg fått en bedre forståelse på hvordan slaveriet var. Det har fått meg til å få en bedre forståelse ikke fra overflaten. Men etter denne undervisningsopplegget har jeg klart å sett slaveriet fra både svarte og de hvite sitt perspektiv. Dette var noe jeg ikke visste, jeg forsto hvorfor de gjorde det, hvordan de hadde det. Noe som gjorde at jeg fikk mer medfølelse og forståelse samt en større refleksjon fra flere perspektiver fra denne perioden.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg tror karakterene Bass og Mr. Ford hadde identifisert meg best. En god blanding av dem. Som Mr. Ford hadde jeg synes synd på slavene og behandlet de som mennesker, og ikke som dyr. Jeg hadde hatt mer omsorg og medfølelse for dem, men jeg tror ikke jeg hadde vært like motivert nokk til å kjempe slavene fra deres side. Kanskje jeg hadde prøvd å hjelpe dem litt, men hadde ikke gjort alt for dem.

Når det gjelder Bass er jeg med på tanken om at det skal være rettferdighet. Jeg hadde ikke sett slavene som dyr som hadde lot de til å gjøre alt det dårlige arbeidet som John, men jeg hadde hjulpet dem og veiledet dem til gode arbeidere som at det hadde vært fordel fra begge sider.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg synes denne undervisningsopplegget har vært bra. Det var ikke bare en undervisnings metode som bare kjedelige innleveringer. Med artikler, powerpointer, innleveringer, gruppediskusjon og i tillegg film har dette gjort at jeg har klart å henge med denne undervisningsprosjektet uten at jeg ble "lei" av det. I tillegg har jeg lært ganske mye av denne undervisningen. Jeg tror alt i en helhet og de varierende metodene har gjort et godt inntrykk på meg, hvor elevene får utfordre og tenke seg om slaveriet fra flere undervisningsmetoder.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg synes at denne undervisningsopplegget var bra. Det var varierende og utfordrerne i forskjellige grad. Men disse undervisning metodene har fått oss elver til å tenke i lag og alene. Det har ikke åpnet bare synspunkter fra ditt perspektiv, men også hvordan andre tenker. Det jeg synes som var bra med denne undervisningsopplegget var at det var ganske mye oppgaver hvor vi måtte sette oss inn i de ulike situasjoner i den tida. Hvor vi måtte ta på oss 1800-tallet brillene og se synspunktet fra de svarte og de hvite sitt perspektiv. At vi måtte leve seg inn i dette.

Før dette prosjektet så jeg bare slaveriet fra det grunnleggende fugleperspektivet og synes alt var forferdelig og dette var alt tull og tøys. Men etter dette forstår jeg bedre på hvorfor de hvite gjorde dette og hvorfor det var nødvendig under den industrielle revolusjonen hvor mye arbeidskraft trengtes. Det fikk meg til å se inn i dybden hos slavene og hvordan de hadde det, noe som jeg ikke visste fra punkt og prikke.

Alt i alt synes jeg dette prosjektet har vært et godt prosjekt med et spennende tema. Dette var etter min mening et kjekt forskningsprosjekt jeg har deltatt i. Det var ikke kjedelig, men var veldig lærerikt, tenking og refleksjon, ikke bare med seg selv, men også med andre.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Erik

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

I Solomons situasjon der han blir fratatt familien sin, og tvunget til å være slave på en manns eiendom der han ikke har en eneste rettighet, så tror jeg det hadde blitt vanskelig å få gjort så ekstremt mye. Jeg mener at Solomon gjorde det rette så langt det lot seg gjøre, med å bare å følge instruksjoner uten noe oppstyr, helt til frustrasjonen tok overhånd. Det er lett å stå å si nå at han burde aldri prøvd å lure seg ut eller å slå til Mr. Epps, men med all det hatet han hadde bygd opp så tror jeg ikke det er mulig og bare godta det Mr. Epps gjør mot han.

Så jeg tror at jeg hadde prøvd og gjort det samme som Solomon, selv om jeg ikke er sikker på om at jeg hadde klart det. Frustrasjonen og hatet mitt hadde nok overgått lydigheten min med en gang, og det hadde nok blitt oppstyr ganske så fort tror eg. Hvem vet? Kanskje det hadde endt med døden for meg, siden jeg kanskje ikke har de spesielle ferdighetene som Solomon hadde.

Hvis du ikke hadde en spesiell arbeidskraft eller ferdighet som slaveeieren så nytte i var de kjøppe med å dra opp våpenet og drepe deg. Det gjorde det ekstremt vanskelig å gjøre noe opprør. Mange vil si at viss alle slavene hadde samlet seg og gjekk til angrep så hadde ikke slaveeieren hatt sjans, men det er ikke mange som tørr det når de hvite har mye bedre forutsetninger med tanke på at de for eks har våpen. Og med tanke på at de svarte kanskje har sett bestekompien blitt skutt dagen før.

Så for å konkludere så gjorde Solomon det beste han kunne ut ifra forutsetningene, og jeg hadde prøvd og gjort det samme som Solomon så lenge det lot seg gjøre.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg hadde vært Freeman, en slaveselger på 1800- tallet, når det var helt normalt, ville jeg nok gjort mye av det samme som Freeman. Jeg ville stilt de svarte ut som objekt, sortert etter ferdigheter og jeg ville reklamert til slaveeiere ved å la dem for eks vise sine spesielle

ferdigheter i praksis, som om det skulle vært en test- leke. Du spør meg kanskje i dag hvorfor i alle dager ville jeg gjort noe sånn?

Jo, det er ganske lett å svare på. På denne tiden var det ingen i sørstatene som hevet ett eneste øyenbryn når vi snakker om måtene de svarte ble behandlet på, siden det var normalt. Det var helt normalt at de svarte var objekt, som ble solgt, arbeidet og ble torturert. Så spør du meg som slaveselger hvorfor jeg selger dem som om de skulle vært ett leketøy eller dyr, jo fordi det var akkurat det de ble sett på som, på denne tiden.

Skulle jeg gjort noe annerledes enn Mr. Freeman tror jeg nok at det hadde vært og sortert dem etter pris, eller kanskje til og med hatt minste pris lapp på dem, så kunne kjøperne eventuelt gå i budkrig om det var en begge ville ha. På den måten ville kjøperne som kom der med ett lavt budsjett vite hvilken avdeling som var aktuell for dem.

Det er også en situasjon jeg vil trekke fram, og det er situasjonen der Mr. Freeman nekter å la Mr. Ford kjøpe barna til Eliza også, som gjør at han splitter Eliza fra barna hennes. Her ville jeg latt Ford kjøpt barna også fordi jeg ser ikke hva jeg har å tape på det. For det første er det lov å vise litt medmenneskelighet, og for det andre så hadde han jo tjent penger på å få solgt barna også, når Ford først og fremst viser litt medfølelse og byr på barna også, bare slik at Eliza ikke skal bli splittet fra barna sine. Men som Freeman sier, så er han på de svarte som dyr, og jeg tror han gjorde dette bare for å være jævlige. Men når det er sagt så hadde ikke jeg sett på de svarte som dyr, men mer som en ekstremt billig arbeidskraft.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Sånn jeg ser det så kom europeerne til Afrika, og ser ett folkefjern som er fjernt for dem, og det oppstår en slags fremmedfrykt. Europeerne kjenner ikke til afrikanerne og er i flertall, og ser da potensiell arbeidskraft gjennom den. Dette førte til den såkalte trekanthandelen. Man kan se at det er en slags splittelse på slaveri i USA, der nord er imot, mens sør driver med slaveri. Dette endte tilslutt i krig. Jeg har lært at europeerne var redde for hva afrikanerne kunne finne å gjennom for eks opprør og slikt, og derfor begynte de med slaver for å holde kontrollen på dem. Slavene blir behandlet uten rettigheter, og i noen tilfeller sett på som dyr. Noe jeg ikke visste var at sørstatene kidnappet folk i nord for at de skulle jobbe på plantasjer i sør. Jeg trodde nemlig at sørstatene tok folk fra sin egen region.

Gjennom dette opplegget har jeg fått ett bredere perspektiv på hvorfor man drev med slaver, og at alle som driver med slaver ikke trenger å være en ond sjel. Det var mer bare fordi det var normalt, og at det var en billig måte å få tak i arbeidskraft på. Det var til og med slaveeiere som behandlet slavene sine bra, noe jeg ikke hadde trodd.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Viss det er en person jeg ville identifisert meg med så tror jeg at det hadde vært Mr. Ford, og kanskje at det kunne bikket over mot Epps. Men forhåpentligvis Ford. Det er fordi han var en slaveeier, som jo undertrykte en annen rase for å få billig arbeidskraft. Han viser også medfølelse for sine slaver. Han har slaver fordi det er normalt, og fordi det er billig arbeidskraft, men han behandler slavene sine forholdsvis bra, og viser medfølelse med dem, for eks de 2 scenene med Solomon, først når han prøver å ikke splitte familien til Eliza, også når han redder livet til Solomon, og tar han inn i huset og passer på han. På denne måten så får Ford litt respekt fra slavene sine, og ikke bare hat, som minsker risikoen for opprør. Han tjener kanskje ikke like mye penger som Epps, som pusher og torturerer sine slaver for å få mest utbytte, men til syvende og sist så står i hvert fall Ford igjen med litt ære i behold.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg har uten tvil lært mer om å ha perspektiv på ting, der jeg ser flere ulike personers tanker og følelser rundt en sak. Jeg føler også jeg har lært mer med å se film, siden det skaper bilder i hodet mitt, og det er lettere å forstå, enn bare med ord. Det har vært et fint og allsidig opplegg som gjør det lettere å følge med i timen, og å forstå ting lettere.

Det som har gjort mest inntrykk må være å se de menneskene sine følelser rundt slaveriet, både de som var for og de som var mot. Så det som gjorde mest vondt psykisk må være å se hvordan slavene blir fysisk torturert.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Bra opplegg, spennende.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Simon

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Det er egentlig umulig å vite hva man hadde gjort i en slik situasjon, fordi den er så utenkelig, men når jeg ser på hvordan slavene hadde det i filmen, hadde jeg nok startet et opprør på båten. Det ble sagt at de andre ikke hadde det i seg å slåss, men jeg hadde ventet på at en av de hvite på båten skulle komme ned, og så overraske han bakfra med å kvele han eller knekke nakken hans, slik at han ikke kunne varsle de andre, sånn at etter en tid kom det andre ned for å se hvor det ble av han, og gjort det samme med dem. Det eneste som sto mellom slavene og frihet i det øyeblikket var frykt. Den eneste grunnen til at de hvite var farlige var på grunn av våpen, de fleste var fysisk svakere enn det Solomon var. Du kan bare se på eksempelet når Solomon legger Tibeats i bakken. Tibeats var en typisk hvit mann. Han var ganske ung, men han følge i fotsprene til de slaveeierne han hadde levd rundt.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Freeman virker som en person som bare bryr seg om penger, så jeg tror ikke jeg ville ha gjort noe annerledes. Jeg kunne kanskje ha solgt barna til Eliza sammen med henne, men han sønnen som var i så god fysisk form var jo verdt skikkelig mye penger, så jeg ser jo hvorfor han ikke ville selge han. Et alternativ ville jo verdt å selge han, men for en mye høyere pris, men det er dårlig for business å måtte selge hele familien, men samtidig hadde det gitt slavene mer motivasjon til å jobbe, hvis de hadde visst at familiens fortid hadde vært avhengig av det. Jeg tror Eliza hadde jobba skikkelig hardt istedenfor å bare sitte på trappa og gråte hvis hun hadde fått med barna.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg har alltid sett på slaveriet med et negativt syn, og jeg hadde allerede sett filmen før, men undervisningen gav meg et annet synspunkt, og slik som jeg forstår det var hele meningen med opplegget å reflektere og se saken fra andre synspunkt.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Overseer Chapin. Grunnen til at jeg tror jeg hadde vært han er fordi han er ikke ekstrem, men han gjør fortsatt jobben sin. Jeg kan ikke si at hvis jeg hadde levd på den tida, hadde jeg vært imot det, fordi jeg har ikke levd på den tida. Jeg er ikke den typen til å følge drømmen, ikke strømmen. Jeg hadde nok vært en del av samfunnet og gjort det de andre gjorde, men jeg tror ikke jeg hadde vært så ekstrem.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Lærte mest av gruppediskusjonen fordi da lærte jeg andre sine synspunkt av saken og det åpna øynene mine. Jeg hadde allerede sett filmen fra før, så ingenting gjorde egentlig så mye uttrykk på meg, men hvis jeg skulle si en ting, så er det at selv de vi ser på som «onde», har følelser, og vi kan ikke dømme dem blindt.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Ingen kommentar.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Rune

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Dersom jeg var Solomon Northup så ville jeg gjort mye av det samme han gjorde. Jeg ville vært tålmodig og gjort slik som slaveeieren min sa. Dette var akkurat det Solomon gjorde, han arbeide godt å viste seg å være en god arbeider, der han gradvis bygget opp tillit fra Mr Ford. Dette ville jeg også gjort fordi dersom jeg var Solomon, fordi dersom slaveeieren setter pris på arbeidet du gjør og innsatsen du legger ned så kan det vær han behandler deg bedre og ser på deg på en annen måte i forhold til andre slaver. Solomon gikk også på angrep på den ene sjefen på gården hos Mr Ford. Jeg ville reagert på samme måte hær også. Der Solomon jobber hard og gjør som sjefen kommanderer, men sjefen velger å ødelegge arbeide som Solomon har holdt på med. Til slutt får Solomon nok å velger å angripe sjefen. Jeg forstår Solomon i denne situasjonen og ville gjort det samme selv, men han kunne sagt i fra til Mr. Ford, men jeg tror ikke Mr Ford hadde gjort noe med det siden det var ganske normalt å staffe slaver på den tiden, men Ford brydde seg litt om Solomon i forhold til de andre slavene. Så det kan være Mr Ford hadde gjort noe med denne situasjonen, men tviler egentlig på at Ford hadde gjort noe.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Hvis jeg skal tenke meg at jeg var Freeman, og hvordan jeg hadde tenkt dersom jeg var han. Så tror jeg ikke jeg hadde vært lik Freeman. Det var en scene i filmen der slavene sto nakne, som en slags utstilling. Der Mr. Ford ønsker å kjøpe hele familien for å hindre at familien ble splittet. Slaveeieren Freeman nekter å selge hele familien til Mr Ford. Jeg kan forså at grunnen til at han gjorde dette var fordi det handlet om penger, og jeg tror også han gjorde det får å vise at han så ned på slavene og ikke brydde seg. Hvis jeg var slaveeier på den tiden ville nok jeg også tenkt penger og ville nok latt meg selge hele familien samlet derom prisen var høy nok.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Europeere kom til Afrika under koloniseringen og da så de en potensiell arbeidskraft de kunne utnytte. Dette var som sagt arbeidskraft gjennom slaver. Som et resultat av dette oppstod trekanthandelen. I USA fikk vi en splittelse, der de i Nord var imot slavehandelen, mens de i sør var for slavehandel. Dette endte til slutt i en brutal krig.

Noe jeg har fått mer forståelse er at Europeerne ikke bare tok slavene fordi det var billig arbeidskraft, men pga fremmedfrykt, de var reddet for det ukjente og andre raser. De var usikre på hva slavene ville finne på dersom de hvite ikke hadde kontroll over dem. Slavene ble også behandlet forferdelig, som dyr. Slavene ble også sett på som produkter, i aviser og reklameplakater kunne man se hva slavene kostet og hvilke fysiske egenskaper de hadde, vider i plakaten kunne man se priser på for eksempel mat og drikke. Jeg har også endret mitt syn på slaveeierne. Jeg trodde alle eide slaver for å utnytte dem og behandlet dem dårlig, men det var mange som eide slaver fordi det var helt vanlig og var billig arbeidskraft. Flere slaveeiere behandlet også slavene bra og så på dem som mennesker.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Hvilke karakter i filmen ville jeg har vært? Dersom en person i filmen skulle vært meg, så ville det vært Mr Ford. Dette er fordi han var slaveeier på denne tiden noe som var helt normalt, men det var måten han behandlet slavene på som gjør at jeg identifiserer meg med han. Mr Ford så på slavene på en helt annen måte i forhold til for eksempel Mr Epps. Mr Ford så på slavene som billig arbeidskraft, men han så på slavene som mennesker også, ikke ville dyr. Dersom slavene gjorde en god jobb på gården, akkurat det som Solomon gjorde, dette førte til at Solomon fikk tillit hos Mr Ford å ble behandlet etter hvordan han gjorde det på gården. Jeg er enig i mye av det Mr Ford gjorde ut ifra den tida slaver var helt normalt, så derfor tror jeg at jeg hadde vært Mr Ford, men han ga seg lett i forskjellige situasjoner, som når familien ble splittet, der kunne han nektet å kjøpe noen av de eller prøvd å kjøpe hele familien.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg har lært mye om slaveriet og sett slaveriet fra ulike vinkler, der vi først så filmen og jobbet med oppgaver etterpå. Etterpå oppgaven hadde vi en diskusjonsoppgave, jeg tror at dette gjorde at vi lærte mer enn å bare ha normal undervisning. Fordi vi fikk vite hva medelevene tenkte og hvordan de oppfattet å så på slaveriet. Dette har gjort at jeg har sett den menneskelige situasjonen av historien, isteden for å bare se på fakta. Jeg har også fått bedre forståelse for slaveeierne og hvorfor de hadde slaver, det var nemlig helt normalt på den tiden, noe som er uforståelig den dag idag. Dette tror jeg kan være nyttig senere også, å se på historien fra begge sider, å prøve å sette seg inn i den tida, hvordan de tenkte og hva som var normalt på den tiden.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg synes opplegget var lærerikt og interessant.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Niklas

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hvis jeg var i Solomon Northups situasjon ville jeg nok vært mye mer knust en det han var, han var utrolig sterk med tanke på at han ble kidnappet bort fra barna og konen sin, til å bli slått til han sa han het noe han ikke gjorde. Jeg tror at jeg ville gjort litt mer som de sa for å slippe straff og så heller prøve å rømme etter hvert. Når han var hos slaveeierne ville jeg gjort mye av de samme valgene som han gjorde fordi han var litt frampå som hos Mr. Ford hjalp ham til å bli mer respektert av slaveeieren hans, men han endte jo opp med å bli hengt så det var jo ikke bare bra, men jeg ville fortsatt gjort det samme som Solomon fordi jeg vil si han fikk mer gode en negativ ting sin vei den perioden han var hos Mr. Ford. Hos Epps ville jeg med all sannsynlighet gjort mye mindre ut av meg å bare prøvd å få sendt det brevet til nord slik at jeg kunne fått meg fri. Viss du ser bort fra det ville jeg ikke drept Patsey slik han ikke gjorde, men jeg hadde som Solomon også gjorde pisket Patsey om jeg hadde blitt tvunget selvfølgelig. Dette hadde jeg gjort fordi det ville bare vært større og verre konsekvenser viss det ikke hadde blitt gjort.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Freeman som slaveeier gjorde egentlig bare jobben sin med å selge "produktet" han tjente mest penger på. Viss jeg hadde vært Freeman ville jeg gjort nøyaktig det samme som Freeman gjorde, fordi det var slik det var på den tiden og det var en akseptert jobb. Jeg ville på en måte heller vært Freeman eller en slave på den tiden med tanke på hvordan levestandarden på begge to var og selv om det høres og er veldig egoistisk sagt tror jeg de fleste ville valgt det samme viss de trodde det var en reel sjanse for at det kunne skje. Jeg mener Freeman ikke gjorde noe spesielt galt fordi han gjorde som alle ville gjort på den tiden og viss det ikke var Freeman ville det vært noen andre. Det eneste jeg håper jeg ville gjort annerledes var å prøve å holde familier sammen mer en han gjorde. Det tror jeg ikke ville skjedd fordi det var for mange et poeng å splitte familiene for å "knuse" dem å ikke gi dem noe håp. Jeg ville ikke gjort noe for å forbedre forholdene for slavene for da ville jeg til slutt ikke ha noe bedrift eller inntekt lenger.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg forstår slaveriet som en utrolig voldelig og ondskapsfull tid. Denne lange tidsperioden besto i stor grad av en ekstrem form for undertrykkelse og hat. Jeg ser på det som en sår periode for Amerikansk historie og dette er fortsatt et sårt og betent tema å snakke om per dags dato i USA. For at noe skal ha hatt så stor innvirkning på folk og et så stort samfunn over så lang tid må det ha vært noe helt spesielt forferdelig. Noe som jeg har lært eller lagt litt mer merke til etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave* er ”de hvite” sin side av saken, vi lærer og hører ikke så alt for mye om hvordan de hvite var eller hadde det på denne tiden, det blir stort sett fokusert på de svarte sin opplevelse og tanker, mens etter filmen viser de veldig godt fra begge sidene mener jeg, de viser også veldig godt til hvordan hele ”systemet” fungerte, fra å bli kidnappet i nord til å bli slave i sør, de viser oss alle fasene som slavene må gjennomgå og hvordan de blir behandlet og sett på av ikke bare hvite men også hvordan de svarte ser på seg selv og situasjonen som er i landet på den tiden føler jeg vi får et godt innblikk i.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Den karakteren jeg tror jeg ville vært fra filmen ”12 Years a Slave” er Solomon fordi jeg mener at vi begge er gode til å tilpasse oss til forskjellige situasjoner som vi havner i både positive og negative. Solomon gjør også det som må til for å overleve og hjelper også andre folk til å føle seg mer komfortabel i noen situasjoner, denne egenskapen syntes jeg at jeg har. Også det at Solomon viser empati ovenfor sine venner og folkene rundt seg mener jeg at jeg gjør.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg mener at det jeg har lært mest av er filmen vi så og i tillegg til det delvis fra gruppediskusjonene. Det er kjekkere og mer interessant med filmvisning og høre andre folk sine meninger om saker, dette gjør at jeg liker opplegget bedre og viser derfor mer konsentrasjon. PowerPoint presentasjoner for meg personlig er veldig kjedelig fordi det er noe som vi elever ser og må gjennom vanligvis flere ganger om dagen og gjør at det blir vanskeligere å konsentrerte seg, det gjør timen generelt ganske mye mer kjedelig. Ellers

gjennom film, diskusjon og innleveringer mener jeg dette har vært et ganske godt opplegg og føler jeg har lært og satt meg inn i dette tema mye mer enn jeg ellers ville gjort.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg synes det har vært en god undervisningsmetode, men kunne vært litt mindre oppgave i og med at vi har gjort ganske mye mer enn mange andre klasser, eller at vi fikk mer enn 1 vurdering for de 3 innleveringene vi har gjort. Men som sagt en bra og annerledes måte å gjøre ting på som gjør det mer interessant.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Andrine

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Jeg ville holdt meg hemmelig, ikke sagt til noen hvem jeg egentlig var. Så kunne jeg heller sett om det var noen jeg stolte hundre og ti prosent på. Jeg ville brukt lengre tid en Solomon brukte i filmen på å spør om hjelp, slik at det ikke ville være en fare. Jeg ville bygget opp en tillit og jobbet videre av den. I mellomtiden ville jeg jobbet, og holdt hatet under kontroll. Prøvd å være så lydig som mulig.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Jeg ville solgt slavene for best mulig pris. Men jeg hadde ikke klart å splitte Eliza med barna sine når hu grein. Da ville jeg solgt dem samlet, kanskje litt dyrt, men samlet. Jeg ville også behandlet dem med mer respekt, når jeg først måtte selge dem.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg har fått en mye bedre innsikt, jeg har alltid sett på det som grusomt, men opplegget har gjort at jeg har fått en forståelse for hvorfor det skjedde.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Usikker, en blanding av Patsy og Eliza tror jeg. Jeg ville grått uendelig mye om jeg ble skilt fra barna mine, og enda mer siden jeg viste hva som ville skje med dem. Det som gjør at jeg identifiserer meg med Patsy er at hun lever med det, er ikke enig, og vil heller dø, men hun bare lever med det. Jeg tror jeg ville vert likeså. Jeg vil ikke gjort motstand, gjort best mulig arbeid for å unngå straff, men hadde jeg blitt voldtatt på det hele hadde jeg nok ikke klart å leve med det.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg har lært mest av presentasjonene og artiklene. Det har vært mye informasjon, men med gruppediskusjonen fikk jeg en forståelse for stoffet. Ved gruppediskusjonen fikk jeg også høre andres meninger, det ga flere synsvinkler og flere forståelser av filmen.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Synes det var veldig bra, lærte mye. God struktur, lett å henge med.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Kristian

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Om jeg var Solomon på den tiden og i den situasjonen så tror jeg ikke jeg hadde gjort ting annerledes. Jeg hadde nok prøvd å bevise at jeg er en fri mann, men hadde jeg møtt en som Mr. Ford så ville jeg prøvd å bevise at jeg har papirer på at jeg er fri. Etterhvert så må jeg jo ha skjont at det ikke har noe å si. Samfunnet Solomon levde i var et samfunn full av undertrykkelser rettet mot den svarte rase. Folk vokste opp med slaveri og det har blitt noe helt vanlig. At en som skulle bli slave skulle vært fri var noe som ikke kunne aksepteres. Ingen av slaveeierne ville miste penger, så det var kanskje derfor ingen ville tro på Solomon at han faktisk var fri. Likevel så kunne jo Solomon prøvd å overtale Mr. Ford til å la han jobbe helt til han betalte ned gjelda.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

I dag er det så lett å si at vi hadde gjort ting annerledes, at vi hadde trodd på Solomon, eller at vi ikke hadde skilt moren fra ungene sine da Mr. Ford skulle kjøpe slavene. Men hvis vi faktisk ser tilbake på samfunnet, så har jo det vært i stor grad preget av, som nevnt før, at folk var vand med slaveri. Det var noe som skjedde daglig, og Freeman har sikkert vært i slike situasjoner før. Penger og makt spilte en utrolig stor rolle, og slaveri var et middel som oppnådde nettopp det. Jeg vil ikke påstå at jeg støtter slaveri, men hadde jeg vært Freeman så hadde jeg nok ikke gjort ting annerledes. Hans yrke var jo "en slaveselger", noe som høres gale ut i seg selv, men noe som var vanlig da. Uansett hvor umenneskelig handlingene høres ut i dag, så var det normalt da, ingen kunne dømme deg på den tiden, Freeman gjorde bare jobben sin.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Slaveriet i mitt syn er et "bra" gjennomtenkt og oppbygget system som skulle gi makt og penger. Jeg sier ikke at slaveri er bra, men måten systemet er bygget opp på. Vold, undertrykkelse og misbruk av bibelen og andres uvitenhet var sentralt i slaveriet. Jeg har ikke endret synet mitt på slaveriet. Jeg synes ennå det er blant de mørkeste periodene i vår

historie, men jeg har fått forståelse for hvorfor de tenkte det var bra der og då. Jeg har fått litt mer innblikk i hvordan samfunnet var på den tiden, at de kunne akseptere det, og hva som var grunnen til det.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Hvis jeg hadde levd på den tiden, og skulle vært en karakter fremstilt i filmen, så hadde jeg nok vært Mr. Ford. Ford er en type som egentlig ikke applauderer for slaveri, men han er en slaveeier selv fordi samfunnet bare er sånn at man MÅ ha en slave. Likevel er han ikke like voldelig og forstår at slavene også er mennesker, og burde behandles med respekt.

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg synes at opplegget er veldig bra, man får lært en god del, og det er lettere å forstå noe når man får en følelse for det. Etter å ha sett filmen og etter gruppediskusjonene både den som var med i prosjektet og det vi hadde i klassen så har jeg fått empati for menneskene som levde på slavetiden. Jeg mener her ikke bare slavene, men også eierne. Men det jeg har lært mest av må jo være gruppediskusjonene. Jeg fikk høre andres meninger og hvordan de ser på slaveriet, og det ga meg et syn på det fra mange ulike perspektiver, noe som også hjalp meg å forstå grunnen til at alt skjedde, og hvorfor det kanskje var en "god grunn".

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Nicolay

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Hvis jeg hadde vært Solomon Northup ville jeg nok gjort det samme som han. Som for eksempel i situasjonen der Solomon blir kidnappa og lenka inni i det rommet er det lite han kunne gjort. Jeg sys Solomon gjorde det rette så langt det lot seg gjøre, med å bare følge instruksene uten noe tull, heilt til sinnet og frustrasjoner tok overhånd. Men når Solomon for eksempel jobbet i skogen kunne han prøvd å rømme å reist tilbake til der ”papirene” han ligger. Jeg ville prøvd å rømt langt med en hest. I den tiden hadde ikke folk andre midler for å komme seg frem enn hester. Så om han hadde rømt med en hest ville folk mest sannsynlig ikke tatt ham. Solomon er jo en fri mann, så i teorien er han jo fri, som tilsier at han ikke trenger vær slave om han får tak i papirene.

Solomon var veldig flink til å holde seg rolig og frustrasjonene nede. Han var jo som sagtslave i 12 år. Hadde jeg vært Solomon hadde jeg nok ikke klart å holdt meg så rolig. Jeg har en tendens til å bli veldig sint og ikke holde frustrasjonen og sinnet oppe. Så jeg ville nok reagert veldig annerledes.

For å konkludere gjorde Solomon det beste han kunne, og jeg selv ville nok gjort det samme som Solomon gjorde.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Om jeg var slaveselgeren Freeman i 1800-tallet ville jeg nok gjort det samme som han. I 1800-tallet var det jo ”normalt” å ha og selge slaver. Det var normalt at svarte folk var objekt som ble, torturert, behandlet dårlig og solgt videre. Så om noen lurte på hvorfor jeg selger slaver som om de sko vært et objekt, så er det på grunn av det var akkurat slik slaver blei behandlet i den tiden. Jeg ville nok utnytta det å vær slaveselger å tjent gode penger på å bare utstille slaver.

Den situasjonen der Freeman nekter å la MR. Ford kjøpa barna til Eliza, også gjør at hun blir splitta fra barna hennes. Det er noe jeg aldri ville gjort. Jeg ville heller latt MR. Ford

kjøre Eliza og barna for en grei pris. Det at Freeman ikke viser medfølelse er heilt sykt. Freeman hadde jo tjent penger med å selge barna sammen med Eliza. Freeman forteller at han ser på dem som dyr. Hadde jeg vært Freeman hadde jeg ikke hatt det synet på dem, men at de er billig arbeidskraft

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg forstår slaveriet sånn at vist du blir tatt som slave er det lite man kan gjøre uten å adlyde eieren sin. Om man ikke følger instruksene til eieren kan de straffes med pisking og andre ting. Slavene blir behandla akkurat som objekt. I nordstatene hadde mange mørkhuda papir på at dem var "frie menn".

Slaveriet førte til trekanthandelen som var i 1500-1800 tallet. Den gikk ut på at europeere i kolonier i Afrika og til og med folk i Afrika bytta mennesker/slaver til Amerika i båter. Der de skulle produsere kaffe, sukker og tobakk som videre blei solgt i det europeiske markedet.. I bytte fikk de tekstil, alkohol og våpen. Som du ser på bildet under.

Det var også en splittelse mellom slavene i sør og slavene i nord, der sør statene dreiv på med slaveri. I noen nordstater var dette anskaffet.

Gjennom dette prosjektet har jeg fått et mye bredere perspektiv på hvorfor man drev med slaver, og at alle som drev med slaveri ikke trengte å vær noen "dårlige personer". Det er på grunn av at slaveri var "normalt" i denne tiden, og det var en effektiv og billig måte å få arbeidskraft. De fleste husstater i USA i denne tiden hadde slaver. Det er jo ikke bare

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Først og fremst så er jeg mørkhuda så det er ikke mange karakterer jeg kan velge mellom. Men om jeg skulle vært en burde det kanskje vært Solomon. Med tanke på han er mørkhuda.

Vanskelig spørsmål for min del ☺

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Jeg har lært det å ha ulike perspektiv på ting med slaver. Der jeg ser personers følelser og tanker rundt dette. Jeg lærer også mye mer av å se en film, enn å for eksempel høre på læreren eller lese en lærebok

Det som gjorde mest inntrykk på meg er karakterene sin følelser rundt slaveriet. Det som gjorde størst inntrykk på meg psykisk må nok vær scenen der Patsey blir pisket eller når Solomon blir henger i treet hele dagen.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg syns hele dette prosjektet var veldig kjekt når jeg først kom i gang.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Elise

Oppgave 1: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Vist jeg var Solomon ville jeg gjort slik som Salomon gjorde. Han gjorde det han skulle og gjorde det beste ut av situasjonen. Som slave er det ikke så mye enn kan gjør for vist en ikke gjør oppgavene er respektløse så får du bare straff og risikerer og bli drept. Salomon hadde det tøft og er i den verste situasjonen menneske kan tenke seg men klarer å tilpasse seg ikke fordi han har det bra eller trivdes, men han vet det er den beste situasjonen og jeg hadde slede med å være like sterk som Solomon. Men jeg ville prøvd og gjort det han gjorde med å gjør det jeg får beskjed om å gjøre det beste ut av situasjonen.

Oppgave 2: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Jeg skjønner at Freeman selger slaver for det var normalt og du tjente gode penger på det. Men jeg hadde nokk ikke klart å hatt så lide omsorg medfølelse for slavene jeg solgte. Vist jeg skulle vert Freeman så hadde jeg i hvert fall solgt familier samla så de slapp å bli splittet. Jeg hadde også prøvd å unngå de verste slaveeierne som Epps. Og behandlet slavene med respekt for det om jeg skulle selge di. Er ufattelig vanskelig å tenke seg til for det er så utenkelig at jeg skulle vert en slaveselger.

Oppgave 3: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Ja, etter gruppesamtalen hørte jeg en side der noen forsvarte litt mer de hvite og da forstår jeg jo hvorfor folk har slaver. Det er gratis arbeidskraft og folk som slett med gjeld kunne komme seg ut av det på en enkel måte med mennesker som gjorde jobben for de. Arbeide måtte gjøres og når du har penger og det var normalt med slaver så forstår jeg hvorfor de gjør det. Men om du har slaver eller ikke så bør du behandle andre med respekt på måten du snakker til folk og gjøre det beste ut av situasjonen. Slaveriet synes jeg i bunn og grunn er helt grusomt men skjønner at det var en god arbeidskraft siden den var gratis. Jeg synes det at mennesker skal gjøre livet til andre mennesker dritt for å få det bedre selv er egoistisk og veldig mye undertrykkelse for slavene. At det bare er mørke som er slaver viser jo at det

begrunn av fargen og det er det verste. At folk kan være nedlatende å piske folk og se på menneske som dyr bare pga. av hudfarge er helt grusomt.

Oppgave 4: Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg tror jeg ville identifisert meg selv som bass for jeg ville gjort en forskjell og prøvd og sagt i fra at det er urettferdig og det er ikke greit de betyr like mye for det om de har forskjellige hudfarge. Jeg ville sitt på Salomon som akkurat det jeg ville sitt på alle andre. Jeg ville gidd og vist respekt til de svarte menneskene og prøvd å kjempet en kamp for att alle skal ha rettigheter. For jeg synes virkelig ikke det er greit!

Oppgave 5: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Det første som gjorde mest inntrykk på meg var slaveplakaten som Torjus tok med i timen. Da fikk jeg virkelig se hvordan slavene blei solgt akkurat som de var andre produkter og det var veldig sterkt og se. Hele perioden men slaveri har gjort inntrykk på meg og etter filmen fikk jeg enda sterke inntrykk og fikk se hvordan det virkelig var. Det var veldig sterk og se men jeg er glad jeg har sett den for det er noe jeg skal prøve å forhindre at det skal skje igjen men det var virkelig vondt å se hvordan mennesker kan være mot andre mennesker fordi de har ulike hud farge. Det var noe som skremte meg veldig.

Oppgave 6: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg synes opplegge har vert veldig bra for vi har lært veldig mye om slavehandelen. Men jeg synes det burde hvert over lenger periode for det ble veldig korte tidsfrister noe som er vanskelig når en har så mange prøver i andre fag i denne perioden. Jeg kunne heller tenkt meg og svart på spørsmålene alene foran Torjus enn i den gruppe diskusjonen fordi da kan jeg si min mening ikke att andre sier den og er lettere for han å forstå hva jeg mener men alt i alt ett bra opplegg.

Oppgaver til den skriftlige innleveringen om 12 Years a Slave

Elev: Magnus

Oppgave 1: Hvordan fremstilles ulike personer/karakterer i filmen? Drøft hvordan ulike perspektiver kommer frem i filmen.

Jeg vil trekke frem 5 personer fra filmen, og drøfte hvordan deres perspektiver kommer frem og bidrar til å gi et nyansert blikk på slaveriet. Den første karakteren jeg vil si noe om er naturligvis Solomon Northup, hovedkarakteren. Solomon er opprinnelig en musiker og fri mann fra nordstatene, men han blir kidnappet og solgt inn i slaveri i sørstatene. Filmen skildrer fra Solomons perspektiv den store forskjellen på hvordan det var å være svart i sørstatene kontra i nordstatene. Vi får også se hvordan Solomon takler denne overgangen, og hva det gjør med han.

Den andre personen jeg vil dra frem er Patsey, en svart slavekvinne eid av den nådeløse Edwin Epps, som plukker bomull og blir seksuelt misbrukt av Edwin Epps. Filmen viser gjennom henne seksualiseringen som de yngre slavekvinnene ofte ble offer for. Patsey er flink til å plukke bomull, hun plukker 4 ganger mer enn det mennene gjør, men får ikke lov til å vaske seg selv med såpe. Etter hun går til Shaw plantasjonen for å hente såpe, får hun nådeløse piskeslag som river opp ryggen hennes, og vi ser for første gang hvor brutal piskingen var.

Den tredje personen jeg vil nevne er Master Ford, som er den første slaveeieren til å eie Solomon. Selv om han er slaveeier, viser Ford forsonende kvaliteter. Da hans ansatte, Tibeats henger Solomon opp til et tre, kutter Ford han ned, og beskytter han fra Tibeats og hans bande. Han selger så Solomon videre, siden han ikke lenger er trygg hos han. Han viser da at han ikke bare ser på svarte slaver som eiendom, slik som noen slaveeiere gjorde, men han behandler de med respekt. Gjennom han får vi se at ikke alle slaveeiere var ren ondskap, det var mange som gjorde det på grunn av økonomi og ikke rase-hat.

Den fjerde karakteren jeg vil trekke frem er Edwin Epps, en hvit slaveeier som mishandler og misbruker slavene han eier. Han forvrenger bibelen til å forsvare slaveriet, og mener det er hans gudegitte rett å eie andre mennesker. Gjennom han ser vi hva et slikt menneskesyn kan gjøre med en person. Edwin Epps blir ofte sett med alkohol, og en kan mistenke at han er alkoholiker, kanskje for å dempe den følelsen han har dypt inne at det han gjør ikke er

rett? Uansett hans kvalmer med det han gjør, han begår forferdelige handlinger, og vi får se det som kan være den absolutt verste siden av slaveri.

Den siste jeg vil dra frem er håndtverkeren Samuel Bass. Han er en kanadier, og stiller Edwin Epps til veggs med hans menneskesyn, og prøver å holde debatt med han om slaveriet er rettferdig. Edwin Epps anser ikke det som nødvendig, men Bass viser oss hvordan motstandere av slaveriet begrunnet sin motstand.

Oppgave 2: Tenk at du var Solomon Northup. Hva ville du gjort i hans situasjon? Begrunn svaret.

Dersom jeg var Solomon Northup tror jeg ville gjort hva jeg kunne for å overleve, og evt. bli fri igjen. Jeg kan ikke si sikkert, siden dette er et svært komplisert og sammensatt scenario, men jeg undrer på om jeg hadde prøvd å rømme, eller kanskje overta båten som frakter de til slave-auksjonen.

Oppgave 3: Tenk at du var Freeman, slaveselgeren. Hva ville du gjort? Begrunn svaret ditt.

Jeg kan ikke se noen grunn Freeman hadde til å splitte Eliza fra sine barn, så dersom jeg var i hans situasjon hadde jeg solgt Eliza og barna samlet. Det er forferdelig å tenke på å selge mennesker som eiendom, men jeg vil tro at Freeman hadde vokst opp med et menneskesyn som rettferdigjorde dette, og dersom jeg var Freeman hadde jeg vokst opp på samme vilkår. Jeg håper jeg ikke hadde endt opp involvert i slaveriet, men man kan ikke vite slikt sikkert

Oppgave 4: Hvordan forstår du slaveriet? Har du endret din forståelse av slaveriet etter undervisningsopplegget med *12 Years a Slave*?

Jeg har gjennom dette undervisningsopplegget fått en større innsikt i ikke bare slaveriet, men også hvordan det påvirket menneskene som levde gjennom denne tiden, både slaver og slaveeiere. Jeg hadde allerede en grei oversikt over slaveriet sett fra toppen, men nå vil jeg si jeg har en god forståelse av slaveriet sett fra bunnen og opp.

Oppgave 5 Hvilken karakter i filmen tror du at du ville vært? Hvem identifiserer du deg med? Begrunn svaret.

Jeg mener jeg ville vært Samuel Bass, håndtverkeren som motsier Edwin Epps syn på slavene, og argumenterer for universelle rettigheter for alle, slik som det står i både uavhengighetsærkleringen og «The Bill of Rights». Jeg identifiserer meg kanskje mest med Bass fordi jeg er oppvokst med et likt menneskesyn, og fordi Bass er den mest «moderne» hvite personen i filmen.

Oppgave 6: I løpet av de siste ukene har dere lært om slaveriet fra ulike vinkler, gjennom «klassisk undervisning» med oppgaver, PP-presentasjon, artikler, film, innleveringer og gruppediskusjon. Hva har du lært mest av og hva har gjort mest inntrykk på deg de siste ukene? Reflekter rundt din utvikling og opplegget i sin helhet.

Det jeg har lært mest gjennom, og det som har gjort mest inntrykk på meg er klart å se filmen «12 years a slave», som viser tydelig både hvordan slaveriet hang sammen i samfunnet på sin tid, og hvordan det påvirket samfunnet og menneskene det rammet. Det å se slaver bli pisket, hengt og seksuelt misbrukt var mye mer inntrykksfylt en det å lese om det eller bli fortelt det gjennom en PP-presentasjon. Filmen gjorde meg også mer interessert i temaet, slik at jeg lettere kunne sette meg inn i fagstoffet når jeg skulle jobbe med det på fritiden. Gitt, jeg har ikke jobbet så særlig mye med det gitt en utenforstående situasjon, men når jeg jobbet med stoffet gikk det veldig lett. Jeg var særlig interessert i Samuel Bas og endte opp med å lese meg opp en del på han selv om det ikke var særlig viktig for vurderingen, men fordi jeg syntes det var interessant.

Oppgave 7: Dersom du har noe du vil legge til, om alt fra undervisningsmetode, filmen eller annet, kan du gjøre det her.

Jeg kommer ikke på noe å legge til.